নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী

দশম সংখ্যা
১৯৮৮-৮৯

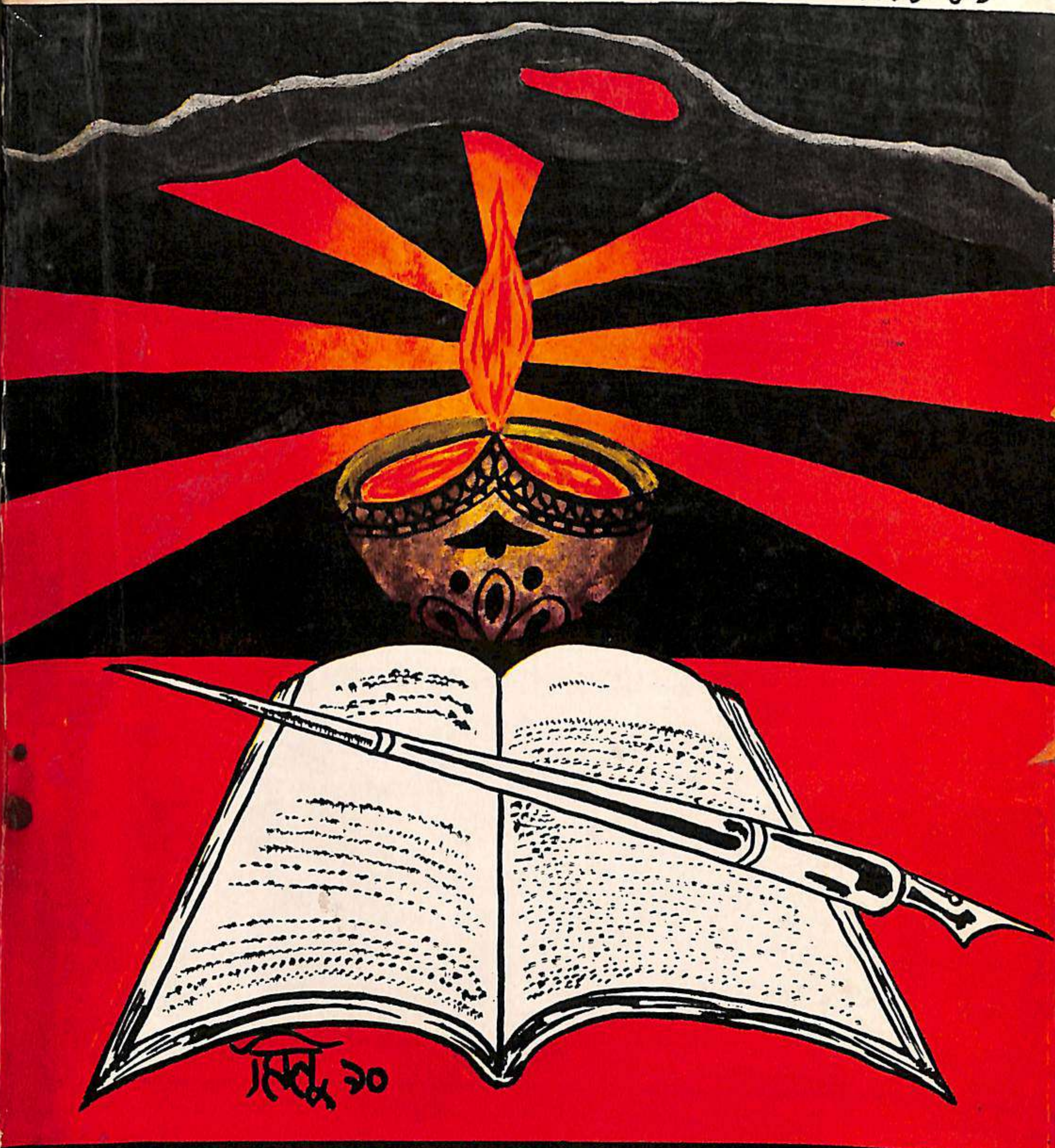

সম্পাদিকা = সুনীতি লস্কৰ

নগাঁও ছোৱালী কলেজ

আলোচনী

দশম প্ৰকাশ ঃ দশম সংখ্যা

১৯৮৮-৮৯ চন।

তত্ত্বাৱধায়ক ঃ
অধ্যাপক শ্ৰীকৃষ্ণ বৰা

সম্পাদিকা ঃ
শ্ৰীসুনীতি লস্কৰ

NOWGONG GIRLS' COLLEGE MAGAZINE : A collection of Essays, Poems, Short-stories, etc. Published by B. K. Borah, Principal, Nowgong Girls' College : Edited by Sunitee Laskar. Printed at SUCHANDA PRESS, Nagaon : Assam.

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ
আলোচনী সম্পাদনা সমিতি ১৯৮৮-৮৯

১। অধ্যক্ষ শ্ৰীবিমল কুমাৰ বৰা
২। উপাধ্যক্ষ শ্ৰীতবু বৰুৱা
৩। অধ্যাপিকা শ্ৰীভানু পদ্মাপতি
৪। অধ্যাপিকা শ্ৰীহিমাদ্ৰি দেৱী
৫। অধ্যাপক শ্ৰীকৃষ্ণ বৰা (তত্ত্বাবধায়ক)
৬। অধ্যাপক শ্ৰীঅপূৰ্ব শৰ্মা
৭। অধ্যাপক শ্ৰীতিলক চন্দ্ৰ মজুমদাৰ
৮। অধ্যাপিকা শ্ৰীবীতা তালুকদাৰ
৯। শ্ৰীচয়নিকা ডেকা, সাধাৰণ সম্পাদিকা
১০। শ্ৰীসুনীতি লস্কৰ, আলোচনী সম্পাদিকা

বেটুপাতৰ শিল্পী—
মিনু আগৰৱালা

মুদ্ৰন : সুছন্দা প্ৰেছ, নগাঁও : অসম

উছৰ্গা :

প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ

স্বৰ্গীয় মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামীৰ পবিত্ৰ সোঁৱৰণত

এই সংখ্যা আলোচনী
উছৰ্গা কৰা হ'ল ॥

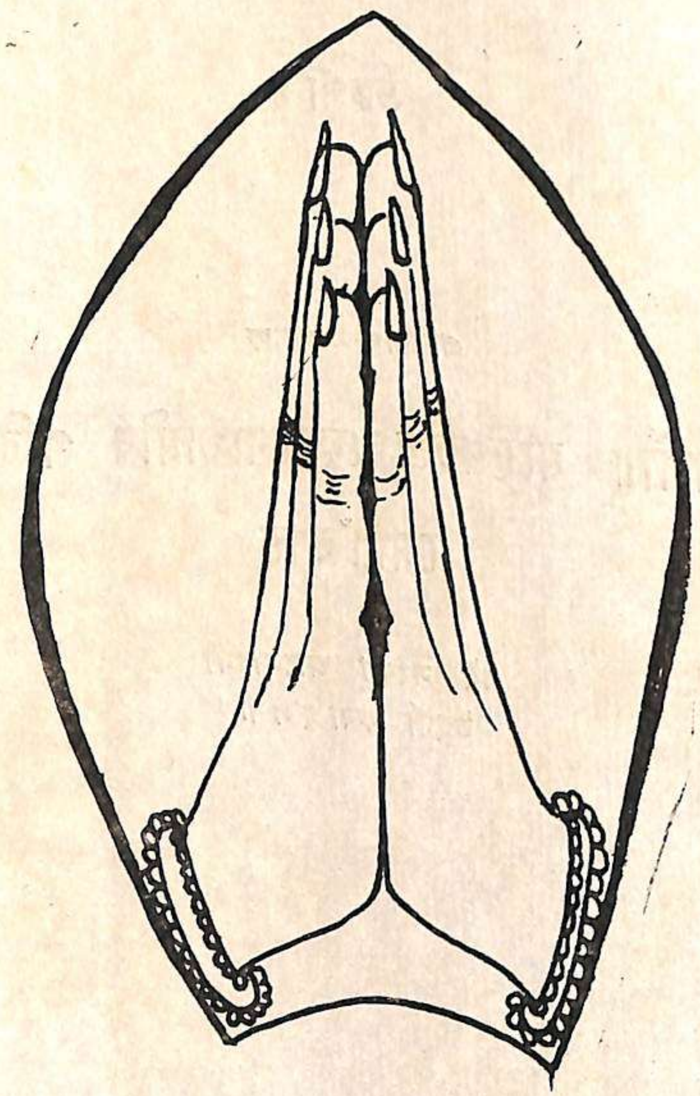

প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ
স্বৰ্গীয় মহেশ চন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী

সূচীপত্র

● তত্ত্বাৱধায়কৰ একাষাৰ ॥ ক ॥

● সম্পাদকীয় ॥ গ ॥

॥ *প্ৰবন্ধ* ॥

মহেশ চন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ সোঁৱৰণত বিশেষ প্ৰবন্ধ : (পৃঃ ১—১৮ লৈ)

মহেশ চন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী মানুহজন : অধ্যাপক ইদ্ৰিছ আলি ॥ ১ ॥ এটা গতিৰ যতি, এটা হঁাহিৰ স্তব্ধতা : যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা ॥ ৪ ॥ মহেশ চন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী চাৰৰ পবিত্ৰ সোঁৱৰণত : ৰেখা বৰা ॥ ৯ ॥ এটি অনন্য জীৱন : ডঃ জ্যোতি চক্ৰৱৰ্ত্তী ॥১৪॥

স্বৰ্গীয় মহেশ চন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ বাণী ॥ ১৮ ॥

অন্যান্য প্ৰবন্ধ : (পৃঃ ১—৪৮ লৈ)

অসমীয়া জাতি গঠনত শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ : শ্ৰীশিখা বৰা ॥ ১ ॥ আধুনিক গল্প সাহিত্য : দীপা হাজৰিকা ॥ ৭ ॥ গায়ক গীতিকাৰ ডঃ ভূপেন হাজৰিকা : শ্ৰীকল্পনা বৰা ॥১২॥ আচৰিত সেই বাৰ্মুডা ত্ৰিভুজটো : শ্ৰীমৌচুমী ডেকা ॥ ১৯ ॥ এজন ভাৰতীয় বিজ্ঞানী : সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোস : শ্ৰীইলোৰা বৰা ॥ ২২ ॥ ৰসৰাজ বেজবৰুৱা : শ্ৰীৰূপালী দাস ॥ ২৬ ॥ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ : শ্ৰীস্মৃতিকা ভাগৱতী ॥ ৩৪ ॥ পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী আৰু জোনাকী যুগ : কুমাৰী সংগীতা ৰাজখোৱা ॥ ৩৬ ॥ বিবাহ বিচিত্ৰা : নুৰনাহাৰ ভূঞা ॥ ৩৯ ॥ শিক্ষাৰ অগ্ৰগতিত নাগৰিকৰ ভূমিকা : শ্ৰীধ্ৰুৱ প্ৰসাদ নাথ (মাদ্ৰাজ) ॥ ৪১ ॥

॥ *গল্প* ॥

পোহৰৰ প্ৰয়োজন : সুনীতি লস্কৰ ॥ ৪৯ ॥ তমসাচ্ছন্ন ৰাতিৰ পিছত : শ্ৰীলিপিকা দাস ॥ ৫৬ ॥ বগা গোলাপ : হিৰণ্য ফুকন ॥ ৬০ ॥ মৃত্যুমুখীৰ উপহাৰ : অঞ্জলি বৰা ॥ ৬৩ ॥ প্ৰতিদ্বন্দ্বী : অমৃত প্ৰভা বৰা ॥ ৬৭ ॥ সময়ৰ ভুল : হীৰামণি বৰুৱা ॥ ৬৯ ॥ মৰমৰ চিন : ৰীমা দুৱৰা ॥ ৭২ ॥ ধুমুহা : সুবৰ্ণ দেৱী ॥ ৭৯ ॥ মিঠা সুৰৰ কঁপনি : ৰেখা বৰা ॥ ৮৭ ॥ সেই প্ৰেম : প্ৰীতিৰেখা বৰা ॥ ৯০ ॥

॥ *কবিতা* ॥

নিৰুত্তৰ নতুন পুৰুষ ঃ নীলিমা দেৱী ॥ ৯৭ ॥ এই নদীয়েদি ঃ দুবৰি গোস্বামী ॥ ৯৮ ॥ স্পন্দন ঃ সৰস্বতী দিগান ॥ ৯৮ ॥ এক বিংশ শতিকা ঃ দীপামণি মহন্ত ॥ ৯৯ ॥ ছন্দ পতন ঃ লিপিকা দাস ॥ ৯৯ ॥ শিল্পী ঃ নুৰনাহাৰ ভূঞা ॥ ১০০ ॥ কবিতা ঃ ৺হেমপ্ৰভা দেৱী এম. এ প্ৰাক্তন ছাত্ৰী ॥ ১০০ ॥ নেলছন মাণ্ডেলালৈ শ্ৰদ্ধা ঃ দীপামণি মহন্ত ॥ ১০১ ॥ ক্ৰমশ ঃ ৰুমি লস্কৰ ॥ ১০১ ॥ স্বপ্নালিৰ আভা ঃ বন্তি বৰদলৈ ॥ ১০২ ॥ প্ৰকৃত স্বৰূপ ঃ মৌচুমী দেৱী ॥ ১০২ ॥ কবিতা ঃ অঞ্জলি বৰা ॥ ১০২ ॥ এটি কবিতা ঃ বিনু হাজৰিকা ॥ ১০৩ ॥ এটি দুটি ৰঙীন কবিতা ঃ দীপা হাজৰিকা ॥ ১০৩ ॥ মুঙ্গেৰীলালৰ দেশ ঃ অঞ্জলি কলিতা ॥ ১০৪ ॥ এটি সৰু কবিতা ঃ গীতামণি ডেকা ॥ ১০৪ ॥

॥ *একাঙ্কিকা নাট* ॥

কবৰ দেখিছা ঃ তুলিকা শইকীয়া ॥ ১০৫—১১৪ ॥

॥ *প্ৰশ্নোত্তৰ শিতান* ॥ ১১৫ ॥

পদ্মশ্ৰী ৰংবং তেৰাংদেৱৰ সৈতে ॥ ১১৬ ॥

॥ *আমাৰ প্ৰশ্নসমূহ ঃ উত্তৰ সমূহ* ॥ ১১৯ ॥

॥ *সম্পাদিকাসকলৰ প্ৰতিবেদনসমূহ* ॥ ১২৭ ॥

ENGLISH SECTION :

Mahesh Ch. Dev. Goswami : A Recollection : Rajen Siakia-1.
Spatial Distribution of Immigrant Population in Nagaon Dis-
trict : T. Borah—5, Words Derived from Proper or Personal
Names : Gayatree Bora : —10. The Revolution (Poem) :
Neeta Sarma—14.

हिन्दी भाग :

पतिपल विकसित श्रम-सीकर पुष्पः श्रीविजय प्रसाद सिंह ॥ १ ॥ दहैज : कृष्णा वनिक ॥ २ ॥ जगद तंग परन्तु दिल खुला : कृष्णा वनिक ॥ ३ ॥ चांदनी राते : मिनु अग्रवाल ॥ ५ ॥ तन्हाइ अकेला पन : स्मिता अग्रवाल ॥ ६ ॥ मृग तृष्णा : परमजित कौर ॥ ७ ॥ शायरी : मिर्जा गालिब ॥ ७ ॥

তত্বাৱধায়কৰ একেষাৰ

কলেজ আলোচনীৰ বিভিন্ন লেখনিসমূহ সম্পাদনা সমিতিৰ কেইবাগৰাকী অধ্যাপক-অধ্যাপিকা বন্ধুৱে চাই বাছনি কৰি দিছে। লেখনিসমূহৰ মানদণ্ড কেনে হৈছে এই কথা পাঠক-পাঠিকাসকলে জানিব। কিন্তু আমি তত্বাৱধায়ক হিচাবে আন এটা কথাৰ ওপৰতহে বেছি গুৰুত্ব দিব খুজিছো। সেয়ে হৈছে, লেখনিৰ মানদণ্ড যিয়েই নহওক, ছাত্ৰীসকলৰ মাজত শিক্ষানুষ্ঠানটোৰ পৰা যদি বন্ধ নোহোৱাকৈ আলোচনীৰ বছেৰেকীয়া সংখ্যা এটা প্ৰকাশ হৈ থাকে তেনেহলে ছাত্ৰীসকলে ৰচনা কৰা বিভিন্ন লেখনিসমূহ প্ৰকাশ আৰু প্ৰচাৰ হোৱাত সহায় হয়। তেওঁলোকৰ লেখনিসমূহ প্ৰকাশ পালে অন্তৰত যিটো উৎসাহ পায়, সেই উৎসাহেই ভৱিষ্যত সাহিত্যিক জীৱন গঢ়াৰ মূলধন হৈ পৰে। বৰ্ত্তমান আলোচনীত প্ৰকাশ হোৱা লেখনিসমূহৰ সম্পৰ্কে ইয়াকে ক'ব পৰা যায় যে ইবোৰ ছাত্ৰীসকলৰ জীৱনৰ প্ৰথম সাহিত্যৰ বীজ ৰোপণহে, সাংঘাতিক সাহিত্য কৰ্ম নহয়। ভৱিষ্যত লেখাৰ অভ্যাস নেৰিলে ভাল লেখনিৰ সম্ভাৱনা নুই কৰিব নোৱাৰি। এই আলোচনী প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰত ছাত্ৰী সম্পাদিকাৰ শ্ৰমেই অধিক। লগতে লেখনিসমূহ চাই বাছনি কৰি দিয়াৰ বাবে সম্পাদনা সমিতিৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা বন্ধুসকললৈ আমাৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ আগবঢ়ালো। কলেজৰ অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত বিমল কুমাৰ বৰাদেৱে আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰাৰ দিশত যি উৎসাহ-উদ্দীপনা দিলে তেখেতলৈও আমাৰ শলাগ আৰু আন্তৰিক ধন্যবাদ যাঁচিলো।

কলেজ আলোচনীৰ এই সংখ্যাটো সৰ্ব্বসন্মত সিদ্ধান্তৰে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ ৺ মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ সোঁৱৰণত উছৰ্গা কৰা হৈছে। প্ৰয়াত ৺ গোস্বামীদেৱৰ মৃত্যু বাৰ্ষিকী তিথিতে আলোচনীখন প্ৰকাশ হৈ ওলাব লাগিছিল, কিন্তু নানা অসুবিধাৰ সন্মুখীন হোৱাৰ বাবে আলোচনীখন মৃত্যু তিথিৰ সেই শুভক্ষণত প্ৰকাশ কৰি উলিয়াব পৰা নগ'ল। আমাৰ এই অনিচ্ছাকৃত ত্ৰুটী-বিচ্যুতিৰ কথা পাঠক আৰু সুধী সমাজৰ অৱগতৰ নিমিত্তে এইখিনিতে দাঙি ধৰা হ'ল। প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ গৰাকীৰ সোঁৱৰণত তেখেতৰ গুনমুগ্ধ কলেজৰ কেইবাগৰাকী অধ্যাপক বন্ধুৱে তেখেতসকলৰ লেখনি আগবঢ়াইছে আৰু এগৰাকী ছাত্ৰীয়েও তেওঁৰ দৃষ্টিৰে ৺ গোস্বামীদেৱৰ জীৱন-বৃত্তান্ত দাঙি ধৰিছে। কলেজ আলোচনীৰ সোঁৱৰণী সংখ্যা হিচাবে যুগুতাওঁতে তেখেতসকলৰ লেখনিয়ে আলোচনীখনৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধিত যি সহায় আগ বঢ়ালে তাৰ বাবে তেখেতসকললৈ আন্তৰিক শলাগ আৰু ধন্যবাদ আগবঢ়ালো। ৺ গোস্বামীদেৱ মানুহজন, তেখেতৰ ছাত্ৰ জীৱন, কৰ্মজীৱন, শিক্ষক, প্ৰশাসক, সাহিত্যিক অৱদান, চৰিত্ৰগত বৈশিষ্ট্য—সকলো দিশেই বিভিন্নজনৰ লেখনিৰ মাজত পঢ়ুৱৈ সমাজে পাবলৈ সক্ষম হ'ব।

ধকধকীয়া বগাৰঙৰ দেহ, গ্ৰৱত মুগা-পাটৰ মথুৰা পাগ, সদা খদ্দৰৰ ধুতী-পঞ্জাবী পিন্ধা চুটি-চাপৰ সুঠাম গঢ়ৰ নিপোটল স্বাস্থ্যৰ গৰাকী শ্ৰদ্ধেয় ৺মহেশচন্দ্ৰদেৱ গোস্বামী আছিল জীৱন-জোৰা আদৰ্শ কৃতী শিক্ষক, সুদক্ষ কলেজ প্ৰশাসক, ব্যঙ্গ সাহিত্যিক, গীতিকাৰ, শিক্ষাবিদ আৰু সাংবাদিক। তেখেত আছিল গুণীৰ গুন বুজা আৰু দোষীক মাধমাৰ দি সংস্কাৰ কৰিব খোজা এজন ব্যক্তি। তেখেতৰ লেখনিৰ মৰ্মবাণীয়েই হৈছে সমাজ আৰু ব্যক্তিক হাস্য-ব্যঙ্গৰ মাজলৈ সুমাই নি শুধৰাবলৈ চেষ্টা কৰা। তেখেত অসমীয়া সাহিত্যৰ এজন সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ পেৰডিষ্ট। বিহলঙনি হাতত লৈ মায়ঙীয়া বেজৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি সমাজৰ ক্লেদ, মলিমামৰ আৰু ব্যক্তিৰ গাৰ ভূত-দাইনী যখিনী সোপাকে খেদি সমাজ নিকা কৰা আৰু ব্যক্তিক সুচি-বায়ুয়া কৰি নতুন জীৱন দিবলৈ চেষ্টা কৰা তেখেতৰ জীৱনৰ ব্ৰত

আছিল । তেখেত হাঁহিৰ থুনুপাক । অন্তঃস্থলভেদী ওলোৱা ঢেকনি ফুটা হাঁহিটো মাৰি তেখেতৰ সাহচৰ্য্যত থকা সকলকতো হঁহুৱায়ে লগতে সেই হাঁহিৰ প্ৰতিধ্বনিয়ে নিলগত থকা সকলকো অকণ-মান হাঁহিবলৈ সুযোগ দিছিল । নিজে হাঁহি আনক হঁহুৱাৰ পৰা এইজনা ৰসিক ব্যক্তিৰ এক অনন্য আৰু অপূৰ্ব ক্ষমতা আছিল । তেখেত নিজেই অকলৈ এশজন । সেইবাবে কোনো কাম আৰু কথাৰ এলাহ, ভয়, শঙ্কা তেখেতৰ নাছিল । ৺লক্ষীনাথ বেজবৰুৱাৰ কৃপাবৰী ৰূপ আৰু ৺মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামীৰ 'কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদনী ৰূপ'ৰ জন্মৰ ক্ষণো এক, গঢ়ো এক আৰু কামো এক । অৱশ্যে কৃপাবৰৰ কামৰ পৰিধি কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদনতকৈ বহল । কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদন ছদ্মনামেৰে যি লানি ৰচনা অসমীয়া সাহিত্যলৈ আগবঢ়াই থৈ গৈছে সিয়েই তেখেতক চিৰদিনৰ বাবে অমৰ কৰি ৰাখিব । আৰু অমৰ কৰি ৰাখিব 'বিহলঙনি'ৰ তেখেতৰ বিশেষ ভাষা-শৈলীয়ে । 'বিহলঙনি'ৰ গদ্য-শৈলী অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ তেখেতৰ এক অনদ্য বৰঙনি । এই ভাষা-শৈলী তেখেতৰ নিজস্ব এক ভঙ্গিমা । আমাৰ হাতত এই ভাষা শৈলীৰ ৰূপ সতকাই সৃষ্টি হোৱাটো টান । বিহলঙনিৰে অসমীয়াৰ জাতীয়ত্ব ৰক্ষা কৰিবলৈ কৰা সৰ্বপ্ৰকাৰ প্ৰচেষ্টাৰ বাবে লেখকক এজন প্ৰকৃত অসমীয়া জাতীয়তাবাদী পুৰুষৰূপে দেখিবলৈ পোৱা যায় আৰু তেখেতৰ পৰিচালনাত প্ৰকাশিত 'বহলঙনি'ও অসমৰ এখনি জাতীয়তাবাদী পত্ৰিকা । গুৰু-গম্ভীৰ মেঘ-গৰ্জ্জন সদৃশ তেখেতৰ কণ্ঠ ধ্বনি । সেই কণ্ঠধ্বনিৰে দিয়া ডেকা কালৰ দ্ৰুত গতিৰ বক্তৃতাত জুই আওনি বাহিৰ হৈ যোৱা যেন লাগে । জীৱনৰ পিছৰ কালৰ বক্তৃতাৰ গতি ধীৰ আৰু মন্থৰ হ'ল । কিন্তু কণ্ঠস্বৰ সলনি নহ'ল । তেখেত এজন সৰবৰহী লোক আছিল । তেখেতৰ কৰ্ম জীৱনৰ প্ৰায় ডেৰকুৰি বছৰ কাল নগাঁও জিলা আৰু অসমৰো বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত নিবিড় ভাবে জড়িত আছিল । সম্পাদক, সভাপতি , উপসভাপতি, সদস্য আৰু উপদেষ্টা হৈ পৰিচালনা কৰা স্থায়ী অনুষ্ঠানৰ বাদেও বিভিন্ন উপলক্ষ্যত পতা সভা-সমিতিত সভাপতি, নিৰ্দ্দিষ্ট বক্তা, মুখ্য অতিথি, বিশিষ্ট অতিথি হৈ ভাষণ দিবলৈ যাব লগাটো তেখেতৰ জীৱনৰ এক অপৰিহাৰ্য্য কাম আছিল । ইয়েই তেখেতৰ প্ৰতি থকা ৰাইজৰ আস্থা আৰু শ্ৰদ্ধাৰ কথাকে সূচায় আৰু তেখেত যে এজন জনপ্ৰিয় ব্যক্তি আছিল তাকো প্ৰমাণ কৰি দেখুৱায় । এইজন ব্যক্তিৰ কলেজখনেই আছিল তেখেতৰ প্ৰাণ স্বৰূপ । তেখেতৰ বিদায় সভাত তেখেতে উদাত্ত কণ্ঠেৰে কৈছিল, "কলেজৰ চৌহদৰ প্ৰতিজোপা গছত, ফুলত, বেৰৰ প্ৰতিটো গাঁঠিত, প্ৰতি চপৰা ইটাত মোৰ প্ৰাণ সোমাই থাকিব ।" এয়া অনুষ্ঠানৰ জন্মৰ প্ৰসব বেদনাৰ পৰা প্ৰতিপালনৰ দায়িত্ব কান্ধ পাতি লৈ বেদনা-বিধৌত হোৱা এজন সঁচা অনুষ্ঠান প্ৰেমীলোকৰ অন্তঃস্থলভেদী ওলোৱা মৰ্মবাণী । এইজনা আদৰ্শবান শিক্ষকৰ লগত চাকৰি কৰিবলৈ পোৱাটোও সৌভাগ্যৰ কথা আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী হৈ অধ্যয়নু কৰিবলৈ পোৱাটোও সৌভাগ্যৰ কথা । যিসকলে তেনে সুযোগ পালে তেওঁলোক ধন্য । তেওঁলোকে সময়নিষ্ঠা আৰু কৰ্ত্তব্যনিষ্ঠা এই মহৎ গুণ দুটা দেখি, বুজি, ঠেকি তেখেতৰ পৰা শিকি লৈ জীৱন ধন্য কৰিবলৈ সুযোগ পালে । এইজনা পুৰুষৰ আদৰ্শৰে ছাত্ৰ-শিক্ষক সকলো অনুপ্ৰাণিত হৈ জীৱনৰ বাটত অগ্ৰসৰ হ'বলৈ সচেষ্ট হোৱা উচিত । যিজনাৰ অকুণ্ঠ যত্নেৰে মধ্য অসমৰ এক-মাত্ৰ উচ্চ শিক্ষানুষ্ঠান নগাঁও ছোৱালী কলেজ প্ৰতিষ্ঠা হৈ বৰ্তমান ফুলে-ফলে জাতিষ্কাৰ হৈ পৰিছে সেইজনা ব্যক্তিৰ বিদেহী আত্মাই পৰম শান্তি লাভ কৰক—ইয়াকে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাই তত্বা-ৱধায়কৰ চমু বক্তব্যৰ সামৰণি মৰা হ'ল । ০০০

২'৬।৯০
নগাঁও

শ্ৰীকৃষ্ণ বৰা

সম্পাদকীয়

আজি কুৰি শতিকাৰ শেষাৰ্দ্ধ বিজ্ঞানৰ যুগ । প্ৰতি পদক্ষেপত বিজ্ঞান অবিহনে জীৱন বৃথা । আজিৰ পৃথিৱীখন প্ৰতিযোগিতাত পৰিণত হৈছে । সম্প্ৰতি দেখা যায় নিবনুৱা সমস্যাই ভয়াবহ ৰূপ ধাৰণ কৰিছে । মূল্য বৃদ্ধি, অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ চিন্তাত মানুহ আত্মকেন্দ্ৰিক হৈ নিজ স্বাৰ্থ পূৰণত বলিয়ান হৈছে । মানুহে ব্যক্তিগত স্বাৰ্থ পূৰণ কৰি জীয়াই থকাৰ প্ৰবল ধুমুহাই গা কৰি উঠিছে । উচ্চ-চিন্তাধাৰা লুপ্ত হৈছে । নিলগৰ ৰংচং দেখি ভাৰত তথা অসম বাসী ভোল গৈছে । পশ্চিমীয়া ঢং অনুকৰণত কিমানেইবা সফল হৈছে ? সাম্প্ৰতিক সমাজত ধন-ঐশ্বৰ্য্যৰে প্ৰতিষ্ঠিত সন্মানিত ব্যক্তি হব বিচৰা, এক ভূৱা আধুনিকতাক বিকৃত ৰূপে স্বয়ং জাহিৰ কৰিবলৈ গৈ, আমি সততাৰে কৰা অৰ্জ্জন ক্ষমতাৰ পৰা নিলৰ্জভাৱে বহিভূ'ত হৈ পৰিছো । আজিৰ সমাজত কোনে আগ স্থান পাইছে ? জ্ঞানী-গুণীসকলে নে, ধনৱন্তসকলে ? দৰিদ্ৰজনক ফটা বস্তাখন দি ধনৱন্তজনক চকিখন আগ বঢ়াই দিছো । আজিৰ সমাজত মানুহৰ ৰূপ ভিন্ন । কিছুমান মানুহে গঞা ৰাইজৰ আদৰৰ ঘিলা-পিঠা, তিলপিঠা চিনি নেপাই অমলেট, কাটলেটৰ প্ৰশাংসাতহে শতমুখ । সেই একে ব্যক্তিয়েই গাঁৱৰ হৈ দুখীয়াৰ দুখত দুখী, সুখত সুখী হৈ ৰাজনীতিৰ ঘমঘণ্টা লৰাই ল'ৰা-ধেমালি কৰে । আজিৰ পৃথিৱীত এচাম মানুহে অৱহেলিত টুৱাপাতনিৰ জাৰৰ দৰে ফুটপাথত পৰি দহ পইচাৰ বাবে হিয়া ঢাকুৰি কান্দিছে, একে সময়তে আন এচামে দহ হাজাৰ টকা হাতৰ মলি কৰি পানীত উটাইছে । আজিৰ শৈক্ষিক মূল্যবোধৰ সাৰ্থকতা ক'ত ? দুষ্কৃতিকাৰীক ধ্বংস কৰিব পাৰিবনে ? ঠগ-প্ৰৱঞ্চকৰ মৃত্যু ঘটিবনে ? ধনৱন্তসকলে দেশৰ দুখীয়া ছাল ছিগা নিচলাসকলক নিজৰ ভাই-ভনী বুলি ভাবিব পাৰিবনে ? দেশৰ সচেতন নাগৰিক কিমান ? সুস্থ চৰকাৰ গঠন কৰি দেশৰ দুৰ্নীতি মুক্ত কৰিব পাৰিবনে ? সমাজ ব্যৱস্থা সুস্থ হব নে ? সাম্প্ৰতিক চিন্তাৰ পৃথিৱী শ্বাসৰুদ্ধ হৈছে ।

অসমৰ আকাশ বন্দুকৰ ধোঁৱাই ডাৱৰীয়া কৰিছে । অৰাজকতাৰ সৃষ্টি হৈছে । দুঃসময়ে উপহাস কৰিছে । শত-শত দেশ মাতৃৰ পুত্ৰ-কন্যা আন্দোলনত জাহ গৈছে । দূৰৰ পৰা কোনোবা অশুভ শক্তিয়ে নীৰৱে দৃষ্টি পাত কৰি কিৰিলি পাৰিছে । প্ৰত্যেক কৰ্মৰে প্ৰতিক্ৰিয়া থাকে । ক্ৰোধে প্ৰতিশোধৰ অগ্নি জ্বলাই তোলে ।

মানবীয় নৈতিক মূল্যবোধৰ বাক্ষকৈয়ে অৱনতি ঘটিছে । উশৃংখল যুৱ-মানসিকতাও সমাজৰ অন্য এক বিকৃত ৰূপ । চিনেমা হলৰ টিকট কাউণ্টাৰত মতা অৱাইচ মাত, সঙ্গীতানুষ্ঠান, বেল-কনি, গেলাৰিৰ পৰা মৰা বিকট চিঞৰ, চাৰি আলিৰ উদণ্ড ডেকাৰ আড্ডা, মাৰ-পিট, ছাত্ৰাবাসৰ পৰা নৱাগতসকলৰ পলায়ন, ছাত্ৰাবাসত ছাত্ৰীৰ দ্বাৰা ৰেগিং, ছাত্ৰীক লজ্জাজনক ব্যৱহাৰ, শিক্ষানুষ্ঠানৰ নিৰ্বাচনত পৰাজিত দলৰ দ্বাৰা জয়ী দলক আক্ৰমণ, বিভিন্নজনৰ পৰা বলপূৰ্বক বৰঙণি সংগ্ৰহ, ককা-য়েক-ভনীয়েক একেখন ৰিক্সাত গলে ঘুমটি দোকানৰ আঁৰৰ পৰা প্ৰয়োগ কৰা অশ্লীল বাক্য আদিৰ দৰে সমাজ বিৰোধী কামত আজিৰ যুৱ সমাজ ব্যস্ত । ইয়াৰ মূলতে নাৰী সকলো কম দোষী নহয় । নিজকে অত্যাধুনিক নাৰী ৰূপে সজাবলৈ যোৱা কিছুমান নাৰীয়ে শালিনতাহীন বেশ-ভূষাৰ বাবে যুৱ সমাজৰ পৰা যথোচিত বাক্য শুনিবলৈ পায় । এইবোৰ কাৰ্য্যৰ বাবেই বিশ্বৰ চুকে-কোণে থকা

ছাত্র তথা যুৱ সমাজ ধ্বংসমুখী ভবিষ্যত্তৰ পিনে আগবাঢ়ি গৈ আছে। প্ৰত্যেক সমস্যাৰে সৃষ্টিৰ উৎস বেলেগ বেলেগ হলেও গঠনমূলক আলচ কৰিলেই সমাধানে নীৰৱে গঢ় লব বুলি আমাৰ দৃঢ় বিশ্বাস ।

১৯৮৮-৮৯ চনৰ আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ নিৰ্বাচনত যে বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাৰে কোনোবাই মোক আলোচনী সম্পাদিকাৰ দৰে এটি গুৰু ভাৰ অৰ্পিব আৰু মইকৰ্ত্তব্যত অগ্ৰসৰ হ'ম ই মোৰ সপোনৰো অগোচৰ আছিল । যি কি নহওঁ আলোচনী সম্পাদিকাৰ গুৰু দায়িত্ব অৰ্পণ কৰি মোক কলেজ আলোচনীখন প্ৰকাশৰ নেতৃত্ব লবলৈ সুযোগ দিয়াৰ বাবে কলেজৰ অগ্ৰজ আৰু অনুজ ছাত্ৰীসকললৈ মই আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো । আমাৰ কলেজত থকা শ শ ছাত্ৰীৰ ভিতৰত মুষ্টিমেয় কেইগৰাকীমান ছাত্ৰীকহে কলেজত হোৱা বিভিন্ন অনুষ্ঠানৰ কাৰ্য্যসূচীত অংশ গ্ৰহণ কৰা পৰিলক্ষিত হয় । বহুসংখ্যক ছাত্ৰীয়ে ভয় বা সন্দেহৰ দোমোজাত পৰি অংশ গ্ৰহণ নকৰি তেওঁলোকৰ প্ৰতিভা সুপ্ত অৱস্থাত ৰাখি থয় । ছাত্ৰীসকলে তেওঁলোকৰ প্ৰতিভা বিকাশ কৰাৰ একমাত্ৰ সহায়ক হৈছে শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ । সেয়ে তেওঁলোকে মুক্ত মনে কলেজৰ অনুষ্ঠানসমূহৰ কাৰ্য্যসূচীত অংশ গ্ৰহণ কৰাটো তেওঁলোকৰ পৰৱৰ্ত্তী জীৱনৰ বাবে সাৰ পানী যোগোৱা কথা । ইয়াৰ উপৰিও ছাত্ৰী একতা সভাৰ প্ৰতিটো কাৰ্য্যসূচীত ছাত্ৰীসকলৰ সম্পূৰ্ণ সহযোগ নহলে কেৱল মাত্ৰ কাৰ্য্যকৰী সদস্যা-সকলৰ দ্বাৰা কাৰ্য্যসূচী পৰিচালনা কৰা মাথোন অসুবিধাই নহয়, ই দৃষ্টি কটুও আৰু শিক্ষানুষ্ঠান-খনিৰ বাবে অপমানসূচক কথা । কলা-কুশলী শিল্পীসকলে প্ৰতিযোগিতাৰ লগতে কলেজখনিৰ সুনাম অৰ্জনলৈও যত্নপৰ হোৱাটো বাঞ্ছনীয় নহয় জানো ? যিসকল ছাত্ৰীৰ ৰচনাৰাজি অপ্ৰকাশিত অৱস্থাত থাকিল তেওঁলোকে হতাশ নহৈ পৰৱৰ্ত্তী প্ৰকাশৰ বাবে প্ৰস্তুতি চলাবলৈ যত্নপৰ হওঁক ।

শ্ৰদ্ধাঞ্জলি ঃ

মধ্য অসমৰ একমাত্ৰ মহিলা শিক্ষানুষ্ঠান 'নগাঁও ছোৱালী কলেজ' ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ আমাৰ শ্ৰদ্ধাৰ পৰম পূজনীয় স্বৰ্গীয় মহেশ চন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীদেৱৰ বিয়োগে আমাক শোকৰ সাগৰত ডুবাই গল । সেই গৰাকী মহান ব্যক্তিক আজি প্ৰথম মৃত্যু বাৰ্ষিকীৰ দিনা স্মৰণ কৰি শ্ৰদ্ধাঞ্জলি নিবেদন কৰিছো । লগতে মহান, বীৰ, জাতীয় শ্বহীদ সকলকো শ্ৰদ্ধাৰে সোঁৱৰিছো ।

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ ঃ

বিগত বছৰটোত মোক সকলো সময়তে নানা সজ দিহা-পৰামৰ্শৰে আগ বঢ়াই নিয়া পৰম পূজনীয় শিক্ষাগুৰু সৰ্ব্ব শ্ৰীকৃষ্ণ বৰা, যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা, অপূৰ্ব শৰ্মা, তিলক চন্দ্ৰ মজুমদাৰ, ৰাজেন্দ্ৰনাথ শইকীয়া, জ্যোতিৰ্ময় জানা আৰু বাইদেউ হিমাদ্ৰি দেৱী, মঞ্জু লস্কৰ, ভানু পদ্মপতি, ৰীতা তালুকদাৰ, গুৰু বৰুৱালৈ মোৰ ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জনালো ।

মাননীয় অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত বিমল কুমাৰ বৰাদেৱৰ সজ পৰামৰ্শৰ বাবে তেখেতক আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলো । নগাঁৱৰ সুছন্দা প্ৰেছৰ স্বত্বাধিকাৰী আৰু কৰ্মচাৰীসকললৈও কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো । তদুপৰি ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্যাসকলৰ লগতে দুয়োখন ছাত্ৰীবাসৰ ছাত্ৰীসকললৈও প্ৰীতি আৰু ধন্যবাদ যাচিলো । লগতে আলোচনীখন প্ৰকাশ হৈ ওলোৱাৰ পথত সহায় সহযোগ আগবঢ়োৱা কলেজ কৰ্মীবৃন্দ, বেটুপাত শিল্পী মিনু আৰু আলোচনীখনৰ অংগ সজ্জাত সহায় কৰা মঞ্জুৰ প্ৰতিও মোৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ আগ বঢ়ালো । সদৌ শেষত, আলোচনীখনৰ বাবে ৰচনাৰাজি প্ৰেৰণ কৰা অধ্যাপক-ছাত্ৰী আৰু ব্যক্তিসকললৈ আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো । ০০০

শ্ৰীসুনীতি লস্কৰ

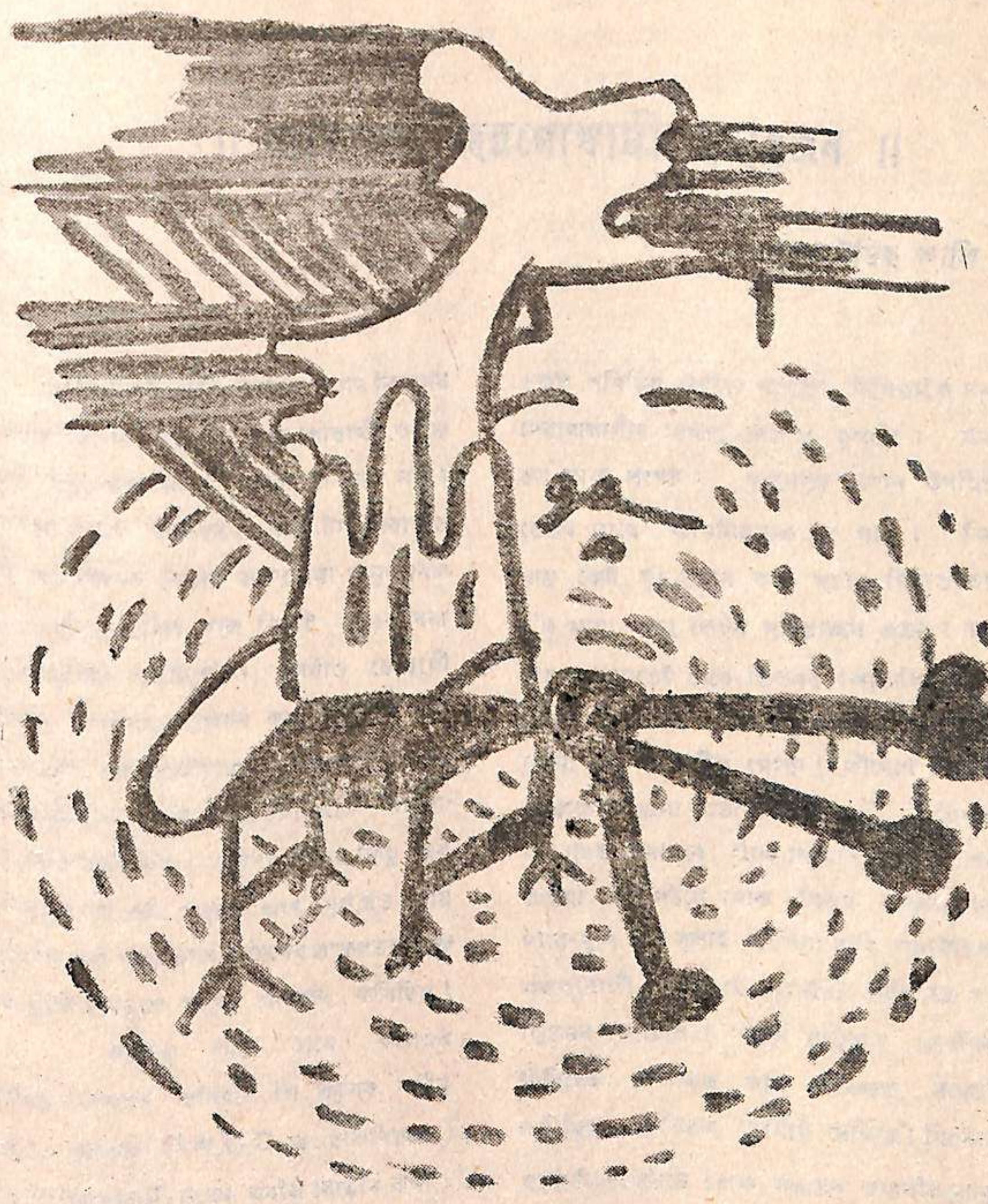

প্ৰবন্ধ

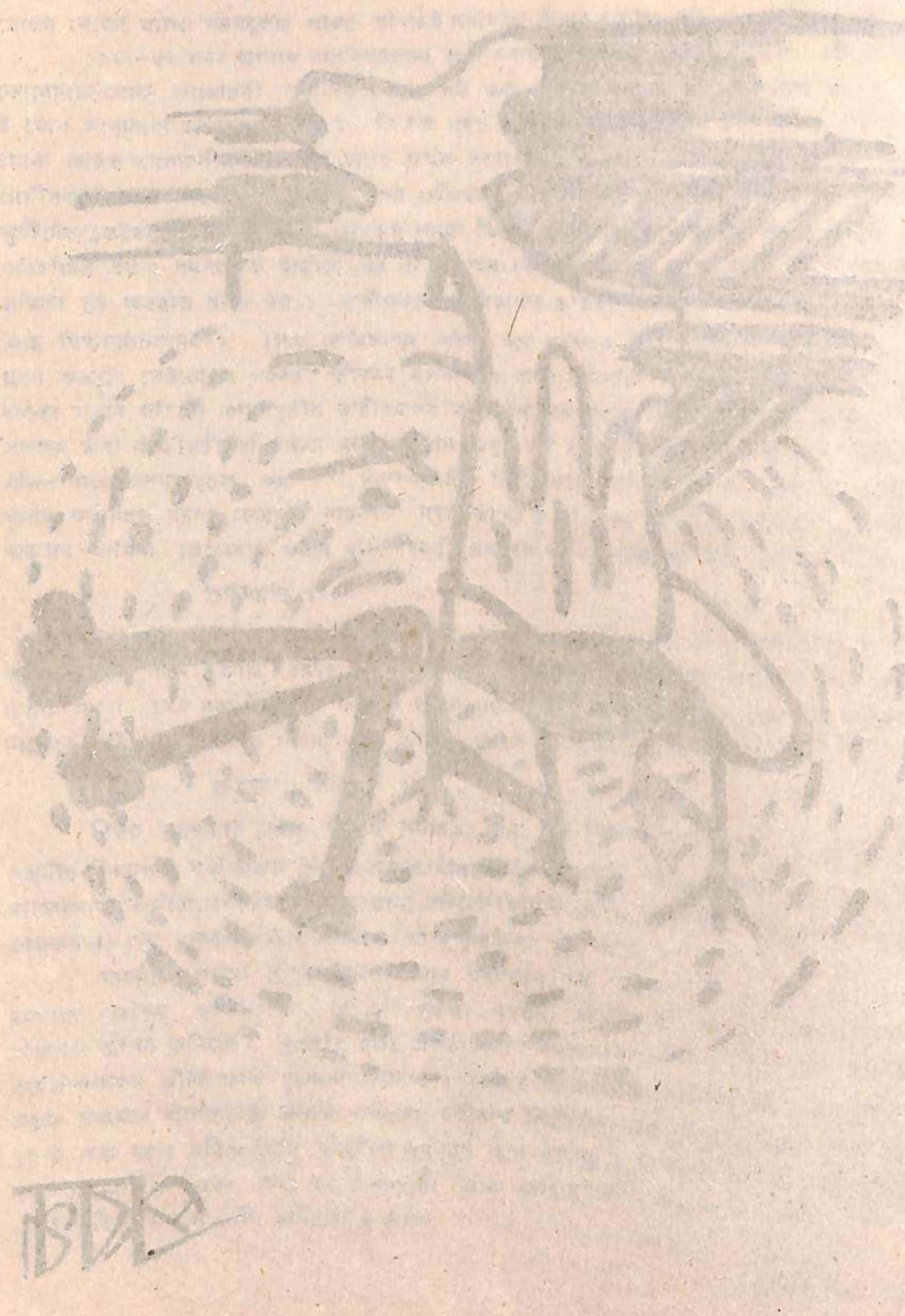

॥ মহেশ্চন্দ্র দেৱগোস্বামী মানুহজন ॥

অধ্যাপক ইদ্রিছ আলি

'বিহলঙনিৰে' জাৰি সমাজৰ ৰোগ নিৰাময় কৰিবলৈ বিচৰা ৺মহেশচন্দ্র দেৱ গোস্বামী ওৰফে কুমাৰ মধুসূদনক নজনা লোক অসমত নাই। ৰসৰাজৰ পিছত হাস্যৰসৰ ধাৰাটো অব্যাহত ৰাখি অসমীয়াক হঁহুৱাই ভালপোৱা মানুহজনক দুটা দশকতো অধিক কাল নিচেই ওচৰৰ পৰা দেখাৰ সুবিধা পাইছিলোঁ। নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ চাকৰিত যোগদান কৰা দিনৰে পৰা নগাঁও এৰি অহা দিনলৈকে ৺দেৱগোস্বামী চাৰৰ সংসৰ্গই আমাক সততে অনুপ্রাণিত আৰু আহ্লাদিত কৰি ৰাখিছিল। অৱসৰ গ্ৰহণৰ কিছু বছৰ পূৰ্বে অসুস্থ হৈ পৰি মৃত্যুৰ আগ মুহূৰ্তত প্ৰায় আলৰ হৈ পৰা মানুহজনৰ কণ্ঠস্বৰৰ প্ৰাঞ্জলতা আৰু মনৰ দৃঢ়তাই মোক ববকৈ আকৰ্ষণ কৰিছিল।

আজিও মনত পৰে কলেজৰ চাকৰিত যোগদান কৰিবলৈ গৈ বন্ধুবৰ যতীন বৰাৰ (বৰ্ত্তমান O.N.G.C ৰ চাকৰিয়াল) স'তে ৺দেৱগোস্বামী চাৰৰ ঘৰলৈ যোৱাৰ কথা। বিহলঙনি পোষ্ট-অফিচ লেখা ফলক এখন ওলমি আছিল ঘৰটোৰ সন্মুখত। ঘৰ সোমায়ে চকুত পৰিছিল সত্রীয়া পাগটো নিপিন্ধাকৈ থকা দেৱগোস্বামীৰ আগতে নেদেখা ৰূপটো। মনত ভয় আৰু সংশয়। জানোচা মোৰ উপস্থিতি তেওঁৰ বাবে আমনিদায়ক হৈ পৰে। কিন্তু মাত্র কেই মূহূৰ্তমান কথা পতাৰ পিছতে ভাব হ'ল ময়ো যেন তেওঁৰ পৰিয়ালৰে এজন। জলযোগৰ আগতেই চাৰে ভিতৰৰ কোঠালৈ আঙুলিয়াই দি ক'লে—"যোৱা ভিতৰলৈকে। তুমিহেনো বৰ ভাল গীত গোৱা। বীৰেণে কৈছে। গোৱাচোন শুনো তোমাৰ গান।" ইতিমধ্যে মাতৃসুলভ মৰমেৰে ৺দেৱ গোস্বামী চাৰৰ পত্নী শ্রদ্ধেয়া বাইদেউয়ে মোক নিজৰ ল'ৰাৰ দৰে গাৰে-মূৰে হাত বুলাই আপোন কৰি পেলাইছিল। ৰবছোৱালী মঞ্জিবাই (মামণি) মাতি লৈ গ'ল ভিতৰৰ কোঠালৈ। তেওঁ সেইবাৰ প্ৰৱেশিকা দিছিলেই নে পাছ কৰি কলেজত নামভৰ্ত্তি কৰিছিল। ভিতৰ সোমাই দেখিলোঁ বিচনাতে হাৰমনিয়ামেটাৰে মোক সম্ভাষণ জনাবলৈ ব্যাকুল হৈ আছে। সেই সন্ধিয়া গীত আৰু মৰমৰ মাত কথাৰে ৺দেৱগোস্বামী চাৰ লগতে পৰিয়ালৰ

সকলো সদস্যৰ সতে যি আত্মীয়তা গঢ়ি উঠিল সি মাথোন অনুভৱৰ বস্তু—আনক কৈ বুজাব পৰা বিধৰ নহয়। সেয়েহে বোধহয় তেখেতৰ বিয়োগত দ্বিতীয়বাৰ পিতৃহাৰা হোৱাৰ দৰে বেদনা অনুভৱ কৰিছিলোঁ।

আমি কেৱাগৰাকী ডেকা অধ্যাপক ৺দেৱগোস্বামী চাৰৰ ঘৰত সন্ধিয়াৰ নিয়মীয়া অতিথি আছিলোঁ। কোনো দিনে সুদা মুখে উভতি অহাৰ কথা মনত নপৰে ' চাহৰ মেজত ৺দেৱগোস্বামী চাৰে জলপানৰ প্লেটবোৰত চকু ফুৰাই আমাক সুধিছিল—"কি হে ৰিক্সা ভাড়া উঠিছে নে নাই?" কোৱা বাহুল্য যে চাৰৰ ঘৰৰ চাহৰ লগত খাবলৈ পোৱা জলপানতকৈ প্ৰাণ জগাব পৰা সৰস আলোচনা আৰু সাঙ্গীতিক পৰিবেশে আমাক চুম্বকৰ দৰে টানি নিছিল। মঞ্জিৰা, বাপ (ৰঞ্জিৎ দেৱগোস্বামী) আৰু অৰুণ (গুণজিৎ দেৱগোস্বামী)—কন্যা আৰুপুত্ৰ যুগলেও আমাৰ সন্ধিয়াৰ আড্ডা সৰস কৰি তুলিছিল। তেওঁলোকৰ মৰম লগাব পৰা স্বাভাৱিক ব্যৱহাৰে আমাক আপ্লুত কৰি তুলিছিল। সকলে পৰা চিন্তাশীল বিচক্ষণ মেধাৱী ৰঞ্জিতে পৰৱৰ্তী জীৱনত অসমৰ বৌদ্ধিক জগতত এখন সুকীয়া আসন কৰি আছে। বৰ্তমান লণ্ডনত থকা একমাত্ৰ কন্যা মঞ্জিৰাই টেপৰেকৰ্ডাৰৰ দৰে এবাৰ শুনিয়েই এটি গীত হুবহু গাই দিব পাৰিছিল। সুৰবোৰ মনত ৰখাৰ ক্ষমতাও আছিল অবিশ্বাস্য। মাজতে লণ্ডনৰ পৰা আহোতে তেওঁৰ কণ্ঠত মোৰ বহুতো পাহৰা সুৰে প্ৰাণ পাই উঠা দেখি মই অভিভূত হৈ পৰিছিলোঁ। অনাতাঁৰ যোগে বৰগীত পৰিবেশন কৰিবলৈ সুযোগ পোৱা মঞ্জিৰা দেৱীচৌধুৰী এগৰাকী সুকণ্ঠী গায়িকা আছিল। এওঁলোকো দেৱগোস্বামী চাৰৰ লগতে আমাৰ মানস পটত যুগমীয়া হৈ আছে।

নগাঁও ছোৱালী কলেজত যোগদান কৰিবৰ দিনাখনে প্ৰথম ক্লাচটো লবলগীয়া হৈছিল ৺দেৱগোস্বামীৰ এটা ক্লাচ। তেখেতে নিজে লৈ গৈ শ্ৰেণীৰ ছোৱালীবোৰেৰে মোক পৰিচয় কৰাই দি ক্লাচটো লবলৈ এৰি দি আহিছিল। তেতিয়া কলেজত পঢ়িছিল বহু সংখ্যক বয়সস্থা মহিলা আৰু পুৰণি পাছ কৰা ছোৱালীয়ে। মই আছিলো সদ্য এম, এ পাছ কৰা এজন অলপ ধতুৰা ডেকা। গতিকে ক্লাচত মোৰ অৱস্থাৰ কথা ইয়াত আৰু লিখা নাযায়। কেৱল ভাবি শিহঁৰিত হওঁ এটা মনে বিচৰা কৰ্মজীৱনত প্ৰৱেশৰ জপনাখন মুকলি কৰিছিল ৺দেৱগোস্বামী চাৰৰ লেখীয়া এগৰাকী মহান ব্যক্তিয়ে। এখন ব্যক্তিগত চিঠিৰে চাকৰিত নিযুক্তিৰ খবৰ পঠিয়াই মতাই নি তেওঁৰেই ক্লাচটো পোনতে কৰিবলৈ দায়িত্ব দি মোক কি দৰে ঋণী কৰি থৈ গ'ল সেই কথা তেওঁক জীৱীত কালত মই এদিনো কোৱাৰ সুযোগ নেপালোঁ। ০ ০ ০

কলেজত যোগদান কৰাৰ দুদিনমান পিছতে হঠাৎ গম পালোঁ সপ্তাহত মঙ্গল নে বুধবাৰে একোখন মুকলি সভা (get together) পতাৰ সিদ্ধান্ত লৈছে ৺দেৱগোস্বামী চাৰে। প্ৰথম সভাখনত উপস্থিত হ'লহি অসমৰ স্বনামধন্য শিল্পী ৺ৰুদ্ৰ বৰুৱাদেৱ। সঙ্গীতেৰে সভাঘৰ মুখৰ হৈ পৰিল। আওপকীয়াকৈ সিদিনাৰ সভাখন এখন বিচিত্ৰানুষ্ঠানত পৰিণত হৈছিল। তাৰো কিছুদিন পিছত কলেজ সপ্তাহ উপলক্ষে বিশেষ ভাৱে ৰচিত "আমি এই কলঙৰ পাৰতে" গীতটো ৰচনা কৰিগোৱাইছিলো। ৺দেৱগোস্বামী চাৰে শুনিয়েই গীতটো 'কলেজ সঙ্গীত' ৰূপে গ্ৰহণ কৰাৰ কথা ঘোষণা কৰিছিল। তেতিয়াৰ পৰা গীতটো 'কলেজ সঙ্গীত' ৰূপে প্ৰচলিত হৈছে। সঙ্গীতৰ প্ৰতি ৺দেৱগোস্বামী চাৰৰ বিশেষ ৰাপ আছিল। তেওঁ নিজে এগৰাকী সুগীতিকাৰ আছিল। আনকি কলেজৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠানৰ বাবে সঙ্গীতৰ আখৰা চলি থকা কালত প্ৰায়ে ৺দেৱগোস্বামী চাৰে নিজে আহি পৰিবেশন কৰিব লগীয়া অনুষ্ঠানবোৰৰ বিষয়ে গঠনমূলক পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছিল।

কলেজৰ প্ৰতিটো কথাৰ স'তে শিক্ষক-ছাত্ৰী আৰু কলেজৰ স'তে সংযুক্ত অন্যান্য ব্যক্তি-সকলক জড়িত কৰিবলৈ ৺দেৱগোস্বামী চাৰে চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁৰেই একাণপতীয়া প্ৰচেষ্টাত গঢ়ি উঠিছে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ দৰে এখন ঐতিহ্যশালী শিক্ষানুষ্ঠান। উচ্চ স্ত্ৰী-শিক্ষাৰ প্ৰসাৰৰ ক্ষেত্ৰত মধ্য অসমত এই শিক্ষানুষ্ঠানটিৰ তাৎপৰ্য-পূৰ্ণ ভূমিকাৰ কথাই যিমানে প্ৰাধান্য লাভ কৰিব ৺মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামীদেৱৰ নামো সিমানে মহান ৰূপত স্বীকৃত হ'ব। "কিমাচৰ্যম্" "মই যে কৰাম বিয়া" আৰু "ন-ঘোষাৰ" দৰে গ্ৰন্থসমূহেও তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ অন্য এক দিশ উন্মোচন কৰিব। ●

এটা গতিৰ যতি, এটা হাঁহিৰ স্তব্ধতা

যোগেন্দ্ৰনাৰায়ণ ভূঞা

মানুহজন চুটি-চাপৰ কিন্তু থুলন্তৰ। গাল-মুখ পূৰঠ। নাকৰ তলত একোছা পৌৰুষ-প্ৰকাশক গোঁফ। গাৰ ৰং, ক'ব পাৰি, কেঁচা-সোণ বৰণীয়া। মূৰৰ চুলি কিচ্‌কিচীয় ক'লা। পৰিধানত খদ্দৰৰ এখন বগা ধুতী, পাট বা মুগাৰ নাইবা পাট-মুগা বৰণীয়া খদ্দৰৰ এটা পঞ্জাবী, আৰু পাট আৰু মুগা সূতাৰে বিশেষভাৱে বোওৱা নিৰ্দ্দিষ্ট পুতলৰ কাপোৰৰ এটা পাগুৰি। পাগুৰিটো যেন সত্ৰীয়া আৰু ৰাধাকৃষ্ণীয়া আৰ্হিৰ সমন্বয়। ভৰিত এযোৰ সাধাৰণ চেণ্ডেল। বাটত খোজৰ গতি দ্ৰুত; কৰ্মস্থলত ধীৰ আৰু গহীন-গম্ভীৰ। হাতৰ আঙুলিকেইটা দৃঢ়। কণ্ঠস্বৰ বলিষ্ঠ। মাইক্ৰ'ফ'ন নোহোৱাকৈয়ে সহস্ৰাধিক লোক সমবেত হোৱা সভাখনত গল-গলীয়া মাতেৰে অনৰ্গল বক্তৃতা দি যায় মানুহজনে। প্ৰশাসনীয় ক্ষেত্ৰত যিহি মাতেৰে কথা কোৱাত অনভ্যস্ত মানুহজনৰ কথা মানেই হুকুম; কিন্তু হাঁহি মানেই ঢেক্‌ঢেকনি, এটা খলকনি। মানুহজনে বাওঁহাতত পিন্ধা ঘড়ীটো যেন সময় নিৰূপক যন্ত্ৰ নহয়, সময়-নিয়ন্ত্ৰক অস্ত্ৰহে। তেখেতৰ মতে দুই বজাৰ সভাখন এক বাজি ষাঠি মিনিটত বহিবই লাগিব, দুই বাজি দুই মিনিটত বহিলে নহ'ব। মানুহজনক আপুনি কৈফিয়ৎ দিব লাগিব—৩ বজাত বহিবলগীয়া সভাখন যদি ৩ বজাত নবহেই, নিমন্ত্ৰণী পত্ৰত সভাৰ সময় ৩ বজা বুলি কিয় লিখিছিল? হাতত ঘড়ী থকা সত্ত্বেও ১০ বজাত আহিব বুলি কৈ আপুনি ৯ বাজি ৬০ মিনিটত কিয় নাহিল? পঞ্চাছ আৰু ষাঠিৰ দশকটোৰ পৰা অসমৰ সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ পথাৰখনৰ লগত আৰু অসমৰ শিক্ষা-ক্ষেত্ৰৰ লগত যিসকলৰ সংযোগ ঘটি আহিছে বা যিসকল জড়িত, অসম সাহিত্য সভাৰ বাৰ্ষিক অধিবেশনবোৰলৈ যিসকল লোক ষাঠিৰ দশকৰ শেহলৈকে গৈ আছিল, আৰু যিসকল তেখেতৰ বন্ধু, আত্মীয়, সহকৰ্মী নাইবা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰূপে পৰিগণিত, সেই সকলোৱেই এই মানুহজনক চিনি পায়, এই মানুহজনক জানে। এখেত মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী।

মহেশ চন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী এজন মানুহৰ এটা নাম মাত্ৰ নহয়, গতিৰো নাম, গতিশীলতাৰো নাম হ'ব পাৰে মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী। সত্তৰৰ দশকৰ আগলৈকে মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী আছিল গতিশীল নেতৃত্বৰ অধিকাৰী। সেইছোৱা কালত মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী জড়িত নোহোৱা সামাজিক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান নগাঁও নগৰত নাছিল। নগাঁও নগৰৰ এনেকুৱা সভা-সমিতিৰ নাম নিচেই কমহে উল্লেখ কৰিব পাৰি, য'ত সেইছোৱা সময়ত তেখেত অনুপস্থিত আছিল বা তেখেতে বক্তৃতা দিয়া নাছিল। বিভিন্ন শিক্ষানুষ্ঠান, সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানৰ লগত সম্পৃক্ত হৈ থকাৰ উপৰি ৰাজ্য-ভাষা আন্দোলন, তেল শোধনাগাৰ আন্দোলন আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ মাধ্যম আন্দোলন—এই সকলোতে জপিয়াই পৰিছিল মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী। নগাঁও সাহিত্য সভা, নগাঁও জিলা সাংবাদিক সন্থা, অসম কলেজ শিক্ষক সংস্থা, অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বিতীয় নগাঁও অধিবেশন—এই সকলোতে আছিল মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ অবিসম্বাদী নেতৃত্ব। গোস্বামী ডাঙৰীয়া আছিল প্ৰায় দুটা দশক জুৰি নগাঁও সাহিত্য সভাৰ সভাপতি। নগাঁও জিলা সাংবাদিক সন্থাৰো প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি আছিল তেখেতেই। গোস্বামী ডাঙৰীয়ায়েই আছিল অসম কলেজ শিক্ষক সংস্থাৰো প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক। ১৯৫৯ চনত নগাঁৱত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তবিংশতিতম্ অধিবেশনৰ অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ প্ৰধান সম্পাদক আৰু অধিবেশনৰ স্মৃতিগ্ৰন্থ 'নিবন্ধমালা'ৰো সম্পাদক আছিল মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়েই। ১৯৬৮ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগত কেন্দ্ৰীয়ভাৱে উদযাপিত 'বেজবৰুৱা জন্ম-শত-বাৰ্ষিকী উৎসৱ'ৰো কাৰ্যকৰী সভাপতি আছিল এইজন ব্যক্তিয়েই। অসম সাহিত্য সভাৰ বিষয়-বাছনী সভাত গঠনমূলক সমালোচনাৰে সভাখনক সক্ৰিয় আৰু গতিশীল কৰি ৰখাত সদা-সচেষ্ট গোস্বামী ডাঙৰীয়া একাধিকবাৰ অনুষ্ঠানটোৰ কাৰ্য-নিৰ্বাহক সদস্য মনোনীত হোৱাৰ উপৰি ১৯৬৯ চনত অনুষ্ঠানটোৰ উপ-সভাপতি পদতো অধিষ্ঠিত হৈছিল। নগাঁও কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যাপকসকলৰ অন্যতম আৰু পিছলৈ উপাধ্যক্ষ, নগাঁও শিক্ষণ মহাবিদ্যালয় আৰু নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ (এল, চি. টোডি গাৰ্লছ কলেজ) প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়ে অসমৰ শিক্ষা-ক্ষেত্ৰলৈ আগবঢ়াই যোৱা অৰিহণাৰ কথা ৰাজ্যখনৰ শৈক্ষিক ইতিহাসৰ এটা স্বতন্ত্ৰ অধ্যায়ৰূপে পৰিগণিত হ'বৰ যোগ্য। ছোৱালীৰ উচ্চ শিক্ষাৰ অনুষ্ঠান হিচাপে ষাঠিৰ দশকৰ দ্বিতীয়টো বছৰতে নগাঁও ছোৱালী কলেজ স্থাপিত হোৱাৰ ফলত অসমত স্ত্ৰী-শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণ কিমান ঘটিল, সেইটো হয়তোবা সাধাৰণ বিচাৰত বৰ ডাঙৰ কথা নহয়, কিন্তু এই কলেজখনৰ অবিহনে যে নগাঁৱৰ অন্ততঃ দুটা বিশেষ সম্প্ৰদায়ৰ ছোৱালী আৰু বহু বছৰলৈ উচ্চ শিক্ষাৰ পোহৰৰ পৰা বঞ্চিত হৈ থাকিলহেঁতেন, সেই কথা অস্বীকাৰ কৰিব কোনে? নগাঁৱৰ ব্যৱসায়ী ৰাজস্থানী সম্প্ৰদায়ৰ ছোৱালীখিনিয়ে অভিভাৱকৰ কড়া-ক্ৰান্তিৰ হিচাপৰ মাজৰ পৰা ওলাই অহাৰ সুযোগ পালে মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ আহ্বানতে। অসমীয়া চহা মুছলমান সম্প্ৰদায়ৰ ছোৱালীখিনিও পৰম্পৰাগত ৰক্ষণশীলতাৰ আচ্ছাদন আঁতৰাই বাহিৰৰ জগতখন চাবলৈ ওলাই আহিব পাৰিলে গোস্বামী ডাঙৰীয়াৰ আহ্বান আৰু আশ্বাসতে।

হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱা নগাঁৱৰ ছাত্ৰীসকলৰ ঠিকনা সংগ্ৰহ কৰি প্ৰতি গৰাকীৰ অভিভাৱকলৈ চিঠি দিছিল অধ্যক্ষ মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়ে। তেখেতৰ আহ্বানৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই উল্লিখিত সম্প্ৰদায় দুটাৰ ছোৱালী এগৰাকী–দুগৰাকীকৈ প্ৰতিবছৰে ওলাই আহিছিল নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ খিড়িকীৰে বাহিৰৰ জগতখন চাবলৈ। এতিয়া আৰু সেই দুটা সম্প্ৰদায়ৰ ছোৱালীৰ প্ৰতি কোনো ধৰণৰ আহ্বানৰ প্ৰয়োজন নাই। স্বতঃস্ফুৰ্তভাৱেই দুয়োটা সম্প্ৰদায়ৰ ছোৱালীয়ে এতিয়া শিক্ষা লাভ কৰি আছে মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়ে স্থাপন কৰি যোৱা নগাঁও ছোৱালী কলেজত। আশ্চৰ্যৰ নহ'লেও তাৎপৰ্যৰ কথা যে, এতিয়াও এই সম্প্ৰদায় দুটাৰ ছোৱালীয়ে উচ্চ শিক্ষা লৈ আছে বা ল'বলৈ আহে নগাঁও ছোৱালী কলেজতহে। এই দুটা সম্প্ৰদায়ৰ ছোৱালীখিনিক এটা গতি দিলে নগাঁও ছোৱালী কলেজেহে। নহয়, কথাটো এনেকৈ কোৱাহে উচিত হ'ব, মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়েহে।

এনে ব্যক্তিত্ব, এনে নেতৃত্বৰেই নাম দিব পাৰি 'গতি' বুলি, 'গতিশীলতা' বুলি। নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ প্ৰতীক-চিহ্নত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ ছাত্ৰ অধ্যক্ষ মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়ে ঐতৰেয় ব্ৰাহ্মণৰ ত্ৰয়স্ত্ৰিংশৎ অধ্যায়ৰপৰা সংগৃহীত এটি বাণী সংযোগ কৰি দিছে— "চৰৈৱেতি চৰৈৱেতি"। বাণীৰ মৰ্ম—তুমি ভ্ৰমণ কৰি থাকাঁ, তুমি আগলৈ গৈ থাকা, তুমি অনবৰতে গতিশীল হৈ থাকাঁ। প্ৰসংগটো কেনেকুৱাঃ— হৰিশ্চন্দ্ৰই পুত্ৰ লাভ কৰিবৰ বাবে বৰুণৰ বৰ মাগিলে। হৰিশ্চন্দ্ৰই কথা দিলে যে বৰুণৰ বৰত যি পুত্ৰ জন্মিব, সেই পুত্ৰক আকৌ বৰুণৰ নামতে উছৰ্গা কৰি বলি দিব। বৰুণৰ বৰত পুত্ৰ ৰোহিতৰ জন্ম হ'ল। বৰুণে ৰোহিতক বলি দিবলৈ সঁকীয়াই দিলে। হৰিশ্চন্দ্ৰই বাৰে বাৰে ক'লে— "আৰু কিছুদিনৰ পিছত বলি দিম।" ৰোহিত যেতিয়া বুজন হ'ল, তেতিয়া তেওঁ ক'লে—'মোক বলি দিওঁ বুলিয়েই দিব নোৱাৰা।" তাকে কৈ তেওঁ ঘৰৰ পৰা ওলাই গৈ অৰণ্যত ঘূৰি ফুৰিবলৈ ল'লে। এবাৰ পিতৃৰ অসুখ বুলি জানি ৰোহিত ঘৰলৈ ঘূৰি আহিবলৈ ওলাল। তেতিয়া ইন্দ্ৰই ব্ৰাহ্মণৰ ছদ্মবেশত আহি ৰোহিতক ঘৰলৈ ঘূৰি নাযাবলৈ বাৰণ কৰি ক'লে–"ঘৰলৈ নগৈ ভ্ৰমি ফুঁৰা। চৰৈৱেতি।" এইদৰে তিনিটা বেলেগ বেলেগ সময়ত ঘৰলৈ ঘূৰি যাব খোজা ৰোহিতক বাধা দি ছদ্মবেশী ইন্দ্ৰই বুজালে— "চৰৈৱেতি"। গতিশীল হৈ থকাটো ভাল কথা। গতিশীলজনে মধু লাভ কৰে, গতিশীলজনে মিঠা উদুম্ব ফল লাভ কৰে ঃ "চৰণ্ বৈ মধু বিন্দেত, চৰণ্ স্বাদুমুদুম্বৰম্।" অভিভাৱকৰ কড়া-ক্ৰান্তিৰ হিচাপ আৰু ৰক্ষণশীলতাৰ মাজৰ পৰা এবাৰ ওলাই অহা ছোৱালীখিনিক মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়ে এটা গতি দিলে, গতিশীল হৈ থাকিবলৈ দিলে, "চৰৈৱেতি"। পুনৰ স্থিতাৱস্থালৈ উভতি নাযাবলৈ মন্ত্ৰ দিলে। "চৰৈৱেতি"। সেই ছোৱালীজাক আজি জ্ঞানৰ উদুম্ব ফলৰ ভাগী হৈছে, ভোগী হৈছে।

দৃঢ়তা আৰু কঠোৰতা আছিল শিক্ষক আৰু প্ৰশাসক মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ চৰিত্ৰৰ বিৰলপ্ৰায় বিশিষ্টতা। শ্ৰেণীলৈ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী ৫ মিনিট পলমকৈ গৈছে। অধ্যক্ষ গোস্বামীয়ে শ্ৰেণীৰ-কোঠাত শিক্ষক বা শিক্ষয়িত্ৰীগৰাকীক নাপাই কমন ৰূমত লগ ধৰি গৰ্জন কৰিছেহি। সুৰ্‌সুৰীয়া হৈ শিক্ষক বা শিক্ষয়িত্ৰীগৰাকী শ্ৰেণীলৈ গৈছে। কোনোবা ছাত্ৰী ইউনিফৰ্ম নিপিন্ধাকৈ কলেজলৈ আহিছে। কলেজৰ গেটৰ মুখত থিয় হৈ ছাত্ৰীগৰাকীক ঘৰলৈ বা ছাত্ৰীনিবাসলৈ ওভতাই পঠিয়াইছে। অনুশাসনৰ এনে কঠোৰতাৰ বাবে মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী কেতিয়াবা অপ্ৰিয় হৈছিল, সমালোচনাৰ সন্মুখীন হৈছিল। কিন্তু অধ্যক্ষ গোস্বামীৰ প্ৰশাসনীয় দৃঢ়তা আৰু কঠোৰতা হ্ৰাস পোৱা নাছিল লেশমানো। সেয়ে হোৱা হ'লে তেখেতৰ পৰিচয়টোৱেই, বিশিষ্টতাটোৱেই হেৰাই গ'লহেঁতেন।

কিন্তু বজ্ৰতকৈও কঠিন এই মানুহজনৰ মনটো, হৃদয়খন কুসুমতকৈও কোমল। বি. এ, শ্ৰেণীত ভৰ্তি হোৱা কোনোবা মেধাৱী ছাত্ৰই অৰ্থাভাৱত পৰি ক'ৰবাত শিক্ষকতা কৰাৰ, কেৰাণী পদত সোমোৱাৰ খবৰ পাইছে দৰ্শনৰ অধ্যাপক মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়ে। ল'ৰাজন নন্ কলেজিয়েট। কাৰোবাৰ জৰিয়তে খবৰ দিয়াই ল'ৰাজনক মতাই আনি পৰীক্ষা দিবলৈ উদগাইছে। পৰীক্ষাত ভালদৰে উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি লৈ কলেজিয়েট কৰি দিছে। ল'ৰাজন পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈছে কলেজিয়েট হৈ। কোনোবা দৰিদ্ৰ অথচ মেধাসম্পন্ন ছাত্ৰীয়ে অৰ্থাভাৱত কলেজৰ মাচুল দিব পৰা নাই গোটেই বছৰটোৰ। পৰীক্ষাত বহিব নোৱাৰে ছোৱালীজনী। আৰ্থিকভাৱে স্বচ্ছল কোনোবা এজন উদাৰ হৃদয়ৰ চিনাকি ব্যক্তিলৈ অনুৰোধ জনাই চিঠি লিখিলে অধ্যক্ষ গোস্বামীয়ে। ছোৱালীজনীয়ে পৰীক্ষা দিলে, নতুন কলেজখনেও টকাকেইটা নেহেৰুৱালে।

য'তেই মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী, ত'তেই হাঁহি। দৰ্শনৰ অধ্যাপক মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীক এসময়ত বহুতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে 'লাফিং ফিল'ছফাৰ আখ্যা দিছিল, বোধহয় শ্ৰীমুনীন বৰকটকী ডাঙৰীয়াই তেনেকৈ কোৱা বাবেই। নগাঁও কলেজৰ শিক্ষক-জিৰণি-কোঠা অধ্যাপক গোস্বামীৰ, উপাধ্যক্ষ গোস্বামীৰ হাঁহিৰে উত্তাল আছিল এসময়ত। নিজে যেনেকৈ হাঁহিছিল, আনকো তেনেকৈয়ে হঁহুৱাইছিল তেখেতে; ঘৰত, পৰত, সকলোতে।

এইজন মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়েই যে 'কিমাশ্চৰ্য্যম্', 'মই যে কৰাম বিয়া' আৰু 'কৈফিয়ৎ' গ্ৰন্থৰ হাস-ব্যংগ ৰস-স্ৰষ্টা 'কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদন', সেই কথা আজিৰ এচাম অসমীয়া পঢ়ুৱৈয়ে হয়তোবা নাজানে। শ্ৰীমুনীন বৰকটকীয়ে ১৯৫২ চনতে কোৱাৰ দৰে ক'বলৈ গ'লে, অসমীয়া সাহিত্যত হাস্যৰসৰ যিটো বৰচোলা কৃপাবৰে পিন্ধি যোৱাৰেপৰা গৰাকী নলগাকৈ আছিল, সেই চোলাৰে উত্তৰাধিকাৰী বুলি দাবী কৰিবৰ অধিকাৰ পাইছিল কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদনে। শ্ৰীবৰকটকীৰ কথাৰেই আকৌ কৈছোঁ—'শ্ৰীমধুসূদনে আমাৰ সমাজ-সাহিত্য, আমাৰ সংস্কৃতি-সংস্কাৰ, আমাৰ আত্মবঞ্চনা আত্মকৰুণা, আমাৰ

দুৰ্বলতা-ভণ্ডামি, আমাৰ ফিটাহি-ভেম সকলোবোৰ ছালি-জাৰি দেখুৱাইছে ।'' তেখেতৰ এই উক্তি কেৱল 'কিমাশ্চৰ্য্যম' গ্ৰন্থৰ ক্ষেত্ৰতে নহয়, কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদনৰ আন দুখন গ্ৰন্থৰ ক্ষেত্ৰতো সমানে প্ৰযোজ্য । একে কথাকে ক'ব পাৰি 'দুৰ্মুখ' নামেৰে তেখেতে 'অসম বাতৰি' কাকতত লিখা 'এক কলম' আৰু 'এক কলমৰ বেছি' লেখাখিনিৰ বেলিকাও ।

হাস্যৰসিক আৰু ব্যংগ লেখক মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ পিছে ৰোমাণ্টিক মন এটাও আছিল । সেই মনটোৰ প্ৰকাশ ঘটিছে তেখেতৰ 'ছয়াময়া' (১৯৪৯) আৰু 'স্মৃতি' (১৯৪৯) নামৰ কবিতাৰ পুথি দুখনত আৰু 'অময়া' (১৯৪৯) নামৰ গীতৰ সংকলনটোত ।

ভাৰতে স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ প্ৰায় এসপ্তাহ পূৰ্বে (৭ আগষ্ট) প্ৰকাশ পোৱা 'বিহলঙনি' কাকতৰ সম্পাদনাৰে পঞ্চাছৰ দশকটোৰ শেহলৈকে পতুৱৈ সমাজত অভুতপূৰ্ব চাঞ্চল্যৰ সৃষ্টি কৰিছিল মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়ে । তেখেতৰ 'বিহলঙনি' আছিল বহুতৰে বাবে একপ্ৰকাৰ আতংক । কাক কেতিয়া জাৰে, কোনে জানে ? কিন্তু কাকতখনৰ সম্পাদকজন আছিল অকুতোভয় । কাৰণ, ''সত্যৰ সদায় জয়''— এয়ে আছিল বিহলঙনিৰ বাণী । সাংবাদিক মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ পৰিচয় বিহলঙনিয়েই দি থাকিব ।

বিহলঙনি কাকতৰ সম্পাদক গোস্বামী ডাঙৰীয়া এসময়ত কলিকতাৰ এ. এছ. এল. ক্লাবৰ উদ্যোগত প্ৰকাশিত 'সাহিত্য আৰু সমালোচনা' আৰু বেজবৰুৱাৰ জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উৎসৱত অসম সাহিত্য সভাই প্ৰকাশ কৰা 'বেজবৰুৱাৰ প্ৰতিভা' গ্ৰন্থৰো সম্পাদক । তদুপৰি দৰ্শনৰ আৰু ডক্টৰ সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ ছাত্ৰ মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীয়েই ৰাধাকৃষ্ণণৰ 'এন আইডিয়ালিষ্ট ভিউ অফ লাইফ' গ্ৰন্থৰো সফল অনুবাদক ।

গোস্বামী ডাঙৰীয়াৰ বহুতো লেখা সাময়িক কাকত-আলোচনীত এতিয়াও সিঁচৰতি হৈ আছে । কেইবাখনো গ্ৰন্থৰ পাণ্ডুলিপি যুগুত কৰি থোৱাতে থাকিল । স্নায়বিক কঠিন ৰোগত (পাৰ্কিন্‌ছন্‌ছ ডিজিজ) আক্ৰান্ত নোহোৱা হ'লে তেখেতৰ গতিশীল ব্যক্তিত্ব আৰু নেতৃত্বই অসমৰ জাতীয় জীৱনক নিশ্চয় আৰু বহু প্ৰকাৰে সমৃদ্ধ কৰিব পাৰিলেহেঁতেন ।

কেইবছৰমানৰ আগৰেপৰা যিটো গতি মন্থৰ হৈ আহিছিল, যোৱা ৩০ মে' (১৯৮৯) তাৰিখে নগাঁৱৰ মিলনপুৰ শ্মশানত সেই গতিৰ পূৰ্ণ যতি পৰিল চিৰকালৰ বাবে । কেইবছৰমানৰ আগৰেপৰা যিটো উত্তাল হাঁহিৰ ধ্বনি অনুচ্চ হৈ আহিছিল, যোৱা ৩০ মে' তাৰিখে সেই হাঁহি একেবাৰে স্তব্ধ হৈ গল । ৰৈ গ'ল মাথোঁ সেই গতিৰ এক মচিব নোৱৰা স্মৃতি, সেই হাঁহিৰ এক দুঃসহ করুণ প্ৰতিধ্বনি । ●

শ্ৰদ্ধাৰ্ঘ্য ঃ
মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী চাৰৰ পবিত্ৰ সোঁৱৰণত

ৰেখা বৰা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

সেইদিনা আছিল এটা অমংগলীয়া মংগলৰাৰ । আমাৰ সকলোৰে শ্ৰদ্ধাৰ গোস্বামী চাৰ চিৰদিনৰ বাবে আমাৰ মাজৰ পৰা গুচি গ'ল । তেখেতে হয়তো সংসাৰৰ পৰা মুক্তি পালে । কষ্ট পালো আমি, পৰিয়াল বৰ্গই, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে । ক্ষতি হ'ল বহুতৰে । জন্ম-মৃত্যুৰ ওপৰত মানুহৰ নিয়ন্ত্ৰণ নাই যদিও সমাজৰ অতি প্ৰয়োজনীয় ব্যক্তিৰ বিয়োগে সমাজখন জোকাৰি যায় । মানুহৰ মনত এটা মচিব নোৱাৰা চাপ পেলাই যায় ।

''কুমাৰ মধুসূদন'' ছদ্ম নামেৰে খ্যাত অসমৰ বিশিষ্ট সাংবাদিক-সাহিত্যিক-শিক্ষাবিদ মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ ৩০ মে মংগলবাৰে ৰাতিপুৱা হয়বৰগাঁৱৰ নিজা বাস-ভৱনত সত্তৰ বছৰ বয়সত মৃত্যু হয় । মৃত্যুৰ বাতৰিটো শুনি এনে লাগিছিল যেন ই এটা সপোনহে । ভাবিবলৈকো আচৰিত লাগিছিল । মৃত্যুক কোনোবাই বাধা দি ৰাখিব পাৰিব জানো ? মানুহ ৰূপে জনম ললে মৃত্যু অনিবাৰ্য্য । অৱশেষত মে মাহৰ ৩০ তাৰিখ অমংগলীয়া মংগলবাৰ আহি পৰে । এনেকুৱা লাগে যেন চাৰৰ জীৱনত মংগলবাৰ সদায় অমংগলৰ বাৰ হিচাবেই আহিছিল ।

মধুৰ প্ৰতিশ্ৰুতিময় ক্ৰন্দনেৰে প্ৰতিটো মানৱ শিশুৱে উৎকণ্ঠিত আত্মীয়ক ধৰালৈ তেওঁৰ আগমনৰ খবৰ দিয়ে । প্ৰতিটো নৱজাতকেই ধৰাৰ বুকুত চন্দ্ৰকলাৰ দৰে বাঢ়ি আহে । ক্ৰম পৰিৱৰ্তিত এই নৱজাতক কেতিয়াবা হয় আলোক-সন্ধানী আৰু কেতিয়াবা হয় আন্ধাৰমুখী । আলোক-সন্ধানী শিশুৱে পৰিণত বয়সত আলোকৰ মেলা পাতি অগণন দিশহাৰাক সন্ধান দিয়ে জীৱনৰ প্ৰকৃত পথৰ । তেওঁ নিজে আলোকিত হোৱাৰ উপৰিও লক্ষজনক দি যায় আলোক-বিধৌত এখন শুভ্ৰ চোতাল-য'ত জ্ঞানৰ, প্ৰেমৰ বন্তি জ্বলে ।

তেনে এক আলোক-সন্ধানী শিশুৰ জন্ম হৈছিল নগাঁৱৰ নৰোৱা বালি সত্ৰত । ১৯১৯ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহৰ কোনো এক মিঠা ক্ষণত পিতৃ ৺কন্দৰ্প দেৱ গোস্বামীৰ ঔৰসত আৰু মাতৃ ৰোহিণী দেৱীৰ গৰ্ভত আকুল অপেক্ষাৰ অৱসান

ঘটাই সেই শিশুটি ধৰালৈ আহিছিল মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী নামেৰে ।

৺গোস্বামী ডাঙৰীয়াই প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ পাতনি মেলে ওচৰৰ ডুমডুমীয়া নিম্ন প্ৰাইমেৰী বিদ্যালয়ত । প্ৰাথমিক শিক্ষা সমাপ্ত কৰি তেখেতে আঠগাঁও মঙ্গলীয়া স্কুলৰ পৰা ১৯৩২ চনত এম, ভি, পাছ কৰে । গুৱাহাটী কটন কলেজিয়েট হাইস্কুলৰ পৰা ১৯৩৬ চনত অংক, সংস্কৃত আৰু অসমীয়াত লেটাৰ মাৰ্কসহ মেট্ৰিকুলেশ্যন পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয় । ৺গোস্বামী ডাঙৰীয়াই কটন কলেজত কলেজীয়া জীৱন আৰম্ভ কৰে । কটন কলেজৰ পৰা তেখেতে ১৯৩৮ চনত লজিকত লেটাৰ মাৰ্কসহ আই, এ আৰু সেই কলেজৰ পৰা দৰ্শনত সন্মানসহ ১৯৪০ চনত বি, এ, পাছ কৰে। কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা তেখেতে দৰ্শন বিষয়ত ১৯৪২ চনত এম, এ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ত পঢ়োতে গোস্বামী ডাঙৰীয়াৰ ছাত্ৰ প্ৰাণত কেইবাজনো ব্যক্তিত্বশীল অধ্যাপকে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি তেখেতৰ জীৱনত সোণালী ভৱিষ্যত গঢ়াৰ পথত প্ৰেৰণা যোগাইছিল । বিশেষকৈ এই ক্ষেত্ৰত তেখেতে ডঃ সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ নাম অতি শ্ৰদ্ধাৰে স্মৰণ কৰে ।

নগাঁৱৰ ডচন হাইস্কুলত তেখেতে শিক্ষক জীৱনৰ শুভ আৰম্ভণি কৰিছিল যদিও সৰহদিন ডচন হাইস্কুলৰ চৌহদত আৱদ্ধ হৈ থাকিব নোৱাৰিলে । নগাঁও কলেজৰ জন্ম-লগ্নৰে পৰা ৺গোস্বামীদেৱে দৰ্শন আৰু অসমীয়া বিষয়ৰ অধ্যাপক হিচাবে সুদীৰ্ঘ ৩১ৰ বছৰ সেই কলেজৰ অগণন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ হৃদয়ত জ্ঞানৰ প্ৰদীপ গঢ়ি তোলোৱাত একনিষ্ঠভাৱে আত্মনিয়োগ কৰিছিল । নগাঁও কলেজৰ উপাধ্যক্ষ হিচাবেও তেখেতে এইখন কলেজৰ শৈক্ষিক দিশটো সুস্থ আৰু সৱল হোৱাত অৰিহণা যোগাইছিল ।

পঞ্চাশৰ দশকৰ শেহৰ ফালৰ পৰা ৺গোস্বামীদেৱে এক যুগান্তকাৰী অনুষ্ঠানৰ লগত সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হৈ পৰে । ১৯৫৯ চনত এই যুগান্তকাৰী অনুষ্ঠান "নগাঁও মহিলা কলেজৰ" বীজ অংকুৰিত হয় এইজন নমস্য ব্যক্তিৰ প্ৰধান ভূমিকাত । ১৯৬২ চনত 'নগাঁও মহিলা কলেজ" 'এল, চি, চৌধুৰী গাৰ্লছ কলেজ' নামকৰণেৰে স্থাপিত হয় আৰু এই কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ হয় ৺গোস্বামীদেৱ । অসমৰ উচ্চ শিক্ষাৰ জগতখনলৈ নাৰীয়েও পুৰুষৰ লগত সমানে আগুৱাই যোৱাৰ ক্ষেত্ৰত এই কলেজৰ গুৰুত্ব অনস্বীকাৰ্য্য । অধ্যাপক যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা ডাঙৰীয়াৰ ভাষাৰেই কওঁ "অসমৰ নাৰীৰ উচ্চ শিক্ষাৰ ইতিহাসত "এল, চি, চৌধুৰী গাৰ্লছ কলেজ (বৰ্ত্তমান নগাঁও ছোৱালী কলেজ) এক ক্ৰান্তিকাৰী সংঘটন ৰূপে চিহ্নিত হবৰ যোগ্য । এই সংঘটন ইতিহাসৰ লগত ৺মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ নামটো কেৱল জড়িতই নহয়, ৺গোস্বামী চাৰ নিজে এই ছোৱা ইতিহাসৰ স্ৰষ্টাও ।" তিনিকুৰি চাৰি গৰাকী ছাত্ৰীৰে আৰম্ভ কৰা নগাঁও ছোৱালী কলেজে এতিয়া তেৰশ-চৈধ্যশ ছাত্ৰী বুকুত সাবটি ৰূপালী জয়ন্তী বৰ্ষও পাৰ কৰি গ'ল । নগাঁও ছোৱালী কলেজত ৺গোস্বামীদেৱে তেখেতৰ শক্তিশালী ব্যক্তিত্বৰে ছাত্ৰী-

শিক্ষক-কৰ্মচাৰীসকলক শিক্ষা দিছিল একেটা পৰিয়ালৰ সদস্যৰ দৰে মিলিজুলি থাকিবলৈ, সকলোৱে ডাঙৰক মানি চলিবলৈ আৰু নিয়ম-শৃংখলা ৰক্ষা কৰি সময়ৰ আগ টিকনিত ধৰি কাম কৰি যাবলৈ । ঘড়ীৰ কাঁটাৰ লগত সংগতি ৰক্ষা কৰি তেখেতে কলেজৰ শ্ৰেণীসমূহ, বিভিন্ন সভা-সমিতি আৰম্ভ হোৱাটো বিচাৰিছিল, আৰু কাৰ্য্যত পৰিণতো কৰিছিল । নিয়মানুৱৰ্তিতা আৰু সময়ানুৱৰ্তিতা গোস্বামীদেৱৰ পবিত্ৰ অৱদান হিচাপে আজিও এই কলেজত ৰক্ষিত হৈছে । অৱসৰ গ্ৰহণৰ সাতোটা বছৰৰ পাছতো তেখেতৰ অখণ্ড প্ৰতাপ এই কলেজৰ চৌহদত প্ৰতিগৰাকী ছাত্ৰীয়ে শ্ৰদ্ধাৰে অনুভৱ কৰে । গোস্বামীদেৱ অকল এজন শিক্ষাবিদেই নাছিল, তেখেতে আছিল অসমীয়া সাহিত্য জগতৰো এজন কৃতকী পুৰুষ । কটন কলেজিয়েটত পঢ়ি থকা অৱস্থাতে ৺গোস্বামীদেৱৰ সাহিত্যিক সত্বা উন্মোচিত হয় । সপ্তম মান শ্ৰেণীত তেখেতে সহপাঠী বন্ধু কেইজনমানৰ লগ লাগি "শেৱালি" নামৰ এখন হাতে লিখা পষেকীয়া আলোচনী উলিয়ায় আৰু "শেৱালিৰ" পাততে ৺মহেশ গোস্বামীৰ তেজত শুই থকা "শ্ৰীমধুসূদন" নামৰ ৰসিক পুৰুষজনে সাৰ পাই উঠে । ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ সম্পাদনাত ওলোৱা "জয়ন্তী"ৰ লগতো ৺গোস্বামীদেৱ জড়িত আছিল । তেখেতৰ ৰোমাণ্টিক ধ্যান-ধাৰণাৰ অভিব্যক্তি ঘটিল চল্লিশৰ দশকত প্ৰকাশিত "ছয়াময়া" আৰু "স্মৃতি" নামৰ কবিতা পুথি দুখনত । "অময়া" তেখেতৰ গীতৰ পুথি । "শেৱালি"ৰ পাহিত জন্ম হোৱা শ্ৰীমধুসূদন পৰৱৰ্তী কালছোৱাত "কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদন' হ'ল । "কিমাশ্চৰ্য্যম্", "মই যে কৰাম কিয়া"ৰ লঘু প্ৰবন্ধ আৰু কবিতাসমূহত কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদন জীয়াই থাকিব চিৰকালেই ।

স্কুল-কলেজত পঢ়ি থকা সময়ৰ পৰাই সমাজৰ লগত জড়িত আছিল । অভিনয়ৰ প্ৰতিও বৰ বিশেষ ৰাপ নথকা নহয় । বিশেষকৈ ধৰ্ম সম্বন্ধীয় পৌৰাণিক নাটক আৰু ধৰ্মালোচনা কৰি বৰ ভাল পাইছিল আৰু হেঁপাহো আছিল যথেষ্ট । নিতৌ কৰা যোগ, ব্যায়ামৰ বাবেই হয়তো তেখেত এজন কৰ্ম বাহুৰ শক্তিশালী সুদৰ্শন ব্যক্তি হ'ব পাৰিছিল । ৰাজনৈতিক দিশতো তেখেতে উদাসীনতা দেখুৱা নাছিল। ছাত্ৰাৱস্থাৰে পৰা ৰাজনীতিতো ওতঃপ্ৰোত ভাৱে জড়িত আছিল । ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত কোনো বিশেষ নীতিক সমৰ্থন নজনালেও অসম গণ পৰিষদ দলৰ প্ৰতি সমৰ্থন আগবঢ়াইছিল । কোনো লোকে দিয়া সদযুক্তিক তেখেতে সদায় সমাদৰ কৰিছিল । আনকি শিশু এটাৰ সৰল যুক্তিকো তেখেতে শলাগ লৈছিল । বংশ, পৰিয়াল, ওচৰচুবুৰীয়া আৰু বন্ধু-বান্ধৱে তেখেতৰ সঙ্গ পৰামৰ্শ আৰু সহায়ৰ বাবে সদায় আশা কৰিছিল । সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ বিশেষকৈ দুখীয়া কৰ্ত্তব্যপৰায়ণ লোকৰ প্ৰতি তেখেতৰ সহানুভূতি অপৰিসীম আছিল । আধ্যাত্মিক দিশতো তেখেতৰ নিষ্ঠা মন কৰিবলগীয়া । শাস্ত্ৰ অধ্যয়নৰ বাবে তেখেতে যি কোনো ব্যক্তিৰ ওচৰ চাপিছিল আৰু বিভিন্ন ধৰ্মৰ ওপৰত আলোচনা চলাইছিল । জাতি-সম্প্ৰদায়ৰ নামত কোনো ভেদাভেদ পোষণ কৰা নাছিল । সকলো জাতিকে সমান-

ভাবে চাইছিল। কাৰো প্ৰতি উচ্চ-নীচে ভাব পোষণ কৰা নাছিল।

কলিকতাত পঢ়ি থাকোঁতেই ১৯৪১ চনত ৺গোস্বামীদেৱ "বাঁহী"ৰ সহকাৰী সম্পাদক হয়। ১৯৪৭ চনত তেখেতে সম্পাদনা কৰি প্ৰকাশ কৰে "বিহলঙনি" নামৰ ৰাৰ্ত্তালোচনী-খন। 'দুৰ্মুখ ছদ্মনামেৰে' অসম বাতৰি'ৰ 'এক কলম' আৰু 'এক কলমৰ বেছি' শিতানত ভুমুকি মাৰিছিল। তদুপৰি আকাশবাণী গুৱা-হাটী কেন্দ্ৰত ১৯৪৮ চনৰ পৰা ১৯৭৮ চনলৈ ৺গোস্বামীদেৱে কথিকা প্ৰচাৰ কৰিছিল। 'অমৃত বাজাৰ পত্ৰিকাত' গোস্বামীদেৱে সংবাদসেৱা আগবঢ়াইছিল।

বাঁহীৰ সহকাৰী সম্পাদক হৈ থকা অৱস্থাতে ৺গোস্বামীদেৱৰ প্ৰবন্ধ সংকলন এখনি প্ৰকাশ হোৱা কথা আমাক জানিবলৈ দিছিল। কিন্তু তেখেতে সংকলনখনিৰ নামটো মনত পেলাব নোৱাৰিলে। ১৯৪৭ চনত তেখেতৰ লঘু কথাৰে গুৰু বিষয়ক ৰচনাৰে সংকলন "কৈফিয়ৎ" প্ৰকাশ পায়।

কলেজীয়া ছাত্ৰাৱস্থাতে তেতিয়া কলিকতাৰ ছাত্ৰৰ অনুষ্ঠান এ,এছ্,এল ক্লাবৰ উদ্যোগত প্ৰকা-শিত "সাহিত্য আৰু সমালোচনা" গ্ৰন্থৰ তেখেতে সম্পাদনা কৰিছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ ১৯৫৯ চনৰ নগাওঁ অধিবেশনৰ গোস্বামীদেৱ আছিল অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ প্ৰধান সম্পাদক। সেই অধি-বেশনতে তেখেতৰ সম্পাদনাত "নিবন্ধমালা" নামৰ স্মৃতিগ্ৰন্থখনি প্ৰকাশ হৈছিল। ১৯৬৮ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা উদ্‌যাপিত বেজ-বৰুৱা শতবাৰ্ষিকী উৎসৱৰ স্মৃতিগ্ৰন্থ "বেজবৰুৱা-প্ৰতিভা"ৰো সম্পাদক আছিল ৺গোস্বামীদেৱ। ডঃ সৰ্ব্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ বিখ্যাত গ্ৰন্থ "আই-ডিয়ালিষ্ট ভিউ অফ লাইফ"খন গোস্বামীদেৱে 'জীৱনৰ আদৰ্শবাদ' নামেৰে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰে। ভাৰতীয় ভাষাসমূহৰ ভিতৰত সৰ্বপ্ৰথম অসমীয়া ভাষালৈ এই গ্ৰন্থ অনুবাদ কৰি ৺গোস্বামীদেৱে এসময়ত প্ৰিয় শিক্ষাগুৰুৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা নিবেদিছিল। ইয়াৰ উপৰিও তেখেতে একাধিক প্ৰবন্ধ অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিছিল।

দুটি পুত্ৰ আৰু এগৰাকী কন্যা সন্তানৰ পিতৃ ৺গোস্বামীদেৱৰ গতিময়, কৰ্মমুখৰ জীৱন-টোৰ নগাঁও চহৰৰ সকলো অনুষ্ঠানৰ লগত সম্পৰ্ক আছিল নিবিড়। প্ৰাণৰ উমেৰে গঢ় দিয়া নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ লগত থকা তেখেতৰ সম্পৰ্ক কোনো কালেও নাশ কৰিব নোৱাৰে। এনেবোৰ অভিজ্ঞতাই তেখেতেক যি এটা সাহস আৰু মনোবল দিছিল তাৰ ফলতেই হয়তো তেখেত অতিশয় নিৰ্ভীক আৰু স্পষ্টবাদী হৈ উঠিছিল। সাজ-পোচাক, ধুন-পেচৰ প্ৰতি তেখেতৰ উদাসীনতা মন কৰিব-লগীয়া। প্ৰায়েই তেখেতে শিৰত সত্ৰীয়া পাগেৰে, গাত মুগা-পাটৰ চোলা আৰু খদ্দৰৰ শুধ বগা ধুতিৰে কলেজলৈ অহা-যোৱা কৰা দেখা যায়। এই সুদৰ্শন ব্যক্তিজন যেতিয়া তেখেতৰ কাৰ্য্যক্ষেত্ৰ কলেজ চৌহদত সোমায় তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ বাবেই হয়তো প্ৰত্যেকেই মূৰ দোৱাবলৈ অথবা সৰল সম্ভাষণ জনাবলৈ বাধ্য হৈছিল। শিৰত সত্ৰীয়া পাগেৰে, গাত মুগা-পাটৰ চোলা আৰু খদ্দৰৰ শুধ বগা ধুতিৰে সদা হাস্যমুখৰ দেখিলেই সভা শুৱনি অসমীয়া অসমীয়া লগা কুমাৰ শ্ৰীমধুসূদন তেওঁৰ বচনাৰাজিৰ মাজত আমাৰ মনৰ চকুত সদায়ে জিলিকি থাকিব। আজিও এইজনা চিৰনমস্য আদৰ্শ ব্যক্তিৰ পবিত্ৰ সোঁৱৰণত আমাৰ এটুপি শ্ৰদ্ধাৰ্ঘ্য যাচিছোঁ। তাৰৰ আত্মাই চিৰ-শান্তি লাভ কৰক। এয়ে মোৰ ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা। ০০০

অলপ হাঁহো

ইলোৰা বৰা,
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

১। এদিন পঢ়াশালিত শিক্ষক এজনে ছাত্ৰ এজনক সুধিলে—

শিক্ষক— কোৱাচোন, অভাৱ কাক বোলে ?

ছাত্ৰ— ওচৰ চুবুৰীয়াই ৰেডিঅ', মটৰগাৰী, টেলিভিছন আদি কিনা দেখিলে আমাৰ মনত উদয় হোৱা ভাবকেই অভাৱ বোলে।

২। থিয়েটাৰ ঘৰত নাটক আৰম্ভ হৈ থকা সময়তে দুগৰাকী মহিলাই আগৰ শাৰীত বহি কথা পাতি আছিল। পিছৰ শাৰীত বহা মানুহ এজনে কলে, "হেৰি, আপোনালোকে ইমান কথা পাতিছে ! আমি একো শুনা নাই।

এগৰাকী মহিলাই তপৰাই উত্তৰ দিলে—
'নালাগে শুনিব, আমি আমাৰ ঘৰুৱা কথাহে পাতিছো'।

এটি অনন্য জীৱন

ডঃ জ্যোতি চক্ৰৱৰ্তী

উনৈছশ পইযষ্টি চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত মই চাকৰি কৰি আছিলো গৌৰীপুৰৰ প্ৰমথেশ বৰুৱা কলেজত আৰু মোৰ পত্নীয়ে কাম কৰি আছিল নগাঁৱৰ এন. চি. টোডী গাৰ্লচ কলেজত। বিয়াৰ পিছত সেই বছৰৰে মাৰ্চ মাহত মই নগাঁৱলৈ আহিছিলো — ফুৰিবলৈ। শ্ৰীমতীৰ লগত দুপৰীয়া কলেজলৈ গৈছিলোঁ। কলেজৰ অধ্যক্ষ আৰু তেওঁৰ সহকৰ্মীসকলৰ লগত চা-চিনাকি হ'বলৈ। প্ৰথমতে গৈ অধ্যক্ষৰ কোঠালীত সোমাইছিলোঁ। অধ্যক্ষৰ আসনত দেখিলো এগৰাকী ব্যক্তি যাৰ মূৰত আটোমটোকাৰিকৈ বন্ধা সন্নীয়া পাগ, উজ্জ্বল গৌৰ বৰ্ণৰ দেহা, কণ্ঠস্বৰত দৃঢ়তা, কথা-বতৰাত প্ৰকট হৈ ফুটি উঠা অদম্য ব্যক্তিত্বৰে আত্ম প্ৰত্যয় আৰু আত্মবিশ্বাসৰ ভাব, সৰল অন্তৰ, খোলা হাঁহি, কথাৰ সুৰত আদেশ দিয়াৰ ভাব, হৃদয়ত বাৎসল্য প্ৰেম আৰু সুৰুচিসম্পন্ন সাজ-পোছাকত সম্পূৰ্ণ ভাৰতীয় জাতীয় চাপ। সেখিয়েই মুগ্ধ হৈ গৈছিলো আৰু প্ৰথম দৰ্শনতেই তেওঁৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ গৈছিলো। সেয়েহে বোধকৰোঁ তেওঁ কথাৰ ছলতে "আহিবা নেকি আমাৰ কলেজলৈ" বুলি সোধাৰ লগে লগে মই অলপো দ্বিধা নকৰি "আহিম" বুলি কৈ দিছিলো। শেষত সেই বছৰৰে জুলাই মাহত এই কলেজত চাকৰি পাই গুচি আহিলো আৰু তেতিয়াৰ পৰাই অধ্যক্ষ গোস্বামী চাৰৰ সান্নিধ্যলৈ আহিছিলো। চাকৰি কালত আৰু পিছতো চাৰৰ বৰ ওচৰ চাপি আহিব পৰা কাৰণে বোধকৰোঁ তেওঁক বৰ বেছিকৈ বুজিবলৈ সমৰ্থ হোৱা বুলি মই ভাবো। সেয়েহে চাৰৰ তিৰোধানত প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰাকৈ মৰ্মাহত হৈছোঁ।

কলেজখনত সোমায়ে গম পালোঁ চাৰে কেনেকৈ সম্পূৰ্ণৰূপে কলেজখনৰ বাবে নিজক উছৰ্গা কৰিছিল। দিনে-ৰাতিয়ে কেৱল এটাই চিন্তা, কলেজখনৰ সৰ্বাংগীন উন্নতি কেনেকৈ হয়। বিশেষকৈ শৈক্ষিক দিশ কেনেকৈ ভাল হয়। প্ৰত্যেক গৰাকী শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰে পঢ়োৱাৰ গতিবিধি তেওঁ লক্ষ্য কৰিছিল। মাজে সময়ে মনে মনে গৈ শ্ৰেণীত সোমাই পিছফালে ছাত্ৰীৰ লগত বহি শিক্ষকৰ পাঠ দান শুনিছিল আৰু কাৰোবাৰ পাঠদানত আসোঁৱাহ পালে নিজৰ কোঠালীলৈ মাতি নি বুজাই দিছিল, আৰু মাজে মাজে অৱশ্যে গালিও পাৰিছিল। গালি ছাত্ৰীকো পাৰিছিল আৰু শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীকো পাৰিছিল। বোধকৰোঁ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু তলৰ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীখিনিকহঁতৰ বেছি মৰম কৰিছিল আৰু ভাল পাইছিল কাৰণেহে এইদৰে গালি পাৰিব পাৰিছিল। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ভাল নাপালে, মৰম নকৰিলে কেতিয়াও কৃতী শিক্ষক হ'ব নোৱাৰে আৰু চাৰৰ নিজৰ শিক্ষক জীৱনৰ কৃতিত্বৰ তত্বও বোধকৰোঁ আছিল এয়াই। কিন্তু এইটোও ঠিক যে চাৰে যাক ভাল নাপাইছিল তেওঁ হেজাৰ ভুল কৰিলেও কেতিয়াও একো নকৈছিল।

কলেজৰ কথা চিন্তা কৰি চাৰে মাজে মাজে অসুস্থও হৈ পৰিছিল আৰু শেষত কলেজৰ এটা বিশেষ অনুষ্ঠানৰ কাৰ্য্যসূচী চলি থকা সময়তেই বৰ বেয়াকৈ অসুস্থ হৈ পৰিছিল, যি অসুস্থতাৰ পৰা আৰু তেওঁ কোনো দিনেই সম্পূৰ্ণ সুস্থ হৈ উঠিব নোৱাৰিলে। অসুস্থহৈ ঘৰত পৰি থকা অৱস্থাতে কোনোবা ঘৰলৈ গলেই কেৱল কলেজখনৰ কথা সুধিছিল। অৱশ্যে কেৱল কলেজ বুলিয়েই নহয়। যিটো অনুষ্ঠানৰ লগতে তেওঁ জড়িত হৈছিল সেই অনুষ্ঠানৰ বাবেই দেহেকেহে খাটিছিল। সুস্থ হৈ থকা অৱস্থাত অসম সাহিত্য সভাৰ বাৎসৰিক অধিবেশনত যোগদান কৰাটো তেওঁৰ এটা ধৰাবন্ধা নিয়ম আছিল। নিজৰ সৰু পুত্ৰ গুণজিৎহঁতৰ লগৰীয়াসকলে গঢ়া সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান "কল্লোল" গোষ্ঠীৰ লগত তেওঁ অতি আন্তৰিকতাৰে জড়িত হৈ পৰিছিল। যাৰ কাৰণে এই কল্লোল গোষ্ঠীৰ প্ৰায় সকলো সদস্যই চাৰক "দেউতা" বুলি সম্বোধন কৰিছিল।

সময়ানুৱৰ্তিতা ৰক্ষা কৰাটো চাৰৰ জীৱনৰ এটা ব্ৰত আছিল বুলিয়েই কব পাৰি। কলেজৰ কোনো অনুষ্ঠানত সময়ানুৱৰ্তিতা ভংগ হলেই আমাক শুদাই এৰা নাছিল। আমিও যিমান পাৰো এই সময়ানুৱৰ্তিতা ৰক্ষা কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিলো আৰু বহু পৰিমাণে সফলো হৈছিলোঁ। বহুবাৰ কলেজৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠানত পতাকা উত্তোলন কৰিবলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰি অনা বক্তি কলেজলৈ আহি দেখা পাইছিল পতাকা বতাহত উৰি আছে। চাৰৰ ৰাতিপুৱা ৮ বজা মানে ৭ বাজি ৫৯ মিনিট ৬০ চেকেণ্ড বুজাইছিল। শ্ৰেণীৰ ক্ষেত্ৰটো একেই। দুই মিনিট পলমকৈ গ'লেই লগে লগেই পিয়ন বুকত। চিঠি আহিলেই ব্যাখ্যা বিচাৰি।

সমাজ সেৱা কৰাৰ চাৰৰ এটা অদম্য হেপাঁহ আছিল আৰু সমাজৰ অন্যায়ক সদা-জাগ্ৰত প্ৰহৰীৰ দৰে নিৰীক্ষণ কৰি তাৰ সংস্কাৰৰ ব্যৱস্থা নকৰাকৈ তেওঁ কেতিয়াও ক্ষান্ত হ'ব নোৱাৰিছিল। তাৰ কাৰণে আশ্ৰয় লৈছিল 'বিহলঙনিৰ'।

পঢ়া-শুনা কৰা আৰু বিশেষকৈ সাহিত্য চৰ্চাৰ প্ৰতি চাৰৰ আগ্ৰহ অনুকৰণীয়। পঢ়া-শুনা কৰা আৰু লিখা-লিখি কৰা মানুহক চাৰে বৰ মৰম কৰিছিল আৰু পাত্ৰ বিশেষে শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। গুণীৰ গুণ চাৰে সদায় স্বীকাৰ কৰিছিল। গুণী শিক্ষকৰ তলত শিক্ষা লাভ কৰিলে যে নিজে গুণী ছাত্ৰ আৰু শেষত গুণী শিক্ষক হ'ব পাৰি মহেশচন্দ্ৰ গোস্বামী চাৰ তাৰে এটা উজ্জ্বল উদাহৰণ। কলেজৰ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী-সকলকো সদায় পঢ়া-শুনা কৰা আৰু কিবাকিবি

লিখাৰ বাবে উদগনি দিছিল। আৰু বোধ-কৰোঁ সেই উদ্দেশ্য আগত ৰাখিয়েই মাজতে এবাৰ কলেজত প্ৰত্যেক মংগলবাৰে প্ৰত্যেকজন শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ হতুৱাই ছাত্ৰীসকলকলৈ এটা নিৰ্দিষ্ট বিষয়ৰ ওপৰত বক্তৃতাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। আৰু প্ৰত্যেক প্ৰতিষ্ঠা দিৱসতে অসমৰ বিভিন্ন গুণী ব্যক্তিক নিমন্ত্ৰণ কৰি আনি বিভিন্ন বিষয়ৰ ওপৰত আলোচনা-চক্ৰ পতাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। এইবোৰ কৰাৰ মূল্য আমি এতিয়া উপলব্ধি কৰিব পাৰিছোঁ। মুঠৰ ওপৰত গোস্বামী চাৰ প্ৰেৰণাৰ অফুৰন্ত উৎস আছিল। কলেজৰ প্ৰত্যেকটো অনুষ্ঠানতে তেখেত নিজে দিনৰ দিনটো উপস্থিত থাকি সমূহ ছাত্ৰী আৰু সমূহ শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰীকো উপস্থিত ৰখাই জড়িত কৰি লৈছিল। ইয়াৰ দ্বাৰাই প্ৰত্যেক শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ মনত অনুষ্ঠানটোৰ প্ৰতি মমত্ববোধ (Sense of belonging) জগাই তুলিবলৈ সক্ষম হৈছিল। এজন কৃতী অধ্যক্ষৰ ইয়াতকৈ আৰু কি বেছি দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন ? প্ৰকৃতবোধে প্ৰত্যেক শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ মন নিকা ৰখাত সহায় কৰে। কলেজৰ ছাত্ৰীসকলৰ পঢ়া-শুনাৰ উন্নতিৰ লগে লগে তেওঁলোকৰ অইন অইন দিশ যেনে সংগীত, খেলা-ধূলা, বিভিন্ন দিশত লিখা-মেলা আদিৰ উন্নতিৰ কথাত তেখেতে সদায় চিন্তা কৰিছিল। আৰু তাৰ বাবে সাধ্যানুযায়ী ব্যৱস্থাও গ্ৰহণ কৰিছিল বিভিন্ন সা-সঁজুলিৰ যোগান ধৰি।

তেওঁৰ চাকৰি কালতে কেবাবাৰো নগাঁও চহৰত বিভিন্ন কাৰণত সান্ধ্য আইন জাৰি কৰা হৈছিল। আৰু তেনে সময়ত দৰমহাৰ দিন পৰিলে নিজে গাড়ী লৈ প্ৰত্যেক শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ ঘৰে ঘৰে গৈ দৰমহাৰ ধন দি আহিছিলগৈ। ইয়াৰ দ্বাৰাই প্ৰমাণিত হৈছিল তেখেতে কলেজৰ শিক্ষক-শিক্ষকয়িত্ৰীসকলক কিদৰে নিজৰ পুত্ৰ-কন্যাৰ দৰে মৰম কৰিছিল।

সংগীতৰ প্ৰতি তেখেতৰ ৰাপ আছিল অতি প্ৰবল। নিজে বৰ সুললিত সুৰেৰে বৰগীত গাব পাৰিছিল, নিজে গীত ৰচনা কৰিছিল, এখনি গীতৰ কিতাপ প্ৰকাশো কৰিছিল আৰু গুৱাহাটী আকাশবাণী কেন্দ্ৰৰ এগৰাকী নিয়মীয়া গীতিকাৰ আছিল। তেখেতৰ 'গধূলি পৰতে তুলসী তলতে" নাইবা "অ বাই শিপিনী নগৰতে তৰিলি ঐ তাঁত" আদি গীত এটা সময়ত বৰ চাঞ্চল্য সৃষ্টিকাৰী গীতৰূপে পৰিগণিত হৈছিল। তেখেতৰ সাহিত্য কৃতীৰ বিষয়ে আমি ইয়াত উল্লেখ কৰাৰ পৰা বিৰত থাকিলোঁ। সেই বিষয়ে অইন গুণী ব্যক্তিয়ে লিখিব। অসমৰ সাহিত্য জগতত তেখেতে এখন বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। বংগ সাহিত্য- তেখেতৰ সাহিত্য চৰ্চাৰ বিশেষ দিশ আছিল।

পৰীক্ষা আদি চলোৱাৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতে সততাৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। পৰীক্ষা গৃহত অসৎ উপায় অৱলম্বন কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আৰু অসৎ উপায় অৱলম্বনক প্ৰশ্ৰয় দিয়া নিৰীক্ষকক কেতিয়াও ক্ষমা কৰা নাছিল। পৰীক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত নিষ্ঠা আৰু সততা ৰক্ষা কৰাটো তেখেতে সদায় কামে-কাজে মনে-প্ৰাণে বাঞ্ছা কৰিছিল। চাৰৰ এই মনোবাঞ্ছাক এতিয়াও বহু পৰিমাণে নগাঁও ছোৱালী কলেজত পূৰ্ণ কৰি

ৰখা হৈছে।

অপৰিসীম সাহস আৰু অদম্য আত্ম-বিশ্বাস চাৰৰ অনুকৰণীয় গুণ আছিল। শুনিছোঁ ছাত্ৰ অৱস্থাত আৰু তাৰ ঠিক পৰৱৰ্তী কালত চাৰে বিভিন্ন সমাজ সংস্কাৰমূলক কামত লিপ্ত হৈ অপৰিসীম সাহসৰ পৰিচয় দিছিল। যি-বোৰ হয়তো বিভিন্ন জনৰ লিখনীত প্ৰকাশ পাব। আমাৰ কলেজখন তিল-তিলকৈ গঢ়াৰ ক্ষেত্ৰতেই চাৰৰ প্ৰচণ্ড আত্ম-বিশ্বাস সুস্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ পাইছে। যিটো সংকটৰ মাজেৰে কলেজ-খনি গঢ়ি তুলিছে তাক আমাৰ বাহিৰে অইনে ইমান উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰিব। অৱশ্যে চাৰে এই ক্ষেত্ৰত আমাৰ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ পৰাও অকুণ্ঠ সহায় আৰু সহাঁৰি লাভ কৰিছিল।

সুস্থ অৱস্থাত চাৰ অদম্য মনোবল আৰু দেহবলেৰে শক্তিশালী পুৰুষ আছিল, আৰু আছিল প্ৰখৰ বুদ্ধিৰে দীপ্তিমান এগৰাকী আপোচ কৰিব নোখোজা ব্যক্তি— যাৰ সান্নিধ্যত অহা প্ৰত্যেকজন ব্যক্তিয়েই কষটি পাথৰত ঘঁহনি খাই সমুজ্জ্বল হ'বলৈ বাধ্য হৈছিল। আমি সেই ব্যক্তিজনক হেৰুৱাই কিমান ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈছোঁ তাক ভাষাৰে প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰি। আজি এই ব্যক্তিজনৰেই প্ৰথম মৃত্যু বাৰ্ষিকীৰ দিনত তেখেতৰ তলতেই সুদীৰ্ঘ পোন্ধৰ বছৰ কাল শিক্ষকতা কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰা এই অভাজনে তেখেতৰ বিদেহী আত্মাৰ সদগতি কামনা কৰি ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতাখিনিৰে শ্ৰদ্ধাঞ্জলি অৰ্পণ কৰিলো।

০ ০ ০

"বেছি ভাগ অজ্ঞতাই ইচ্ছাকৃত। আমি নাজানো কিয়নো আমি জানিবলৈ নিবিচাৰো। আমাৰ বুদ্ধিসত্তা কেনেকৈ আৰু কি বিষয়ত প্ৰয়োগ কৰা উচিত, সম্পূৰ্ণ আমাৰ ইচ্ছাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

—এলডুচ হাক্সলি

"কলমেৰে লিখা অসত্যবোৰেৰে তেজেৰে লিখা সত্যক ঢাকিব নোৱাৰি তেজৰ ঋণ তেজেৰেই পৰিশোধ কৰিব লাগিব। নহলে যিমানেই পলম হ'ব সিমানেই সুদৰ পৰিমাণ বাঢ়ি যাব।"

লুচন

সংগ্ৰাহিকা ঃ শ্ৰীপূৰবী শইকীয়া

স্বৰ্গীয় মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামীৰ বাণী ঃ

১। সদায় প্ৰাতসতে, অন্ততঃ ৪-৩০ বজাতে শোৱাৰ পৰা উঠিব । সৎ বুদ্ধি আৰু সজ-সজ চিন্তাৰ বাবে এক মুহূৰ্ত্ত নীৰবে ভগৱানক প্ৰাৰ্থনা কৰিবা। তাৰ পাছত অধ্যয়নত ব্ৰতী হ'বা। ভালদৰে অধ্যয়ন কৰা পাঠবোৰ সহজে মনত ৰ'ব। পুৱাৰ এঘণ্টাৰ অধ্যয়ন গধুলিৰ চাৰিঘণ্টাৰ অধ্যয়নতকৈ অধিক ফলপ্ৰসূ।

২। এক মিনিটো অবাবত নষ্ট নকৰিবা। সময় অমূল্য সম্পদ। তোমাৰ সন্মুখত কৰ্ত্তব্যৰ দীঘল ৰাজপথ। সকলো ক্ষেত্ৰতে সময়ানুবৰ্ত্তী হ'বা।

৩। অসাৰুৱা কথাৰ মহলা মাৰি নাথাকিবা। আত্ম সাধন আৰু চৰিত্ৰ গঠনৰ লগত সংশ্ৰৱ ৰাখিবা।

৪। মন আৰু ইন্দ্ৰিয়সমূহক সংযত কৰিবৰ বাবে যত্ন কৰিবা। সেই যত্নই তোমাক এগৰাকী মহিয়সী নাৰীত পৰিণত কৰিব।

৫। স্বাস্থ্য ভালে ৰাখিবা। নিতৌ পৰিমিত পৰিশ্ৰম কৰিবা, পুৱা-সন্ধ্যা ফুৰিবা। বিশুদ্ধ পানী, নিৰ্মল বতাহ আৰু পুষ্টিকৰ আহাৰ সেৱন কৰিবা। উচ্চ চিন্তা কৰিবা। নিজৰ শৰীৰ, সাজ-পোচাক আৰু ঘৰখন পৰিষ্কাৰকৈ ৰাখিবা।

৬। পবিত্ৰতাই শক্তিৰ উৎস। চিন্তা, কথা আৰু কামত পবিত্ৰতা ৰক্ষা কৰিবা। তাকে কৰিলে প্ৰখৰ দৃষ্টি, আশ্চৰ্য্য স্মৃতি, তীক্ষ্ণ মেধা, নিটোল শৰীৰ আৰু দুৰ্জ্জয় ইচ্ছা শক্তিৰ অধিকাৰিণী হ'বা।

৭। কু-সঙ্গ পৰিহাৰ কৰিবা। সত্যবাদিতা, বিনয়, সাধুতা, নিষ্ঠা, দয়া, উদাৰতা, সহিষ্ণুতা, বদান্যতা আৰু ধৈৰ্য্যৰ কৰ্ষণ কৰিবা। ভাল হোৱা আৰু ভাল কাম কৰা। ভগৱানক কেতিয়াও নাপাহৰিবা।

+ + +

আলোচনী সম্পাদনা সমিতি

বাওঁফালৰ পৰা (বহি) ঃ অধ্যাপিকা ভানু পদ্মাপতি, হিমাদ্ৰি দেৱী, অধ্যক্ষ বিমল কুমাৰ বৰা, তত্বাৱধায়ক অধ্যাপক কৃষ্ণৰাম বৰা, উপাধ্যক্ষা তৰু বৰুৱা, অধ্যাপিকা ৰীতা তালুকদাৰ,

বাওঁফালৰ পৰা (থিয় হৈ) ঃ চয়নিকা ডেকা (সাধাৰণ সম্পাদিকা) সুনীতি লস্কৰ (আলোচনী সম্পাদিকা)

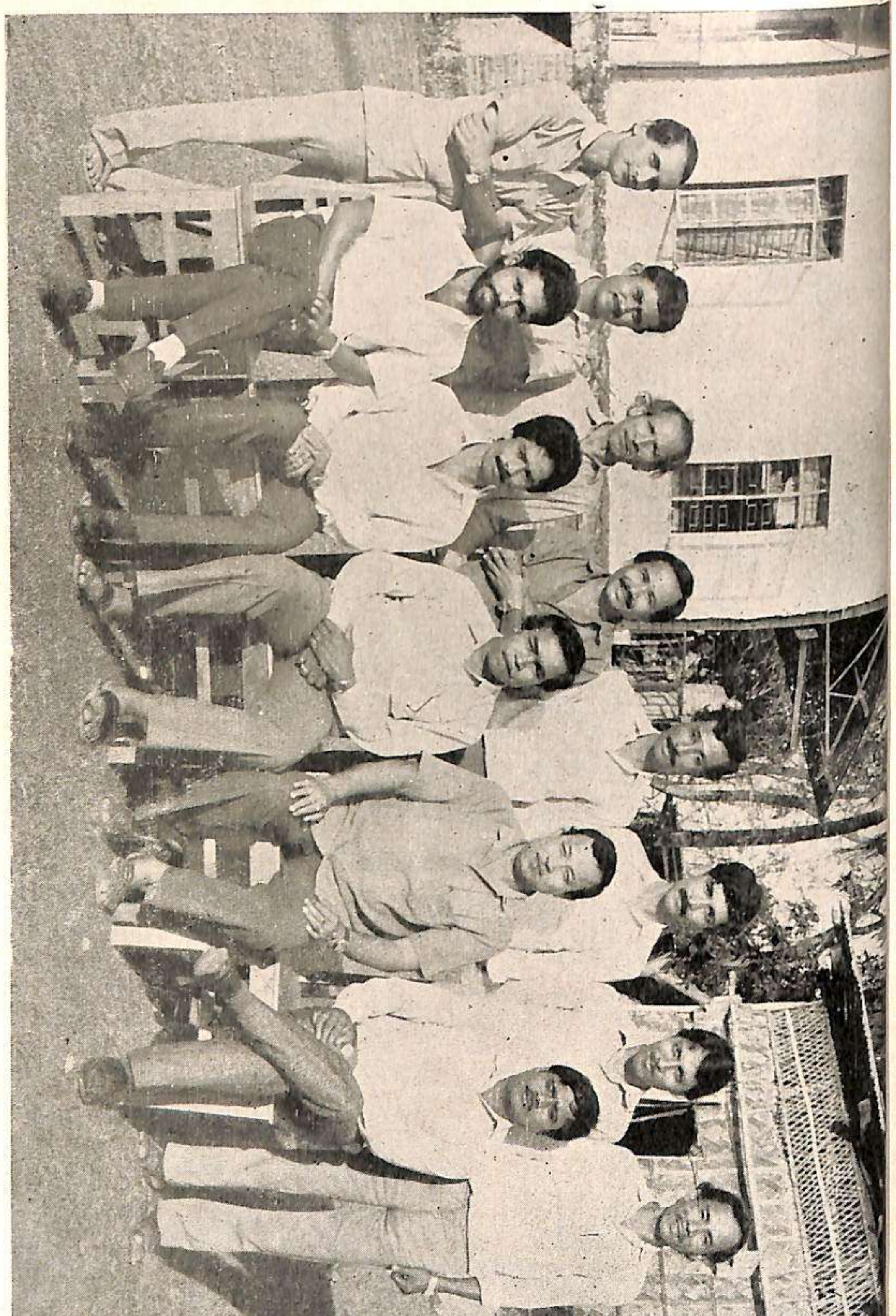

"কলেজৰ কৰ্মচাৰীবৃন্দ"

বাওঁফালৰ পৰা (বহি) ঃ কুলেন শইকীয়া, ৰবীন শইকীয়া, তোষেশ্বৰ খাটনিয়াৰ, সুৰেন শইকীয়া, কমল মুক্তিয়াৰ।

বাওঁফালৰ পৰা (থিয় হৈ) ঃ টংকেশ্বৰ শইকীয়া, বদন চন্দ্ৰ বৰা, বলি হাজৰিকা, মনোমোহন বাভা, মহীৰাম বৰা, হৰকান্ত শইকীয়া, মুনীন্দ্ৰ শইকীয়া, মনেশ্বৰ বাভা।

অনুপস্থিত ঃ প্ৰফুল্ল বৰা, ভিখিধৰ হাজৰিকা, ভাৰতী বৰা, দেবেন শইকীয়া, তগৰ চন্দ্ৰ বৰা।

অসমীয়া জাতি গঠনত শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ

শ্ৰীশিখা বৰা
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষিক

প্ৰায় ৬ষ্ঠ শতিকাৰ পৰা উত্তৰ ভাৰতত ভাগৱত ধৰ্ম প্ৰচাৰিত হৈছিল আৰু পালবংশৰ ৰাজত্বৰ মাজভাগলৈকে অসমত বিষ্ণু আৰু শিৱ-পূজা চলিছিল। কিন্তু একাদশ শতিকাৰ শেষ-ভাগত দেশত শক্তি পূজা প্ৰবল হৈ উঠিছিল। ক্ৰমান্বয়ে ধৰ্মভাৱেৰে বেদৰ নাম লৈ তন্ত্ৰৰ আহি দেখুৱাই শক্তি উপাসাৰ আশ্ৰয়ত দেশত নানা ৰকম ভ্ৰান্ত পথ অৱলম্বন কৰি বাটে-ঘাটে জীৱ বলি দি তেতিয়া মানুহে পূজা কৰিছিল আৰু তেতিয়াৰ সমাজত মানুহে নৰবলি পৰ্য্যন্ত দিবলৈ কুণ্ঠিত নহৈছিল। আৰ্য্যধৰ্ম্মৰ মূল সত্য ''এক-মেৱম্ অদ্বিতীয়ম্' ৰ ঠাইত বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰ ব্যয় বহুল অনুষ্ঠানে সমাজখন কৰি তুলিছিল বিভ্ৰান্ত। ধৰ্মৰ চাবিকাঠি আছিল পুৰোহিত শ্ৰেণীৰ হাতত। সেই সময়ৰ অসম দেশখন আহোম, চুতিয়া, কোঁচ আদি ভাগত বিভক্ত আছিল আৰু দেশত ৰাষ্ট্ৰ বিপ্লৱো হৈছিল বহুতো। স্তম্ভ, পাল, খেন, ভূঞা, চুতিয়া, আহোম, কছাৰী, কোঁচ আদি বহুত ৰাজবংশৰ উত্থান-পতনৰ ফলত আৰু ভাৰতৰ পশ্চিম ফালৰ পৰা পাঠান, মোগল আদিৰ হেঁচাত এই দেশলৈ আহিছিল পশ্চিম ভাৰতৰ বহুত মানুহ। ইয়াৰ ফল স্বৰূপে সামাজিক ৰীতি-নীতি আৰু ধৰ্মমতত ব্যাঘাত জন্মিছিল। অসমৰ ভিতৰুৱা ৰাজ্যকেইখনৰ মাজত মিলা-প্ৰীতিৰ অভাৱত আৰু সঘনে যুদ্ধ-বিগ্ৰহ হৈ থকাত দেশৰ সৰ্বসাধাৰণৰ জাতীয় জীৱন হৈ পৰিছিল বিপন্ন। আন হাতে পৰ্ব-তীয়া জাতিবোৰৰ উপদ্ৰব বঢ়াত সেই সময়ৰ ভূঞা ৰাজশক্তিৰ থানথিত নোহোৱা হৈছিল আৰু সেই একে সময়তে আহোমবিলাকেও তেওঁলোকৰ ৰাজ্য বিস্তাৰ কৰা কাৰ্য্যত ব্যস্ত আছিল।

সামাজিক জীৱনলৈ লক্ষ্য কৰিলেই দেখা যায় যে তেতিয়াৰ অসমীয়া সমাজখন আছিল নানা কু-সংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাসেৰেই পৰিপূৰ্ণ। সমাজত ধনী-দুখীয়া, উচ্চ-নীচ, স্পৃশ্য-অস্পৃশ্য আদি অনেক ব্যৱধানে জাতীয় জীৱন পঙ্গু কৰি পেলাইছিল। অসমৰ তেনে দুৰ্দশা-গ্ৰস্ত সময়তে মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ আৱিৰ্ভাব হৈছিল। শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ আবিৰ্ভাৱ হোৱা

কালত প্ৰাচীন কামৰূপত নানা বিপ্লৱ ঘটিছিল আৰু সেই সকলোবোৰৰ ভিতৰত আমি ধৰ্ম বিপ্লৱকেই শীৰ্ষস্থান দিব লাগিব। শাক্ত, শৈৱ, গাণপত্য, বৌদ্ধ, তান্ত্ৰিক আদি নানা ধৰ্মৰ সোঁতে অসম প্লাবিত কৰি তুলিছিল। সৰ্বসাধাৰণে ধৰ্ম নিৰ্বাচন কৰিব নোৱাৰা হ'ল। প্ৰকৃত ধৰ্ম বুজনৰ অভাৱত সমাজৰ বন্ধন শিথিল হৈ পৰিল। মানুহৰ অন্তৰৰ পৰা দয়া-মৰম আঁতৰি গ'ল আৰু যেয়েহে সমাজত নৰবলিৰ প্ৰচলন হবলৈ ধৰিলে। এনে অৱস্থাত মানৱ জাতিক সকলো দুখ-কষ্টৰ পৰা মুক্ত কৰিবলৈ আবিৰ্ভাৱ হ'ল শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ। কিন্তু শঙ্কৰদেৱ অকল ধৰ্মৰ যুগ প্ৰৱৰ্ত্তকেই নাছিল—অসম যে এখন দেশ, অসমীয়াও যে এটা জাতি আৰু অসমীয়াৰো যে ধৰ্ম, কৰ্ম, সমাজ, শাস্ত্ৰ আদি আছে এইবোৰ দেখুৱাওতা আৰু নাট্যযুগ আৰু সাহিত্যযুগ প্ৰৱৰ্ত্তকো আছিল আৰু ইয়াৰ মাজেৰেই তেওঁ আগ বাঢ়িছিল অসমীয়া জাতীয়-জীৱন গঢ়নৰ পথত।

মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱে নিজৰ গৌৰৱ-মণ্ডিত ৰাজ্য লাভৰ আশা পৰিত্যাগ কৰি গ্ৰহণ কৰিলে নৰনাৰায়ণ সেৱাৰ মহান ব্ৰত। তেওঁ থিয় দিলে অসমৰ এলান্ধুকলীয়া কু-সংস্কাৰ, অন্ধবিশ্বাস আৰু জাতীয় সঙ্কীৰ্ণতাৰ বিৰুদ্ধে! অসমীয়া জাতি গঠনত শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ ষি কৃতিত্ব, মহাপ্ৰাণতা আৰু বিপ্লৱীয় অৱদান সি এক বিশেষ বিশেষত্বৰে বিভূষিত। সেই কাৰণেই মানৱ ধৰ্ম কৰ্মযোগীৰ সমাজত শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰৰ ব্যক্তিত্বৰো বিশেষত্ব উল্লেখযোগ্য।

তেওঁ সেই সময়ৰ ৰাজ্য বিলাকত উদাৰ ভাগৱতী ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিলে যিটো ধৰ্ম আছিল সাৰ্বজনীন আৰু সনাতন। ই কোনো বিশেষ জাতি, বৰ্ণ বা দেশৰ অন্তৰ্ভূক্ত ধৰ্ম নহয়, মানৱ অন্তৰত আগ্ৰহ, শ্ৰদ্ধা, একাগ্ৰতা আৰু সৰলতাৰ উদয় হলেই এই পথ অৱলম্বন কৰিব পাৰে। কীৰ্ত্তনত আছে—

"কৃষ্ণৰ কথাত যিটো ৰসিক।
ব্ৰাহ্মণ জন্ম তাৰ লাগে কিক॥
স্মৰোক মাত্ৰ হৰি দিনে ৰাতি।
নবাছে ভকতি জাতি অজাতি॥"

সেয়েহে এই ভাগৱতী ধৰ্মত ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয়, বৈশ্য, শূদ্ৰ, গাৰো, ভোট, নগা, মিকিৰ, আদি সকলো জাতিৰ সেৱক ভকত আদি পোৱা যায়। এই ধৰ্মৰ উপৰিও তেওঁ সাহিত্য আৰু শিল্পকলা প্ৰচাৰ কৰিলে সেই ৰাজ্যকেইখনত আৰু বিভিন্ন সাহিত্য শিল্প কলাৰ মাজেৰে শঙ্কৰদেৱে কোঁচ, মিৰি, যৱন, কছাৰী, ভোট, গাৰো আদি জাতিক তেওঁৰ ধৰ্মত দীক্ষিত কৰিলে, লগে লগে এই অনুন্নত জাতিসমূহক উন্নত পৰ্য্যায়লৈ তুলি আনিলে। ইয়াৰ পিছত এই সকলোবিলাক জাতিক অসমীয়া জাতিৰ অন্তভু'ক্ত কৰি এক বিশাল অসমীয়া জাতিৰ সৃষ্টি কৰিলে। সাম্যৰ প্ৰগতিশীল ভিত্তিত প্ৰতিষ্ঠিত হৈ পৰ্বত-ভৈয়াম জুৰি এই উদাৰ অসমীয়া জাতিৰ সৃষ্টি হ'ল।

অসমীয়া জাতি সৃষ্টি কৰি মহাপুৰুষে চেষ্টা কৰিলে ইয়াক এটা উন্নত পৰ্য্যায়ত ৰূপ দিবলৈ, আগবঢ়াই নিবলৈ আৰু জাতিৰ জাতীয়ত্ব ৰক্ষা কৰি ঐক্যভাৱাপন্ন কৰিবলৈ। ইয়াকে কাৰ্য্যকৰী কৰি তুলিবলৈ অৰ্থাৎ প্ৰাচীন সকলো দুৰ্বলতা আৰু কুসংস্কাৰ দূৰ কৰিবলৈ আৰু লগতে এক মহান অসমীয়া জাতি গঠন কৰিবলৈ মহাপুৰুষে জন-সাধাৰণৰ মাজলৈ আনি দিলে সুস্পষ্ট ভাৱেই 'নামঘৰ' আৰু 'সত্ৰসমূহ। এই নামঘৰ আৰু সত্ৰবোৰে অসমীয়া জাতি গঠনত ভালেখিনি বৰঙণি যোগাইছিল। সেই সময়ত অসমত আজিৰ যুগৰ দৰে কোনো শিক্ষানুষ্ঠান নাছিল, কিন্তু শিক্ষা প্ৰচাৰৰ মাধ্যম আছিল। এই নামঘৰ আৰু সত্ৰসমূহৰ মাজেৰেই ধৰ্মপ্ৰচাৰ কৰা হৈছিল, শিক্ষা প্ৰচাৰ কৰা হৈছিল আৰু শিল্প-কলা-সংস্কৃতি চৰ্চ্চা কৰা হৈছিল। এই অনুষ্ঠান-সমূহৰ মাজত দুটা ফাল পৰিলক্ষিত হয়—এটা হ'ল ধৰ্ম-প্ৰচাৰ আৰু আনটো হ'ল সমাজ সংস্কাৰ। নামঘৰ সমূহত জনসাধাৰণ যদিও এক ঈশ্বৰত উপাসনাৰ কাৰণে গোট খাইছিল তথাপিও তেওঁলোকে কিছু সময় সমাজ সংস্কাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছিল। এই নামঘৰৰ চাৰিবেৰৰ মাজত তেওঁলোকে ধৰ্ম-সমাজ উভয়ৰে ভালেখিনি সজ কথা আহৰণ কৰিব পাৰিছিল। ইয়াৰ পিছত জাতীয় জীৱন গঢ়নৰ পথত আমি দেখো সত্ৰসমুহ, উদাহৰণ স্বৰূপে 'পাটবাউসী সত্ৰ'কে ডাঙি ধৰিব পাৰি। সত্ৰসমুহ যে শিক্ষানুষ্ঠান, ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ অনুষ্ঠান আৰু শিল্প কলা চৰ্চ্চাৰ অনুষ্ঠান আছিল তাৰ দৃষ্টান্ত এই সত্ৰই ডাঙি ধৰে।

পাটবাউসী সত্ৰখন আছিল এখন পঢ়াশালি—য'ত নিৰক্ষৰ ভক্তসকলে আৰু ওচৰৰ ল'ৰাবিলাকে লিখা-পঢ়া শিকিছিল। ই আছিল এটা ডাঙৰ পুথিভঁৰাল আৰু সেই সময়ত পাব পৰা প্ৰায় সকলো গ্ৰন্থ ইয়াত সংগৃহীত কৰা হৈছিল আৰু উপযুক্ত ভক্তসকলে সেইবোৰ পাঠ কৰা আৰু সাৰ সংগ্ৰহ কৰা দৈনন্দিন কৰ্ত্তব্যৰ ভিতৰত আছিল অৰ্থাৎ নিতৌ ভক্তসকলে সেই গ্ৰন্থবোৰ পাঠ কৰি সাৰমৰ্ম সংগ্ৰহ কৰিছিল। ইয়াত ভাওনাৰ সকলো সৰঞ্জাম সজোৱা হৈছিল আৰু এই কথাই প্ৰমাণ কৰে যে ই এখন শিল্পানুষ্ঠানো আছিল। ই আছিল এখন চিত্ৰালয়—কীৰ্ত্তন. ভাগৱত আদিৰ কথাৰ মাজে মাজে ৰঙীন চিত্ৰ আঁকোৱা হৈছিল। ভক্তসকলে ইয়াতেই কাঠ, বাঁহ আৰু বেতৰ কাম কৰিছিল। এই সত্ৰখন আছিল এখন দাতব্য ঔষধালয়ও। আনকি ইয়াতেই গাঁৱৰ বাদ-বিসম্বাদবোৰ মীমাংসা কৰোৱা হৈছিল। এই সত্ৰৰ নিজা ভঁৰালৰ দ্বাৰাই আলহী-অতিথিক সোধা নিয়মো আছিল আৰু সত্ৰৰ চাৰিওফালে থকা গাঁৱত আলিবাট, পুখুৰী আদি খন্দোৱাৰ ব্যৱস্থাও আছিল। এই সত্ৰখন যেনে স্বাৱলম্বী আছিল ওচৰৰ গাওঁবোৰকো তেনে স্বাৱলম্বী কৈ গঢ়ি তোলাৰ চেষ্টা চলাইছিল। এনেকুৱা বহুত সত্ৰ অসমত একমাত্ৰ মহাপুৰুষৰ দান আৰু এই অনুষ্ঠানবোৰ হ'ল গাওঁবোৰ উন্নত আৰু সংগঠিত কৰি তোলাৰ বাহন। কাৰণ গাঁৱলীয়া সহজ মানুহবোৰক সৰল পন্থাৰে শিক্ষিত কৰিব পাৰিলেহে জাতীয় ভেটি গ তুলিব পৰা যায় কৃতকাৰ্য্যতাৰে।

শ্ৰীশঙ্কৰদেৱে এইদৰেই অসমীয়াক দিলে সাহিত্য, নৃত্য-গীত, যাত্ৰা-ভাওনা, চিত্ৰাঙ্কন আদি

শিল্পকলাৰ সকলো অঙ্গ । আজিও সত্ৰবোৰৰ পাঁচশ বছৰীয়া পুৰণি বান্ধনিয়ে সামাজিক শাসনৰ এৰু আদৰ্শ ডাঙি ধৰি আছে । ইয়াৰ মাজেৰেই আমাৰ জাতীয় প্ৰাণৰ শৃঙ্খলা আৰু একতাৰ অভিব্যক্তি দেখা পাওঁ । ধৰ্মৰ ভেটিত অৱশ্যে মহাপুৰুষে যি সাম্যবাদৰ প্ৰচাৰ কৰিছিল তাৰ আদৰ্শ পিছৰ যুগৰ দাঁতিকাষৰীয়া জন-জাতিবোৰে লৈ সামাজিক আৰু ব্যক্তিগত শৃঙ্খলাৰ জীৱন পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰিলে আৰু শঙ্কৰ-দেৱৰ ভাষাক 'মোৰ' ভাষা বুলি গ্ৰহণ কৰিলে । সত্ৰবোৰত প্ৰসঙ্গ শেষ হোৱাৰ পিছত সকলো বাপু-ভকত কীৰ্ত্তন-ঘৰৰ চোতালত সমাজ পাতি বহে আৰু গুণীৰ প্ৰশংসা আৰু দোষীৰ দণ্ড-বিধান কৰে । সকলো কথাই সমূহ ৰাইজে সিদ্ধান্ত কৰি বিচাৰ কৰে আৰু নিয়ম অনুসৰি ইয়াক অৱমাননা কৰিলেই সমাজৰ পৰা বহিষ্কৃত কৰা হয় । সমাজ অবিহনে কোনো মানুহেই বৰ্ত্তি থাকিব নোৱাৰে, গতিকে মানুহবোৰে অনু-ষ্ঠানবোৰৰ নিয়ম ভঙ্গ নকৰাকৈ থাকে—এয়েই হৈছে স্বায়ত্ব শাসনৰ মূল । এই স্বায়ত্ব শাসনৰ বান্ধি থোৱা নিয়ম ভঙ্গ কৰিলেই ধৰ্ম আৰু সমাজৰ পৰা দণ্ডনীয় কৰা নিয়ম উলিয়াই সমাজখন নিকপকপীয়াকৈ ৰখাৰ উপায় উলিয়ায় এইজনা মহাপুৰুষে । ধৰ্মসংলগ্ন আৰু সমাজ নিবন্ধনেই শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰৰ জাতীয় ৰক্ষণ—ইয়াৰ ফলত অসমীয়া এটা সুকীয়া জাতি বুলি সভ্য-জগতত পৰিচিত হয় ।

সমাজ বন্ধনৰ লগতে ইহকাল আৰু পৰ-কাল উভয়েৰে মঙ্গলজনক কথা সুমুৱাই লোৱা হৈছে । দায়, জগৰ, দোষ আদি আৰু শাস্ত্ৰ-ব্যৱস্থা, লৌকিকতা, দেশাচাৰ সকলো কথাৰ সিদ্ধান্ত দিব পাৰে এই সমাজে । সমাজৰ কোনো নিয়ম সলনি কৰিব লাগিলে এই সমাজেই সকলো মীমাংসা কৰি লয় । ধৰ্মই যেনেকৈ আধ্যাত্মিক জীৱন গঠন কৰে ঠিক তেনেকৈ সমাজেও নৈতিক শিক্ষাৰে পাৰ্থিব জীৱন গঠন কৰে । গতিকে সমাজো ধৰ্মৰ দৰেই প্ৰয়োজনীয় । অসমীয়া জাতীয় জীৱনত তেখেতৰ উদাৰ ধৰ্মতত্ত্বৰ বৈশিষ্ট্য সঁচাকৈয়ে উল্লেখযোগ্য ।

সমাজৰ মাজত থকা উচ্চ-নীচ, ভেদা-ভেদ ভাব দূৰ কৰি মহাপুৰুষে প্ৰচাৰ কৰিলে—

"কুকুৰ শৃগাল গৰ্দ্দভৰ আত্মাৰাম ।
জানিয়া সবাকো পৰি কৰিবা প্ৰণাম ॥"
(কীৰ্ত্তন)

হৰিনাম কীৰ্ত্তনত ব্যয় বহুল ব্যৱস্থা নাইকিয়া কৰি শ্ৰেণী অধিকাৰ মষিমূৰ কৰি মহাপুৰুষে প্ৰচাৰ কৰিলে—

"হৰিনাম কীৰ্ত্তনত নাহি কাল পাত্ৰভেদ
নিয়ম সংযম একো বিধি ।
হৰিত শৰণ লইয়া কেৱলে হৰিৰ নাম
কীৰ্ত্তন কৰন্তে হোৱে সিদ্ধি ॥" (নাম ঘোষা)

বহু দেৱতাৰ ঠাইত শঙ্কৰদেৱে নতুনকৈ প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে—

"একদেউ একসেৱ
একবিনে নাহি কেও"—এই একদেৱ হ'ল শ্ৰীকৃষ্ণৰ পূৰ্ণ অৱতাৰ । সমাজৰ মাজৰ পৰা শ্ৰেণী-বৈষম্য আঁতৰ কৰি অস্পৃশ্যতা বৰ্জনৰ প্ৰথম

আন্দোলন চলাইছিল মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱে । গাৰো, নগা আদি জাতিৰ পৰাও ভকত গ্ৰহণ কৰা কথাই তেওঁৰ সাম্যভাৱ আৰু উদাৰ নীতিৰ চৰম পৰিচায়ক । সেয়েহে তেওঁ কৈছে—

"কাকো নিনিন্দিবা
কাকো নবন্দিবা ॥"

মহাপুৰুষ হ'ল এক ঈশ্বৰবাদী । তেখেতৰ আৰাধ্য ভগৱান সৰ্বশক্তিমান, সৰ্ব-নিয়ন্ত্য, অনন্ত পৰমব্ৰহ্ম । তেখেতৰ ধৰ্মৰ মত সকলোৰেই গ্ৰহণীয় আৰু এই ধৰ্মত সকলো ধৰ্মৰ সমন্বয় দেখা যায় । এই ধৰ্ম শিক্ষাত হিন্দু শাস্ত্ৰৰ "আত্মৱৎ সৰ্বভুতেষু", বৌদ্ধশাস্ত্ৰৰ "বহুজনহিতায়, বহুজন সুখায়" আৰু খৃষ্টান শাস্ত্ৰৰ 'ওচৰ-চুবুৰীয়াক নিজ আত্মা বুলি ভবা সকলো কথা সোমাই আছে । "অহিংসা পৰম ধৰ্ম" কথাও মহাপুৰুষৰ মতত সোমাই আছে আৰু ইয়েই সকলোৰে মূলমন্ত্ৰ । তলৰ বচন-ফাঁকিত সকলো তত্ত্ব পোৱা যায় —

"সকলো প্ৰাণীক দেখিবেক আত্মসম ।
উপায় মধ্যত ইটো অতি মুখ্যতম ॥
মোৰ ইটো ধৰ্ম অল্পৰো নাহি হানি ।
যিহেতু সাক্ষাতে মই কইলো তত্ত্ববাণী ॥"
(কীৰ্ত্তন)

ইয়েই হৈছে উদাৰ নীতি আৰু সাৰ্বজনীন ভাৱৰ প্ৰভাৱ ।

অসমীয়া আধ্যাত্মিক, সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক জীৱনলৈ মহাপুৰুষৰ যি অৱদান তাৰ মূল্য নিৰূপণ কৰিব লগীয়া হয় কিছু পৰিমাণে তেওঁৰ ৰচিত সাহিত্য সম্ভাৰেৰে । যদিও এই সাহিত্য সম্ভাৰখিনি বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ মাধ্যম আছিল তথাপিও ই জাতি গঠনত ভালেখিনি বৰঙণি যোগাইছিল । নিৰ্দিষ্ট গঢ় লৈ নুঠা অসমীয়া জাতীয় জীৱনক বৈষ্ণৱ সাহিত্যই নতুন প্ৰাণৰ সঞ্চাৰ কৰি সৰ্বভাৰতীয় জাতীয় ভাৱৰ লগত ঐক্যভাৱ স্থাপন কৰিলে । বৈষ্ণৱ সাহিত্যই অসমৰ জাতীয় সাহিত্যৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে । তেওঁৰ অমিয় সাহিত্য ৰসেৰে পৰিপ্লুত কৰি অসমীয়া ভাষাক জ্যোতিষ্মান ৰূপ দিলে, নিজে গীত-পদ, ঘোষানাম ৰচি, গাই বিশ্বৰসত সফুঁৰা সাজিলে, নৃত্য-গীতেৰে আৰু ভাওনাৰে স্বৰ্গীয় মাধুৰী আনিলে । নিজ হাতেৰে বৈকুণ্ঠ আঁকি চিহ্নযাত্ৰা দেখুৱাই সত্ৰবোৰৰ গুৰু আসন, শৰাই আদিত মনোমোহা কাৰুকাৰ্য্যময় চিত্ৰ আঁকি চিত্ৰশিল্পৰ নিদৰ্শন ডাঙি ধৰিলে । সাংস্কৃতিক মৰ্য্যাদাত উচ্চ—নীচ নিৰ্বিশেষে সকলোকে সমান অধিকাৰ দি জনসাধাৰণৰ আৰ্থিক সমস্যা সহজভাৱে সমাধান কৰিলে আৰু সামাজিক তথা জাতীয় ভেটিটো গঢ় দি তুলি ধৰিলে । আজিও তেওঁৰ সাংস্কৃতিক সৌন্দৰ্য্যই অসমীয়া জাতিক দি আছে বিকাশৰ এটা ধুনীয়া পথ আৰু জাতীয় জীৱনত প্ৰস্ফুটিত হৈ আছে মহাপুৰুষৰ সাংস্কৃতিক সৌন্দৰ্য্য ।

অসমীয়াৰ প্ৰকৃত জাতীয়তাৰ ঠাঁচ আৰু গঠন পঞ্চদশ আৰু ষোড়শ শতিকাৰ সাহিত্য আৰু শিক্ষাই স্থায়ীভাৱে গঢ়ি তুলিলে । এই ষোড়শ শতিকাৰ বৈষ্ণৱ সাহিত্য আৰু কৃষ্টিয়ে অসমীয়াৰ অসমীয়াত্ব আৰু জাতীয়ত্ব ৰক্ষা কৰিলে, লগে লগে সকলো ফালৰ পৰাই অসম

গৌৰবান্বিত হ'ল। আজিৰ অসমীয়াই নিজৰ বিশেষত্ব দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে একমাত্ৰ পঞ্চদশ, ষোড়শ শতিকাৰ শিক্ষা, সাহিত্য আৰু কৃষ্টিৰ প্ৰভাৱত। ই অসমীয়াক দিলে ভাষা, দিলে সাহিত্য, দিলে ধৰ্ম আৰু সমাজ। পোন্ধৰ শতিকাৰ মাজভাগৰ পৰা ষোড়শ শতিকাৰ শেষ পৰ্য্যন্ত নানা শাস্ত্ৰ, নাট, গীত, ভটিমা আদি ৰচিত হয় আৰু এই সময়তে বৈষ্ণৱ সাহিত্যই উন্নত পৰ্য্যায়ত স্থিতি লাভ কৰিছিল। এই যুগত বিশেষকৈ শঙ্কৰৰ প্ৰভাৱ পৰা বাবেই ইয়াক শঙ্কৰী যুগ বোলা হয়।

মুঠতে শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ প্ৰভাৱে সামাজিক আসোঁৱাহ অভিযোগৰ সমিলমিল ঘটাই জাতি গঠনৰ প্ৰয়োজনীয় সকলোবিলাক ঘাই উপাদান অসমীয়াৰ হাতত তুলি দিলে। যি দুৰ্বল আছিল তাক শক্তিমন্ত কৰি গঢ়িলে, যি নাছিল তাক সৃষ্টি কৰিলে আৰু ঐক্যবদ্ধ জাতি এটা গঠন কৰিলে। এটা কথা মনত ৰাখিব লাগিব যে শ্ৰীশঙ্কৰদেৱে অসমীয়া জাতিৰ চিৰকলীয়া বহুধাবিভক্ত জাতীয় ভেটিৰ গাঠনিটো ভাঙি চূৰমাৰ কৰি নেপেলাই তাকেই সংস্কাৰ কৰি নতুন শক্তিশালী জাতীয় জীৱনৰ ভেটি গঢ়ি তুলিছিল।

অসমীয়া জাতীয় জীৱনলৈ শঙ্কৰদেৱৰ যি অৱদান সি চিৰদিনেই জিলিকি থাকিব। ●

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জীঃ—

১) পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য

২) যুগনায়ক শঙ্কৰদেৱ

৩) অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত

৪) বৈষ্ণৱ দৰ্শনৰ স্বৰ্ণৰেখা

৫) বৰপেটা সত্ৰ। ★

আধুনিক গল্প সাহিত্য

—দীপা হাজৰিকা

স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক

গল্প-সাহিত্য আধুনিক যুগৰ অনুপম সাহিত্য। ই সাহিত্যৰ এটা অবিচ্ছেদ্য অঙ্গ। ই অকল আধুনিক যুগৰে নহয় প্ৰাচীন কালতো চুটি গল্পৰ লেখীয়া আখ্যান ভাৰতীয় সাহিত্যত দেখা যায়। চুটিগল্প বোলোতেই চুটিগল্পনো কি আমি তাক জানিব লাগিব। চুটি হলেই যে চুটিগল্প হয়, তাৰ কোনো নিশ্চয়তা নাই। যদিহে চুটি হলেই চুটি-গল্প হয় তেন্তে আমি এই গল্পটোক পৃথিবীৰ শ্ৰেষ্ঠতম চুটিগল্প আখ্যা দিলোহেঁতেন—

মানুহজনে সুধিলে,—'তুমি ভূত বিশ্বাস কৰানে?'
'নকৰোঁ।' — মই উত্তৰ দিলোঁ।
লগে লগে মানুহজন অদৃশ্য হৈ গল।

এইটো এটা গল্প নহয় বুলি কোনেও কব নোৱাৰে আৰু গল্প হিচাপে ই অদ্ভুত চুটি। তথাপি ই চুটিগল্প নহয়। এটা মাথোন অংক থকা নাটখন যিদৰে অংকীয়া নাট নহয়, চুটিকৈ লিখা গল্প মাত্ৰেই চুটিগল্প নহয়।

চুটি গল্প আপোন চৰিত্ৰ-বৈশিষ্ট্যৰ মহিমাৰে মণ্ডিত এক স্বতন্ত্ৰ সাহিত্যৰূপ। চুটিগল্পৰ অৱলম্বন হ'ল, বিস্তৃত জীৱন প্ৰবাহত ভাঁহি উঠা এটি স্বৰ্ণিল মুহূৰ্ত্ত অথবা এটা উজ্জ্বল ঘটনা। সেইবাবে ই খৰ আৰু ব্যঞ্জনাময়। ই যেন এটি পাখিলাহী পখিলা। নাচি নাচি উৰি আহে, এক লহমাৰ বাবে এটা ফুলৰ পাহিত বহি মৌ চোঁহে, তাৰ পাছত উৰা মাৰি কোনোবাখন পায়গৈ। আমাৰ চকুৱে বন্দী কৰিব পাৰে মাথোন তাৰ এক লহমাৰ আকণ্ঠ মধুপান। এগৰাকী বিখ্যাত চুটিগল্পকাৰ এইচ, ই, বেটছৰ ভাষাত "যি কোনো বস্তু—এটা ঘোঁৰাৰ মৃত্যুৰ পৰা আৰম্ভ কৰি এগৰাকী গাভৰুৰ প্ৰথম প্ৰেমলৈকে, এটা ফুলৰ পাপৰি মেল খোৱাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি এটা প্ৰচণ্ড ভূমিকম্পলৈকে—সূৰ্য্যৰ পোহৰত দেখা প্ৰতিটো বস্তুৱেই চুটিগল্প হ'ব পাৰে।' চৰ্ত বুলিবলৈ কেৱল এটা চুটিগল্পৰ পখিলাটো মাথোন ফুলতেই বহিব লাগিব, ইয়াৰ আনন্দ ফুলৰ মধু গ্ৰহণতেই শেষ হ'ব লাগিব। ইয়াত আছে মাথো অসম্পূৰ্ণ তৃপ্তিৰ ব্যাকুলতা মিহলি স্মৃতি। ৰবীন্দ্ৰনাথে কবৰ দৰে—"শেষ কৰি ভাব হব, শেষ হৈয়ো নহ'লে

যে শেষ ।"

চুটিগল্প যে একেবাৰে চুটি হ'ব লাগিব তেনে নহয়। এনে কিছুমান গল্প আছে এখন 'ডাইজেষ্ট' নভেল বোৰতকৈ বহুত বেছি দীঘল। আনকি একো একোটা গল্পই এখন সম্পূৰ্ণ উপন্যাসকো গিলি থব পাৰে। আচল কথা হ'ল গল্পটোৰ ভাববস্তুৰ ওপৰতহে। চুটিগল্পৰ জনক-স্বৰূপ 'এলেন পোৱে' চুটিগল্পক— "আধাঘণ্টাৰ পৰা এঘণ্টাৰ" ভিতৰত পঢ়িব পৰা হ'ব লাগিব বুলি কৈছে। চমাৰছেটে আকৌ 'একেটা বৈঠকতে পঢ়ি শেষ কৰিব পৰা' গল্পই চুটিগল্প বুলিছে। মুঠতে, চুটিগল্পত শব্দৰ মাধুৰ্য্য, কাহিনী ৰূপায়ণ, চৰিত্ৰাঙ্কন, সমাপ্তিৰ মৰ্মস্পৰ্শিতা আদি গুণবোৰ থাকিব লাগিব। শব্দৰ মাধুৰ্য্যত যোগেশ দাসৰ 'কলপটুৱাৰ মৃত্যু' সমাপ্তিৰ মৰ্মস্পৰ্শিকতাত ৰবীন্দ্ৰ নাথৰ 'কাবুলীৱালা' গল্পটোৰ এক উজ্জ্বল দৃষ্টান্ত পোৱা যায়।

আমাৰ আলোচ্য বিষয় হ'ল গল্প-সাহিত্যনো কৰপৰা, কেনেকৈ উদ্ভৱ হ'ল ?

চুটিগল্প উনবিংশ শতিকাৰ ফৰাচী প্ৰতিভাৰ দান। সাহিত্যৰ সকলোবোৰ শিল্প প্ৰকৰণৰ ভিতৰত চুটিগল্পই নতুনতম সৃষ্টি। অৱশ্যে পৃথিবীৰ প্ৰথম চুটিগল্প কোনটো সঠিককৈ কোৱা টান। তথাপি বালজাকৰ 'ড্ৰেল-উৰিজৰ' গল্পসমূহতে প্ৰথমবাৰৰ চুটিগল্পৰ চিন-নিচিন আভাস পোৱা যায়। তাৰ পাছত মেৰি-মেৰ 'দ্য-ব্লু-ৰূম' এটা নিঃসন্দেহে নিখুঁত চুটিগল্প বুলিব পাৰি। তেওঁৰ চুটিগল্পতেই সকলোবোৰ নিজস্ব লক্ষণ দেখা যায়।

ঠিক একেটা সময়তে ৰুছ সাহিত্যতো চুটিগল্পই গঢ় লৈ উঠিছিল—পুস্কিন, গগল আৰু টুৰ্গেনিভৰ কিছুমান নাতিদীঘল গল্পত। পুস্কিনৰ 'দ্য কুইন অব স্পেড'ৰ উপন্যাসিকা আৰু চুটিগল্পৰ মাজৰ ধূসৰ সৃষ্টি। গগলৰ 'দ্য-ক্লোক' গল্প হিচাপে এক অনবদ্য সৃষ্টি। ৰুছ সাহিত্যৰ আন এজন স্বৰ্গসৌধ নিৰ্মাতা হ'ল 'টুৰ্গেনিভ'। তেওঁ ৰুছ আৰু ফৰাচী সাহিত্যৰ মাজৰ সাঁকো। তেওঁ চুটিগল্পক অতি বাস্তৱতাৰ সীমান্তত উপনীত কৰায়। টুৰ্গেনিভৰ গল্পত কাহিনীতকৈ ব্যক্তি-চৰিত্ৰৰ কাৰ্য্য-কলাপৰ প্ৰাধান্য অধিক, যদিও তেওঁ উপন্যাসিক হিচাপেই খ্যাতিমান। তথাপি তেওঁ চুটিগল্পৰ লেখক হিচাপেও খ্যাতিমান।

ফৰাচী সাহিত্যত বাস্তৱবাদৰ জন্ম হয় ফ্লবাৰ্টৰ গল্পসমূহত। প্ৰকৃত বাস্তৱবাদত এটা ব্যক্তিগত সৌৰভ আছে। বাস্তৱবাদৰ সৌৰভ বহুতে সাময়িক আৰু ক্ষণস্থায়ী বুলি ভাবে। বাস্তৱবাদৰ সৌৰভ বিশ্বজনীন বা সাৰ্বজনীন হোৱাৰ বিশ্ব-সাহিত্যত অনেক আছে। ফ্লবাৰ্ট তাৰেই এক জ্বলন্ত উদাহৰণ। তেওঁৰ 'Madam Bovarie'ৰ নাৰী চৰিত্ৰটোৱে সাহিত্য-জগতত আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল। অৱশ্যে ফৰাচী আৰু ৰুছ সাহিত্যত প্ৰায় একেটা সময়তে দুগৰাকী ক্ষণজন্মা কলাগুৰুৰ আৰ্বিভাব ঘটে। মোপাচাঁ আৰু চেকভ দুয়ো যেন পৃথিৱীত জন্ম গ্ৰহণ কৰিছিল, চুটিগল্পক সাহিত্যৰূপ হিচাপে গজগজীয়া কৰি তুলিবৰ বাবেই। অথচ, দুয়োৰে লেখাৰ মাজত কুমেৰু-সুমেৰু প্ৰভেদ।

চুটিগল্প স্ৰষ্টা হিচাপে মোপাচাঁ সকলোৰে অগ্ৰণী। মোপাচাঁৰ গল্পবোৰ জানিবা ফটিক আধাৰত বিধৃত একো-একোটা উজ্জ্বল মণি-মুকুতা। তেওঁৰ গল্পৰ যোগেদি যৌন-ক্ষুধা, প্ৰেম-প্ৰীতি, ঘৃণা-সংস্কাৰ আদিৰ বাস্তৱৰূপ মানুহৰ আগলৈ দাঙি ধৰিছে। ৰূঢ় বাস্তৱৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত স্বচ্ছ আৰু স্বচ্ছন্দ কাহিনী; কতো এটিও অনাৱশ্যকীয় ৰেখাৰ আঁচোৰ নাই, অলংকৰণৰ কোনো আভাস নাই। তেওঁ একোটা গল্পক এনেভাৱে নতুন ৰূপ দিয়ে, তাৰ মাজেদি যেন বিশ্ব-সাহিত্য সৃষ্টিৰ সম্ভৱ হৈ পৰে। এনেদৰেই চুটিগল্প ৰাজ্যত মোপাচাঁ সম্ৰাট ৰূপে বন্দী হৈছিল।

মোপাচাঁ নতুন শিল্পী। জীৱনৰ একোটা মুহূৰ্ত্ত, একোটা সাধাৰণ ঘটনা লৈ অপূৰ্ব চুটিগল্প একোটা সৃষ্টি কৰাত মোপাচাঁ সিদ্ধহস্ত। কোনোবা হোটেলৰ ভিতৰত নাইবা চলন্ত ৰেলগাড়ীৰ কোঠাৰ মুহূৰ্ত্ত একোটা মোপাচাঁই এনে দক্ষতাৰে সজাইছে যে সিবোৰত শিল্পীৰ কৌশল বা শিল্পকলা দেখি আচৰিত নহৈ নোৱাৰি। মোপাচাঁৰ প্ৰকাশ-ভঙ্গীত অযথা শব্দৰ সমাবেশ নাই। তেওঁৰ সাহিত্য ৰূঢ় যদিও সত্য প্ৰকাশেই দেখা যায়, তেওঁৰ সাহিত্যত বিদ্ৰূপ নাই, অতিৰঞ্জিত অভিব্যক্তিও নাই। আড়ম্বৰশূণ্য ভাবৰ বাহন ভাষাও সেইদৰে আড়ম্বৰশূণ্য। জীৱনৰ সৌন্দৰ্য্যসমূহত উটি-বুৰি ফুৰিলে যে নহয় সেই কথা মোপাচাঁই জগতক শিকাইছিল। তেওঁৰ গল্পত নায়ক-নায়িকাৰ চৰিত্ৰক বেলেগ ৰূপত গঢ় দিছিল। সেয়ে মোপাচাঁৰ চুটিগল্পৰ ধাৰা সুকীয়া আছিল।

মোপাচাঁৰ 'দা-নে'কলেচ' বহুতো সমালোচকৰ মতে পৃথিবীৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ চুটিগল্প। কাহিনীটো অতি সামান্য। এজনী গঢ় হিচাপৰ নাৰী, যাৰ কামনা-বাসনা গোটেইখিনি চহকী বান্ধৱীবোৰৰ দৰে অলংকাৰ পাতি পিন্ধাৰ উদগ্ৰ তৃষ্ণাতেই সীমাবদ্ধ। গোটেই গল্পটোৱে গঢ় লৈ উঠিছে, এইকণ সামান্য কলাবস্তু আৰু এই অতি সাধাৰণ চৰিত্ৰটোক কেন্দ্ৰ কৰি। গল্পটোৰ সমাপ্তি অপ্ৰত্যাশিত। যেন এচমকা বিজুলীৰ পোহৰত উদ্ভাসিত হৈ উঠিছে জীৱনৰ সমস্ত ৰহস্য। চহা মানুহৰ চহকী কল্পনাৰ দাস যে কিমান বেছি। জীৱনপিয়া দুখ আৰু চকু পানীৰে তাৰ দাম শোধ কৰিও শান্তি নাই। এটা মুহূৰ্ত্তত দৈৱৰ ক্ৰুৰ পৰিহাসৰ মুখামুখি হৈ অনুভৱ কৰিবলগীয়া হয়: এই যে অতখিনি চকুপানী সৰিল, তাৰে সেমেকা মাটিটো কোনো ফুল ফুলিব নেজানিলে—তাত গজি উঠিল মাথোন এজোপা শিজু কাঁইটৰহে গছ।

মোপাচাঁৰ উপৰিও গল্প-সাহিত্যত বাস্তৱবাদৰ ৰূপ দিয়ে ৰুছ সাহিত্যিক ছেকভে'। টলষ্টয়, গগল, টুৰ্গেনিভ, চেকভ, গৰ্কী আদিয়ে বিভিন্ন সমস্যাৰ ওপৰত গল্প লেখি সাহিত্য-জগতত অমৰত্ব লাভ কৰাৰ উপৰিও মানুহক তৃপ্তি দিছিল। তাৰ ভিতৰত ছেকভ আছিল অগ্ৰণী। তেওঁৰ সাহিত্যত মনোজগতৰ ছবিৰ ভিতৰেদি মানৱাত্মাৰ প্ৰতিমূৰ্ত্তি জিলিকি উঠিছিল। তেওঁৰ গল্পত সাধাৰণতে কোনো গল্পাংশ বা প্লট নাই, আছে স্বাভাবিক উত্তেজনা

বা অনুভূতি । সেয়ে তেওঁৰ গল্পক —'atmosphere stories' বোলা হয় । চেকভৰ গল্পবোৰ জানিবা মানুহৰ হাতে খামুচি অনা একোমুঠি কুঁৱলী । বহুসময়ত গল্পবোৰত কোনো কাহিনীয়েই নাথাকে । থাকে মাথোন এটা পৰিমণ্ডল, যি পৰিমণ্ডল পৰিপূৰ্ণ হৈ আছে ৰসৰ সুৰভি নিৰ্য্যাসেৰে । তেওঁৰ 'দ্য-ডাৰ্লিং' তাৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ নিদৰ্শন । বহুতো সমালোচকৰ মতে এইটোহে পৃথিৱীৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ চুটিগল্প—মোপাছাঁৰ 'দ্য-নেকলেচ'টো নহয় । যি কি নহওক, টলষ্টয়ৰ দৰে এগৰাকী মহান শিল্পীয়েও গল্পটো পঢ়ি স্তম্ভিত হৈ গৈছিল, কেনেকৈ সম্ভৱ হয় এই অসাধ্য সাধন । স্বেচ্ছাই তেওঁ এক সুদীৰ্ঘ সমালোচনা লিখি গল্পটোৰ ভূয়সী প্ৰশংসা কৰি গৈছে । তেওঁৰ গল্পটোত আছে এটা উত্তটৰ আভাস 'কুকিন' উপাধিটোৰেই উত্তট, কুকিনৰ মৃত্যু সংবাদ কঢ়িয়াই অনা টেলিগ্ৰামখনো উত্তট, এটা মস্ত টুপীৰ তলত ঢাক খাই থকা পশু চিকিৎসকৰ লৰাজনৰ অকণমানি মুখখনো সমানে উত্তট । এই উত্তটৰ মাজতে ভাঁহি উঠিছে প্ৰেমৰ গৰিমা, যি প্ৰেমে প্ৰেমাস্পদৰ কোনো খবৰেই নাৰাখে । টলষ্টয়ে তেওঁৰ নিজস্ব ভংগীৰে এই গল্পটোৰ তুলনা কৰিছে—'বাইবেলৰ' বালাক আৰু বিলআমৰ আখ্যানটোৰ লগত । চেকভৰ এই গল্পটোত যি প্ৰেম মিহলি হৈ আছে সেই স্নিগ্ধ সুবাসেৰে সুবাসিত পৰিমণ্ডলেই হ'ল এই বিশ্ববিশ্ৰুত চুটিগলপ টোৰ সমস্ত সৌন্দৰ্য । তেওঁৰ গল্পৰ মূলতে হ'ল—অন্তৰ দৃষ্টি, অনুভূতি আৰু মনোবিশ্লেষণ নীতি প্ৰতিষ্ঠাপন কৰা ।

অকল ৰুচ দেশতেই যে চেকভৰ ৰীতি আদৰ কৰিছিল এনে নহয় ; ইংলণ্ডৰ সাহিত্য-জগততো চেকভৰ ৰীতিৰ সমাদৰ অত্যধিক । আজিৰ গল্পৰ প্লট বাহিৰৰ বৰ্ণনাত নাই, আছে চৰিত্ৰৰ মনস্তাত্বিক চিত্ৰৰ মাজতহে । এই চিত্ৰ প্ৰতিফলিত হয় চৰিত্ৰৰ ভাব প্ৰধান কৰ্ত্তব্যৰ মাজেদি । ডি, এইচ. লৰেন্স, কেথ্ ৰিন, মেনছফিল্ড, ছমাৰছেট ম'ম, হাডছন, জেমছ হেমিংৱে আদিয়ে এই পদ্ধতি অৱলম্বন কৰিয়েই গল্প লিখিছে । আধুনিক ইংৰাজী গল্প-সাহিত্যত মোপাছাঁতকৈ চেকভৰ অৱিহণাই বেছি । মুঠতে গল্প-সাহিত্যত মোপাছাঁ আৰু চেকভৰ প্ৰভাৱ বিশ্বব্যাপী ।

এইদৰে মোপাছাঁ আৰু চেকভেই দিলে চুটিগল্প সাহিত্যক তাৰ পৰিপূৰ্ণ ৰূপ । চুটিগল্প হৈ উঠিল সাহিত্যৰ বিশেষ শিল্পকৃতি, য'ত পোৱা যায় ক্ষণিকৰ বুকুত চিৰন্তনৰ ব্যঞ্জনা আৰু বিন্দুৰ বুকুত সিন্ধুৰ চেতনা । মুঠতে আধুনিক চুটিগল্প সাহিত্যৰ এয়ে হ'ল সুঁতি বা দুখন নৈ । এখন ৰাইন নৈৰ দৰে বেগী আৰু তেজী ; আনখন ভলংগাৰ দৰে প্ৰশান্ত আৰু ৰোমাণ্টিক । দেশে দেশে বিভিন্ন ভাষাৰ সাহিত্যত সংক্ৰমিত হৈ পৰিল এই নবীন সাহিত্য-ৰূপ ।

আমাৰ গল্প-সাহিত্যও গঢ় লৈ উঠিল প্ৰাশ্চাত্য-সাহিত্যক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই । উনবিংশ শতিকাৰ শেষ আৰু বিংশ শতিকাৰ আগ ভাগত চেকভ আৰু মোপাছাঁৰ প্ৰভাৱ প্ৰায় সকলো দেশৰ গল্পৰ ওপৰতেই পৰিছিল । কিন্তু এই প্ৰভাৱৰ কাষে কাষে নতুন দৃষ্টিভংগী, কলা-কৌশলো গঢ় লৈ উঠিছিল । অসমীয়া সাহিত্যলৈ এই নৱতম সাহিত্যৰূপটোক সুৰাগুৰি তুলি আনিছিল, সাহিত্যৰথী বেজবৰুৱাই । তেওঁৰ 'ভদৰী' সৰ্বকালৰ শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া চুটিগল্প কেইটাৰ অন্যতম । বেজবৰুৱা আছিল চুটিগল্পৰ 'সংযোজক সেতু' । তেওঁৰ 'সাধুকথাৰ কুকি', 'সুৰভি', 'জোনবিৰি' প্ৰথম অসমীয়া চুটিগল্প পুথি । বেজবৰুৱাৰ পিছতেই আমি শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীক আঙুলিয়াব পাৰোঁ । তেওঁৰ 'গল্পাঞ্জলি' ময়না' বাজীকৰ' আদিৰ মাজেদি তেওঁৰ গল্প-প্ৰতিভা বিশেষভাৱে প্ৰস্ফুটিত হৈ উঠিছে। গোস্বামীৰ লগতে লক্ষ্মীনাথ ফুকন, নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা, ড° সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা আদিয়ে অসমীয়া গল্প-সাহিত্যলৈ এক বিচিত্ৰ বৰঙণি আগবঢ়াইছে ।

বিংশ শতিকাৰ – ৰমা দাসৰ স্বপ্নমদিৰ 'বৰ্ষা যেতিয়া নামে', চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ 'দুখন ভৰি' মহিম বৰাৰ 'ৰস' ভবেন শইকীয়াৰ 'সেন্দুৰ' হোমেন বৰগোহাঞিৰ 'হাতী' সিবিলাকবে কেইটিমান বিভিন্ন আংগিকৰ বিচিত্ৰ নিদৰ্শন ।

বিংশ শতিকাৰ চতুৰ্থ দশকৰ পৰা পাশ্চাত্য সাহিত্যত চুটিগল্পৰ সুঁতি সলনি হ'ল । চুটিগল্প হৈ উঠিছে আধুনিক কবিতাৰ দৰে কটু আৰু ৰহস্যময়, বহুবোৰ হৈছে ছদ্মবেশী প্ৰবন্ধ । জে'মছ জয়েছ, জাপল চাত্ৰে', লুই গুইলোঁ্যা, কুৰ্ট কুজেনবাৰ্গ প্ৰভৃতি লেখকৰ গল্পত এই দুয়োটা ধাৰাই পৰিণত ৰূপ লভিছে । আমাৰ সাহিত্যত তাৰ প্ৰতিধ্বনি শুনিবলৈ পোৱা যায় সৌৰভ কুমাৰ চলিহা, অপূৰ্ব শৰ্মা আৰু নগেন শইকীয়াৰ গল্পত । চলিহাৰ 'বাৰকাৰ'ল', শৰ্মাৰ 'প্ৰভাত পখীৰ গান', শইকীয়াৰ 'বন্ধ কোঠাত ধুমুহা' ইয়াৰ নিদৰ্শন ।

অকল পাশ্চাত্যৰ প্ৰভাৱেই যে আমাৰ গল্পত এনে নহয় । বিদেশী গল্পৰ অনুবাদেও আমাৰ সাহিত্যক সমৃদ্ধিশালী কৰি তুলিছে । এনে গল্প সংকলন কেইটামান হ'ল—নিৰুপমা ফুকনৰ 'বিশ্বগল্পৰ চয়নিকা', অনিল শৰ্মাৰ 'ছেকভৰ গল্প' অৰুণ কুমাৰ বৰুৱাৰ 'মোপাছাঁৰ গল্প' প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ 'গল্প, : দেশী আৰু বিদেশী' বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যৰ 'একুৰি এটা চুটিগল্প' ড° মহেন্দ্ৰ বৰাৰ 'দেশে দেশে গল্প' ইত্যাদি ।

এনেদৰেই গঢ় লৈ উঠিল অসমীয়া গল্প-সাহিত্য । অসমীয়া গল্প-সাহিত্য হৈ পৰিল ফুল-তৰাৰ গান, মানৱ মনৰ দাপোণ স্বৰূপ । আজি গল্প-সাহিত্যই দেও দি দি আকাশত নাচিব লাগিছে । ই সাহিত্য জগতৰ এক আপুৰুগীয়া সম্পদ স্বৰূপ । মুঠতে সাহিত্যৰ এক অপৰিহাৰ্য্য অঙ্গ হ'ল 'গল্প-সাহিত্য' । ●

● (বিভিন্ন গ্ৰন্থৰ সহায় লৈ লিখা ।)

গায়ক-গীতিকাৰ ডঃ ভূপেন হাজৰিকা

শ্ৰীকল্পনা বৰা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

ডক্টৰ ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠস্বৰ প্ৰত্যোক অসমীয়াই চিনি পায়। আজি প্ৰায় দুকুৰি-আঢ়েকুৰি বছৰ তেখেঁতে অসমৰ আকাশে-ৰতাহে এনে গীতৰ ঢৌ তুলি আহিছে যে তেওঁৰ গীতে কাহানিও আলোড়িত নকৰা এখন অসমীয়া হৃদয় বিচাৰি উলিওৱা হয়তো অসম্ভৱ। তেওঁ ৰচনা কৰা গীত, তেওঁ সৃষ্টি কৰা সুৰ-সঙ্গীত আৰু তেওঁৰ মৰ্মস্পৰ্শী কণ্ঠস্বৰে অসমীয়া জাতীয় জীৱন বৰ্তমান এনে ভাৱে চহকী কৰিছে যে নিজকে অসমীয়া বুলি গৌৰৱ কৰিবৰ নতুন কাৰণ ওলাইছে। ডঃ হাজৰিকাৰ প্ৰায় প্ৰত্যোকটো গীতেই এ্কো একোটা ধুনীয়া কবিতা। তেওঁ হয়তো কৱি হিচাপেহে অসমীয়া সমাজত অমৰত্ব লাভ কৰিব।

প্ৰথমেই কুৰি শতিকাৰ চিনেমাৰ যুগত আমি "গান" আৰু 'গীত' এই শব্দ দুটাৰো অৰ্থ স্পষ্ট কৰি থোৱা উচিত। শব্দ সংগঠন ও বিশেষ ছন্দ থকা আৰু সুৰ লগাই গোৱা অৰ্থপূৰ্ণ কবিতাক আমি গীত বোলা উচিত আৰু গান বুলিলে সুৰ লগাই গোৱা শব্দবাশিক (ইয়াৰ অৰ্থ থাকক বা নাথাকক) বুজিব লাগিব। অৰ্থাৎ অৰ্থহীন চিঞৰ-বাখৰো যদি সুৰ লগাই গোৱা হয় তাক আমি গান বুলি লব পাৰো। (আজি-কালি চিনেমাৰ গান প্ৰায় এনেকুৱা) কিন্তু গীত হ'বলৈ হলে বিশেষ অৰ্থ-পূৰ্ণ হ'ব লাগিব। অৱশ্যে প্ৰত্যোক গীতেই একোটা গান, কিন্তু সকলো গান গীত হ'ব নোৱাৰে।

এটা গীতৰ কবিতাটোক বা যি কবিতাৰ ছন্দত এনে লালিত্য আছে যে তাত সুৰ-সংযোগ কৰি তাক গীতলৈ ৰূপান্তৰ কৰিব পাৰি তাকেই গীতি-কবিতা বোলা হয়, সি দীঘলেই হওক বা চুটিয়েই হওক। অৱশ্যে কোনো কবিতা যদি সুৰ সংযোজিত হৈছে তেনেহলে তাক নিশ্চয় গীতি-কবিতা বুলিব পাৰি। আকৌ গীত ৰচক বুলিলে আমি গীতি-কবিতা ৰচনা কৰোঁতাকহে বুজিব লাগিব। যি গীত ৰচকে নিজে ৰচা গীতি-কবিতাত সুৰ-সংযোজন কৰিছে তেওঁক আমি গীতিকাৰ বুলিম। যি গীতিকাৰে নিজ কণ্ঠস্বৰেৰে গাইছে তেৱেঁই হ'ল গায়ক গীতিকাৰ। ডঃ ভূপেন হাজৰিকা এগৰাকী গায়ক গীতিকাৰ।

গায়ক গীতিকাৰ হিচাবে ডঃ হাজৰিকাক ৰিজাব পাৰি কেৱল শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ লগতহে। তেওঁৰ সৃষ্টিত গুৰু দুজনাৰ প্ৰভাৱ যথেষ্ট দেখা যায়। আন নালাগে শংকৰ-দেৱৰ নামৰ সুৰেৰে নাচি উঠা পবিত্ৰ বৰদোৱা থানৰ কল্পনা কৰিয়েই তেওঁ জীৱনৰ প্ৰথম গীত—"কুসুম্বৰৰ পুত্ৰ শ্ৰীশংকৰ গুৰুৱে ধৰিছিল নামৰে তান" ৰচি গীতিকাৰ জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল।

ডক্টৰ ভূপেন হাজৰিকাৰ জন্ম হয় ১৯২৬ চনত সদিয়াৰ এক শিক্ষিত আৰু সম্ভ্ৰান্ত কিন্তু তথাকথিত এক অনুসূচিত পৰিয়ালত। স্কুলীয়া ছাত্ৰ হিচাপে তেওঁ দুবছৰ মান ধুবুৰীত, দুবছৰ মান গুৱাহাটীত, আৰু শেষৰ চাৰি বছৰ মান তেজপুৰত পঢ়েগৈ। তেজপুৰৰ পৰাই তেওঁ ১৯৪০ চনত মেট্ৰিক পাছ কৰে। তাৰ প ছত তেওঁ গুৱাহাটীৰ কটন কলেজৰ পৰা বি, এ, পাছ কৰি ১৯৪৬ চনত বেনাৰচ হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এম, এ পাছ কৰে। ধুবুৰীত থকা দিন কেইটাতে তেওঁ বঙলা ভাষাত ব্যুৎপত্তি লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হয়। তেজপুৰত হাজৰিকাই সংগীত চৰ্চা কৰি-বলৈ আৰু তেওঁৰ জীৱনত বিশেষ প্ৰভাৱ পেলোৱা দুজন অসাধাৰণ ব্যক্তিৰ ওচৰ সম্বন্ধলৈ আহি-বলৈ সুযোগ পায়। এওঁলোক দুজন হৈছে বিপ্লৱী শিল্পী বিষ্ণুৰাভা আৰু অসমৰ শিল্পীজগতৰ চিৰ জ্যোতিস্মান তাৰকা জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা।

বিপ্লৱী সুন্দৰ দেহী আৰু কৰ্মপটু বিষ্ণুৰাভাৰ পৰা হাজৰিকাই নিষ্পেষিত, পীড়িত, অনুন্নত লোকসকলক সহানুভূতিৰে চাবলৈ শিকে। হাজাৰ হাজাৰ বছৰ ধৰি জীৱনৰ সাধাৰণ অধি-কাৰৰ পৰা বঞ্চিত হৈ অহা লোকৰ কথা বিষ্ণু-ৰাভাৰ সশস্ত্ৰ সংগ্ৰামে হাজৰিকাক মানৱতা আৰু মানৱাধিকাৰৰ প্ৰতি সজাগ কৰিলে। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ সৌন্দৰ্য্যময়, বৈচিত্ৰময় সৃষ্টিয়ে ডঃ হাজৰিকাক বিশেষ ভাবে অনুপ্ৰাণিত কৰি-ছিল। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ গীত, কবিতা আৰু অন্যান্য সৃষ্টিত বিশেষ ভাৱে প্ৰকাশ পাইছিল স্বদেশ প্ৰেম, অসম আৰু অসমীয়াৰ প্ৰতি আন্তৰিক প্ৰীতি, নতুন সমাজ গঢ়াৰ সংকল্প আৰু সুন্দৰ আৰাধনা।

মুঠৰ ওপৰত ডক্টৰ হাজৰিকাৰ জীৱনত ৰোমাণ্টিক বিষ্ণুৰাভাৰ সবল সংগ্ৰামী দৃষ্টি-ভঙ্গী আৰু ৰূপকোঁৱৰ জোতিপ্ৰসাদৰ সৌন্দৰ্য্য সৃষ্টিৰ আকুলতা এই দুয়োটাৰে প্ৰভাৱ দেখিবলৈ পোৱা যায়। এনেহে লাগে যেন ভূপেন হাজৰিকাই ৰাভাৰ মাটিৰ মানুহৰ ধূলি-মাকতিবোৰ আৰু জ্যোতিপ্ৰসাদৰ ৰঙীন ৰামধেনুখনৰ মাজত থিয় হৈ তেওঁলোক দুজনে সমাপ্ত কৰিব নোৱাৰা গীত-বিলাককে গাবলৈ আবিৰ্ভাৱ হ'ল। তেওঁ জ্যোতিপ্ৰসাদৰ ছিগি যোৱা বীণখনিত নতুন তাঁৰ সংযোগ কৰিলে আৰু ৰাভাৰ নুমাই যোৱা বন্তি গছিত নতুন শলিতা লগালে। সেই বীণৰ সুৰ আৰু সেই বন্তিৰ পোহৰে অসমীয়া সমাজলৈ আনি দিলে এক নতুন প্ৰাণ, এক নতুন উদ্দী-পনা, যি সকলো অসমীয়াৰে জীৱন ভৰপূৰ কৰিছে। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ স্বদেশ প্ৰেম, ৰাভাৰ

মানৱ প্ৰেমৰ উপৰিও ভূপেন হাজৰিকাই নিজৰ গীতৰ কাৰণে বাছি ললে জীৱন প্ৰেম—এই সুন্দৰ পৃথিৱীত মানুহৰ মৰম, স্নেহ আৰু নৱ নৱ ধ্যানৰ এক প্ৰশস্ত আনন্দৰ মাজত জীয়াই থকাৰ হেপাঁহ। এনে আনন্দ-কোমলতা আৰু আশা-বাদী দৃষ্টি-ভংগী হাজৰিকাৰ গীতৰ বৈশিষ্ট্য।

ডক্টৰ হ ... গীতিকাৰ জীৱনৰ আৰম্ভণিতে ৰচে বিদ্ৰোহৰ গীত। —

"অগ্নিযুগৰ ফিৰিঙতি মই
নতুন অসম গঢ়িম,
সৰ্বহাৰাৰ সৰ্বস্ব পুনৰ ফিৰাই আনিম,
নতুন অসম গঢ়িম।'

সেয়ে অগ্নিযুগৰ ফিৰিঙতিক ভাৰতৰ স্বাধী-নতাই শান্তি-পানী ছটিয়াই কিছুদূৰ শান্ত কৰিলেও ভূপেন হাজৰিকাৰ বিদ্ৰোহী প্ৰাণ সময়ে সময়ে অন্যায়, অধৰ্ম দেখি জাগি উঠে। সেয়েহে বাংলা দেশৰ মুক্তি-বাহিনীৰ স্বাধীনতা যুগতো তেওঁ—

'গংগা মোৰ মা, পদ্মা মোৰ মা
মোৰ চকুলোৰে দুটি ধাৰা মেঘনা যমুনা'ৰে
ইন্ধন যোগাবলৈ সমৰ্থ হৈছিল।

১৯৪৬ চন। ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দো-লনৰ সময়। এই কালছোৱাতে ভূপেন হাজ-ৰিকাৰ ব্যক্তিগত জীৱনতো এক বিশেষ ধুমুহা আহে। তেওঁ ভাল পোৱা ছোৱালীজনীৰ মাক-দেউতাকে ভূপেন হাজৰিকালৈ ছোৱালী বিয়া দিবলৈ অমান্তি হয়। শিক্ষিত, সুন্দৰ, মৰমিয়াল এটি মিলাপ্ৰীতিৰে থকা পৰিয়ালত ডাঙৰ হোৱা আৰু গায়ক গীতিকাৰ হিচাবে ইতিমধ্যে খ্যাতি অৰ্জন কৰা ভূপেন হাজৰিকাৰ

হয়তো সেই সময়ৰ অসমীয়া ডেকাসকলৰ ভিতৰত আটাইতকৈ উপযুক্ত আছিল বুলিলে বঢ়াই কোৱা নহ'ব। তাতে হাজৰিকাৰ মাক-দেউতাকে ভদ্ৰ ভাবে ছোৱালী খুজিছিল আৰু ছোৱালীজনীয়েও ভূপেন হাজৰিকাৰ প্ৰতি থকা আকৰ্ষণক গোপন কৰা নাছিল। অসমীয়া সমাজখনৰ প্ৰতি থকা ভয়ৰ কাৰণেই হয়তো ছোৱালীৰ মাক-দেউতাকে নিজৰ জীয়েকৰ আশা-আকাংখাবিলাকৰ বিৰুদ্ধে যাবলৈ বাধ্য হৈছিল। লগতে হাজৰিকাৰ জন্ম হৈছিল কৈৱৰ্তকুলত। তথা কথিত এক অনুসূচিত জাতত। আজি-কালি 'সৰু সৰু সমাজৰ' এনেকুৱা 'ভেকুলীয়েও নাজে পোৱা 'সৰু সৰু বিচাৰ' ৰোৰ বহুত দূৰ কমি আহিছে যদিও সেই সময়ৰ অসমীয়া সমাজত এনে বিচাৰৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ বেছি আছিল।

জাত-পাত নিমিলা কাৰণেই হওক বা আন কাৰণেই হওক প্ৰেয়সীৰ মাক-দেউতাকৰ প্ৰতিবন্ধকতাত ডক্টৰ হাজৰিকাৰ নিচিনা বিদ্ৰোহী মনে হাৰ মানিবলৈ নিবিচাৰিলে। তেওঁ ছোৱালীক পলুৱাই নি ৰাতি চিলঙৰ "মৰেলো ৰেষ্টুৰেণ্টত' বিয়া পাতিবলৈ পাঙিলে। কিন্তু ৰুক্মিণীক শ্ৰীকৃষ্ণই হৰণ কৰোতে ক্ষুব্ধ হোৱা শিশুপালৰ দৰে লাবানৰ ছোৱালীক ডেকাসকলে খেদি আহিলে যাতে কৃষ্ণৰূপী ভূপেনে আহি লাবানৰ ছোৱালীক পলুৱাই নিব নোৱাৰে। ফলত হাজৰিকাই ছোৱালী পলুৱাই নিবলৈ অসমৰ্থ হ'ল। ধন, জাতিভেদ অসমীয়া সমাজৰ সৰু সৰু বিচাৰ আদিৰ কাৰণেই তেওঁ চিকাৰ হেৰুৱাই সেই জাতিটোক সম্প্ৰসাৰিত নকৰো বুলি মনতে ভাবি আমেৰিকালৈ গ'ল।

ডক্টৰ হাজৰিকা আমেৰিকালৈ যায় ১৯৪৯ চনত আৰু তাত ১৯৫৩ চনলৈকে থাকে। তাত থকা কাল ছোৱাত তেওঁ নিজৰ মনৰ প্ৰশান্ত সাগৰলৈ নতুন ভাৱৰ, নতুন জ্ঞানৰ, নতুন নতুন দিগন্ত আনিবলৈ সমৰ্থ হয়। আমেৰিকালৈ এক অগ্নিযুগৰ ফিৰিঙতি হৈ গৈছিল আৰু তাৰ পৰা উভতি আহে এক সুস্থ সবল, জীয়া জুই ৰূপেহে। এই জীয়া জুই জ্বলিছিল শ্ৰমৰ মৰ্য্যাদা, ব্যক্তিগত আশা-আকাংখা, প্ৰাণ খুলি গোৱা গীতৰ উচ্ছ্বাস, স্বাধীন দেশখনক উন্নত কৰাৰ আগ্ৰহ আদিৰে।

"সাগৰ সঙ্গমত, কতনা সাঁতুৰিলো
তথাপিতো হোৱা নাই ক্লান্ত
তথাপি মনৰ মোৰ প্ৰশান্ত সাগৰৰ
উৰ্মিমালা অশান্ত „ ... ...
... ... "জিলিকাব লুইতৰ পাৰ" ... ...।

আদি গীতৰ সমল তেওঁৰ এই যুগতে উদ্ভৱ হৈছিল।

উভতি আহি অসম পোৱাৰ পিছত সমাজ আৰু দেশত বেয়াকৈ শিপোৱা দুৰ্নীতি, ব্যভিচাৰ আৰু দুৰ্বহ হৈ পৰা দুখীয়া ৰাইজৰ জীৱন সংগ্ৰাম দেখি এই জীয়া জুই দপদপাই জ্বলি উঠিল। ক্ষমতা লোভী নেতা, ক্ষমতাৰ অপ-প্ৰয়োগৰ নেতা, অন্যায় অবিচাৰ আদিৰে সৃষ্টি হোৱা নিৰাপত্তাহীন সমাজখনত তেওঁৰ মনৰ প্ৰশান্ত সাগৰৰ উৰ্মিমালা অশান্ত হৈ উঠিল। আমেৰিকাত থাকোতেই ডক্টৰ হাজৰিকাই শ্ৰীমতী প্ৰিয়ম পেটেলক বিয়া কৰায় আৰু তাতেই তেওঁ-লোকৰ পুত্ৰ সন্তান তেজৰ জন্ম হয়। প্ৰিয়ম তেজৰ, সংসাৰখনৰ সৈতে এক নতুন জীৱন আৰম্ভ কৰিবলৈ অসমলৈ উভতি আহিল। কিন্তু অসম পোৱাৰ পিছত অতি শিক্ষিত, সঙ্গীত-কলাত বিশেষ পাৰদৰ্শিকতা থকা আৰু সমাজক নতুন ৰূপ দিবলৈ হাবিয়াস কৰা হাজৰিকা সন্মুখীন হ'ল কেৱল বাধা, দুৰ্নীতি, অন্যায়, অবিচাৰ আৰু অৰ্থনৈতিক সমস্যা আদিৰহে। প্ৰথমে তেওঁ বহুত দিন চাকৰি নাপাই নিবনুৱা হৰ লগীয়াত পৰিল। অসাধাৰণ প্ৰতিভা আৰু পাৰ-দৰ্শিতা থকা এই লোকজনক অসম চৰকাৰে তেওঁৰ যোগ্যতা অনুসাৰে একো ব্যৱস্থা কৰিব নোৱা-ৰিলে। অৱশেষত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যাপকৰ এটা চাকৰি পালে ১৯৫৫। ইতি-মধ্যে তেখেতৰ দেউতাক নীলকান্ত হাজৰিকাই চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ পালে। সেয়েহে নগৰাকী ভাই, ভনী, মাক আৰু দেউতাকৰ দায়িত্ব পৰিল ভূপেন হাজৰিকাৰ ওপৰত।

প্ৰায় এবছৰ মান চাকৰি কৰাৰ পিছতে হাজৰিকাৰ জীৱনলৈ বিপৰ্য্যয় নামিল। এটা অপবাদে তেওঁৰ সকলো আকাংখাকে ধূলিস্যাৎ কৰি পেলালে। তেওঁ কলম্বিয়া বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা পোৱা ডক্টৰেট ডিগ্ৰীটো মিছা বুলি জনা-জাত হৈ পৰিল। আচলতে এদল চক্ৰান্তকাৰীয়ে এই মিছা অপবাদটো বিয়পাই পেলাইছিল।

আমাৰ সমাজখন নিৰাপত্তাহীন। আমাৰ সমাজত ব্যক্তি বিশেষৰ প্ৰতি বিশেষ লক্ষ্য নাই। অভাৱ-অনাটন, প্ৰাকৃতিক-দুৰ্যোগ, ব্যক্তিগত বিপৰ্য্যয় আদিত লোকক সহায় কৰি-

বলৈ সু-সংগঠিত ব্যৱস্থা নাই। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত মাত্র ১ বছৰমান চাকৰি কৰাৰ পিছতে ডঃ হাজৰিকা ৰাছিয়ালৈ যোৱা এক ভাৰতীয় সাংস্কৃতিক সন্থাৰ সদস্য হিচাবে নিৰ্বাচিত হয়। হাজৰিকাৰ বিশেষ চেষ্টাৰ কাৰণে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দলটোৱে দিল্লীত অনুষ্ঠিত হোৱা আন্তঃবিদ্যালয় যুৱ উৎসৱত শ্ৰেষ্ঠদলৰ সন্মান অৰ্জন কৰিব পাৰিছিল। এই বিলাকৰ বিনিময়ত তেওঁ ৰাছিয়াৰ পৰা গুৱাহাটী পোৱাত দেৰি হোৱাৰ কাৰণে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ডীনে তেওঁৰ তিনিদিনৰ দৰমহা কাটে। ইয়েই ঢেকীৰ শেষ খুন্দাৰ দৰে সকলো মষিমুৰ কৰিলে। তেওঁ চাকৰি এৰি দিলে আৰু টালি-টোপোলা বান্ধি কলিকতালৈ গুচি গ'ল ১৯৫৭ চনত।

তাৰ বছৰছেৰেক পাছতেই হাজৰিকাৰ পত্নীয়ে তেওঁৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰি আহি তেওঁৰ বৈবাহিক জীৱনৰ ওৰ পেলায়। ব্যক্তিগত জীৱনৰ এনে কৰুণ পৰিণতি আৰু পদাঘাতে তেওঁ'ল বিশেষ মানসিক অনিৰাপত্তা আনিলে। এই সময়তে তেওঁ দৃঢ়প্ৰতিজ্ঞ হ'ল গভীৰ আস্থাৰ গীত গাই যাবলৈ। তেওঁ হিয়া উবুৰিয়াই সৃষ্টি কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে নতুন নতুন কথাছবি, নতুন নতুন প্ৰবন্ধ, আৰু নতুন নতুন সুৰ।

সমাজৰ দুৰ্বলতাবোৰ গীতেৰে স্পষ্ট কৰাত ডঃ হাজৰিকা অতি নিপুণ। তদুপৰি "সৰু সৰু সমাজৰ সৰু সৰু বিচাৰত ভেকুলীয়ে বৰ লাজ পায়", "জীয়াই থাকি এখন সমাজ গঢ়িবৰ মোৰ মন আছে, য'ত সোণতকৈয়ো মানুহৰ দাম অলপ হলেও বেছি আছে।" আদিৰ নিচিনাকৈ থাওকতে বহু কথাৰ সংকেত দিয়াটো। হাজৰিকাৰ এক বৈশিষ্ট্য।

ডঃ হাজৰিকা এজন মানৱতাবাদী। মানবীয় কোমলতা তেখেতৰ শ্ৰেষ্ঠ সৌন্দৰ্য্য। বৈষ্ণৱ যুগৰ শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱে ভক্তি ভাবেৰে অসমীয়া সমাজক প্লাৱিত কৰাৰ দৰে কুৰি শতিকাৰ মানৱ প্ৰেমৰ যুগত ডঃ হাজৰিকাই অসমীয়া সমাজত মানবী মৰমৰ অমিয়া ঢালিছে। মাকৰ প্ৰতিও তেখেতৰ অপৰিসীম, অকৃত্ৰিম চেনেহ। তেওঁৰ বহু গীতত মাতৃৰ প্ৰতি থকা চেনেহ প্ৰকাশ পাইছে। তেওঁৰ জন্মভূমি অসমকো মাতৃৰূপতে দেখা পাইছিল। ৰূপহী অসমী আইৰ ছবিবিলাক আৰু স্মৃতিবিলাক তেওঁৰ মানস পটত ভুমুকি মৰাৰ দৰে তেওঁৰ গীতেতো সঘনাই ভুমুকি মাৰে। ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত অসমীয়াৰ ৰাইজৰ ইমান প্ৰিয় হোৱাৰ ই এক অন্যতম কাৰণ। তেওঁৰ গীতে প্ৰত্যেক অসমীয়াৰ হৃদয়তে অসমৰ ছবিখন বিশেষ ভাৱে সজীৱ কৰি ৰাখে। অসমৰ বাহিৰত বাস কৰা অসমীয়াসকলৰ কাৰণে ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতেই অসম আৰু অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ লগত একমাত্ৰ সেতু।

অসমী আই আৰু অসমীয়াৰ প্ৰতি থকা বিশেষ মৰমীৰ গীত গাই ভূপেন হাজৰিকা আত্মহাৰা। সেয়েহে তেওঁ গাইছে—

"অসম আমাৰ ৰূপহী গুণৰো নাই শেষ
ভাৰতৰে পূৰ্বদিশৰ সূৰ্য্য উঠা দেশ —
"পাম ক'ত এনে মধুৰ ৰূপৰ সমাবেশ
ভাৰতৰে পূৰ্বদিশৰ সূৰ্য্য উঠা দেশ।"

১৯৬২ চন। চীন আৰু ভাৰতৰ যুদ্ধ। চীনা সৈন্য আহি তেজপুৰৰ ওচৰ পোৱাত অসমত সন্ত্ৰাসৰ সৃষ্টি হয়। সেই সময়ত ডঃ হাজৰিকাৰ মাকো অসুস্থ অৱস্থাৰে তেজপুৰত আছিল। এপিনে নিজৰ অতি পূজনীয় মাতৃৰ দুৰৱস্থা আৰু আনপিনে দেশ-মাতৃৰ সম্ভাৱনীয় দুৰ্গতিৰ ভয়ত তেওঁৰ বুকু হুম হুম কৰিবলৈ ধৰিলে। নিজৰ মাতৃৰ ৰূপত দেখা অসমী আইৰ প্ৰতি আৰু অসমী ৰূপত দেখা তেওঁৰ মাতৃৰ প্ৰতি প্ৰেমৰ এক অতুলনীয় আন্তৰিক অভিব্যক্তি ফুটাই তুলিছে এনেদৰে—

"বুকু হুম হুম কৰে মোৰ আই ?
কোনে নিদ্ৰা হৰে মোৰ আই ?
পুত্ৰ হে মই কি মতে তৰো ?
আই তোৰে হৈ মই মৰো ?

কটন কলেজৰ নৱাগত ছাত্ৰৰ মৌ মেল প্ৰত্যেক বছৰেই এক বিশেষ উৎসৱ। কিয়নো কটন কলেজৰ কেৱল এখন শিক্ষানুষ্ঠানেই নহয় পিছপৰা অসমীয়া জাতিৰ ই যেন এক ঐশ্বৰিক সাৰথি। সেয়েহে ইয়াত পঢ়িবলৈ অহা, ছাত্ৰ সকলৰ মাজত সাধাৰণতে এক বিশেষ উৎপ্ৰেৰণা এক বিশেষ আকাংখা আৰু পবিত্ৰ জ্ঞান অৰ্জনৰ কাৰণে এক বিশেষ ধাউতি দেখিবলৈ পোৱা যায়। সেই মৌ মেলৰ উপলক্ষে হাজৰিকাই ৰচা—"স্নেহেই আমাৰ শত-শ্ৰাৱণৰ, ধাৰাসাৰ বৃষ্টিৰ প্লাৱন আনে", এই গীতটিত নৱাগত ছাত্ৰসকলৰ হিয়াত গোপনীয় হৈ থকা পবিত্ৰ ভাৱবিলাক যেনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছে সি সঁচাকৈয়ে বিস্ময় মানিবলগীয়া।

১৯৭৭ চনৰ ইন্দিৰা গান্ধীয়ে আয়োজন কৰা নিৰ্বাচন ভাৰত বুৰঞ্জীৰ এক গৌৰৱপূৰ্ণ ঘটনা। ইন্দিৰ গান্ধীয়ে প্ৰদৰ্শোৱা আত্মবিশ্বাস, সাহস আৰু নিৰ্ভীক ব্যক্তিত্বৰ উপৰিও প্ৰথম বাৰৰ কাৰণে ভাৰতীয় মুক্তিকামী ৰাইজৰ শক্তি পৰীক্ষা এই নিৰ্বাচনতে হ'ল। গণ ভোটৰ প্ৰবল শক্তিক বৰ্ণাই এই সময়ত ডক্টৰ হাজৰিকাই ৰচা- "আহ আহ ওলাই আহ" "মুক্তি কামী লক্ষজনৰ", 'ৰাইজ আজি ভাৱৰীয়া,' এই গীত কেইটাৰ সবল প্ৰকাশে অসমীয়া ৰাইজক সদায় বলীয়ান কৰিব। যি দৰে মাধৱদেৱে সকলো সাময়িক প্ৰসংগৰ পৰা ভকতিৰ অমৃত উলিয়াই তাক বিলাব পাৰিছিল ঠিক সেইদৰে ভূপেন হাজৰিকাই যেই কোনো প্ৰসংগতে প্ৰছন্ন মানবীয় অনুভূতি আৰু মানৱ শক্তিৰ মহত্ব ফুটাই তুলি তাক আনৰ মাজত বিলাব পাৰে।

কবি সাহিত্যিকসকলৰ বিচাৰ আন মানুহৰ দৰে নহয়। সৰ্ব্বসাধাৰণ মানুহে যিবিলাক কথা কেতিয়াও নাভাবে সেইবিলাক কথা কবি সাহিত্যিক সকলে অন্য এক দৃষ্টিৰে চাই এক নতুন সত্যৰ সন্ধান জগতক দিবলৈ প্ৰয়াস কৰে। ডঃ হাজৰিকাও এজন কবি সাহিত্যিক। এপাহ সদ্য প্ৰস্ফুটিত ফুলৰ দৰে বিয়াৰ পিছৰ দিনা ফুল শয্যাৰ নিশাৰ মূল্য বহুত—
... "ফুল শয্যা পাটগাভৰুৱে তোমাৰেই সজালে
কইনা-দৰাই ক'ত আলফুলে তোমাকেই পৰশিলে'

কিন্তু সেই পাহি ফুলেই পিছৰ দিনা—

... ... পিছে পুৱাতে তোমাক সাৰি-পুচি দেখো

নিবিচাৰে এটি বাৰ ... । আদি সৰু সৰু কথাবিলাকো বিচাৰ কৰি চাই ডঃ হাজৰিকাই।

হাজৰিকাদেৱে অসমৰ পৰ্বতে-ভৈয়ামে বাস কৰা থলুৱা লোকসকল আৰু অসমকে মাতৃভূমি বুলি গ্ৰহণ কৰা নতুন লোক সকলকো 'অসমীয়া' বুলি গ্ৰহণ কৰে। সেয়ে অসমত বাস কৰা সকলো জাতি-উপ-জাতিৰে সম্প্ৰীতি দেখা পালে তেওঁ নথৈ আনন্দিত হয়। সেয়ে তেওঁৰ গীতৰ ভাষাৰে—

"নানা জাতি-উপজাতি ৰহণীয়া কৃষ্টি
আঁকোৱালি লৈ হৈছিল সৃষ্টি —
এয়ে মোৰ অসম দেশ
বিভেদ পৰি হৰি, নিজ হাতে শ্ৰম কৰি
দেশক নগঢ়িলে, এই দেশ হব নিঃশেষ..."

পৰ্বত-ভৈয়ামৰ সম্প্ৰীতিৰ অবিহনে অসমৰ শ্ৰীহানি হব বুলি আৰু অসমৰ ভৱিষ্যত বিপন্ন হব বুলি হাজৰিকাই ভালদৰে জানিছিল। সেয়ে তেওঁ পৰ্বত-ভৈয়ামৰ চেনেহৰ এনাজৰী ডাল কটকটীয়া কৰিবলৈ সদায় চেষ্টা চলাই আহিছে। তেওঁৰ কেইবাটাও গীতত এনে সম্প্ৰীতিৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে আহ্বান শুনা যায়—

'হে হে হে ঢোলে ডগৰে, হে হে হে মোৰ
হিয়াৰ উমেৰে
নেদেখা এনাজৰীৰে, বান্ধো আমি পাহাৰ
শিখৰৰ মহান চিয়েমক'

একমাত্ৰ ভূপেন হাজৰিকাইহে পৰ্বত-ভৈয়ামৰ গীত ৰচে আৰু গায়। তেওঁৰ বহুতো গীতৰ সৃষ্টি হৈছিল ন-পুৰণি অসমীয়া, ভাৰতীয় আৰু পশ্চিমীয়া সুৰৰ সমন্বয়ত। মুঠৰ ওপৰত ডক্টৰ হাজৰিকাই সৃষ্টিকামী শিল্পীৰ জগতত প্ৰতিটো খোজ অতি সতৰ্কতাৰে শুদ্ধ ভাবে পেলাইছিল। ঐতিহ্যৰ প্ৰতি, অতীতৰ মনীষীৰ স্মৰণীয় সৃষ্টিবিলাকৰ প্ৰতি ভ্ৰূক্ষেপ নকৰাকৈ যে সৃষ্টিশীল শিল্পীৰ জগতে বেছি দূৰ আগবাঢ়িব নোৱাৰে তাক বহুতে উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰে।

আজি অসমৰ যি শোচনীয় অৱস্থা এই সময়ত হাজৰিকাৰ নিচিনা আগৰণুৱা বিপ্লৱী' নেতাৰ প্ৰয়োজন। তেখেতৰ মহান কাৰ্য্যাৱলীয়ে তেখেতক চিৰদিন অসম তথা ভাৰতবাসীৰ মাজত অমৰ কৰি ৰাখিব। সেই মহান শিল্পী গৰাকীক আমি সকলোৱে সন্মান সহকাৰে শ্ৰদ্ধা কৰা উচিত। *

। ডঃ দিলীপ কুমাৰ দত্তৰ 'ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত আৰু জীৱন ৰথ' নামৰ কিতাপখনৰ আলমত প্ৰবন্ধটো যুগুতোৱা হৈছে।]

আচৰিত সেই বাৰ্মুডা ত্ৰিভুজটো

শ্ৰীমৌচুমী ডেকা,
উচ্চতৰ মাধ্যমিক ২য় বাৰ্ষিক

বামু'ডা ত্ৰিভুজটো বাৰু কি ? উত্তৰ আমেৰিকাৰ দক্ষিণ-পূৱ অংশৰ ফ্লোৰিডাৰ জোঙা অংশটো কিউবা দ্বীপৰ ফালে আগবাঢ়ি আহিছে। উত্তৰ আমেৰিকাৰ দক্ষিণ-পূৱত ছাৰগাছো সাগৰ। ইয়াৰ মাজতে বামু'ডা দ্বীপটো অৱস্থিত।

বামু'ডা দ্বীপটো কিয় ইমান বিস্ময়কৰ বা ৰহস্যজনক তাক এতিয়াও ভাবিলে সকলো স্তম্ভিত হয়।

১৯৪৫ চনৰ ৫ ডিচেম্বৰৰ দিনা ফ্লোৰিডাৰ ফৰ্ট লডাৰডেলৰ নৌ বাহিনীৰ পাঁচখন "এভেঞ্জাৰ টপেডো" বোমাৰু বিমান বোমা পলোৱাৰ অখৰা কৰিবলৈ উৰা মাৰিছিল। ক্ৰমে উত্তৰ-পূৱলৈ গৈ, দক্ষিণমুখী হৈ আকৌ পশ্চিম ফালে উৰি ঠিক আবেলি চাৰি বজাত বিমান কেইখন আগৰ ঠাইলৈ ঘূৰি আহিব লাগে। ৩ বাজি ৪৫ মিনিট যাওঁতে এবাৰ বাহিনীটোৰ নেতা চাৰ্লচ টেইলৰৰ পৰা টুকুৰা খবৰ এটা পালে ফ'ৰ্ট লডাৰডেলে। চাৰ্লচৰ মতে তেওঁলোকে বাট হেৰুৱাইছে। উপকূল বা পাৰৰ কোনো চিন চাবেই দেখাহঁনাই। তেওঁৰ আৰু দলৰ আটাইৰে মাতত ভয়ৰ ভাব ফুটি উঠিছিল। চাৰ্লচৰ শেষ কথা আছিল—"আমাৰ পিছে পিছে নাহিবা। আমি পানীলৈ গৈ আছো।" এই পাঁচোখন প্লেনেৰেই সন্ধান পোৱা নগ'ল। সেই কেইখন যেন বতাহতহে মিহলি হৈ গ'ল। ৭-৩০ বজাত দুখন উদ্ধাৰকাৰী প্লেন পঠোৱা হৈছিল, কিন্তু ১ খনহে ঘূৰি আহিল। আনখনৰ কোনো সন্ধান পোৱা নগ'ল। পাছদিনা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ এক বিৰাট বিমান বাহিনীয়ে নৌবাহিনীৰ সহায় লৈ হেৰোৱা প্লেনকেইখন বিচাৰি চলাথ কৰিলে। কিন্তু লাভ নহ'ল। ৬ খন প্লেন হঠাতেই অদৃশ্য হৈ গ'ল। ফ্লোৰিডাৰ পূবে গৈ থকা জাহাজ এখনে উদ্ধাৰকাৰী আন এখন যান হঠাতে অদৃশ্য হৈ যোৱা দেখিলে। এই চাঞ্চল্যকৰ সৃষ্টি কৰা ঘটনাটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰোতে ভিনছেণ্ট গেডিজ নামৰ এজনে তেওঁৰ "ইনভিজিবল হৰাইজনছ" নামৰ কিতাপত সেই ৰহস্যময় অঞ্চলটোক "বাৰ্মু'ডা ট্ৰায়েংগল" নাম দিলে আৰু এই নামেৰেই জনাজাত হ'ল।

এই দ্বীপটোত এইটো ঘটনাৰ আগতো আৰু বিভিন্ন তথা বহু ৰহস্যময় ঘটনা ঘটিছিল।

বেছিভাগ বিমানৰ পাইলট বা জাহাজৰ কেপ্তেইনৰ মতে ঠাইখিনিত সদায় এক অদ্ভুত পোহৰ দেখা পায়। অঞ্চলটোত বোলে সেউজীয়া কুঁৱলীৰে আবৰা পৰিবেশ এটাৰ সৃষ্টি হয়, কম্পাছে ঠিকমতে কাম নকৰে আৰু বিমান বা জাহাজৰ কলকজাবোৰেও হেনো অস্বাভাৱিক আচৰণ দেখুৱায়। কেতিয়াবা কেতিয়াবা আকাশত আচৰিত বস্তুও ঘূৰি ফুৰা দেখা যায়। আটাইতকৈ আচৰিত কথা এইটোৱেই যে বহুতো জাহাজ বা বিমান অকণো চিনচাব নোহোৱাকৈ অদৃশ্য হৈ যায়।

বাৰ্মুডা ত্ৰিভুজৰ আৰু কেইটামান আচৰিত ঘটনাৰ কথা শুনা যায়। ১৯৪৮ চনৰ ২৯ জানুৱাৰীৰ দিনা "ষ্টাৰ টাইগাৰ' নামৰ এখন বৃটিছ বিমান বাৰ্মুডা দ্বীপৰ কিণ্ডলে এয়াৰ ফিল্ডলৈ যাওঁতে মাজবাটতে হঠাৎ অদৃশ্য হৈ গ'ল। পাছদিনা ৩০ খন প্লেনে দহখন জাহাজেৰে সৈতে অঞ্চলটো চলাথ কৰিলে, কিন্তু ৩১ জন যাত্ৰী লৈ যোৱা সেই বিমানখনৰ কোনো সন্ধানেই পোৱা নগ'ল। ইয়াৰ ১২ দিনৰ আগতো ষ্টাৰ এৰিয়েল' নামৰ আন এখন বৃটিছ বিমানো জেমেইকালৈ যোৱাৰ বাটত অদৃশ্য হয়। যুক্তৰাজ্যৰ নৌ বাহিনীৰ ৭২ খন প্লেন পিয়াপি দিও কোনো সন্ধান নেপালে। ১৯১৪ চনৰ ৪ মাৰ্চৰ দিনা বাৰবাডোজৰ পৰা ৰাওনা হোৱা ইউ, এছ, এছ, ছাইক্লপছ নামৰ জাহাজখন মাজ বাটতে নোহোৱা হৈ যায়। আকৌ এবাৰ কেবল এ, ডিয়াবিং নামৰ জাহাজখনক উত্তৰ কেৰলিনাৰ্' উপকূলৰ কাষত পৰি থকা দেখা গৈছিল। কিন্তু আচৰিত কথা এই যে—জাহাজৰ ১২ জন লোকেই উধাও। আটাইবে আহাৰ আধা খাই থোৱা অৱস্থাতে পৰি আছে। জাহাজৰ মেকুৰী দুটাইহে মাথোন ইফালে-সিফালে ঘূৰি ফুৰিছিল। লা ডাহেমি, মেৰি চেলেষ্টে আৰু সেপল জেংকৰ ঘটনা আৰু ভৌতিক ধৰণৰ। তিনিওখন জাহাজক প্ৰথমে অদৃশ্য হৈ পুনৰ সাগৰৰ বুকুত ভাহি থকা দেখা গৈছিল। সকলো ঠিকেই আছিল কিন্তু মানুহবোৰহে নাছিল। ১৮৪০ চনতো হাভানালৈ যোৱা ৰোজালি নামৰ জাহাজখনক যাত্ৰী আৰু নাবিক সকল নোহোৱা অৱস্থাত বিচাৰি পোৱা গৈছিল। এই ঘটনাটো উল্লেখ কৰি আইভান চেণ্ডাৰছন নামৰ এজনে কয় যে এই ৰহস্যজনক ঘটনাবোৰ অন্য গ্ৰহৰ প্ৰাণীয়ে কৰে বুলি ভাবে। তেওঁলোকে পৃথিৱীৰ বহু কথা জানিবৰ বাবে হয়তো কথা কোৱা জীৱ কিছুমান ধৰি নিছে—কিবা পৰীক্ষাৰ বাবে।

এই ৰহস্যজনক ঘটনাবোৰৰ সঠিক ব্যাখ্যা দিব নোৱাৰিলেও নানা পণ্ডিতে নানা পোষণ কৰা এজনৰ মতে এই কামবোৰ আটলাণ্টিক মহাসাগৰৰ তলত বাস কৰা কিছুমান জীৱ-জন্তুৰ কাম বুলি ভাবে—। এবাৰ এজন লুই লেণ্টো নামৰ ফ্লোৰিডাৰ নাবিক এজনে হেনো সাগৰৰ দ ঠাইত চকু চাত মাৰি যোৱা পোহৰৰ কিবা এটা হঠাতে নাইকিয়া হৈ যোৱা দেখিছিল। আৰু এবাৰ নৌ বাহিনীৰ কিছুলোকে সাগৰৰ প্ৰায় ২৭০০০ ফুট তলত এখন অদ্ভুত ধৰণৰ যান অতি বেগেৰে গৈ থকা দেখা পাইছিল। তাৰ কিছুদিনৰ পিছত বাৰ্মুডা ট্ৰায়েংগলৰ বিষয়ে চলা ৰেডিঅ' আলোচনা এটাৰ মাজত হঠাতে হেনো যান্ত্ৰিক বিজুটিৰ সৃষ্টি হৈছিল আৰু অকস্মাৎ এটা অজান কণ্ঠ ভাঁহি আহিছিল। সেই মাতটোৱে দৃঢ় ভাবে কৈছিল—"বাৰ্মুডা ট্ৰায়েংগল এই পৃথিৱীৰ বাহিৰৰ বিশ্বখনৰ লগত যোগাযোগ স্থাপন কৰাৰ বাবে এডোখৰ নিৰ্দ্দিষ্ট ঠাই। এই অঞ্চলত অদৃশ্য হোৱা কোনো লোকেই মৰা নাই।" এই ৰহস্যময় কণ্ঠৰ গৱাকীৰ কোনো শুংসূত্ৰ নেপালে।

এই ধৰণৰ নানান অদ্ভুত আৰু আচৰিত ঘটনাৰ কেন্দ্ৰ "বাৰ্মুডা ট্ৰায়েংগল"। মুঠতে বাৰ্মুডা ত্ৰিভুজৰ ৰহস্য এতিয়াও ঠিককৈ কোনেও কব পৰা নাই। সেই কাৰণে 'বাৰ্মুডা ট্ৰায়েংগল" আৰু ৰহস্যপূৰ্ণ হৈ আছে। ০০০

● "আনক সমালোচনা কৰিবলৈ যোৱাৰ আগতে নিজকে সমালোচন কৰা। নিজে শুদ্ধ আৰু পবিত্ৰ হ'ব পাৰিলেহে আনৰ বিষয়ে মতামত দিয়াত যোগ্যতা অৰ্জ্জন কৰিব পাৰি।"

—জনচন

এজন ভাৰতীয় বিজ্ঞানী ঃ

সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোস—১৮৯৪-১৯৭৪

শ্ৰীইলোৰা বৰা,
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

"তুমি কিছুমান অঙ্কৰ উত্তৰ দুই তিনিটা নিয়মেৰে এনেদৰে উলিয়াইছা যে তোমাৰ অঙ্কৰ বহী চাওঁতে মই কেইবাখনো অঙ্কৰ কিতাপ ঘাটিব-লগীয়া হৈছে, তোমাক ১০০ ৰ ভিতৰত ১১০ নম্বৰ দিছোঁ। এদিন তুমি মহান গণিতজ্ঞ হ'বা।"

তেৰ বছৰীয়া ল'ৰাজনক কাষলৈ মাতি আনি পঢ়াশালিৰ অঙ্কৰ শিক্ষকে এই আষাৰ কথা কৈছিল। এ'ৰেই হৈছে—তাত্বিক পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ ওজা 'সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোস'। আধুনিক পদাৰ্থ বিজ্ঞানলৈ এওঁৰ 'কোৱাণ্টাম' সূত্ৰই জাগৰণ আনিলে। আধুনিক পদাৰ্থ বিজ্ঞানত এওঁ বিজ্ঞানী ডিৰাকে দিয়া 'বোসন' এই উপনামেৰে বিখ্যাত হৈ পৰিল।

১৮৯৪ চনৰ ১ জানুৱাৰীত কলিকতাৰ এজন ৰেল কৰ্মচাৰীৰ ঘৰত সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোসৰ জন্ম হয়। হিন্দু পঢ়াশালিত গণিতত ১০০ নম্বৰৰ ঠাইত ১১০ নম্বৰ পোৱাৰ কৃতিত্ব দেখুৱাই ১৯০৯ চনত প্ৰেচিডেন্সি কলেজত তেওঁ ভৰি দিলে। কোনো পৰীক্ষাতে তেওঁ কাহানিও দ্বিতীয় হৈ পোৱা নাছিল। শৈশৱ কালৰে পৰা তেওঁৰ পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ প্ৰতি খুব ৰাপ আছিল। দূৰবীণ, বেটাৰী আদি সাজি তাৰ মাজত উমলি থকাটোৱেই আছিল তেওঁৰ লৰালি কালৰ চখ। আনহাতে পঢ়াশালিৰ শিক্ষকক হাজাৰ প্ৰশ্ন সুধি থকা-সৰকা কৰিছিল। কলেজত পঢ়ি থাকোতে ৰসায়ন বিজ্ঞানৰ অধ্যাপক ডঃ প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ ৰায়ে সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোসক তেওঁৰ কাষতে টুল এখনত বহুৱাই ৰাখিছিল যাতে বোসে বক্তৃতাৰ সময়ত নানান প্ৰশ্ন সুধি তেওঁক হাবাথাস্তি নকৰে। সৰুৰে পৰা তেওঁ আছিল নিৰ্ভীক, সাহসী আৰু স্পষ্টবাদী।

১৯১৬ চনত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞান কলেজত প্ৰবক্তা হিচাপে চাকৰি জীৱনত ভৰি দিলে, তাৰ লগে লগে তেওঁ গৱেষণাতো মগ্ন হ'ল। ১৯১৮ চনত আৰু ১৯২০ চনত লণ্ডনৰ দাৰ্শনিক আলোচনীত তেওঁৰ তত্ব-গধুৰ আধুনিক পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ তাত্বিক প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ পালে, তাৰ পিছত ১৯২৩ চনত কোৱাণ্টাম্ তত্বৰ ওপৰত আন এখন গৱেষণা প্ৰবন্ধ বৃটিছ জাৰ্নেল দাৰ্শনিক আলোচনীলৈ পঠাইছিল যদিও তেওঁৰ গভীৰ তত্বৰ কথা আনে বুজিব নোৱাৰাৰ ফলত নাকচ হৈ ঘূৰি আহিল। তেওঁ কিন্তু অকণো হতাশ নহ'ল। 'মোৰ কোৱাণ্টাম তত্বৰ মোল যোগ্যজনেহে বুজিব পাৰিব' বুলি —কৈ তাক আইনষ্টাইনলৈ এখন চিঠিৰে সৈতে পঠাই দিলে।

বোসৰ সৃষ্টিশীল মগজুৰ মৌলিক ধাৰণা দেখি আইনষ্টাইন অবাক। তৎক্ষণাত প্ৰবন্ধটো জাৰ্মান ভাষালৈ অনুবাদ কৰি নিজেও টিপ্পনী এটা লিখি জাৰ্মান পদাৰ্থ আলোচনীত প্ৰকাশ কৰিলে। তেওঁৰ দ্বিতীয়খন গবেষণা প্ৰবন্ধত আইন্‌ষ্টাইনে নিজে মতামত যোগ কৰি দি প্ৰবন্ধৰ সোণত সুৱগা চৰালে। এই গৱেষণা প্ৰবন্ধ দুটাই কোৱাণ্টাম্ বিজ্ঞানলৈ আলোড়ন অনা বোস-আইন্‌ষ্টাইন স্থিতি বিজ্ঞানৰ জন্ম দিলে।

পশ্চিমীয়া উন্নত গৱেষণাৰে মন পোহৰাই লবলৈ বোষ ১৯২৪ চনত বিদেশলৈ গ'ল। পেৰিছ আৰু বাৰ্লিনত দুটা বছৰ তেওঁ পেৰী-ক্যুৰী ডি, বগ্‌লী আৰু আইন্‌ষ্টাইনৰ অধীনত কৰা গৱেষণাৰে সৃজনশীল মনক সুন্দৰকৈ গৱেষণাৰ বাবে সজাই পৰাই ল'লে। তিনিও জন বৰেণ্য বিজ্ঞানীৰ সান্নিধ্যই তেওঁৰ মন আশাতীত ভাৱে উদ্ভাসিত কৰি তুলিছিল। তেওঁ ছাত্ৰাৱস্থাতে ইংৰাজীৰ উপৰিও জাৰ্মান আৰু ফৰাচী ভাষাও সুন্দৰকৈ আয়ত্ব কৰি লৈছিল। সেয়েহে তেওঁ পেৰিছ আৰু বাৰ্লিনৰ জন জীৱনৰ লগত সহজে মিলি গৈ জ্ঞানৰ থুনুপাক টনকিয়াল কৰি লোৱাটো তেওঁৰ কাৰণে বৰ সহজ হৈ পৰিছিল।

কোৱাণ্টাম্ বল বিজ্ঞানৰ তাত্বিক গাৱষণা আৰু এক্স ৰশ্মিৰ দ্বাৰা পদাৰ্থৰ গঠন নিৰ্ণয় কৰা এই দুয়োটা দিশলৈ সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোসৰ যুগমীয়া অৱদান আছে। ডিৰাকে তেওঁৰ সূত্ৰৰ আলমত যিটো কণাৰ স্থিতি ব্যাখ্যা দিছিল তাক বোসৰ নাম অনুসৰি 'বোসন' ৰাখিছিল। পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ উপৰিও তেওঁৰ গৱেষণাৰ সাধনা ৰাসায়ন বিজ্ঞানলৈও পোখা মেলিছিল। তেওঁ এনে এটা ৰাসায়নিক প্ৰক্ৰিয়া আৱিষ্কাৰ কৰিলে যাৰ সহায়ত চালফ'নেফাইড্ পৰমাণুক ফাৰ্মেকিউটিকেল্ উপাদানলৈ ৰূপান্তৰ কৰিব পৰা গ'ল। এইটো শেষত গৈ চকুত দিয়া ঔষধ হিচাপে ব্যৱহাৰ হবলৈ ধৰিলে। গণিত, পদাৰ্থ আৰু ৰাসায়ন বিজ্ঞানৰ উপৰিও সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোসৰ ভূ-বিজ্ঞান আৰু জীৱ বিজ্ঞানলৈও উল্লেখনীয় অৱদান আছে।

সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোস ১৯২১ চনত ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ ৰিডাৰ হ'ল। ১৯২৭ চনত তেওঁ এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী হ'ল। ১৯৪৫ চনত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ 'খৈৰা অধ্যাপক আসন' অলঙ্কৃত কৰিলে। ইয়াৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ পিছতে ১৯৫৬ চনত তেওঁ বিশ্বভাৰতী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচাৰ্য্যৰ আসনত বহিব লগীয়া হ'ল। তাৰ পৰা ১৯৫৮ চনত অৱসৰ লৈ মৃত্যু দিনাখনলৈকে সন্মানিত অধ্যাপক হিচাপে থাকি তেওঁ গৱেষণা আৰু অনেক জনহিতকৰ কামত ব্যস্ত হৈ থাকিল।

১৯৭৪ চনৰ ১০ জানুৱাৰী। সেই

দিনাই আছিল সত্যেন্দ্রনাথ বোসে আৱিষ্কাৰ কৰা কোৱাণ্টাম্ স্থিতি বিজ্ঞান সূত্ৰৰ ৫০ বছৰীয়া সোণালী জয়ন্তী। সেই দিনা শ শ বিজ্ঞান আলোচনীৰ পাতে পাতে এইজন মহান বিজ্ঞানীলৈ জনোৱা অভিনন্দন বাণীবে সোণত সুৱগা চৰালে। কলিকতাত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিজ্ঞানীৰ সমাৰোহ হৈ বোসক অভিনন্দনও কৰা হ'ল। ইমান সুন্দৰ দিনৰ সন্ধ্যাবেলাই ঘোৰ অমানিশা মাতি আনিলে। বোসে হঠাতে ধমনী-ক্ৰিয়াত আক্ৰান্ত হৈ পৰিল। ৪ ফেব্ৰুৱাৰীৰ পুৱা ৬ বজাত বোসে চিৰদিনৰ বাবে চকু মুদিলে। লগে লগে ভাৰতে এজন বৰেণ্য বিজ্ঞানীক হেৰুৱাৰ বেদনাত চকুলো টুকিব লগা হ'ল।

বোসলৈ চাৰিওফালৰ পৰা নানান সন্মান আহিছিল। ১৯৪৪ চনত তেওঁ ভাৰতীয় বিজ্ঞান কংগ্ৰেছৰ সভাপতি হয়। ১৯৪৮ চনৰ পৰা ১৯৫০ চনলৈ তেওঁ ভাৰতৰ নেচনেল ইনষ্টিটিউট অব চাইন্সৰ সভাপতি হয়। ১৯৫২ চনৰ পৰা ১৯৫৮ চনলৈ তেওঁক ৰাজ্য সভালৈ মনোনীত কৰা হ'ল। তদুপৰি বৈজ্ঞানিক আৰু ঔদ্যোগিক গৱেষণা পৰিষদৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সক্ৰিয় সভ্য হিচাপে থাকি তেওঁ দেশত ঔদ্যোগিক বিকাশৰ বাবে অলেখ বৰঙণি আগবঢ়ালে। ১৯৫৮ চনত তেওঁক লণ্ডনৰ ৰয়েল চ'চাইটিলৈ অধিসদস্য পদৰ বাবে নিৰ্বাচিত কৰা হ'ল। এই বছৰতে তেওঁ পদ্মবিভূষণ সন্মান পালে। তেওঁ মেগনা সাহা সোণৰ পদকো পালে। ভাৰতৰ কেবাখনো বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁলৈ সন্মানিত ডক্‌টৰেট ডিগ্ৰী প্ৰদান কৰিছিল। কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ে ইনষ্টিটিউট অব্ ফিজিকেল চাইন্সৰ নাম তেওঁৰ নামেৰে 'সত্যেন্দ্ৰ নাথ বোস ইন্‌ষ্টিটিউট অব্ ফিজিকেল চাইন্স' নামেৰে নামাকৰণ কৰিলে।

ভাৰত মাতৃৰ সুযোগ্য সন্তান বোস ভাৰতীয় বিজ্ঞান ছাত্ৰৰ অসুবিধাৰ কথা মৰ্মে মৰ্মে উপলব্ধি কৰিছিল। সেয়েহে তেওঁ ১৯২৪ চনৰ পৰা ৯৯৩৫ চনলৈ শিক্ষক জীৱনত বিজ্ঞান শিক্ষাৰ উন্নতিৰ বাবে ছাত্ৰৰ লগত লাগি থাকোতে গৱেষণাকো আওকাণ কৰিব লগীয়া হৈছিল। জন জীৱনক বিজ্ঞানৰ চলেৰে ধুৱাই তুলিবলৈ তেওঁ আঞ্চলিক ভাষাত 'বিজ্ঞান সাধাৰণ মানুহৰ ভালৰ বাবে জন্ম। সাধাৰণ মানুহক বিজ্ঞানৰ সুফল ভোগ কৰিবলৈ দিয়া। তেওঁলোকে বিজ্ঞানক বুজিব পাৰিলেহে তাৰ ফল ভোগ কৰিব পাৰিব। গতিকে নিমাখিত জনতাক বিজ্ঞানৰ বতৰা আঞ্চলিক ভাষাত বিলাওক।"

তেওঁ ঢাকাত থাকোতে এদল বিজ্ঞানীৰ সহযোগত 'বিজ্ঞান পৰিচয়' নামৰ বঙালী ভাষাত বিজ্ঞান আলোচনী এখন ১৯৪১ চনত উলিয়ালে। ভাৰতীয় আঞ্চলিক ভাষাত বিজ্ঞানৰ বতৰা বিলোৱাও শুভাৰম্ভ কৰিলে। ঠিক স্বাধীনতা পোৱাৰ পিছতে ১৯৪৮ চনৰ ১ জানুৱাৰীত কলিকতাত বঙ্গীয় বিজ্ঞান পৰিষদ গঠন কৰি তাৰ জৰিয়তে 'জ্ঞান ও বিজ্ঞান' নামৰ আলোচনী উলিয়ালে। য'লৈকে তেওঁ গৈছিল তাতেই মুক্তকণ্ঠে কৈছিল, 'বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ বতৰা আঞ্চলিক ভাষাৰে জন-জীৱনৰ মাজলৈ বোৱাব লাগে। গৱেষণা আৰু উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে ইংৰাজী মাধ্যম অতি প্ৰয়োজন। কিন্তু সৰ্বসাধাৰণ জনতাৰ বাবে ইয়াৰ মাধ্যম হ'ব লাগিব আঞ্চলিক ভাষা।" এই স্পষ্ট আৰু সত্য যুক্তিৰ বাবে তেওঁ বহুতৰ অপ্ৰিয় হ'ব লগীয়া হৈছিল। তথাপি তেওঁ নিজৰ যুক্তিও অলৰ-অচৰ আছিল। তেওঁৰ এই আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টাৰ বলতে আজি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক মহলালৈকে আঞ্চলিক ভাষাই স্বীকৃতি পাইছে বুলি স্বীকাৰ কৰিব লাগিব।

লিখক জগজিৎ সিঙে বোসৰ জীৱনী লিখাৰ প্ৰয়াসেৰে সম্বল বিচাৰি আহোঁতে বিনম্ৰেৰে তেওঁ কৈছিল, "তোমাৰ মূল্যবান সময়খিনি মিছাতে নষ্ট কৰিলা। মই বিশেষ একো কাম কৰা নাই।" কথাষাৰৰ মাজতে সন্মান আৰু প্ৰশংসাৰ প্ৰতি অকনো লালসা নথকা কৰ্মৰ পূজাৰী বোসৰ অন্তৰখনক বুজিব পাৰি।

বৰেণ্য বিজ্ঞানী সত্যেন্দ্ৰনাথ বোস কেৱল বিজ্ঞানী হিচাপেই নহয়, বহুমুখী প্ৰতিভাশীল ব্যক্তি হিচাপে সকলোৰে মনত চিৰদিন আশা আৰু প্ৰেৰণাৰ শিহৰণ তুলি থাকিব। ০০০

(সহায় লৈ লিখা)

● আত্ম-সমৰ্পণ আৰু প্ৰেম কেতিয়াও একে হ'ব নোৱাৰে। প্ৰেমৰ ক্ষেত্ৰত দাবী নেথাকে। তুমি এগৰাকী নাৰীৰ শৰীৰটো ভাল পালেই নহ'ব। সেয়া প্ৰেমেই নহয়ঃ তুমি সেই নাৰীক পূৰ্ণভাৱে ভাল পাব লাগিব।

—অমৃতা প্ৰিতম—

ৰসৰাজ বেজবৰুৱা

শ্ৰীকপালী দাস,
দ্বাদশ শ্ৰেণী

"নতুন প্ৰাণৰ ন-চকু যুৰি
দীপিতি চালি দে তাত
পুৰণি পৃথিৱী ন-কৈ চাই লওঁ
হে বীণ এষাৰি মাত।"

নতুন পৃথিৱীৰ নতুন দিগন্তত. ন চকু যুৰিত দীপ্তি ঢালি লৈ, পুৰণি পৃথিৱীক নতুন দৃষ্টিৰে চাই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ পুৰণি ভঁৰালটোক নতুন সৃষ্টিৰে যেনে বিনন্দীয়াকৈ ৰসৰাজ বেজবৰুৱাদেৱে সজাই থৈ গ'ল তাৰ দৃষ্টান্ত অতি বিৰল। অসমৰ প্ৰখ্যাত বেজবৰুৱা বংশৰ কুলতিলক স্বৰ্গীয় ডাওৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱাৰ তেৰটি ল'ৰা আৰু চাৰিজনী ছোৱালীৰ ভিতৰত যেনেকৈ লক্ষ্মীনাথ জাকত জিলিকা আৰু দেখনিয়াৰ আছিল, সেইদৰেই সেই লক্ষ্মীনাথেই পাছত দেশৰ, সমাজৰ আৰু দহৰ মাজত যে সৰবৰহী আৰু আদৰৰ পাত্ৰ হৈ উঠিছিল ই নিশ্চিত। লক্ষ্মীনাথ আহি জন্মিছিল এটি জাতিৰ সন্ধিক্ষণত। পৰাজিত, স্বাধীনতা লুপ্ত মুমুৰ্ষ, ধৰ্ষিত, নিষ্পেষিত অসমীয়া জাতি সেই সময়ত সঁচাকৈয়ে জীৱন-মৰণৰ সন্ধিক্ষণত আছিল। যুগ-যুগান্তৰৰ গৌৰৱদীপ্ত স্বাধীনতাৰ বেলি মাৰ যোৱা সময়ত, নিজৰ মান-গৌৰৱ, ধন-দৌলত, শক্তি-সম্ভাৰ সকলো হেৰুৱাই মানৰ গ্ৰাসত পৰ্বতে-পাহৰে সোমাই আত্মৰক্ষা কৰি থকা সময়ত, নিজৰ সকলো পাহৰি বিজয়ী বিদেশী আৰু সিহঁতৰ লগৰ নন্দী—ভৃঙ্গীৰ ভক্তত পেপুৱা লগা সময়ত। অসমীয়াৰ সঁচাকৈয়ে নিজৰ জীৱনৰ সন্ধিক্ষণত। সেই তেনে দিনত সেই "ঘোৰ তিমিৰ ঘন নিবিড় নিশিয়ে পীড়িত মূৰ্চ্ছিত দেশে" আহি লক্ষ্মীনাথ নৌকাস্থ হৈ জন্ম লৈছিল। সেই তেনে সময়ত তেনে ৰাতি খপি খপি আন্ধাৰতে কত কবি থৈ গ'ল! আমাক পোহৰলৈ হাবি-বন ভাঙি উলিয়াই আনিলে, আমাৰ সেই দুদিন নোহোৱা কৰিলে। আমি ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ জনমা দিনৰ দুখৰ কথা ভাবিব নোৱাৰোঁ। বেজবৰুৱা যুঁজাৰু—যাৰ কেৱল মন্ত্ৰ আছিল দেশৰ কাৰণে যুঁজ কৰা, যি পৰাজয়ৰ কথা মনত নাভাবিছিল, যি ক্ষত্ৰিয়ৰ দৰে যুঁজিছিল।

"হাৰিয়া জিনয় কিম্বা জিনিয়া হাৰয়
নোনো কালে ক্ষত্ৰিয়ৰ নাহি পৰাজয়।"

এই শঙ্কৰীপদ কেইফাঁকিকে ৰসৰাজদেৱে সাৰোগত কৰি আন্ধাৰৰ সৈতে যুঁজি যুঁজি অসমীয়াক পোহৰৰ ৰাজ্যলৈ আনিলে। সেইজনা বেজবৰুৱাৰ অমূল্য দানৰ কথা কৈ আমি শেষ কৰিব নোৱাৰো। আমাৰ সমাজত সাহিত্যৰথী বেজবৰুৱা ৰসৰাজ বুলি পৰিচিত। কৃপাবৰ বৰুৱাক কেন্দ্ৰ কৰি তেওঁ যি হাস্য ৰসৰ সৃষ্টি কৰিলে তাৰ সমতুল্য সৃষ্টি অকল সেই যুগতেই নহয় আজিও আমাৰ সাহিত্যত বিৰল। এই ফালৰ পৰা চালে তেওঁক ৰসৰাজ বুলি কোৱাৰ অৰ্থ আছে, সাৰ্থকতাও আছে। তথাপি এনে উক্তিয়ে বেজবৰুৱাৰ বহুমুখী প্ৰতিভাৰ ইঙ্গিত নিদিয়ে। সেয়েহে আমাৰ ৰচনাৰ বা প্ৰবন্ধৰ বিষয়বস্তু যদিও "ৰসৰাজ বেজবৰুৱা" তথাপিও আমি তেখেতৰ সাহিত্যৰ তথা অন্য কিছু কথা অলপকৈ হ'লেও সামৰি লৈছো।

জোনাকী যুগৰ যুগান্তকাৰী সাহিত্যিক সকলৰ ভিতৰত ৰসৰাজ বেজবৰুৱাই আছিল প্ৰতিভাশালী লিখক। লক্ষ্মীনাথৰ সাহিত্য-প্ৰতিভা বহুমুখী আছিল। অসমীয়া সাহিত্যৰ সকলো দিশতে তেওঁৰ নিপুণ হাতৰ পৰশে নদন-বদন ৰূপ দি গৈছে। তেওঁ একাধাৰে হাস্যৰসিক, কবি, ঔপন্যাসিক, গল্প লিখক, নাট্যকাৰ, দাৰ্শনিক, সমালোচক, সাংবাদিক আৰু সংস্কাৰক আছিল। তেৱেঁই আধুনিক অসমীয়া সহিত্যক চালুকীয়া অৱস্থাৰ পৰা সজাই-পৰাই শত বাধা-বিঘিনিৰ মাজতো নিজৰ বুকু ফিন্দাই থিয় হ'বলৈ সক্ষম কৰিলে। অসমৰ বাহিৰত বিয়া-বাৰু কৰাই অসমৰ বাহিৰত থকা সত্বেও তেওঁ দিনে-নিশাই অসমৰ চিত্ৰ-বিচিত্ৰ ৰূপকেহে মাথোন তেওঁৰ কল্পনাৰ ৰাজ্যত দেখিবলৈ পাইছিল আৰু সেয়ে তেওঁৰ সাহিত্যত ৰূপে-ৰসে-গন্ধে বিধে-বিধে বিকশিত হৈ প্ৰতিভাত হৈছিল। তেওঁ সাহিত্যৰ যিটো দিশতেই হাত দিছিল তাতেই তেওঁ কৃতিত্ব অৰ্জন নকৰি থকা নাছিল। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ নাম ল'লেই আমাৰ মনত পৰে তেওঁৰ হাস্যৰসাত্মক ৰচনাবোৰলৈ। আমাৰ সাহিত্য, সমাজ, জাতীয়তাবাদী সকলো কাৰ্যতে তেওঁৰ অৱিহনা অনস্বীকাৰ্য্য। লক্ষ্মীনাথৰ সাহিত্য-ৰাজিয়ে আমাৰ প্ৰাণত অসীম শক্তি দিয়ে, আমাক উদ্বুদ্ধ কৰে, আমাক আত্মপ্ৰতিষ্ঠাত সহায় কৰে। তেওঁৰ সাহিত্য আমাৰ জাতীয় সম্পদ। তেওঁ আধুনিক যুগৰ শ্ৰেষ্ঠ জাতীয় সাহিত্যিক। তেওঁৰ সৰ্বতোমুখী প্ৰতিভাই অসমীয়াৰ জাতীয় জীৱনৰ ঠন ধৰালে। ৰসৰাজদেৱে বিশ্ববৰেণ্য কালজয়ী সাহিত্য সৃষ্টি কৰি থৈ যোৱা নাই আৰু তেওঁৰ সমাদৰ অসমৰ বাহিৰত কম, তথাপি লক্ষ্মীনাথ অসমীয়াৰ মানত অতুলনীয় প্ৰতিভাশীল ব্যক্তি। তেওঁ একমুখী নাছিল, তেওঁ আছিল বহুমুখী আৰু বিক্ষিপ্ত। তেওঁৰ বৈশিষ্ট্যও এই বহুমুখীতাতেই। অসমৰ সাহিত্য জগতৰ চন্দ্ৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা ৰসৰাজ হ'ল। চন্দ্ৰৰ জ্যোতি আৰু ৰূপে মানৱ জগতক উদ্ভাসিত যেনেকৈ কৰে, তেনেকৈ লক্ষ্মীনাথেও অসমীয়া সাহিত্যত ৰূপ দিলে, জ্যোতি চটিয়ালে। মানৱতাৰ পূজাৰী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ প্ৰতি সেয়েহে অসমীয়া মাত্ৰৰে এটা গভীৰ ভাৱত, শ্ৰদ্ধাৰ ভাৱত

মূৰ দোঁ খাই যায়। অসমীয়াৰ প্ৰতি এনে দৰদ যাৰ সেইলোক চিৰ পূজ্য চিৰ নমস্য।

হাঁহি অৰ্থাৎ হাস্যৰস বেজবৰুৱা সাহিত্যৰ কেন্দ্ৰীয় আকৰ্ষণ। ডঃ কাকতিৰ ভাষাত -" যি ৰসৰ গুণত গধুৰ ভাবেও আমনি নলগোৱাকৈ মনত সোমাব পাৰে, যি ৰসৰ গুণে গঢ়াৰ ভাগৰকো তৃপ্তিত পৰিণত কৰে, যি ৰসে সাহিত্যৰ প্ৰত্যেক ৰসকেই সীমা পাৰ হৈ আধিক্য দোষত আমনি লগোৱা হ'ব নিদিয়ে, সেই হাস্যৰসে বেজবৰুৱা সাহিত্যৰ প্ৰত্যেক শাৰীকেই সজীৱ কৰি ৰাখিছে" বুলি কবলৈ হ'লে তেওঁ অসমীয়া সাহিত্যত থকা প্ৰতিভাৰ দ্বাৰাই ৰসৰাজ, সাহিত্য-ৰথী, বিশ্বৰসিক আদি বহল একোটা বিশেষণেৰে নিজে বিশেষিত হ'বলৈ সক্ষম হৈছে। তেওঁৰ ৰসিকতাৰ বাবেই ১৯৩১ চনত ৺নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ সভাপতিত্বত হোৱা শিৱসাগৰ সাহিত্য সভাত "ৰসৰাজ" উপাধিৰে বিভূষিত কৰা হৈছিল।

হাস্যৰস ৰচনাই ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ অসমীয়া সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য বৰঙণি। এই বিষয়ত তেওঁ অদ্বিতীয়। এই সফলতাৰ মূলতে হৈছে অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ সৈতে তেওঁৰ গভীৰ পৰিচয় আৰু আবিষ্কাৰধৰ্মী মনোভাব। তেওঁ যিমানেই গহীন কথা নকওক লাগে, তাৰ মাজত ৰসিক মনটো প্ৰকাশ পায়। হাঁহিৰ নজনা অসমীয়া জাতিক তেওঁৱেই সৰ্ব প্ৰথমে নিষ্কলুষ হাস্যৰসৰ সন্ধান দিয়ে।

ৰসৰাজ বেজবৰুৱাই সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল লঘু অথচ মধুৰ হাস্যৰসৰ ভঁৰাল 'লিতিকাই'ৰে (জোনাকী, ১৮৮৯-৯০, পুথিৰ আকাৰে ১৯০১ চন)। প্ৰথম বছৰ প্ৰথম সংখ্যা 'জোনাকী'ৰ পাতত। তাৰ পিছত তেওঁ 'নোমল' (১৯১৩), 'পাঁচনি' (১৯১৩) 'চিকৰপতি নিকৰপতি' (১৯১৩), 'হয়-ব-ৰ-ল, 'বেতালষষ্ঠ বিংশতি', 'গদাধৰ ৰগা' আদিৰে অসমৰ বুকুত হাঁহিৰ ৰোল তোলাৰ মাজেদি, কানীয়া,, সোৰোপা, ধোদ অসমীয়া জাতিটোৰ অন্তৰত সঞ্জীৱনী সুধা ঢালি প্ৰাণৰ সঞ্চাৰ কৰালে। মুঠতে ৰসৰাজদেৱে মুঠ সাতখন প্ৰহসনেৰে অসমীয়া সাহিত্য-মঞ্চত হাঁহিৰ ৰোল তুলিলে। তেওঁ অসমীয়া সাহিত্য-মঞ্চত গহীন ভাৱে প্ৰথম প্ৰৱেশ কৰে প্ৰহসন লেখক ৰূপে। তেওঁ পুৰণি সাধু সমূহৰ জুমুধি লৈ প্ৰহসন সমূহ ৰচনা কৰিছিল। তেওঁৰ এই প্ৰহসনৰ মূল লক্ষ্য আছিল—অসমীয়া সমাজৰ ভণ্ডামি, কুসংস্কাৰ, দৰ্প, অভিমান, অন্ধঅনুকৰণ প্ৰিয়তা, সোৰোপালি, পৰনিন্দা, কুৎসাৰটনা আদি কৰি দুৰ্বল দিশবোৰ উদঙাই ধৰি তাৰ দ্বাৰা সংস্কাৰ সাধন কৰা। আৰু আংশিকভাৱে হ'লেও তেওঁ এই কাৰ্য্যত কৃতকাৰ্য্য হৈছে।

ৰসৰাজদেৱে ইডেন গাৰ্ডেনৰ গছৰ তলত বহি লিতিকাই'ৰ দৃশ্যবোৰ লেখি গৈছিল। আৰ্টিষ্টৰ বাধাহীন প্ৰথম উচ্ছাসে যেনেকৈ সুন্দৰ কলাৰ ৰূপ ধাৰণ কৰে, 'লিতিকাই' তাৰেই নিদৰ্শন। 'লিতিকাই'ত সুভদ্ৰা, চণ্ডী আৰু সাজতোলানী চৰিত্ৰ বাস্তৱমুখী হ'লেও চণ্ডীৰ ৰাঢ়তাৰ মাজেদি ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ ব্যঙ্গাত্মক ৰূপাৱৰী মনটোক প্ৰকট হৈ উঠিলেও নাটকৰ কাহিনীভাগ অবাস্তৱ আৰু অবিশ্বাস্য, সংযোজনাত কোনো সংযমৰ চিন নাই। কেৱল হাঁহি আৰু ঠায়ে ঠায়ে ব্যঙ্গৰ সহায়ত নাট্যকাহিনীক পৰিণতিলৈ টানি নিয়া হৈছে। সঙ্গতিবিহীন উদ্ভট পৰিস্থিতি, জধামূৰ্খ সাত ককাই-ভাইৰ অস্বাভাৱিক উক্তি আৰু কাৰ্য্য-কলাপ আদিয়ে শেষলৈকে পাঠকক ফাৰ্চৰ আচল সমৃদ্ধিৰে হুঁহুৱাই থাকে। কিন্তু এই খনিত তেওঁ যি মনোৰম প্ৰহসন-সৃষ্টিৰ আশা আমাক দিলে, তাক একুৰি চাৰি বছৰ পিছৰ আন তিনিখন প্ৰহসনে সেইদৰে আমাক বেছিকৈ আকৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰিলে। 'নোমল'ত তেওঁ এসময়ত অসমৰ সত্ৰীয়া জীৱন কেনে কুসংস্কাৰছান্ন হৈ পৰিছিল তাৰ সাৰ্থক চিত্ৰ ৰূপায়িত কৰিছে। এই প্ৰহসনখনৰ প্ৰকাশভঙ্গী ব্যঙ্গাত্মক। 'নোমল'ৰ নাহৰফুটুকা বুঢ়াৰ পাহৰা স্বভাৱৰ পৰা ৰসৰাজ বেজবৰুৱাই আমাক একেটি পাতল হাঁহি যোগান ধৰিছে।

'পাঁচনি'ৰ কাহিনী ভাগো অবাস্তৱ আৰু অবিশ্বাস্য হৈ পৰিছে। ঢেকীঠোৰা আৰু মেকুৰী পোৱালীক আলহী খেদাৰ অৱলম্বন হিচাবে গ্ৰহণ কৰাত ই মানুহৰ ওপৰত বিশেষ ভাৱে প্ৰভাৱ পেলাব পৰা নাই যদিও ধৰ্মাই পাঁচনিৰ অতিথি সেৱাপৰায়ণতা আদৰণীয় আৰু আদৰ্শস্থানীয়। 'পাঁচনি'ৰ নাম ভূমিকাত থকাজনৰ আলহী নহলেও ভাত নোখোৱা স্বভাৱৰ যোগেদি ৰসৰাজদেৱে হাস্যৰসৰ খোৰাক যোগাইছে। কিন্তু ধৰ্মাই পাঁচনিৰ উদাৰতা আৰু মহত্বপূৰ্ণ অন্তৰৰ মহানুভৱতা পাঁচনিয়নীৰ সংকীৰ্ণতাই খৰ্ব কৰিলে। তেওঁলোক দুয়োৰে অৰ্থাৎ পাঁচনিৰ অতিথিপৰায়ণতা আৰু তেওঁৰ পত্নীৰ অতিথি-বিমুখিতাৰ অবিয়া-অবিৰ ফলত যি পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হৈছে সি সচাঁকৈয়ে হাস্যোদ্দীপক। যদিও 'পাঁচনি' প্ৰহসনখনৰ কাহিনী-ভাগ অবাস্তৱ আৰু অবিশ্বাস্য যেন লাগে তথাপিও ব্যঙ্গৰ সহায়ত সংস্কাৰৰ ভাৱ স্পষ্ট কৰি তুলিব পাৰিছে।

'চিকৰপতি-নিকৰপতি'ৰ কাহিনীভাগ ৰূপকথাৰ পৰাহে যেন গৃহীত। ইয়াতো কাহিনী ভাগৰ কোনো সাৱলীলতা নাই। কিন্তু ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপ ইয়াতো যথেষ্ট পৰিমাণে মূৰ্তমান হৈ উঠিছে। 'চিকৰপতি-নিকৰপতি' নামৰ দুই চোৰৰ কাহিনীভাগত কোনো প্ৰত্যয়শীল বৈচিত্ৰ থকা যেন নালাগে। ইয়াত সূক্ষ্ম ব্যঙ্গাত্মক হাস্যৰসৰ আধিক্যই স্পষ্ট ভাৱে প্ৰতীয়মান হৈছে।

'গদাধৰ ৰজা' প্ৰহসনখন হ'ল 'কমেডি' সদৃশ। ই বুৰঞ্জীৰ পটভূমিত ৰচিত এখন হাস্যৰসাত্মক একাংকিকা। এইখনত অঙ্ক বিভাগ নাই; দৃশ্য বিভাগ নাই। নাট্যকাৰে নিজে ইয়াক 'চৰাঘৰীয়ানাট'' (A Drawing room play) নামেৰে অভিহিত কৰি গৈছে। 'গদাধৰ ৰজা' কেৱল হাঁহিৰ কাৰণে ৰচিত এখন প্ৰহসন। ই সংযত আৰু সুপৰিকল্পিত। এই প্ৰহসনখনৰ মূল উৎস গেন্ধেলা দাসক বাই-ভনী কমলা আৰু বিমলাই ভ্ৰম কৰাৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা হাঁহি। বুৰঞ্জীৰ বা সমাজৰ চিত্ৰৰ ইঙ্গিত থাকিলেও ধেমালিয়েই

'গদাধৰ ৰজা'ৰ মূল উপাদেয় পদাৰ্থ। ইয়াত ৰসৰাজ বেজবৰুৱাই ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপক স্থান দিয়া নাই।

ৰসৰাজ বেজবৰুৱাদেৱৰ আন দুখন প্ৰহসন বা ধেমেলীয়া নাটক হ'ল 'হ-য-ব-ৰ-ল' আৰু 'বৰবৰুৱাৰ বেতাল ষষ্ঠ বিংশতি'। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ দ্বাৰা ৰচিত 'হযবৰল' নাটখন তিনিঅঙ্কীয়া পূৰ্ণাঙ্গ সামাজিক নাট। ইয়াত আধুনিক শিক্ষিতা নাৰীৰ এটি চাৰিত্ৰিক দিশ ফুটি উঠিছে। আনহাতে 'বৰবৰুৱাৰ বেতাল ষষ্ঠ বিংশতি'ও এখনি ক্ষুদ্ৰ সামাজিক প্ৰহসন। সংস্কৃত সাহিত্যৰ 'বেতাল পঞ্চবিংশতি' নামৰ সৈতে সঙ্গতি ৰাখি এই পঞ্চাঙ্ক ধেমেলীয়া নাটখনৰ সৃষ্টি কৰিছে। তদুপৰি তেওঁৰ আন কেইখন বুৰঞ্জীমূলক নাট "বেলিমাৰ", 'জয়মতী কুঁৱৰী" "চক্ৰধ্বজ সিংহ" আদিবেও হাস্যৰসৰ অৱতাৰণা কৰিছে। ৰসৰাজদেৱে ধেমেলীয়া নাটেৰে ৰাইজৰ মাজত কলা-কৃষ্টি বিলাস-বিনোদৰ যোগান ধৰিলে।

মুঠতে ৰসৰাজ বেজবৰুৱাই আটাইকেইখন প্ৰসহনৰ জৰিয়তে তেওঁৰ সময়ৰ দুৰ্নীতিগ্ৰস্ত পঙ্গু অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ ওপৰত বক্ৰভাৱে দৃষ্টিপাত কৰিছে, লগে লগে তেনেবোৰৰ সংস্কাৰো কামনা কৰিছে। সাধাৰণতে ব্যঙ্গ আৰু কৌতুকপূৰ্ণ ৰচনাৰ প্ৰভাৱ আৰু সমাদৰ চিৰকাল সমানেই থাকে। ব্যঙ্গ আৰু কৌতুকপূৰ্ণ ৰচনা হয় কালজয়ী আৰু সাৰ্বজনীন।

এইটো সঁচা কথা যে আনক হঁহুৱাব পৰা আৰু হাঁহি-ধেমালিৰ মাজেদি বক্ৰোক্তিৰ শক্তিশেল হানিব পৰা ক্ষমতা ৰসৰাজ বেজবৰুৱা অদ্বিতীয়। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ হাস্য-ৰসাত্মক ৰচনাৰ জনপ্ৰিয়তাই সচৰাচৰ চিন্তাশীল বেজবৰুৱাক পাঠকৰ চকুৰ আঁৰত ৰাখে। আচলতে হাস্যৰস সৃষ্টিত বেজবৰুৱা যেনে সুদক্ষ, তাত্ত্বিক আলোচনাতো তেওঁৰ কথা তেনেকৈ চিন্তাগধুৰ আৰু পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ। তত্ত্বমূলক প্ৰবন্ধৰ মাজতো ক'তো ক'তো হাস্যৰসিক বেজবৰুৱাৰ উপস্থিতিৰ উমান পোৱা যায়। তেওঁৰ হাস্যোদ্দীপক উক্তিপূৰ্ণ প্ৰবন্ধবোৰত পোৱাৰ উদ্দেশ্য হয়তো নীৰস তাত্ত্বিক আলোচনাৰ মাজত ৰস সঞ্চাৰৰ চেষ্টা। কিন্তু যুক্তিৰ গহীন পদক্ষেপৰ লয় হাঁহিৰ উন্মাদনাৰে বাধাপ্ৰাপ্ত হ'লে উজুটি খোৱাৰ ভয় বেছি। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ প্ৰবন্ধতো ঠায়ে ঠায়ে সেয়েই হৈছে। পিছে, হাস্যোদ্দীপক উক্তি ৰূচিৎহে চকুত পৰাৰ কাৰণে তেওঁৰ প্ৰবন্ধবোৰৰ গাম্ভীৰ্য্য আঁতৰি যোৱা নাই। তেওঁৰ 'তত্ত্বকথা' বা কৃষ্ণকথা'ৰ দৰে গহীন-গম্ভীৰ বস্তুনিষ্ঠ ৰচনাবোৰতো মাজে মাজে ৰসৰাজদেৱৰ কৃপাবৰী ৰূপটোৱে ভুমুকি মৰা কাৰণে সেই প্ৰবন্ধবোৰেও মনোগ্ৰাহী ৰূপ লৈছে। 'তত্ত্বকথা'ত 'সগুণ' আৰু 'নিৰ্গুণ' ধৰ্মতত্ত্ব, আলোচনা প্ৰসঙ্গত অজামিলৰ বিষয়ে ক'বলৈ গৈ তেওঁ যি হাস্যৰস সৃষ্টি কৰিছে ই সচাঁকৈয়ে প্ৰশংসনীয়। ৰসৰাজ বেজবৰুৱা বিখ্যাত এনে মনোধৰ্মী হাস্যোদ্দীপক প্ৰবন্ধৰ ৰচক হিচাবেহে।

সমসাময়িক সমাজৰ দোষ-ত্ৰুটিৰ প্ৰতি সচেতন ৰসৰাজ বেজবৰুৱাই গল্পৰ যোগেদিও ক'তো ক'তো বক্ৰোক্তিৰ বাণ হানিছে, ক'তো বিমল হাস্যৰসৰ সৃষ্টি কৰিছে আৰু ঠায়ে

ঠায়ে জৈৱিক-সমস্যা জড়িত কাহিনী পোনপটীয়া ৰূপত প্ৰকাশ কৰিছে। ৰসৰাজ বেজবৰুৱা অসমীয়া সাহিত্যত কেৱল সৰ্বপ্ৰথম চুটি গল্প লেখকেই নহয়, ব্যঙ্গাত্মক গল্প লেখক হিচাবে তেওঁ যথাৰ্থতে সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ গল্পৰ প্ৰধান আকৰ্ষণ ব্যঙ্গাত্মক প্ৰকাশভঙ্গী। প্ৰকাশভঙ্গী ৰসৰাজ বেজবৰুৱা সাহিত্যৰ প্ৰাণ। ই তেওঁৰ কটূক্তি, ব্যঙ্গ আৰু বিদ্ৰূপপূৰ্ণ কথাকো সজীৱ আৰু ৰসাল কৰি তুলিছে। তেওঁ কৃপাবৰী ৰচনাৰ দৰে গল্পৰ মাজতো হাঁহি-কৌতুক আৰু ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপৰ প্ৰাধান্যই বেচি। তেওঁৰ সৰহভাগ গল্পৰ বিষয়বস্তু সামাজিক নীচতা, হীনতা, ভেম, ভণ্ডামি, অহঙ্কাৰ, ডাক্কোপ ইত্যাদি। এইবিলাকৰ বিৰুদ্ধে তেওঁ থিয় দিছে ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপৰ তীক্ষ্ণবাণ লৈ সমাজ সংস্কাৰৰ কামনাৰে। মুঠতে ৰসৰাজ বেজবৰুৱাদেৱৰ গল্প ৰসাল আৰু মনোগ্ৰাহী। তেওঁৰ ৰচনাৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে শ্লেষাত্মক বা কৌতুকপূৰ্ণ ভাষা সেই অনুসৰি তেওঁ গল্পত যি হস্যৰসৰ অৱতাৰণা কৰিছে তাৰ যোগেদি হাঁহিৰ নজনা মৰা-মুজা অসমীয়া জাতিয়ে হাঁহিবলৈ শিকিলে।

ৰসৰাজদেৱৰ কবিতাৰ মাজেদিও হাস্যৰসৰ পৰিস্ফুৰণ হোৱা দেখা যায়। তেওঁৰ কিছুমান ধেমেলীয়া কবিতা আছে। তাৰ কিছুমান লঘু বৈঠকী কবিতা। তেওঁ চেটায়াৰ বা বিদ্ৰূপ, পেৰডি আদিৰ যোগেদি হাস্যৰসৰ সৃষ্টি কৰে। ছয়ঋতুৰ ডাক, বৃন্দা চন্দ্ৰাৱলী সংবাদ, ধেঁৱা-খোৱা, বাঁহী (গীত), পকাচুলি, ডাকৰ টোপোলা আদি 'কদমকলি'ৰ কবিতাসমূহ হাস্যৰসৰ। 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা' আৰু 'ওভতনি'তো হাস্যৰসৰ কবিতা আছে। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ পূৰ্বে অসমীয়া সাহিত্যত এনে ব্যঙ্গাত্মক কবিতাৰ সৃষ্টি হোৱা নাছিল। তেওঁ এই শ্ৰেণীৰ সাহিত্যৰ মাজেদি পুৰণি পৃথিৱীক নকৈ চাই লোৱাৰ বাসনাও পূৰ্ণৰূপে পৰিস্ফুট হৈ উঠিছে।

হাঁহি অৰ্থাৎ হাস্যৰস ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ সাহিত্যৰ কেন্দ্ৰীয় আকৰ্ষণ। অসমীয়া জাতিৰ জাতীয় জীৱনলৈ আগবঢ়োৱা অৱদানৰ দৰে সফলতা কোনো অসমীয়া সাহিত্যিকে লাভ কৰা নাই। গতিকে হাস্যৰস প্ৰধান প্ৰবন্ধসমূহেই তেওঁৰ "সৰ্বপ্ৰথম মৌলিক অৱদান।" এইবোৰত তেওঁৰ জাগ্ৰত স্বদেশানুৰাগ, চিৰ-তৰুণ ব্যক্তিত্ব আৰু আশাবাদী মনে ভুমুকি মাৰিছে।

ৰসৰাজে পোনতে 'জোনাকী'ত কৃপাবৰ বৰুৱা ছদ্মনামত লিখে। কৃপাবৰ বৰুৱা তেওঁৰ ব্যৱহাৰিক মানস-সৃষ্টি আৰু তেওঁ নিজে তাৰ পৰা ভাবেখিনি দূৰত। তেওঁৰ খুহটীয়া, টেটকুটীয়া মানস চৰিত্ৰ কৃপাবৰ চিৰস্মৰণীয়, চিৰজীৱী আৰু চিৰশক্তিবান এটি চৰিত্ৰ। কৃপাবৰ মানুহ নহয়, কিন্তু ভাব অৰ্থাৎ আমাৰ জাতীয় ভাব। তেওঁ কৃপাবৰৰ মুখা পিন্ধি অসমীয়া সমাজৰ বিৰাট সংস্কাৰ সাধন কৰে। মুঠতে কৃপাবৰ এক অসাধাৰণ সৃষ্টি। কেইজনমান ব্যঙ্গ লিখকৰ যেনে ডিকেন্স, চুইফট, গোল্ডস্মিথ আৰু বঙ্কিম চন্দ্ৰ চট্টোপাধ্যায়ৰ ব্যঙ্গৰ সংমিশ্ৰণত যেন কৃপাবৰ বৰুৱাৰ সৃষ্টি। এইসকল ব্যঙ্গ লিখকৰ দৰে ৰসৰাজৰ হাস্যৰসো চোকা আৰু সংক্ৰামক।

তেওঁৰ হাস্যৰস বহুত ক্ষেত্ৰত বিদ্ৰূপাত্মক আছিল। তেওঁৰ ব্যঙ্গৰস কেতিয়াবা নিজেই বহুৱালিত পৰিণত হয়।

কৃপাবৰ বৰুৱাৰ নামত 'জোনাকী'ত ওলোৱা ব্যঙ্গ আৰু হাস্যৰসাত্মক প্ৰবন্ধখিনিক 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা' (১৯০৪) আৰু গুৱাহাটীৰ 'জোনাকী', 'উষা' আদি আলোচনীত ওলোৱা প্ৰবন্ধখিনিক 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ 'ওভতনি'ৰ (১৯০৯) অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। 'বাঁহী'ত প্ৰকাশিত কৃপাবৰৰ প্ৰবন্ধসমূহ আধুনিক যুগৰ ব্যক্তিনিষ্ঠ মনোধৰ্মী ৰচনাৰ অঙ্গীভূত কৰিব পাৰি। কৃপাবৰে অসমীয়াৰ ধৰ্মনীতি, সমাজনীতি আৰু ৰাজনীতিৰ দোষ-গুণ খুচৰি খাৰ-খোৱা অসমীয়াক চলাই লৈ ফুৰে।

কিছুমান নিদৰ্শনৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ৰসৰাজৰ ৰচনাৱলীৰ মাজেদি কেৱল অসমীয়া হাস্যৰসাত্মক সাহিত্যৰ পৰম্পৰা গঢ়ি উঠা বুলিবও পাৰি। অসমীয়া সাহিত্যত ৰসৰাজ বেজবৰুৱা হাস্যৰসিক হিচাবে অপূৰ্ব আৰু অদ্বিতীয়ও।

লক্ষ্মীনাথৰ স্বকীয় বৈশিষ্ট্য ফুটি উঠিছে হাস্যৰসত, আৰু এই হাস্যৰসেৰে তেওঁ সমাজত ভেলেকী বাণ মাৰিছে। তেওঁৰ হাস্যৰসক তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি (১) সৰল হাস্যৰস (২) ব্যঙ্গ হাস্যৰস (৩) বুদ্ধিনিষ্ঠ হাস্যৰস। তেওঁৰ সৰল হাস্যৰস সৃষ্টি কৰা প্ৰবন্ধসমূহ হৈছে কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা, ভাবৰ বুৰবুৰণি আদি। ৰসৰাজৰ ব্যঙ্গ হাস্যৰসাত্মক ৰচনাসমূহৰ চানেকি স্বৰূপে কাকতৰ টোপোলা লব পাৰি। তেওঁৰ 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা'ৰ বেচিভাগ প্ৰবন্ধই অসম বিষয়ক। আৰু 'ওভতনি'ৰ বেচি ভাগেই ভাৰত বিষয়ক। ৰসৰাজৰ প্ৰচণ্ড হাস্যৰসৰ চানেকি স্বৰূপে "কাকতৰ টোপোলা", "ওভতনি" আৰু 'ভাবৰ বুৰবুৰণি' নামৰ প্ৰবন্ধ পুথি তিনিখন বিশেষ ভাবে উল্লেখযোগ্য। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ হাস্যৰসৰ প্ৰবন্ধাৱলীত সাহিত্য-সেৱাৰ আনুগত্য, দেশপ্ৰেমৰ আতিশয্য, অসমীয়া তথা ভাৰতীয়ক পৰোক্ষ উক্তিৰে পথ নিৰ্দেশ আৰু স্বাধীনচিতীয়া মনোবলৰ চমৎকাৰিত্ব সুন্দৰ ভাৱে প্ৰতিভাত হৈছে। এই হাস্যৰসৰ প্ৰবন্ধ পুথি তিনিখনৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ সম্পৰ্কে ডঃ সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাদেৱে কৈছে—"এই তিনিটি প্ৰবন্ধ সংগ্ৰহৰ সমষ্টি ব্যঙ্গ। সহানুভূতিপূৰ্ণ হাস্যৰস, অনুকৰণীয় ৰসাল ৰচনা ভংগী আৰু স্বকীয় দৃষ্টি-ভঙ্গীৰে পৰিপুষ্ট।' বেজবৰুৱাৰ উক্ত গ্ৰন্থ তিনিখনে মৰা-মুজা অসমীয়াৰ মুখত হাঁহিৰ ৰেখা বিৰিঙাই দিলে— অসমীয়াই হাঁহিবলৈ শিকিলে। মুঠতে বেজবৰুৱাই 'কৃপাবৰ' বেশ ধৰি হাস্যৰসৰ দিপটি উজ্জ্বলাই ৰাখিলে। বিশেষকৈ 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা'টো যেনি অসমীয়া জাতিক মৰমৰ বিদ্ৰূপ বাণীৰে থকা-সৰকা কৰি জাতীয় চেতনা জগাই তুলিলে।

কৃপাবৰ বৰুৱাৰ প্ৰবন্ধসমূহ বিভিন্ন বিষয়ৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। বিভিন্ন সময়ত উদয় হোৱা সামাজিক বা ৰাজনৈতিক ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়া সমূহেই কৃপাবৰ বৰুৱাৰ প্ৰবন্ধৰ ঘাই উপাদান। ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ্গী' ৰচনা অসংখ্য, বিচ্ছিন্ন আৰু বিচিত্ৰধৰ্মী। ৰসৰাজদেৱৰ এই কৃপাবৰী ৰচনাবোৰৰ ভিতৰত 'তিনিমাহাত্ম্য', 'ভুল', 'বাৰজন' বিখ্যাত লোকৰ জীৱন চৰিত্ৰ', 'অশ্বাৰোহণ পৰ্ব' আদি কৰি কেতবোৰ প্ৰবন্ধ কেৱল হাঁহিব কাৰণে ৰচিত বুলিলেও ভুল কোৱা নহয়। তেওঁ হাস্যৰসৰ মাজেদি অসমীয়া সমাজৰ কবি, সাহিত্যিক, সমালোচক, ৰাজনীতিবিদ, শিক্ষাবিদ, পুৰাতাত্ত্বিক প্ৰত্নতাত্ত্বিক, দেশপ্ৰেমিক কাকো নিষ্কৃতি দিয়া নাই; সকলোকে তেওঁ ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপৰ সহায়ত তীব্ৰভাৱে সমালোচনাৰ বাণেৰে ক্ষত-বিক্ষত কৰি তুলিছে। মুঠতে তেওঁ ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপৰ সহায়ত জনসাধাৰণক হাঁহি-কৌতুক উপদেশেৰে (অৰ্থাৎ wisdom in a smiling mood) শিক্ষা দিবলৈ চেষ্টা কৰে। "মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ" বেজবৰুৱাৰ কৰ্মময় জীৱনৰ হাঁহি-কান্দোনৰ সোণালী স্বাক্ষৰ। তেওঁৰ 'জীৱন সোঁৱৰণ' খনিকো তেওঁৰ চিনাকি হাঁহিটিয়ে সদায় উপাদেয় কৰি ৰাখিছে' সুন্দৰ কথন-ভঙ্গী, ৰসিকতাৰ মাজেদি তেওঁৰ জীৱন দাপোণত প্ৰতিফলিত হোৱা অসমীয়া জাতিটোৰ বিস্তাৰিত সামাজিক চিত্ৰ চিত্ৰায়িত হৈছে এইখনত।

মুঠতে ৰসৰাজ বেজবৰুৱাৰ ৰচনাত হাস্যৰসৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ বেচি। তেওঁ হাস্যৰস সৃষ্টি কৰিবৰ কাৰণে প্ৰসঙ্গ অনুসৰি শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি সেই ৰসৰ উদ্ৰেক কৰে। তেওঁ হাস্যৰস প্ৰয়োগ কৰা ৰীতিত অদ্বিতীয়। গহীণ-গম্ভীৰ ৰচনাৰ মাজতো তেওঁ হাস্যৰস যথা-যথভাৱে পৰিৱেশন কৰিব জানে। । তেওঁ ৰচনাৰ আন এটি বৈশিষ্ট্য হৈছে সুৰুচি। তেওঁ হাস্যৰস বা ব্যঙ্গাত্মক অনেক ৰচনা লিখিলে। কিন্তু কোনো এঠাইত এটা শব্দৰ প্ৰয়োগতো তেওঁৰ ৰুচি বিগৰ্হিত হোৱা নাই। হাস্যৰস আৰু সুৰুচি এই দুই গুণে তেওঁক "ৰসৰাজ" উপাধিৰে বিভূষিত কৰাৰ সাৰ্থকতা প্ৰতিপন্ন কৰিছে। সেয়েহে তেওঁৰ ঠাট্টা অতি ৰসাল আৰু ৰুচি অতি সুমাৰ্জিত।

তেওঁ 'বৰবৰুৱাৰ ভাবৰ বুৰবুৰণি'ত নিজে উল্লেখ কৰিছে "এই পৃথিৱীত তিনিজন মানুহে হাঁহিব জানিছিল। প্ৰথমজন গ্ৰীচৰ এৰিষ্টোফেনছ, দ্বিতীয়জন স্পেইনৰ চাৰ্ভেণ্টিছ, তৃতীয়জন বুল দেশৰ জনাথান দুইফ্ট।" আৰু চতুৰ্থজন হ'ল নিজে অৰ্থাৎ অসমৰ প্ৰাণৰো প্ৰাণ অতি মৰমৰ ৰসৰাজ বেজবৰুৱা।

ৰসৰাজ বেজবৰুৱা অসমীয়া সাহিত্যৰ দুৰ্জ্জয় শক্তিৰ এটি এটি মূৰ্তিমান ৰূপ। অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰতি দিশতেই তেওঁৰ হাতৰ পৰশে উজ্জ্বল ৰূপ ধাৰণ কৰিছে। ০০০

(বিভিন্ন পুথি আৰু প্ৰবন্ধৰ পৰা সহায় লোৱা হৈছে।)

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ

শ্ৰীযুতিকা ভাগৱতী,
স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক
দিবা শাখা

"মোৰ এই কৃষ্ণ মথুৰা বৃন্দাবনৰ কৃষ্ণ নহয়, লুইতপৰীয়া, ভোগদৈপৰীয়া কৃষ্ণহে— দৈৱকীনন্দন বংশধাৰী কৃষ্ণ নহয়, ৰাধাৰ নন্দন পুস্তকধাৰী কৃষ্ণ।"

অসমৰ বুৰঞ্জীপ্ৰসিদ্ধ শিৰোমণি সন্দিকৈৰ বংশত ১৮৯৮ চনৰ ২০ জুলাই, বুধবাৰে শুক্ল-পক্ষৰ এক স্নিগ্ধ মধুৰ জ্যোৎস্না-ভৰা শুভ পৱিত্ৰ লগ্নত দানবীৰ ৰাধাকান্ত আৰু নাৰায়ণী সন্দিকৈৰ পুত্ৰ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ জন্ম হয়।

যোৰহাট উচ্চ ইংৰাজী স্কুলৰ পৰা ১৯১৩ চনত তেওঁ মেট্ৰিকুলেচন পৰীক্ষা পাছ কৰে। আই, এ, পাচ কৰে গুৱাহাটী কটন কলেজৰ পৰা। তেওঁ ১৯১৯ চনত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা সংস্কৃতৰ বৈদিক শাখাত আৰু ১৯২৩ চনত অক্সফোৰ্ড বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা মৰ্দাণ ছিপ্ৰিত এম, এ উপাধি লাভ কৰে।

আব্দুছ ছাত্তাৰে এই মহান ব্যক্তিজনাৰ ব্যক্তিত্ব ফুটাই তুলিছে এইদৰে: "ব্যক্তিত্বত যিজন সুগভীৰ, চৰিত্ৰ যাৰ সুনিৰ্মল, আদৰ্শ যাৰ জ্ঞান সাধনা, প্ৰচাৰ বিমুখিতা যিজনৰ জীৱনৰ বৈশিষ্ট্য, মতত যিজন সুদৃঢ়, জ্ঞানলিপ্সা যাৰ অপূৰণীয় আৰু অতুলনীয়, যিজন পণ্ডিতৰ সমালোচনা স্পষ্ট আৰু বিচাৰ প্ৰণালী যুক্তিসংগত, অনুসন্ধিৎসা যিজনৰ জীৱনৰ ব্ৰত, অধ্যয়ন যাৰ মনৰ খোৰাক পাৰ্থিৱ খ্যাতিৰ প্ৰতি যিজন অনাসক্ত; সেইজন অসাধাৰণ ব্যক্তিয়েই হৈছে কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ।"

সন্দিকৈ ডাঙৰীয়া সৰ্বসাধাৰণ মানুহৰ দৰে উপাধি আৰু সন্মানৰ প্ৰতি সমূলি আসক্ত নাছিল। বহুতো নেতা নেৰানেপেৰাকৈ লগা সত্বেও তেওঁ শ্ৰীনগৰত অনুষ্ঠিত সদৌ ভাৰত প্ৰাচ্য বিদ্যা সন্মিলনৰ সভাপতিৰ উচ্চ সন্মানিত পদ গ্ৰহণ নকৰিলে। নানা উপাধি বা ডিগ্ৰী লাভ কৰিও তেওঁ নামৰ আগত-পিছত সেইবোৰ ব্যৱহাৰ কৰাত ইচ্ছুক নোহোৱাৰ বাবে বহুতে তেওঁক বিশেষণ বৰ্জিত কৃষ্ণকান্ত বুলিয়েই কয়। এনে এজন বিদ্বান গুণী ব্যক্তিয়ে নিজৰ বিদ্যাক লৈ কেতিয়াও অহংকাৰ কৰা নাছিল। ভাৰত চৰকাৰে প্ৰদান কৰা পদ্মশ্ৰী আৰু পদ্মভূষণ উপাধি গ্ৰহণ কৰিবলৈও তেওঁ টান পাইছিল। একমাত্ৰ ল'ব লাগে কাৰণেহে গুৱাহাটী আৰু ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত দিয়া 'ডি-লিট' উপাধি ললে। কিন্তু তেওঁ ডেক্কান কলেজে দিয়া সন্মানিত সদস্য পদ পায়েই আটাইতকৈ বেছি সুখী হৈছিল। অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক "সদস্য মহীয়াম্" উপাধি প্ৰদান কৰে। ১৯৩৭ চনত তেওঁ গুৱাহাটীত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ আসন সুশোভিত কৰিছিল।

সন্দিকৈ ডাঙৰীয়াই অসমীয়া আৰু বঙলা বাদ দি পৃথিৱীৰ এঘাৰটা ভাষা জানিছিল। বিভিন্ন দেশৰ বিভিন্ন ভাষাৰ প্ৰখ্যাত লেখকসকলৰ কিতাপবোৰ পঢ়ি তেওঁ জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ চহকী কৰিছিল। তেওঁৰ এই জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ পাণ্ডৱ পত্নী দ্ৰৌপদীৰ অক্ষৰ চৰুৰ দৰে। সাহিত্যচাৰ্য্য অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাদেৱৰ ভাষাত "ক্ষত্ৰিয় নৃপতি বিশ্বামিত্ৰ, তপস্যাৰ ফলত মহৰ্ষি বিশ্বামিত্ৰ হোৱাৰ দৰে, আহোম কুলতিলক কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈও জ্ঞানৰ্ষি কৃষ্ণকান্ত হ'বলৈ সক্ষম হৈছিল।"

সন্দিকৈদেৱে তিনিখন অতি কঠিন আৰু দুষ্প্ৰাপ্য মহাকাব্য ইংৰাজীত ভাঙনি কৰাৰ উপৰিও— টীকা-টিপ্পনীৰে ব্যাখ্যানসহ লিখি নিজৰ সমালোচনাও আগবঢ়াই থৈ যায়। ইয়াৰ প্ৰথমখন আছিল সংস্কৃত মহাকাব্য 'নৈষধচৰিত' দ্বিতীয়খন মহাকাব্য—'যশস্তিলক আৰু ভাৰতীয় সংস্কৃতি,' তৃতীয় গ্ৰন্থখন হ'ল প্ৰৱৰসেনৰ ৰচিত —'সেতুবন্ধ"। সন্দিকৈক পৃথিৱীৰ বহুকেইখন দেশে তেওঁৰ গ্ৰন্থ কেইখনৰ যোগেদিয়েই চিনি পায়। এইবোৰৰ উপৰিও তেওঁ ভালেমান প্ৰবন্ধ অসমীয়া আৰু ইংৰাজী ভাষাত লিখে।

যদিও এই বিদ্বান লোকজনে সহজে ৰুটিছ চৰকাৰৰ তলত বহুতো উচ্চ পৰ্যায়ৰ চাকৰি কৰিব পাৰিলে হয়, তাকে নকৰি তেওঁ নতুকৈ পতা প্ৰাইভেট কলেজ জগন্নাথ বৰুৱা কলেজৰ অধ্যক্ষ পদ গ্ৰহণ কৰিছিল। ইয়াত ১৭ বছৰ কাম কৰাৰ পিছত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰথম উপাচাৰ্য্য ৰূপে অধিষ্ঠিত হয়। এই পদত সুদীৰ্ঘ ন বছৰ থাকি উক্ত বিদ্যালয়খনক ভাৰতৰ আগশাৰীৰ বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ এখন কৰি থৈ গ'ল।

ভাৰতবৰ্ষৰ আন ৰাজ্যৰ তুলনাত অসমত থলুৱা দাতাৰ সংখ্যা নগণ্য। কিন্তু পিতা-পুত্ৰ ৰাধাকান্ত আৰু কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ দানৰ তুলনা নাই। কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ দানৰ লক্ষ বহন কৰিছে যোৰহাটৰ উচ্চ পৰ্য্যায়ৰ হেমলতা বিদ্যালয়, চন্দ্ৰকান্ত অভিধানৰ দুটা সংস্কৰণৰ সকলো খৰছে। তেওঁৰ দানসমূহৰ ভিতৰত আটাইতকৈ মহান দান দুটা হৈছে, তেওঁৰ তিনিখন অমূল্য গ্ৰন্থৰ স্বত্ব বিদ্যোৎসাহী প্ৰকাশকক দান আৰু দ্বিতীয় বৃহৎ দানটো হৈছে—তেওঁৰ অতিশয় মূল্যবান পুথিভঁড়ালটো গুৱাহাটী বিশ্ব-বিদ্যালয়লৈ হস্তান্তৰিত হোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰাটো।

এই মহান শিক্ষাবিদ, নিয়মানুৱৰ্তী ঋষিতুল্য লোকজনে ১৯৮২ চনৰ জুন মাহৰ ৭ তাৰিখ সোমবাৰে দিনৰ ১০ বজাত ডিব্ৰুগড় জি, এম হস্পিটেলৰ পৰা চিৰদিনৰ বাবে পৰলোকলৈ গতি কৰে। তেওঁৰ মৃত্যু কেৱল অসমৰ নহয়, ভাৰতৰ নহয়, বিশ্বৰে এক পূৰাব নোৱাৰা ক্ষতি। সন্দিকৈৰ জ্যোতিৰ মাধুৰ্য্যৰে মানৱ সমাজ মধুৰিমাময় হৈ উঠক। ০০০

পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী আৰু জোনাকী যুগ

কুমাৰী সংগীতা ৰাজখোৱা,
স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক
দিবা শাখা

যি সময়ত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য আঁউসীৰ ঘোৰ অন্ধকাৰৰ কৰাল গ্ৰাসত অন্তৰ্নিহিত হৈ আছিল, ঠিক সেই সময়ত—

নতুন পৃথিৱী, ন দিগন্তৰ স্বপ্নৰ নৱ দীপ্তি চকুযুৰিত ঢালি লৈ পুৰণি পৃথিৱীক নতুন দৃষ্টিৰে চাই অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ ভঁৰালটোক পোহৰলৈ আনি বিশ্বৰ সাহিত্য জগতত প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবলৈ কেইজনমান বৰেণ্য-লোকৰ আবিৰ্ভাৱ হৈছিল। অসমীয়া ভাষা সাহিত্যক পৃথিৱীৰ অন্যান্য দেশসমূহৰ লগত প্ৰায় সমানে ফেৰ মাৰিব পৰাকৈ সজাই থৈ গ'ল যি কেইজন মনীষিয়ে—তাৰ ভিতৰত পণ্ডিত প্ৰৱৰ হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ নাম আমি শ্ৰদ্ধাৰে সুঁৱৰিব লাগিব। অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী সভাৰ চন্দন চ'ৰাত বহি যি-সকলে 'জোনাকী'ৰ আলম লৈ নৱন্যাস যুগৰ সাহিত্য, বিজ্ঞান, দৰ্শনৰ জোনাক সিঁচিছিল' সেইসকলৰ ভিতৰত 'জোনাকী'ৰ 'জীৱন্ধৰী মণি' হৈ আছিল হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী।

যি সময়ত গ্ৰেজুৱেট হোৱাটোৱেই উচ্চ শিক্ষিত ডেকাৰ একমাত্ৰ হাবিয়াস, সেই হেন গ্ৰেজুৱেট বা বি, এ পৰীক্ষাটো চাপিছেহি, এনে সময়ত পঢ়া-শুনা কৰি কেনেকৈ কৃতকাৰ্য্য হব পাৰি তালৈ তেওঁৰ ভ্ৰূক্ষেপ নাই, 'জোনাকী' খন কেনেকৈ চলাওঁ, কেনেকৈ প্ৰবন্ধ-পাতিৰে ইয়াক চকুত লগা কৰোঁ, কেনেকৈ গাঁৱে-ভূঁৱে পোহৰ বিলাওঁ, কেনেকৈ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ নিচিনা লব্ধপ্ৰতিষ্ঠ সাহিত্যিকসকলৰ সম্প্ৰীতি সহযোগ 'জোনাকী'ৰ ফালে টানি আনিব পাৰোঁ, কেনেকৈ ভাষাৰ বিশুদ্ধতা ৰক্ষা কৰি আলোচনী খন সৰ্বাঙ্গ সুন্দৰ কৰি তোলোঁ, কেনেকৈ 'জোনাকী'ৰ জীৱন দীঘলীয়া কৰি অসমীয়া সাহিত্য-বুৰঞ্জীত নিকপকপীয়া গোজ এদাল মাৰি থৈ যাব পাৰো, সদায় তাৰেই চিন্তা। 'জোনাকী'ৰ পৰিচৰ্য্যাত দেহা মাৰি কৰা মানসিক চিন্তা আৰু শাৰীৰিক পৰিশ্ৰমৰ গুণত 'জোনাকী' জীয়াই থাকিল, কিন্তু গ্ৰেজুৱেট হোৱা বাসনা শেষ হৈ গ'ল। তেওঁ 'গ্ৰেজুৱেট' হোৱাটো অনিত্য বস্তু বুলি ভাবি সেই লিপ্সা পৰিত্যাগ কৰি নিত্য বস্তু সাহিত্যৰ সাধনা কৰিব পৰা মাধ্যম 'জোনাকী'খন জীয়াই ৰাখিলে। এই বাবে হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী 'জোনাকী'ৰ "জীৱন্ধৰী মণি"।

উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে ১৮৮৮ চনত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী কলিকতালৈ যাত্ৰা কৰে। প্ৰকৃততে তেওঁৰ কলিকতালৈ কৰা যাত্ৰাই তেওঁৰ সাহিত্য সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত নতুন পথৰ সন্ধান দিলে। যাত্ৰাৰ ফলশ্ৰুতি হিচাবে কলিকতীয়া জীৱনে তেওঁলৈ আনি দিলে উৎসাহ, অনুপ্ৰেৰণা আৰু সাধনাৰ অফুৰন্ত শক্তি। ৰোমাণ্টিক কাব্যাদৰ্শৰ 'ত্ৰিমূৰ্ত্তি' হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ মিলন অসমীয়া সাহিত্যৰ সৌভাগ্যৰ পটভূমি। এই মিলনে অসমীয়া সাহিত্য জগতত এটি নতুন দিশৰ সূচনা কৰিলে।

১৮১০ শকৰ মাঘৰ বিহুৰ পিছদিনাই অৰ্থাৎ ১৮৮৯ চনৰ ১৩ জানুৱাৰীত অসমীয়া সাহিত্যৰ নৱযুগ প্ৰৱৰ্তনকাৰী "জোনাকী" কাকতৰ জন্ম হয়। প্ৰথম অৱস্থাত কাকতখনৰ বাবে প্ৰবন্ধ-পাতি লিখিবলৈ গোস্বামীদেৱে বৰদলৈ আদি কৰি বন্ধু-বান্ধৱসকলৰ হাতে-ভৰিয়ে ধৰি ফুৰিছিল। মুঠতে নানা অধ্যৱসায়ৰ মূৰত 'জোনাকী' প্ৰকাশৰ পথলৈ আহিল। পিছত তেওঁ এটা চুক্তি আগবঢ়ালে— সভাৰ (অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা) প্ৰত্যেকজন সভ্যয়েই কাকতলৈ একোটাকৈ প্ৰবন্ধ দিব লাগিব আৰু যিজনে নিদিব তেওঁৰ ১৫ টকা জৰিমনা হ'ব। চুক্তি সম্পাদন হোৱাৰ দুমাহমান পাছতেই উল্লিখিত মাঘৰ বিহুৰ পিছদিনাই চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ দ্বাৰা 'জোনাকী' প্ৰকাশিত হ'ল। প্ৰথম সংখ্যাত গোস্বামীদেৱে কাকতৰ আলপৈচান ধৰিলে তেখেতৰ প্ৰকৃতিগত ভালপোৱা ঐতিহাসিক প্ৰবন্ধ 'মহাৰাজ ৰুদ্ৰসিংহৰ দিনত অসম'ৰে। এইটোৱেই তেখেতৰ প্ৰথম বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধ।

১৮৯০ চনৰ এপ্ৰিল মাহত চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা তেজপুৰলৈ উভতাৰ পাছত 'জোনাকী'ৰ ভাৰ পৰিল হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ হাতত। তেখেতে 'জোনাকী'ৰ শুশ্ৰূষাত এনেদৰে লাগিছিল যেন 'জোনাকী'খন তেওঁৰ বাপতি-সাহোনহে। সকলোৱে তেখেতকেই 'জোনাকী'ৰ ধৰণী পাতি থৈছিল। প্ৰথম বছৰ পাৰ হৈ দ্বিতীয় বছৰ সোমাওঁতে আৰু দ্বিতীয় বছৰ পাৰ হৈ তৃতীয় বছৰ সোমাওঁতে 'জোনাকী'ৰ অৱস্থা ক্ৰমে বেয়াৰ ফালে ঢাল লবলৈ ধৰিলে। শনিৰ কোপ-দৃষ্টি পৰিলে মানুহৰ যি লৈ-লৈ, থৈ-থৈ অৱস্থা হয়, 'জোনাকী'ৰ ও সেই একেই দশা হৈছিল। গ্ৰাহকে বৰঙণি নিদিয়াত ছপাশালত দিবলগীয়া টকা দিব নোৱাৰা হ'ল। সময় মতে প্ৰবন্ধ-পাতিও গোট নোখোৱা হ'ল। গোস্বামীদেৱে কোনোমতে চলাই আছিল যদিও অৱশেষত 'জোনাকী' জীয়াই থকাৰ আশা প্ৰায় নোহোৱা হ'ল। এইদৰে সাতোটা জোৰা মাৰি ধাৰৰ বোজা লৈও গণিতা নকৰি গোস্বামীদেৱে তৃতীয় ভাগ 'জোনাকী' চলালে। 'জোনাকী' উলিয়াবলৈ যো-জা কৰোঁতেই তেখেতে পুৰাৰ অৰ্থত 'জোনাকী' নামেৰে এটি কবিতা লিখিছিল। পিছত তৃতীয় বছৰৰ প্ৰথম সংখ্যাত সেই কবিতাটিৰেই তেখেতে ৰাইজক ওলগ জনায়। তেখেতৰ

ৰচিত প্ৰথম অসমীয়া চনেট কবিতা "প্ৰিয়তমাৰ চিঠি" ও এই তৃতীয় ভাগতেই প্ৰথম প্ৰকাশ পায়। উল্লেখযোগ্য যে 'আসাম বন্ধু' কাকতৰ জৰিয়তে তেখেতে কবিৰূপে আত্ম-প্ৰকাশ কৰে।

'জোনাকী'ৰ তৃতীয় বছৰটো সম্পূৰ্ণ কবি হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী ঘৰলৈ উভতি আহে। চতুৰ্থ বছৰ সম্পাদক হ'ল লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। ২য়, ৩য় বছৰত 'জোনাকী'ৰ ওপৰত শনিৰ যি কোপ দৃষ্টি পৰিছিল, সি আৰু উপশম নহ'ল, কঁকাল ভাঙিহে এৰিলে। তথাপি কেকো-জেকোকৈ চতুৰ্থ বছৰ পাৰ হ'ল। পঞ্চম বছৰ 'জোনাকী' বন্ধ হ'ল। ষষ্ঠ বছৰত আকৌ জীপ পাই বছৰ দিয়েক চলিল। তাৰ পিছত কলি-কতীয়া "জোনাকী" মৰিয়েই থাকিল। ০০০

(সহায় লৈ)

> *"যি জনে ভাষা কি বস্তু আৰু ই কেনেকৈ ৰূপ ল'লে নাজানে, তেওঁ নিজকে শিক্ষিত বুলি কোৱা উচিত নহয় বুলি মই ভাবো।"*
>
> — মেক্সমুলাৰ

॥ বিবাহ বিচিত্ৰা ॥

সংগ্ৰহ : নুৰনাহাৰ ভূঞা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

ইন্দোনেচিয়াৰ চিলিবিচৰ "বুগী" নামৰ জাতিটোৱে এক অদ্ভুত ধৰণেৰে বিবাহ কাৰ্য্য সম্পন্ন কৰে। এওঁলোকৰ মাজত বিয়া তিনি-দিন ধৰি চলে। প্ৰচলিত ৰীতি মতে কন্যাজনীয়ে বিবাহ সম্পন্ন নোহোৱালৈকে চকু মুদি থাকিব লাগে। আৰু কোনো মানুহলৈ চাব নোৱাৰে। ইয়াৰ বাবে কন্যাক ঔষধ খুৱাই অচেতন কৰি তিনিদিন ধৰি বাপেক বা পৰিয়ালৰ অন্য কোনোবা লোকে কান্ধত তুলি লৈ ফুৰে। যেতিয়া তাই জ্ঞান ফিৰাই পায়, তেতিয়া তাই বিবাহিতা তিৰোতাৰূপে গণ্য হয়।

মৰক্কোৰ কেবালছ্ জাতিটোৰ মাজত আকৌ বিবাহ বৰ ভয়ানক ভাৱে হয়। পুৰোহিতজনে কন্যাৰ ডিঙিত এখন চোকা ছুৰী কটাৰীৰে আগটো লগাই থয়। যেতিয়াই তাইৰ ডিঙিৰ পৰা খোচ মাৰি এক টোপাল তেজ উলিয়াই আনে তেতিয়াই তাই বিবাহিতা তিৰোতা ৰূপে গণ্য হয়।

ফৰমোছাৰ এটা জাতিৰ মাজত আকৌ নিয়ম হ'ল দৰাই কন্যাৰ ভৰিত ভালদৰে ঘোচা মাৰিব লাগিব। ইয়াৰ বাবে দৰাই লক্ষ্য ঠিক কৰিবলৈ এজোপা গছত ঘোচা মাৰিবলৈ অভ্যাস কৰে। যেতিয়াই দৰাই কন্যাক ঘোচা মাৰিব পাৰে তেতিয়াই বিয়া হৈ যায়।

ইথিওপিয়াৰ গেলাছ জাতিৰ নিয়ম হ'ল দৰাই কন্যাক কান্ধত তুলি নি পানী পূৰ্ণ পাত্ৰ এটাত ধুপুচকৈ পেলাই দিয়ে। যিমানে ডাঙৰ শব্দ হয়, সিমানে বিয়াখন শুভ হয় বুলি তেওঁ-লোকে বিশ্বাস কৰে।

মংগোলিয়াৰ গেলাছ জাতিৰ নিয়ম হ'ল পৰিয়ালৰ প্ৰতি পঞ্চমজনী ছোৱালীয়ে একোখন মজিয়াত পাৰি থোৱা কঠ (কাৰ্পেট) ক বিয়া কৰিব লাগিব। ইয়াৰ কাৰণ, সেই জাতিটোৰ মাজত পুৰুষৰ সংখ্যা নগণ্য। যদিও কঠ বিয়া কৰে, তথাপি সমাজে তাইক বিবাহিতা তিৰোতাৰ মৰ্যাদা দিয়ে।

ৰাজস্থানৰ বিকানীৰত আকৌ পুৰোহিতে কন্যাক হাত দুখন গৰুৰ নেজত বান্ধি দিয়ে। গৰুজনীয়ে যেতিয়াই হেম্বেলিয়াবলৈ ধৰে তেতিয়াই বিবাহ সম্পন্ন হয় আৰু অন্যান্য কাম আগবাঢ়ে।

ভাৰতবৰ্ষৰ কোনো কোনো ঠাইত আকৌ এনে নিয়ম আছে যে কন্যাই মনঃপুত দৰা বিয়া কৰোৱাৰ আগতে এজোপা গছৰ লগত বিয়া হ'ব লাগে।

কাশ্মীৰত আকৌ কন্যাজনী বিয়াৰ পৰা আঁতৰি থাকে। কন্যাৰ ঠাইত একোটা উটক কন্যাৰ প্ৰতিনিধি হিচাপে পঠাই দিয়া হয়।

শ্যায়েৰী ঃ

১। "কয়ামত তক ৰহো সদা
য়হী দিলকী তমন্না হেঁ
ঘঁড়ী দে ৰক্ত মিল জায়ে
হমে ভী য়্যাদ কৰ লেনা ।"

গোটেই জীৱন তুমি শান্তিত থাকা, মোৰ এয়ে প্ৰাণৰ চিৰ কামনা । যদি সময় পোৱা তেন্তে মোক মনত পেলাবা ।

২। "বাজাৰে মোহব্বৎ মেঁ নদিল তু বেচ অপনা ।
বিক জাতা হৈ চাথ উচকে 'জফৰ' বেচমেনৱালা ।।"

প্ৰেমৰ বজাৰত তুমি তোমাৰ অন্তৰখন নেবেচিবা, কিয়নো অন্তৰৰ সতে বিক্ৰেতা জনো বিক্ৰী হৈ যায় ।

৩। "জিন্দগী এক আঁসু কা জাম থা
পী গত্র কুছ ঔৰ কুছ ছলকা গত্র ।"

জীৱনটো এপিয়লা চকুলোৰ সুৰা, তাবে অলপ পাণ কৰিলো আৰু অলপ পৰি থাকিল ।

৪। "চিয়াহী আঁখ মেঁ লে'কৰ,
য়ে নামা তুমকো লিখতা হুঁ
কি তুম নামা কো দেখে ঔৰ
তুম হেঁ দেখে মেৰী আঁখে ।"

মোৰ দুচকুৰ পৰা চিয়াহী লৈ এই চিঠি তোমালৈ লিখিছো । যাতে তুমি চিঠিখন চাব পাৰা আৰু মোৰ চকুৱে তোমাক চাব পাৰে ।

সংগ্ৰহ ঃ **শ্ৰীমৌচুমী দেৱী**
স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক

।। শিক্ষাৰ অগ্ৰগতিত নাগৰিকৰ ভূমিকা ।।

শ্ৰীধ্ৰুৱ প্ৰসাদ নাথ
নীলামানগা'ই নগৰ
আদ্দাম-বাক্কাম (মাদ্ৰাজ)

সাম্প্ৰতিক কালত আমাৰ ব্যস্ততাপূৰ্ণ জীৱনৰ গতিপথত বহুতো সমস্যাৰ উপস্থিতিয়ে আমাৰ জীৱনৰ গতিচক্ৰ স্তব্ধ কৰি দিব খোজে । আমাৰ ব্যক্তিগত জীৱনক শিক্ষাৰ পৰিক্ৰমাৰে সফলতাৰ চৰম শিখৰলৈ আগবঢ়াই নিয়াৰ পথত থমকি ৰবলৈ বাধ্য হওঁ । আমি জানো, এটি শিশু বা এজন ব্যক্তিৰ বিকাশৰ প্ৰথম পথ শিক্ষা আহৰণ । আৰু এই শিক্ষা আহৰণে সমাজক, দেশখনক উন্নতিৰ চৰম শিখৰলৈ আগবাঢ়ি যোৱাত ইন্ধন যোগায় । আৰু এজন সুনাগৰিকৰ ইয়াকে কৰাটো প্ৰধান কৰ্ত্তব্য তথা নৈতিক দায়িত্ব । কিন্তু আজি আমাৰ বিকাশৰ অগ্ৰগতিৰ প্ৰথম পথ শিক্ষাৰ মাজত যি বিশৃংখলতাই দেখা দিছে তাৰ বাবে আমাৰ সামাজিক জীৱন তথা শৈক্ষিক পৰিবেশ ধ্বংসৰ গৰাহলৈ আগবাঢ়ি গৈছে । শিক্ষাৰ মাজত যেতিয়া বিশৃংখলতাই দেখা দিয়ে তেতিয়া এখন সমাজৰ মূলভেটি, পৰিবেশ কেতিয়াও সুস্থিৰ হৈ নাথাকে । বৰং উশৃংখল হৈ আমাৰ চাৰিওফালে নানা প্ৰকাৰৰ সমস্যাৰ, জটিলতাৰ সৃষ্টি কৰে। যিটো বৰ্ত্তমান আমাৰ সমাজত আমাৰ শিক্ষাৰ জগতখনত হৈ আছে । ইয়াক যদি অতি শীঘ্ৰে সমাধানৰ সূত্ৰৰ মাজলৈ নিয়া নহয় তেন্তে আমাৰ উত্তৰ পুৰুষৰ ওচৰত আমিয়েই দায়ী হ'ম । অৱশ্যে এই সমস্যাৰ, জটিলতাৰ সমাধানৰ বাবে সূক্ষ্ম বিচাৰ-বিবেচনা আৰু সুস্থিৰ চিন্তাধাৰাৰ প্ৰয়োজন ।

আজি আমি আমাৰ সমাজৰ মাজ পথাৰত গঁজি উঠা এই কেৰোণ আঁতৰাবলৈ হলে প্ৰথমতে যাব লাগিব শিক্ষাৰ জগতখনলৈ—য'ত আমাৰ সমাজৰ ভৱিষ্যত,ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শিক্ষা দি মনোবিকাশ কৰি গঢ়ি তোলা হয় । কিন্তু বৰ্ত্তমান সেই শিক্ষাৰ জগতখনত দেখোঁ মাথো চৰম বিশৃংখলতা । আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ অধঃপতনৰ ছবি দেখোঁ । দেখোঁ, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মনোবিকাশ কৰি গঢ়ি তোলোতা শিক্ষাগুৰুসকলৰ সৈতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ এক প্ৰকাৰ মতভেদৰ প্ৰাচীৰ থিয় হৈ পৰিছে । যাৰ বাবে পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ ওপৰত আস্থা হেৰুৱাই পেলাইছে । আজি আমি সচৰাচৰে কওঁ বা শুনো; ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল ধ্বংসৰ বীজত পৰিণত হৈছে । ওঁলোকে গুৰুজনক কৰিব লগা শিষ্টাচাৰৰ

ন্যূণতম দায়িত্বখিনিও পালন নকৰে। অথচ আমি ভাবি নাচাও ইয়াৰ বাবে মুখ্য ভাবে কোন দায়ী। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক এই পথলৈ নিয়াৰ পথ প্ৰদৰ্শক কোন? আজি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল যিমান দায়ী, তাৰ সমানে দায়ী শিক্ষাগুৰুসকল তথা অভিভাবকসকলো, নহয় জানো? এটা সাধাৰণ উদাহৰণ লবলৈ গলে আজি আমাৰ সমাজৰ চাৰি-ওফালে কি দেখা পাওঁ? সৰু ডাঙৰ সকলোৱে সমানে অসৎ কাৰ্য্যত লিপ্ত হৈছে, বয়স্কতাৰ কোনো মানসিক পৰিপূৰ্ণতা নৰখাকৈ। আমাৰ নৈতিক চৰিত্ৰ জ্ঞান অৰ্জনৰ মন্দিৰ স্বৰূপ, বিদ্যালয়-মহা বিদ্যালয়ত কি হৈছে? ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শিক্ষক-গুৰুজন সকলোৱে সমানে অসৎ কাৰ্য্যত লিপ্ত হৈছে। আৰু ইয়াৰ বাবে জানো অকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলেই দায়ী? শিক্ষক-গুৰুজন সকলো জানো দায়ী নহয়? ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে শিক্ষাগুৰু সকলৰ ওপৰত আস্থা হেৰুৱাই পেলাইছে। কিন্তু কিয়? বিদ্যালয়-মহাবিদ্যালয়বোৰত শিক্ষাগুৰুসকলে জ্ঞানৰ নামত কি দিছে? এটা শূন্য হয়তো। তেওঁলোকে কৰ্ত্তব্য পালনৰ বিপৰীতে দুৰ্নীতিত লিপ্ত হৈছে। ইয়াতে মোৰ ব্যক্তিগত ভাবে জ্ঞাত এটা উদাহৰণ দিওঁ—মোৰ অসম আবাস স্থানৰ ওচৰৰে এখন বিদ্যালয়ত এজন ইংৰাজী বিষয়ৰ শিক্ষকে শ্ৰেণীত জ্ঞান দানৰ পৰিবৰ্ত্তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক উপদেশ দিয়ে, ভালদৰে শিকিবৰ মন থাকিলে তেওঁৰ ঘৰলৈ যাবলৈ। অৰ্থাৎ প্ৰাই-ভেটকৈ টিউচন লবলৈ উদগনি দিয়ে। আৰু যেতিয়া এজন জ্ঞান পিপাসু ছাত্ৰ বা এজনী ছাত্ৰীয়ে জ্ঞান অৰ্জনৰ বাবে বিদ্যালয়লৈ আহি তেনে এক পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হয় তেন্তে তেওঁৰ মনত কি প্ৰতিক্ৰিয়া হব পাৰে? এজন শিক্ষকৰ অপকৰ্মৰ বাবে হয়তো সমগ্ৰ শিক্ষক শ্ৰেণীৰ ওপৰত আস্থা হেৰুৱাই পেলাব। আৰু ইয়াৰ ফলস্বৰূপে দেখা দিয়ে দুয়োশ্ৰেণীৰ মাজত মতভেদ, যিটো আজি আমি দেখা পাওঁ। কিন্তু তেওঁলোকে এই কেৰোণ আঁতৰোৱাৰ পৰিবৰ্ত্তে পৰস্পৰে পৰস্পৰক দোষা-ৰোপ কৰি ক্ষান্ত থাকে। এই সন্ধিক্ষণত প্ৰধান কৰ্ত্তব্য হ'ল—ইয়াক আঁতৰ কৰাটো আৰু দুয়ো পক্ষৰ দোষ-ত্ৰুটি বিবেচনাৰে সমাধান কৰি সম্পৰ্কৰ মধুৰতা ৰক্ষা কৰাটো। এই সম্পৰ্কৰ মধুৰতা ৰক্ষা কৰিব পাৰি দোষীক তেওঁৰ ভুলটো শুধৰাই, তেওঁক নম্ৰতাৰে গ্ৰহণ কৰি। কিন্তু আজি এইটোকে নকৰাৰ ফলত অনিশ্চয়-তাৰ মাজত থিয় হৈ আমাৰ শিক্ষাজগতখন বাধাগ্ৰস্ত হৈ দুলি আছে।

প্ৰকৃততে আমাৰ দেশৰ শিক্ষা প্ৰণালীয়ে আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক সুনাগৰিক তথা বিকাশ কৰি গঢ়ি তোলাত কেনে ভূমিকা লৈছে— এই বিষয়ে নিশ্চিত হ'বলৈ হলে আমাৰ বৰ্ত্তমান সমা-জৰ উশৃংখল ছবিয়েই যথেষ্ট। আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক শিক্ষাগুৰু তথা অভিভাবকসকলে কি শিক্ষা দিছে তাৰো সু উত্তৰ আমাৰ ওচৰত নাই। আৰু এই সু উত্তৰৰ অভাৱেই আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ মনত এক ভয়াবহ মানসিকতাই স্থান পাইছে। শিক্ষা জগতৰ অতীত ইতিহাসলৈ উভটি গলেই আমি দেখা পাওঁ—উত্তৰ বৈদিক যুগৰ পৰাই শিক্ষা তথা জ্ঞান অৰ্জনৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভৱ কৰি আহিছে মানৱ সমাজে। শিক্ষাগুৰুৰ

নেতৃত্বত বট বৃক্ষৰ তলত—আশ্ৰমত, মুকলি আকাশৰ তলত প্ৰকৃত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল। কিন্তু সেই শিক্ষাত, সেই জ্ঞানত বৰ্ত্তমানৰ দৰে যান্ত্ৰিক শিক্ষা বা জ্ঞান নাছিল। আৰু বৈষয়িক সমস্যায়ো প্ৰাধান্য পোৱা নাছিল। অৱশ্যে ইয়াৰ বাবে সময়েও সুচল কৰি ৰাখিছিল সেই সময়ৰ পৰিবেশক। তথাপিও সেই শিক্ষাৰ মাজত আধ্যাত্মিক. কায়িক, অংক-বিজ্ঞান, ৰাজ-নীতি-অৰ্থনীতিৰে মিলিত হৈ এক অপূৰ্ব সমাহাৰৰ সৃষ্টি কৰিছিল। মানৱ জীৱন যে একেটা সুৰেৰে যুক্ত, সেয়া উপলব্ধি কৰিবলৈ সেই শিক্ষাৰ মাজেৰে সুযোগ পাইছিল। কিন্তু বৰ্ত্তমান শিক্ষা-প্ৰণালীত সেই তত্বৰ অভাৱ আৰু এই কাৰণেই বৰ্ত্তমান শিক্ষাৰ পবিত্ৰতা ধ্বংস হৈছে আৰু মূল্য বোধ হেৰাই যাব ধৰিছে। ইয়াৰ স্বচ্ছ প্ৰতিচ্ছবি আমাৰ চকুৰ আগত আজি জাজ্বল্যমান।

বৰ্ত্তমান, প্ৰকৃততে আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে নৈতিক শিক্ষাৰ লগতে তাত্বিক আৰু ব্যৱ-হাৰিক শিক্ষাৰ অতি প্ৰয়োজন। সৰহ সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত, বিশেষকৈ উচ্চ আৰু মধ্যবিত্ত বৰ্গৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত পশ্চিমীয়া সুৰৰ এক বিকৃত মানসিকতাই গঢ় লৈছে। আমি স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে পশ্চিমৰ দেশসমূহ আমাতকৈ আগবঢ়া আৰু তাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলো শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত আগবঢ়া। কিন্তু আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে তেওঁলোকৰ সেই ভাল দিশটোক জানো অনু-কৰণ কৰিছে? তেওঁলোকৰ দৰে আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল আমাৰ সমাজৰ প্ৰতি কিমান দায়বদ্ধ এই কথাৰ পুনৰাবৃত্ত কৰাৰ প্ৰয়োজন আজি নিশ্চয় নাই। আৰু আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ এই অন্ধ অনুকৰণে আমাৰ স্বকীয় ঐতিহ্যতো তীব্ৰ আঘাত হানিছে। এই ক্ষেত্ৰত নিশ্চয় আমাৰ শিক্ষাগুৰু তথা অভিভাৱকসকলৰ দায়িত্ব অধিক। এখন উশৃংখল সমাজৰ উশৃংখল মানসিকতাক আমি সাৰটি লৈ ইয়াৰ অংশীদাৰ হৈ যেনে গতিত আগবাঢ়িছো, তাৰ প্ৰতিকাৰ নকৰিলে শিক্ষানীতিৰ, সামাজিকতাৰ মূল্যবোধ হেৰুৱাই পেলাব লাগিব। এটা বিৰাট শূণ্যতাই আমাক আবৰি ধৰিব। শিক্ষাই যদি আমাক, আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক প্ৰকৃতৰূপে বিকাশ কৰি গঢ়ি তুলিব নোৱাৰে তেন্তে সেই শিক্ষাৰ মূল্যই ক'ত থাকিল?

আমাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাত বৰ্ত্তমান প্ৰয়োজন অনুভৱ নকৰা এটা দিশ হল কায়িক শিক্ষাৰ প্ৰয়োজন। এজন ছাত্ৰ বা এজনী ছাত্ৰীক বিকাশৰ বাবে এটি সুস্থ শৰীৰ তথা তাতোকৈ সুস্থ মান-সিকতাৰ প্ৰয়োজন। আৰু কায়িক শিক্ষাৰ মাজেৰেই এই সুস্থ মানসিকতা অনাটো সম্ভৱ। খেলা-ধূলা, ভিন্ন যন্ত্ৰৰ ব্যৱহাৰিক শিক্ষা, সাংস্কৃ-তিক কৰ্মশালাৰ পৰা প্ৰশিক্ষণ লোৱা আদিৰ, বৰ্ত্তমান শিক্ষা ব্যৱস্থাত অন্তৰ্ভূক্ত কৰাটো উচিত। আৰু এনে ধৰণৰ শিক্ষাক বাধ্যতামূলক কৰিলেহে আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজকে বিকাশ কৰি গঢ়ি তোলাত, প্ৰকৃত মানুহ হিচাবে গঢ়ি তোলাত সফলতা লাভ কৰিব। বৰ্ত্তমান আমাৰ শিক্ষাৰ জগতখনত উপস্থিত হোৱা সমস্যাৰ ভিতৰত ঘৰুৱা শিক্ষকৰ সমস্যাটো এটা ডাঙৰ ব্যাধি। বৰ্ত্তমান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে বিদ্যালয়ৰ শিক্ষকতকৈ

ঘৰুৱা শিক্ষকৰ ওচৰত নিজকে সমৰ্পণ কৰি দিয়ে। ই এটা অশুভ লক্ষণ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে দৃঢ় মনোবলেৰে লোৱা জ্ঞানতকৈ ঘৰুৱা শিক্ষকৰ পৰা লোৱা জ্ঞান অতি প্ৰয়োজনীয় বুলি কব নোৱাৰি। কাৰণ দুদিনৰ পিছত এওঁলোকৰ মাজৰে কিছুসংখ্যকে আমাৰ অনাগত বংশধৰসকলক কি শিক্ষা দিব? আৰু ইয়াৰ বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলতকৈ জ্ঞানী শিক্ষকসকলেই দায়ী বহু পৰিমাণে। কাৰণ বহুতো শিক্ষকে মাথো অৰ্থ উপাৰ্জনৰ বাবে এই ক্ষেত্ৰত আত্মনিয়োগ কৰে। সেয়ে শিক্ষকসকলে নিজ ক্ষুদ্ৰ স্বাৰ্থ ত্যাগ কৰি এটা মহান জাতি গঢ়াৰ ব্ৰতেৰে প্ৰকৃত শিক্ষা-জ্ঞান যদি বিদ্যালয়তে দান নকৰে তেন্তে বৰ্ত্তমানৰ অধিক সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগতে সমাজখনো ভয়াবহ অন্ধকাৰত পতিত হ'ব।

আজি আমি নিজকে সুসভ্য-সুশিক্ষিত বুলি তৃপ্তি লভোঁ, কওঁ। কিন্তু আমি জানো সচাঁই সুসভ্য-সুশিক্ষিত? আমি জানো এখন সভ্য সমাজৰ মানুহ! এইখন দেশত বাস কৰা প্ৰতিজনেই সুসভ্য-সুশিক্ষিত নে? আৰু আনহাতে আমি যেতিয়া নিজকে সুসভ্য-সুশিক্ষিত বুলি তৃপ্তি লভিছোঁ তেতিয়া আনহাতে কি কৰিছো! লোকচক্ষুৰ আঁৰত বা দেখদেখকৈ দুৰ্নীতি, ব্যভিচাৰত লিপ্ত হৈছো। আমাৰ সমাজৰ ভৱিষ্যতে গুৰি ধৰিব লগা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বেয়া পথ দেখুৱাই দিছো। আমি শিক্ষিত বুলি যহাওঁ; কিন্তু ইমান বিশাল দেশখনত সচাঁ অৰ্থত শিক্ষিত লোকৰ সংখ্যা তেনেই তাকৰ। উন্নত দেশৰ মানুহে কিন্তু আমাক শিক্ষিত বুলি গণ্য নকৰে। আমাক এখন অশিক্ষিত দেশৰ মানুহ বুলি কয়। আমাক শিক্ষা দিবলৈ তেওঁলোকে মিচনাৰী ফাদাৰ চিষ্টাৰ পঠিয়ায়। এইটো হয়তো অন্যায়। গড় হিচাপত কিমান শিক্ষিত আছে তাৰেদেশখনক বিচাৰ কৰাৰ যুক্তি আছে। আমাৰ দেশখনতো বহুতো চহকী লোক আছে। শিক্ষিত লোক আছে। খেতি কৰিবলৈ মানুহ আছে। মাটিও আছে যথেষ্ট। তথাপি কিয় বাৰু আমি ভিক্ষা-পাত্ৰ লৈ দেশে-দেশে ধন-বিচাৰি, খাদ্য বিচাৰি যাওঁ! কি ভাবে আমাক বিদেশৰ মানুহে? এখন ভিক্ষাৰীৰ দেশ বুলি নাভাবেনে! আৰু অকল ভবাই নহয়, ঠাট্টা কৰি আমাক, আমাৰ দেশখনক কয়, এখন ভিক্ষাৰীৰ দেশ বুলি! 'এ লেণ্ড অৱ বেগাঁছ।' আৰু আমি কোন যুক্তিত এই সত্যৰ প্ৰতিবাদ কৰিম যেতিয়া আমি নিজেই শ্ৰমবিমুখ হৈ পৰিছো। হয়তো এচাম নীতিভ্ৰষ্ট স্বাৰ্থপৰ মানুহৰ বাবে এনে হৈছে। আমাৰ পথাৰত যথেষ্ট খেতি হয়। আমাৰ কৃষকে-শ্ৰমিকে যথেষ্ট সম্পদৰ সৃষ্টি কৰে। কিন্তু সেইবোৰ লুট-পাত কৰি যায় সেইচাম মানুহে। দুৰ্ভিক্ষৰ সৃষ্টি কৰে। কুইণ্টলে কুইণ্টলে সোণ, কোটিয়ে কোটিয়ে টকা লুকুৱাই থৈ কৃত্ৰিম নাটনিৰ, আকালৰ সৃষ্টি কৰে। দেশখনক ভিক্ষাৰী সজাইছে। কিন্তু সিহঁত নীতিভ্ৰষ্ট, স্বাৰ্থপৰ; ঠিকেই! কিন্তু তাৰ বিপৰীতে আমাৰ শিক্ষিত লোকসকলে কি কৰিছে? এই দুৰ্নীতি, অপকৰ্ম আঁতৰাবলৈ জানো যত্ন কৰিছে? তেওঁলোকে জানো শিক্ষাক এটা বিশেষ শ্ৰেণীলৈ আঁচুতীয়াকৈ লুকুৱাই থোৱা নাই? শিক্ষাৰ সোঁত জানো তেওঁলোকে গ্ৰাম্য-

জীৱনৰ মাজলৈ বোৱাই দিছে। অথচ গ্ৰাম্য জীৱনতে দৃশ্যমান হৈ লুকাই আছে দেশখনৰ মেৰুদণ্ডৰ এটা ভাগ। গ্ৰাম্যলোকে শিক্ষাৰ বাবে নিজৰ কষ্টাৰ্জিত ধনেৰে খৰছ যোগাইছে। এটি ছাত্ৰ বা এজনী ছাত্ৰীক শিক্ষিত কৰিবলৈ চৰকাৰে হেজাৰ-হেজাৰ টকা খৰছ কৰে। কৰিব লগীয়া হয়। কিন্তু সেই টকা ক'ৰ পৰা আহে? সেয়া হয়তো সকলোৱে জানে। আৰু তেওঁলোকক বঞ্চিত কৰি তেওঁলোকৰ ধনেৰে শিক্ষা লোৱাৰ কি নৈতিক অধিকাৰ আছে আমাৰ? অৱশ্যে পৰিস্থিতি সাপেক্ষে শিক্ষা লৈও, সেই শিক্ষাৰে যদি তেওঁলোকৰ প্ৰগতিৰ বাবে একো কৰিব নোৱাৰি তেন্তে সেই শিক্ষাৰ মূল্যই ক'ত থাকিল? ভাগ্যৰ পৰিহাস—যি সকলোৱে পেটৰ আহাৰ যোগায় তেওঁ থাকে অনাহাৰে। যি শিক্ষাৰ মাচুল যোগায় তেওঁ থাকে অশিক্ষিত হৈ।

আমাৰ সমাজৰ আগত, আমাৰ জীৱনৰ গতিপথত উপস্থিত হোৱা এই জ্বলন্ত সমস্যাবোৰ সমাধান কৰিব পৰা ব্যক্তিৰ সমষ্টি হৈছো আমিয়েই। আৰু প্ৰধানকৈ আমাৰ উঠি অহা বংশধৰসকলক অৰ্থাৎ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক শুদ্ধপথ দেখুৱাব লাগিব আমিয়েই। আজি-কালি দেখোঁ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে সম্পূৰ্ণকৈ জ্ঞান অৰ্জন নকৰাকৈ বহুতো জটিল আৰু কঠোৰ বিষয়ত আগৰণুৱা হয়। নিজৰ বিচাৰ-বুদ্ধিৰে উচিত-অনুচিত স্থিৰ কৰাৰ মানসিকতা হেৰুৱাই পেলাইছে। ই এক চৰম সত্য। কিন্তু আৰু এটা সত্য আছে যে, মানুহৰ জীৱনত এটা বিশেষ সময় আহে, যি সময়ত মানুহৰ হিতাহিত জ্ঞান দমিত হৈ এক দুঃসাহসিক কামলৈ প্ৰৱণতা দেখা দিয়ে। সেই সময়টো হ'ল কৈশোৰ-যৌৱনৰ সন্ধিক্ষণ। এই সময়ত কৈশোৰৰ ভীতি আৰু যৌৱনৰ অনুসন্ধিৎসা সম্পূৰ্ণৰূপে তিৰোহিত হয়। এই সময়তে মানৱ সন্তানসকল অতিকৈ ভাবপ্ৰৱণ আৰু বেপৰোৱা হৈ উঠে। আৰু এই সময়তে সিহঁতৰ বিশ্বাসভাজন হ'ব পাৰিলে সিহঁতৰ হতুৱাই যিহকে ইচ্ছা তাকে কৰাব পাৰি। আমি অলপ লক্ষ্য কৰিলেই দেখা পাওঁ, চৈধ্যৰ পৰা ওঠৰ বছৰৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে বেছিকৈ ইয়াৰ চিকাৰ হয়। আৰু ইয়াৰে সুবিধা লৈ বৰ্ত্তমান এচামে আমাৰ ল'ৰা-ছোৱালীক বিপথে পৰিচালিত কৰিছে নিজ স্বাৰ্থসিদ্ধিৰ বাবে। কিন্তু ইয়ো আমাৰ সামাজিক ব্যৱস্থাৰে অভিশাপ। আমাৰ আওপুৰণি সমাজ-মনোভাবেই দায়ী। দায়ী এই বাবেই যে এজন লৰাই বা এজনী ছোৱালীয়ে যিখন সমাজত—পৰিবেশত বাস কৰে তাত নিজকে সুস্থ ভাবে গঢ়ি তোলাৰ, বিকাশ কৰাৰ পথ নাপায়। ছাত্ৰ-ছাত্ৰী হিচাপে নিজকে জ্ঞান অৰ্জনৰ সফল পথত আগবঢ়াত বাধাৰ সন্মুখীন হয়। এটা সাধাৰণ উদাহৰণ—আমাৰ সমাজত ছোৱালী শাৰীৰিক ভাবে বা মানসিক ভাবে পৰিপুৰ্ণ নহওঁতেই মাক-দেউতাকে দৰা বিচাৰিবলৈ ধৰে। অথচ এই বয়সত ছোৱালীজনীৰ শৰীৰ বা মন কোনোফালৰ পৰাই বিয়াৰ বাবে উপযুক্ত হৈ নুঠে। কিন্তু এই কু-প্ৰথাই আমাৰ লৰা-ছোৱালীৰ মনত এটা ভুল বিশ্বাস আনি দিছে। সিহঁতে ভাবে সিহঁত পৈণত হৈ উঠিছে। তাৰ ফলত দেখা দিয়ে নানা অপকৰ্ম, ব্যভিচাৰৰ

কাহিনী। আৰু আজি এই কেৰোণ আঁতৰাবৰ হ'লে আমাৰ কৰ্ত্তব্য, আজিৰ এই ল'ৰা-ছোৱালীক সত্য অৱগত কৰোৱাৰ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মৰ্য্যদাৰে দায়িত্ব সহকাৰে জ্ঞান অৰ্জন কৰি সুসভ্য-সুশিক্ষিত হ'বলৈ উদগনি দিব লাগিব। তাৰ বাবে তেওঁলোকক দিব লাগিব কৰ্মৰ প্ৰেৰণা। কাৰণ এটা ভাল কৰ্মই আন এটা ভাল কৰ্মৰ বাবে প্ৰেৰণা যোগায়। তেওঁলোকক বুজাই দিব লাগিব যে জীৱনক ভাল পাবলৈ শিকিলেই দুৰ্বল মনৰ দুৰ্বলতা অন্তৰ্হিত হয়। জীৱনক আদৰ্শৰ বেদীত থাপনা কৰিব পাৰি আদৰ্শৰ প্ৰতি স্পষ্ট ধাৰণা হ'লেহে—গভীৰ শ্ৰদ্ধা হ'লেহে! আৰু তেওঁলোকক এইটোও বুজাই দিব লাগিব, জীৱনক সফলতাৰ পথলৈ আগবঢ়াই নিবলৈ লাগে গতি। মুখ্য আৰু প্ৰধান কাম্য—গতি। দ্‌বত্বৰ হিচাপ একেবাৰে অনাৱশ্যক। মূল্যহীন! আৰু এই গতিৰ প্ৰতি থকা আসক্তিয়েই যে আনে নতুন পৰিবৰ্ত্তন তথা নতুন উদ্যম, সেইয়া আমিয়েই অৰ্থাৎ প্ৰতিজন শিক্ষিত লোক, অভিভাৱক তথা শিক্ষাগুৰুৱেই শিকাব লাগিব। অৱশ্যে এইখিনি কৰাৰ আগতে আমাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ সলনি কৰোৱাৰ প্ৰয়োজন। কাৰণ আমাৰ বৰ্ত্তমান শিক্ষা ব্যৱস্থা এনেকুৱা যে ই আমাক জীয়াই থাকিবলৈ নিশিকায়। ভৰিৰ ওপৰত থিয় দি খোজ কঢ়াৰ পৰিবৰ্ত্তে চুঁচৰিবলৈ শিকায়। যি কান্দোন মুখত লৈ ভূমিষ্ঠ হৈছিলো সেই কান্দোনকে চিৰকাল সাৱটি থাকিবলৈ বাধ্য কৰায়।

আজি আমাৰ ল'ৰা-ছোৱালী বা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনবোৰ গঢ়ি উঠিছে বিজ্ঞানক কেন্দ্ৰ কৰি। পৃথিৱীৰ অন্যান্য দেশত বিজ্ঞানক ইমান প্ৰাধান্য দিছে যে সেইবোৰ দেশৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বিজ্ঞানৰ বাস্তৱ পটভূমিৰ লগত শৈশৱতে পৰিচিত হৈ মনোবিকাশৰ আচল পথ তথা পৰিবেশ পায়। কিন্তু আমাৰ দেশত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে আজিও গৰুৱে টনা নাঙল আৰু গাড়ীৰ যুগতে পাক-ঘূৰণি খাই আছে। আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত বিজ্ঞানৰ স্থান এতিয়াও এশ বছৰ অতীততে পৰি আছে। আৰু এয়া হৈছে একমাত্ৰ দলীয় ৰাজনীতিৰ বাবে। ৰাজনীতিৰ স্বাৰ্থতে আমাৰ দেশত যন্ত্ৰ-যুগক আগবাঢ়ি যাবলৈ দিয়া হোৱা নাই। শিক্ষাক ৰাজনীতিৰ চালেৰে ঢাকি থোৱা হৈছে। আজিও মানুহে কায়িক ভাবে ৰিক্সা চলায়, ঠেলা টানে, কাঠৰ নাঙলেৰে হাল বায়। গৰু-মহে গাড়ী টানে। ৰেল-বাছৰ নাটনিত স্বাভাৱিক জীৱন যাত্ৰা স্তব্ধ হৈ পৰিব খোজে। ইয়াৰ বিপৰীতে আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনবোৰ বৈ থকা নাই। সিহঁতে কল্পনাৰ ডেউকাত স্পুৎনিক গতিৰে উঠি ফুৰিছে। ব্যৰ্থ আকাংক্ষাৰ বলি হৈ অবাটে-কুবাটে গৈছে। নিৰুদেশ হৈছে সেই গতিবেগ চৰিতাৰ্থ কৰাৰ আশাত। আৰু এই সন্ধিক্ষণত আমাৰ মুখ্য কৰ্ত্তব্য, প্ৰতিজনৰ নৈতিক দায়িত্ব, এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক সুপথ দেখুৱাই দি তেওঁলোকৰ ভুল ধাৰণৰ পৰা মুক্ত কৰাটো। আমিয়েই তেওঁলোকক কল্পনাৰ জগতখনৰ পৰা আঁতৰাই আনি কঠোৰ বাস্তৱৰ লগত দৃঢ় মনোবলেৰে সংগ্ৰাম কৰিবলৈ শিকাব লাগিব, প্ৰেৰণা দিব লাগিব। আমিয়েই তেওঁলোকক অতি স্পষ্টভাবে তথা অতি কোমলতাৰে বুজাই দিব লাগিব মানৱ সমাজৰ প্ৰতি—গুৰুজনৰ প্ৰতি তেওঁলোকক কৰ্ত্তব্য পালনৰ কথা। কিন্তু ইয়াৰ গুৰুভাৰ গ্ৰহণ কৰিব লাগিব শিক্ষাগুৰুসকলে। কাৰণ ই তেওঁলোৰ নৈতিক দায়িত্ব। অৱশ্যে শিক্ষাৰ অগ্ৰগতিৰ ক্ষেত্ৰত যে শিক্ষকেই একমাত্ৰ লাইখুটা, এই কথাও সাৰ্ব্বিক নহয়। ইয়াৰ লগতে গৰিষ্ঠ সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীও জড়িত। আৰু ই হ'ল দাৰ্শনিক দৃষ্টিভংগী। ঠিক সেইদৰেই শিক্ষাগুৰুসকলৰ অবহেলিত মানসিকতাই আমাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈ বাধ্য যে ই কেৱল অতীত বা বৰ্ত্তমানেই নহয়; সম্পূৰ্ণৰূপে ই ভৱিষ্যতৰো নিৰ্ভৰশীল। এজন মানুহৰ মনৰ লগত দেহৰ লগত যি অদৃশ্য সম্বন্ধ ঠিক তেনেদৰেই শিক্ষাগুৰু আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজত একেই সম্বন্ধ বিদ্যমান। পৰিস্থিতিৰ লগত বুজাপৰাৰে পৰস্পৰে যদি শিক্ষাৰ জ্ঞান অৰ্জনৰ অগ্ৰগতিৰ পথত নিঃস্বাৰ্থতাৰে সমান পদক্ষেপেৰে সক্ৰিয় অংশ গ্ৰহণ কৰে, তেনে শিক্ষাৰ উন্নতি আৰু প্ৰকৃত সফলতাৰ উচ্চ শিখৰত উপনীত হ'বলৈ বেছি সময়ৰ প্ৰয়োজন নহয়। তেন্তে এতিয়া আমি কব পাৰো, আহক; শিক্ষাগুৰুসকল, সমাজৰ সচেতন ব্যক্তিসকল, অভিভাৱক সকল তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল, সকলোৰে এক সুঁতিত মিলি আগুৱাই যাওঁ আৰু যদিহে আজি এক সুঁতিত মিলি আগুৱাই যাওঁ আমাৰ শিক্ষা ধন্য হ'ব। আমাৰ উন্নতি অনিবাৰ্য্য আৰু আমাৰ উন্নতিয়েই সমাজ তথা দেশৰ উন্নতিৰ মূলভেটি। নৈতিক কৰ্ত্তব্যৰ পথত অবহেলা নকৰিব। এই কৰ্ত্তব্য মহান আৰু নিঃস্বাৰ্থতাৰে পৰিপূৰ্ণ। ০০০

অলপ হাহোঁ

পগলা ফাটেকত এজন পাগলে বেৰত কাণ লগাই একান্ত মনে কিবা শুনি থকা দেখি আন এজন পগলাইও বেৰত কাণ দিলেহি ! অলপ সময় তেনেকৈ থকাৰ পিছত ২য় পগলাই কলে । ২য় পগলা— আৰে ভাই, তইনো কি শুনিছ ? মই দেখোন একো শুনা নাই—'

১ম পগলা—বহ বে তই পাগল হৈছ নেকি ? ইমান সময় থাকিও মই একো শুনা নাই । তই এতিয়া আহিয়েই শুনিবি ? ০০০

শ্ৰীগীতামণি ডেকা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

১ম পুৰুষ— কাহাঁ জায়েগা বাবুজী ?
২য় পুৰুষ— পদোৰ ঘৰত ভোজ আছে তালৈ যাওঁ ।
১ম পুৰুষ— তোমহাৰা হাত মে বাতি (টৰ্চ) নেহি হ্যায় ; আদমি কেইছা ইন্‌চাফ কৰেগা ইতনা ৰাতো কা— ?
২য় পুৰুষ— বাতি নালাগে নহয় দোবালাতে হ'ব । ০০০

ৰুবী বৰা
স্নাতক দ্বিতীয় বাৰ্ষিক

প্ৰথম পুৰুষ— ভাইটি তুমি ক'ত থাকা ?
দ্বিতীয় " — ছাত্ৰাবাসত ।
প্ৰথম " — কি পঢ়িছা ?
দ্বিতীয় " — বিঃ এঃ ।
প্ৰথম " — তোমাৰ মেজৰ কিহত ৰাখিছা ?
দ্বিতীয় " — পঢ়া শুনা ভাল নহয় তথাপি স্লিপিঙতে (Sleeping)
প্ৰথম " — হওঁক দিৱা তথাপি মেজৰ আছে যে । ০০০

শ্ৰীচুনীমুনী লস্কৰ

গল্প

পোহৰৰ প্ৰয়োজন

সুনীতি লস্কৰ
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাৰ ৰিজাল্ট ঘোষণা কৰাৰ আজি প্ৰায় এসপ্তাহ পাৰ হ'ল। লৰিংথেপি হাই-স্কুলৰ ৰিজাল্ট আগৰ বছৰতকৈ এই বছৰ ভাল। লক্ষিৰাম ইংতিয়ে লৰিংথেপি হাইস্কুলৰ পৰা পৰীক্ষা দি সুখ্যাতিৰে প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হ'ল। লৰিংথেপিৰ গাওঁবুঢ়া বৰচিং ইংতিৰ প্ৰথম সন্তান লক্ষিৰাম ইংতি। প্ৰথম সন্তানৰ কৃতিত্ব দেখি বৰচিং আনন্দ—উৎফুল্লিত হৈ গাওঁৰ ৰাইজক এটা ফাকেৰে (গাহৰিৰে) সৈতে ডাঙৰ ভোজ দিছে! গাওঁৰ ৰাইজেও দলে-বলে আহি 'দেই আৰনাম', 'মে আৰনাম', 'কেথে আৰনাম', 'কিদিং আৰনাম', বুলি গৃহস্থই আগবঢ়োৱা হৰ (মদ) টোপা ভক্তি-সহকাৰে মুখত দিছে। বহু কষ্ট কৰি হাড়ক মাটি তেজক পানী কৰি লক্ষিক বৰচিঙে পঢ়া-শুনাত আগ বাঢ়িবলৈ সুবিধা দিছে। পঢ়া-শুনাত লক্ষিৰাম সৰুৰে পৰাই তীক্ষ্ণ বুদ্ধি-সম্পন্ন আছিল। তাৰ অমায়িক ব্যৱহাৰ আৰু সৰলতাৰে স্কুলখনৰ ছাত্ৰ-শিক্ষক সকলোৰে প্ৰিয় পাত্ৰ হৈ পৰিছিল। লক্ষিয়ে বিশেষকৈ প্ৰধান শিক্ষক ৰঞ্জিত বৰাৰ পৰা বন্ধু-সদৃশ মৰম স্নেহ পাবলৈ ধৰিছিল। সেয়ে, পঢ়া-শুনাত সি দুগুণ উৎসাহ পালে। লক্ষিৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে শিক্ষক ৰঞ্জিত বৰাই সাৰ-পানী যোগান ধৰিছিল।

জিলাখনৰ ভিতৰত পঢ়িবলৈ ভাল কলেজ নোহোৱা নহয়, কেতিয়াবা প্ৰফেচাৰৰ অভাৱ, কেতিয়াবা কলেজৰ বিভিন্ন দাবীত ধৰ্মঘট আৰু কেতিয়াবা স্বায়ত্ব শাসিত ৰাজ্য দাবী-গোটৰ বন্ধ আহ্বান, কেতিয়াবা নিবিচৰা গোটৰ আহ্বান ইত্যাদিবোৰ কাৰণতে লক্ষিয়ে গুৱাহাটী কটন কলেজলৈ বুলি ঢাপলি মেলিলে। লক্ষিৰ শিক্ষক ৰঞ্জিত বৰাই গুৱাহাটীত গৈ সকলো সা-সুবিধা চা-চিনাকি কৰি দি সহায় কৰিবলগীয়া হৈছিল!

কাৰণ তাৰ কথা জনা-শুনা মানুহ বুলিবলৈ নিজা কোনো নাছিল। ৰঞ্জিত ৰবাই লক্ষিক গুৱাহাটীৰ কলেজত নাম ভৰ্তিকৰণৰ পৰা সকলোখিনি কাম কৰি দি আহিল ! গাওঁবুঢ়া বৰচিঙে ৰঞ্জিত ৰবাক দেৱতা জ্ঞান কৰিবলৈ ধৰিলে। দুয়োৰে মাজত এক নিবিড় সম্পৰ্ক গঢ় লৈ উঠিল। ৰঞ্জিত ৰবা প্ৰথমে লবিং থেপিলৈ আহি ঠাইখনত একেবাৰে মন বহাব পৰা নাছিল। সকলোৰে দেখিছিল ৰবাই হাত থকা চকি এখন পাৰি লৈ বাৰান্দাত অকলে অকলে মন মাৰি বহি থকা, সঘনে ঘৰলৈ অহা যোৱা কৰা ইত্যাদি। লাহে লাহে লক্ষি বিভিন্ন গুণৰ মাজেৰে মাষ্টৰ ৰঞ্জিৎ ৰবাৰ সঙ্গী হৈ পৰিছিল। সেয়ে পিছলৈ মাষ্টৰে লক্ষিৰ লগতে বহু সময় কটাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। এতিয়া লক্ষিক থৈ অহাৰ পৰা মনটো উৰুঙা উৰুঙা লগা হ'ল। আকৌ যেন সেই প্ৰথমৰ আচহুৱা পৰিবেশটো ঘূৰি আহিছে। অকলশৰীয়াকৈ অলপ দিন পাৰ হ'ল। সচাঁয়ে ৰঞ্জিৎ ৰবা যেন একেবাৰে অকল-শৰীয়া, এই ভাবে মানুহজনৰ মনটো গোমা কৰি ৰাখিবলৈ ধৰিলে। দিনবোৰ বাগৰি থাকিল। মাষ্টৰ ৰঞ্জিৎ ৰবাই বিয়া পাতিলে। দাম্পত্য জীৱনৰ পাতনি মেলিলে। পত্নীৰ সঙ্গে মাষ্টৰক আমনিদায়ক সময়বোৰ পাৰ কৰাত বহু পৰি-মাণে সহায় কৰিলে। লাহে লাহে লবিংথেপিত মাষ্টৰ-মাষ্টৰণীৰ মন বহিল। আগতকৈ ঠাই-খনৰ পৰিবেশ অলপ উন্নত হ'ল। স্কুলৰ কাষতে ৰঞ্জিৎ মাষ্টৰে মাটিও এবিঘা কিনিলে। নতুন ঘৰ-দুৱাৰ সাজি তাতে নিগাজিকৈ খোপনি পুতিলে। ৰঞ্জিৎ ৰবা এতিয়া লবিংথেপিৰ বাসিন্দা।

কটন কলেজলৈ গৈ লক্ষিয়ে প্ৰথমে এখন নতুন সমাজত খাপ খাই পৰিবলৈ অলপ অসু-বিধা পাইছিল। আগতে কোনো ছাত্ৰাবাসত থকাৰ নাম-গোন্ধ নোপোৱা লক্ষিয়ে প্ৰথমে বেগিঙৰ কোবত গুচি আহিব বিচাৰিছিল। কিন্তু ওপৰ মহলাৰ ছাত্ৰ হেমাৰি চ'কবিৰ বুজনিত থাকিল। নবাগতা আদৰণীৰ পিছৰ পৰা লক্ষিয়ে সমনীয়াকে ধৰি সকলোৰে লগত সকলোৰে আগ-তেই মিলি পৰিছিল। কলেজৰ সকলো অনুষ্ঠানতে যোগদান কৰিবলৈ ললে। লগে লগে নিজৰ প্ৰতি-ভাৰে জনপ্ৰিয়তা অৰ্জন কৰিলে। লক্ষি সকলোৰে প্ৰিয়-পাত্ৰ হৈ পৰিল। ছাত্ৰ একতা সভাৰ কোনোবা এটা সভাপদ লাভ কৰিবলৈও সামৰ্থ্য অৰ্জন কৰিলে। এসময়ত লক্ষিক কলেজৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পৰা অধ্যাপক-অধ্যাপিকাকে আদি কৰি সকলোৰে চিনি পালে তাৰ প্ৰকাশিত গুণবোৰৰ বাবে। লক্ষি আছিল স্বভাৱত খুব অমায়িক, নিৰ্জনতা প্ৰিয়। ছাত্ৰাবাসত থাকি আমান লগা সময়চোৱাত সি কোনো দিনে নগৰৰ নাম-গোন্ধ নোপোৱা ঠাইবোৰ থোজ কাঢ়ি চাই ফুৰিছিল। নগৰৰ উচ্চ অট্টালিকাবোৰ দেখি লক্ষিয়ে মনতে বহু কথা ভাৱে। মাজে মাজে সি ওচৰতে থকা দীঘলী পুখুৰীৰ পাৰত বহি সাঁতোৰ চায়, কেতিয়াবা ওচৰৰে জিলা পুথিভঁৰালত বহে, কেতিয়াবা গান্ধী পাৰ্কত, বিশেষ অনুষ্ঠান থাকিলে ৰবীন্দ্ৰ ভৱনত, এনেকৈয়ে দুটা বছৰ পাৰ হ'ল। উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিজ্ঞান

শাখাৰ শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত লক্ষিয়ে সুখ্যাতিৰে প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হ'ল। দেউতাক বৰচিঙৰ লগতে ঠাইখনবো সুনাম অৰ্জন কৰি লক্ষি আগবাঢ়ি গৈ উচ্চ শিখৰত অৱতীৰ্ণ হবলৈ এক নৱ উৎসাহে পুনৰ সংকীয়নি দিলে। কিছুদিনৰ পিছত লক্ষি অসমৰ সংৰক্ষিত আসনত মাদ্ৰাজত মেডিকেল কলেজত পঢ়িবলৈ গ'ল। তাত বহুতো অসমৰ ল'ৰা লগ পালে। জাতকুল নিৰ্বিচাৰি একে অসমবাসী হৈ একে লগে মিলিজুলি তাত থাকি লক্ষিয়ে দিনবোৰ আনন্দতেই অতি-বাহিত কৰিবলৈ ধৰিলে। অসমৰ গোটেই কেইজন একে লগে থাকে, ফুৰে। মাদ্ৰাজী বোৰৰ লগত প্ৰথমে ভাৱৰ আদান-প্ৰদান কৰাত অসুবিধা হৈছিল। পিছলৈ তেওঁলোকৰ লগত সকলো ক্ষেত্ৰতে অভ্যস্ত হৈ পৰিল। সময়বোৰ এনেকৈয়ে বাগৰিব ধৰিলে। ডাঙৰ চহৰত থাকি লক্ষিয়ে নিজৰ সমাজখনৰ কথা পাহৰি যোৱা নাই। লংকি আছিল প্ৰথমে লাজকুৰীয়া আৰু ঠেক অন্তৰৰ, আজি সেই লংকিৰ দ্ৰুত পৰিবৰ্ত্তন হ'ল। তাৰ ঘৰখনলৈ ৰবকৈ মনত পৰে, কিন্তু খুব কম দিন বন্ধ পায়, দূৰৈ বাট সঘনে অহা-যোৱাও কৰিবও নোৱাৰে। লগে লগে আৰ্থিক ফালৰ পৰাও কিছু বাধা আহি পৰে। লাখুটি লোৱা বুঢ়া পিতাক, কঁকাল পৰা মাক, ভায়েক আৰু এক মাত্ৰ ভনীয়েকজনীলৈ মনত পৰিলে সদায়ে তাৰ পঢ়া-শুনা ক্ষেত্ৰত ব্যাঘাত জন্মে। কিয়নো ভায়েক-ভনীয়েক দুয়োটাই আজিলৈকে প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাটোকে পাছ কৰিব নোৱাৰিলে। লগৰ সমনীয়াবোৰৰ মাজত কেতিয়াবা ঘৰুৱা কথা ওলালে লক্ষিয়ে ঠাইতে নাইকিয়া হয়। সৰুকালৰ কথাবোৰ তাৰ বাৰুকৈয়ে মনত পৰে। তাৰ সৰু অৱস্থাত কেনেকৈ মাকে সৰু কেচুৱা ভনীয়েকক আগফালে কাপোৰ বান্ধি ওলমাই লৈ, পিঠিত ইংটঙত (হোৰাত) পাহাৰৰ পৰা থেং (খেৰি) লৈ হাবিৰ মাজৰ লুংলুঙীয়া বাটেৰে কঢ়িয়াই আনিছিল। ভায়েক আৰু সি কেনেকৈ দেউতাকৰ লগত পাহাৰত আৰা কৰিছিল, আৰাৰ ধান বা ফচল যেতিয়া বনৰীয়া হাতীয়ে খাই নষ্ট কৰিবলৈ আহে তেতিয়া জুই জ্বলাই হুলস্থূল কৰি কেনেকৈ হাতী খেদিছিল, আৰাৰ ফল-মূল আদি কেনেকৈ পোন্ধৰ/বিশ কিলোমিটাৰ খোজ কাঢ়ি আনি বজাৰত বিক্ৰী কৰি প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী কিনিছিল, বনৰীয়া হাতীৰ ভয়ত কেনেকৈ একুৰা ডাঙৰ কাঠ খৰিৰ জুই জ্বলাই তাৰ চাৰিওকাষে দিনটোৰ ভাগৰত শুই পৰিছিল, মাকে কেনেকৈ হৰ (মদ) তৈয়াৰ কৰি বিক্ৰী কৰিছিল, হাবিৰ পৰা মাকে হেনৰু (কচুঠাৰি) বাঁহ গজালি, ঢেকীয়াশাক, নাকু, বিচাৰি আনি কেনেকৈ বান্ধি খুৱাইছিল, বছৰেকৰ মূৰত পতা চৰকদেউ পূজা, কাৰোবাৰ ঘৰৰ চুমাং কাণ, ৰিচ-নিমকেৰ নানা অনুষ্ঠান আদিৰ কথাবোৰ ডাঙৰ চহৰত থাকিও লক্ষিৰ প্ৰায়ে মনত পৰি থাকে। পশ্চিমীয়া সাজ-পাৰ, চলন ফুৰণৰ ঢং লংকিয়ে নগৰত থাকিও অনু-কৰণ কৰিবলৈও তাৰ মন নোহোৱা নহয়। সি তাৰ ঘৰৰ দুৰ্বল আৰ্থিক অৱস্থাৰ বাবে সকলো বোৰ আগ্ৰহ-ইচ্ছাক সামৰি ৰাখিব লগীয়া হৈছে ! দেউতাক বৰচিঙে তাক পঢ়াৰ খৰছ

কেইটাহে কোনোমতে যোগান ধৰি আহিছে। তাতে যদি সি টকাবোৰ অনাহকত খৰচ কৰে তেতিয়া হ'লে তাৰ নিজৰ হাতৰ কুঠাৰ ভৰিত মাৰা হব। সেয়ে সি অলপ ভাবি-শুনি খৰচ কৰে। দিনবোৰ বাগৰি গৈ আছে চকুৰ পচাৰতে। মাদ্রাজত দুটা বছৰ পাৰ হ'ল লক্ষিয়ে গমকে নাপালে। লক্ষিৰ মনটো কেতিয়াবা সিহঁতৰ সমাজ সংস্কাৰৰ ঢৌৰে ঢৌৱাই যায়। উন্নত সমাজ ব্যৱস্থা দেখি সি সিহঁতৰ সমাজ ব্যৱস্থাৰ কথা ভাবি মাজে-মাজে দুখ কৰে। এতিয়াও সিহঁতৰ সমাজে পোহৰ পোৱা নাই। এতিয়াও মানুহ টান নৰিয়াত পৰিলে চিকিৎসকৰ পৰামৰ্শ নলৈ কুকুৰা কাটি পূজা কৰাৰ প্ৰথা চলিয়ে আছে। আজি বিজ্ঞানৰ ন ন আৱিষ্কাৰৰ যুগতো ল'ৰা-ছোৱালীয়ে স্কুল-কলেজৰ মুখ দেখা নাই। আগৰ দিনৰ মানুহৰ দৰে অৰ্ধ উলঙ্গকৈ কাপোৰ কানি পিন্ধা, বুকুত মেথনি মাৰি আগফালে এটা কেছুৱা ওলমাই, পিঠিত ইং টং লৈ বজাৰত হব বেছিৰলৈ অনা সংস্কৃতি, নীতি-নিয়মবোৰ এতিয়াও আতঁৰা নাই। এতিয়াও সিহঁতৰ সমাজত অজ্ঞানতা, অন্ধ-বিশ্বাস, কুসংস্কাৰ দূৰ কৰি নিকা সমাজ গঠন কৰিব পৰা নাই। এনেধৰণৰ অসুবিধা দূৰ কৰিবলৈ হ'লে সমাজখন আৰ্থিক ভাৱে টনকিয়াল হ'ব লাগিব। কেনেকৈ কি কৰিলে সমাজখন উন্নতিৰ জখলাত উঠিব পাৰিব তাকো লক্ষিয়ে চিন্তা নকৰা নহয়। এইবোৰ কথা ভাবি লক্ষি কেতিয়াবা অন্যমনস্ক হৈ পৰে। সেয়ে সি ৰহবাৰ লগৰ সমনীয়াবোৰক বহু প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিব লগীয়া হৈছে।

গাওবুঢ়া বৰচিঙে হাতত লাখুটি দাল লৈ থৰক বৰক খোজেৰে, নকৈ গঢ়া আলিবাটটোৰে আগবাঢ়ি গৈ আছে। বৰষুণ পৰিছে। নতুন মাটি তোলা কেঁচা ৰাষ্টা, পিছলো যথেষ্ট হৈছে। মাজে মাজে বৰচিঙৰ ভৰি পিছলিও গৈছে। কোনোমতে আহি পকি ৰাস্তা উঠিল, পুতেক লক্ষিলৈ টকা কেইটামান মণি অৰ্ডাৰ কৰিবলৈ লৰিংথেপিৰ শাখা ডাকঘৰ পালেগৈ। ডাক বিভাগৰ মুৰবীজনক দেখি বৰচিঙে — — 'কাৰদম বাবু, কাৰ্দ'ম'

—"কাৰদম"

বুলি অভিবাদন জনালে। জেপত লৈ যোৱা টকা কেইটা আৰু পুতেকৰ ঠিকনাটো মানুহজনৰ হাতত দি সকলোখিনি সহায় কৰিবলৈ অনুৰোধ জনালে। বৰচিঙে প্ৰেৰক হিচাবে মাথোন এটা টিপ চহী কৰিলে। কাম শেষ হোৱাৰ পিছত ডাকঘৰৰ মূৰব্বীজনৰ পৰা বিদায় লৈ গাওঁবুঢ়া ঘৰমুখী হ'ল। জিলা পৰিষদৰ ফালৰ পৰা দিয়া কোট চোলাটো পিন্ধা দেখি গাওঁবুঢ়াক অখিল বসুমতাৰীয়ে পিছফালৰ পৰাই চিনি পাই মাত দিলে।

—"ৰবচিং কাই কোন ফালে গৈছিল ?"

— "ডাক ৰঙলালৈ গৈছিলো, লক্ষিৰ বাবে অলপ টকা ডাকত দি আহিলো। তুমি ক'ত গৈছিলা ?" কথা কেইটা একে উশাহতে কৈ গ'ল। "মই ডিফুলৈ গৈছিলো। কাউন্সিলৰ অলপ খবৰ বাতৰি লৈ আহিলো। C,E,M ক লগ ধৰিব লগা আছিল। কিন্তু লগ কৰা নহ'ল।"

—'মইও কেইদিন মানৰ আগতে গৈছিলো। দেখিছো কাউন্সিলৰ খবৰ ভাল নহয়। সেই আগৰ তেৰাং চাহাব থাকোতে কামবোৰ নিস্বাৰ্থ ভাৱে নিয়াৰিকৈ চলাইছিল। এতিয়া সকলোবোৰ স্বাৰ্থৰ বাটত। এতিয়া শিক্ষিত যুৱকসকলে চৰকাৰ গঠন কৰি জিলা পৰিষদ ওফৰাবহে যেন পাইছো। গাঁৱৰ সহজ-সৰল হোজা মানুহবোৰক চকুত ধুলি দি বুদ্ধিয়ক M. D. C., M. L. A বোৰে নিজৰ স্বাৰ্থ পূৰণ কৰি আছে। ইফালে ইলেকচনৰ সময়ত অমুক দিম অমুক দিম--বুলি ভোট সংগ্ৰহ কৰি কথা দি যোৱা মানুহবোৰক তেওঁলোকৰ ওচৰলৈ গলে চিনি নোপোৱা হয়। আগৰ ইংতি, তেৰাং, হাঞ্চে আদি মিনিষ্টাৰসকল বৰ ভাল আছিল। আগেয়ে বল বুকুত থাকোতে গৈছিলো ৰাজনীতিৰ মেৰপাকত সোমাবলৈ, এতিয়া আৰু বুঢ়া হ'লো। ডেকা বয়স গ'ল যেতিয়া সকলো গ'ল। এতিয়া কাৰ্বি আদৰবাৰ, জনতা, পিপলচ কন্‌ফাৰেঞ্চ, ডেমক্ৰেটিক ফৰামৰ নেতাসকলৰহে জোৰ ··· ···।"

ইত্যাদি কথাবোৰ অখিলক বাটে-বাটে কৈ গ'ল। গোটেই বাটটো বৰচিং গাওঁবুঢ়াই অহৰহ কথা কৈ গৈ থাকিল, অখিলে মাথো শুনি গৈছিল। গাওঁবুঢ়াৰ মুখত ৰাজনীতিৰ কথা বেছিকৈ ওলায়। একেটা কথাকে বাৰে বাৰে কৈ থাকে, সেয়ে বহুতে বুঢ়া মানুহবোৰৰ লগত কথা পাতি বেয়া পায়। গাওঁবুঢ়া গৈ ঘৰ সোমাল। অখিলৰ ঘৰ বুঢ়াৰ ঘৰৰ পৰা এক ফাৰ্লং মান যাব লাগে।

ৰবচিং গাওঁবুঢ়াৰ দিনতে লৰিংথেপিৰ বহুতো উন্নতি হ'ল। ৰাষ্টা-ঘাটৰ উন্নতিও হ'ল। চৰকাৰে খণ্ড উন্নয়ণৰ কাৰ্য্যালয়, চিকিৎসালয়, পানী যোগান কেন্দ্ৰ, গড় কাপ্তানি বিভাগ, স্কুলৰ উন্নতি, এগ্ৰিকালচাৰ, চেৰীকালচাৰ ফাৰ্ম আদি স্থাপন কৰি দিলে। আগতকৈ ঠাইখনৰ বহুত পৰিবৰ্ত্তন হ'ল। যি ঠাইত দিনতেই বনৰীয়া হাতী-বাঘৰ উপদ্ৰৱত মানুহ ভয়ত পেপুৱা লাগিছিল, তাত এতিয়া মানুহৰ ভয়ত বনৰীয়া হাতী-বাঘ পেপুৱা লগা অৱস্থালৈ উন্নীত হ'ল। লৰিংথেপিত সাতদিনীয়া বজাৰ বহে। ঠাইখনৰ দ্ৰুত পৰিবৰ্ত্তন মন কৰিব লগীয়া। বৰচিঙৰ আগৰ সেই জংঘলী পৰিবেশটোলৈ মনত পৰিলে হৃদয় দুৰু দুৰু কঁপিবলৈ ধৰে। য'ত তেওঁৰ ডেকা বয়সত মাকে অচিন ৰোগত চিকিৎসাৰ অভাৱত অকাল মৃত্যুক সাৱটি লৈছিল, দেউতাক আৰু ভায়েকক বনৰীয়া ইংনাৰে (হাতীয়ে) দিনতেই গছকি প্ৰাণ নাশ কৰিছিল। ভাবিলে গা সিয়ৰি উঠে। এতিয়া পুতেক লক্ষিলৈ বৰচিঙে বৰ আগ্ৰহেৰে বাট চাই আছে। তেওঁৰ অপূৰ্ণ আশা পুতেক লক্ষিয়ে পুৰণ কৰিব। ঠাইখনৰ অৱস্থা আৰু উন্নত কৰিব। নকৰিব জানো, লক্ষিয়ে বৰচিঙৰ আশা পূৰণ ? কথাবোৰ ভাবি বৰচিঙৰ মন কেতিয়াবা কলীয়া ডাৱৰে আবৰি ধৰে।

এদিন শিক্ষা শেষ কৰি লংকি ঘৰলৈ উভতিল। দুমাহৰ পিছতে ওচৰৰ ৰাজ্যিক চিকিৎসালয়ত স্থানীয় লোক হিচাবে আগস্থান পালে। লংকি এসময়ত লৰিংথেপিৰ নাম কৰা ডাক্টৰ হিচাৱে পৰিগণিত হ'ল। ইফালে কাৰ্বি আংলং জিলাৰ স্বায়ত্ব শাসিত ৰাজ্য দাবীৰ ঢৌ প্ৰৱল হৈ উঠিল। স্বশাসিত ৰাজ্যৰ দাবীৰ ঢৌৱে মনটোও

টোৱাই গ'ল। কাৰ্বি যুৱক সমাজে লক্কিক আগস্থান লোৱাটো পোন-পটীয়াকৈ বিচৰা নাই। বহুতো যুৱক-যুৱতী স্বায়ত্ব শাসিত ৰাজ্য দাবীৰ বিপক্ষে হোৱা গণ্ডগোলত আহত হৈ লক্কিৰ চিকিৎসাধীন হৈ আছে। জিলাখনৰ ঠায়ে-ঠায়ে হিংসাত্মক ঘটনা ঘটিবলৈ লৈছে। আন্দোলনৰ জুই কুৰা ববকৈ জ্বলি উঠিছে।

ৰবচিঙে পুতেক লক্কিক বিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰি দি কাৰ্বি সমাজৰ ৰীতি অনুসৰি মোমায়েকৰ জীয়েক কাৰেঙৰ সৈতে বিয়া পাতি দিলে। বিয়া সুকলমে অতিবাহিত হ'ল। লক্কি-কাৰেঙৰ দাম্পত্য জীৱনে পাতনি মেলিলে। বিয়াৰ পিছত এবছৰ শহুৰেকৰ ঘৰত থাকিব লগীয়া সামাজিক বাধ্য-বাধকতা অনুসৰি লক্কি শহুৰেকৰ ঘৰ অভিমুখে ঢাপলি মেলিলে। শহুৰেকৰ ঘৰত কোনোমতে এটা বছৰ পাৰ কৰি পুনৰ লৰিংথেপিলৈ কাৰেঙৰ সৈতে গুচি আহিল। গাওঁবুঢ়া ৰবচিঙে আনন্দ দিনক দিনে বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰিলে। ঘৰখন এক আনন্দৰে মুখৰিত হৈ পৰিল। ৰবচিঙৰ কিছু দিনৰ পিছত নাতি ওমলাবলৈও পালে। পুতেক লক্কিয়ে চাকৰি কৰি দুপইচা ঘটিছে আৰু ঘৰখনো লাহে-লাহে উঠি আহিছে। গাঁৱৰ ৰাইজৰ চকু পৰিছে। ঘৰখনৰ উন্নতি দেখি চকু চৰহা কিছুমানে গাওঁবুঢ়া ৰবচিঙৰ ঘৰখনৰ বদনাম বাহিৰত বুবু-বাবা কৰিবলৈ ধৰিলে। লক্কিৰ চাকৰিটো হোৱাৰ পিছত ঘৰৰ অৱস্থা ভাললৈ আহিল। তাৰ কিন্তু আভিজাত্যৰ ভেম অলপো নাই। ধনী-দুখীয়া লক্কিৰ চকুত সকলো সমান।

লৰিংথেপিৰ সাতদিনীয়া বজাৰৰ দিন। ঠাইখনত বজাৰ বহিলে প্ৰায়ে মদাহীৰ হুলস্থুল দেখা যায়। বজাৰৰ কাষত থকা মিতিৰ বিচাৰি পাহাৰৰ পৰা নমা ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাবোৰে অলপ জিৰণি লোৱাৰ নিয়ম আগৰে পৰা চলি আহিছে। লক্কিৰ ঘৰলৈ সমনীয়া হাৰচিং, মেনচিং, ধনচিং আদি কেইজনমান আহিল। বন্ধুবৰ্গৰ মাজত হোৱা কথোপকথনৰ মাজতে ওলোৱা এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰত লক্কিয়ে কৈছিল—"অসম খন "Divide Assam, Divide Assam" বুলি চিঞৰিলেই নহয়। টুকুৰাৰ ঠাইত ইয়াক চকলিয়াই অসমৰ এশ এটা জনগোষ্ঠীৰ মাজত ভাগ কৰিব লাগিব। অসমখন এনেকৈয়ে ভাগ হৈ থাকিবনে? আজি উদয়াচল, বৰোলেণ্ড, কালিলৈ কাৰ্বি ৰাজ্য, কাচাৰ? আগৰ সেই বৃহৎ অসম সাতভনীত পৰিণত হ'ল। আকৌ আঠভনী হ'বলৈ হ'লে অসমৰ অস্তিত্ব ক'ত? আগৰ সেই বৰ-অসম সাতভনী হোৱাৰ পিছতো উন্নতি কিমান? আজি কাৰ্বি আংলঙত কেইজন ভাল ডাক্টৰ, উকিল, হাকিম, গ্ৰেজুৱেট অফিচাৰ আছে? আঙুলিৰ মূৰত লেখিব পৰা নহয়? স্বায়ত্ব শাসিত ৰাজ্য কোনে চলাব? কাৰ্বিয়ে নে নন-কাৰ্বিয়ে?" লক্কিয়ে কথাবোৰ একে লেথাৰিয়ে কৈ লগৰ কেইজনক বুজাবলৈ ধৰিলে। "শুনা বন্ধু, আমাৰ মানুহবোৰে আচল সমস্যাৰ পৰা ফালৰি কাটি ঘৰ-বাৰীৰ কাৰণে হাই-উৰুমি কৰি থাকোতেই গৈছে। আগৰ বৰ-অসম এতিয়া সাতভনী হ'ল, কিন্তু মানুহবোৰ একে আছে আৰু থাকিব। শোষণ কৰাই শোষণ কৰিয়ে থাকিব, দিন হাজিৰা কৰি ভাত খোৱা কেইটাও তেনেকৈয়ে থাব। সাম্প্ৰদায়িকতা বাঢ়িয়ে থাকিব। কিছুমান কু-চালাক-চতুৰলোকে মুনাফা উঠায়ে চলি থাকিব। এই ক্ষেত্ৰত মই তোমালোকৰ পৰা আশা কৰে মতে সহঁাৰি নেপাওঁ। মোৰ দৰে আৰু বহুজনৰ কথা আবেগ-বিহ্বল ৰাইজে নুশুনে। আমি সম্প্ৰীতিৰে একে লগে থাকিব বিচাৰো। ৰাজনীতিৰ বতাহ কোনফালৰ পৰা কোনফালে বলে তাক ধৰা টান। তথাপি দেখা যাওঁক, কোমল ব'দে কিমান পানী বাষ্পীভূত কৰিব পাৰে। কথাবোৰ বৰ জটিল। সমাধানৰ পথত লাগে বহুতো সহঁাৰি, তেতিয়া হ'লে হয়তো সমস্যা সমাধান হ'ব। এই বিষয়লৈ লক্কিয়ে নেভাবাও নহয়, কিন্তু ইয়াত সমাজৰ সহঁাৰি অবিহনে অকলে চিন্তা কৰা বৃথা।

লৰিংথেপিৰ আজি সাতদিনীয়া বজাৰ। যোৱা সপ্তাহৰ বজাৰৰ দৰে এই সপ্তাহত ডাঃ লক্কিৰ ঘৰত বন্ধু-বান্ধৱ বা মিতিৰৰ ভিৰ নাই। সন্ধিয়া সময় ক্ৰেতা-বিক্ৰেতা সকলো ঘৰা-ঘৰি গৈ শেষ হ'ল। ঠাইখন কাঁহ পৰি জিন যোৱাৰ দৰে হৈছে। চৌদিশে মানুহ-দুনুহ প্ৰায় নেদেখা হ'ল। ঠাইখন স্বাভাৱিক নিস্তব্ধতাত'ক আজি অলপ পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হৈছে। আনদিনাৰ দৰে আজি ৰাতি এপৰলৈকে মদ খাই হুলস্থুল কৰি থকা মানুহবোৰৰও সন্ধান নাইকিয়া হ'ল। ডাঃ লক্কিও সেইদিনা অলপ পলমকৈ শুবলৈ দুৱাৰ খিৰিকী বন্ধ কৰিলে। নিশা বাৰ বাজি বিশ মিনিট পাৰ হৈ গ'ল। ঘৰৰ চৌদিশে নিস্তব্ধতাই বিৰাজ কৰিছে। মধ্য নিশাৰ উই-চিৰিঙৰ মাতে লক্কিৰ মন আকৰ্ষিছে। ঘৰৰ বাহিৰত ঘোপমৰা এন্ধাৰ। বহু সময় হ'ল লক্কি বিছনাত বাগৰা— কিন্তু টোপনি অহা নাই। ঘৰৰ বাহিৰত কোনোবা মানুহৰ মাতৰ গুন্-গুন্‌নি শুনিবলৈ পোৱা গ'ল। লক্কিৰ ভাব হ'ল হয়তো কোনোবাই আন দিনাৰ দৰে দৰব-পাতি বিচাৰি আহিছে। খিৰিকীৰ পৰ্দাৰ ফাকেৰে লক্কিয়ে দেখিবলৈ পালে তাৰ ঘৰৰ চৌদিশে ডেকা লৰাবোৰে আগুৰি আছে। ৰাতিৰ আন্ধাৰত কাকো চিনিব পৰা নাই। দৰ্জাত টুকুৰিওৱা শুনা গ'ল। লক্কিৰ সাহে-কুলোৱাৰ সত্বেও দৰ্জা খুলি নিদিলে। আকৌ এবাৰ পৰ্দাৰ ফাকেৰে লক্কিয়ে দেখিলে কিছুমানৰ হাতত লাঠী, দা, জোং আদি আছে। পৰিবেশটো তাৰ বুজিবৰ বাকী নেথাকিল। দৰ্জা খুলি নিদিয়া গম পাই লৰাবোৰে ওচৰতে ঘৰৰ কাম কৰিবলৈ আনি থোৱা শিল-ইটাৰ দমৰ পৰা শিল আৰু ইটাৰ চপৰা ডাঃ লক্কিৰ ঘৰলৈ দলিয়াব ধৰিলে। ঘৰৰ দুৱাৰ-খিৰিকীৰ আইনা ভাঙি মাটিত থানবান কৰিলে। মুহূৰ্ত্তে এটা হুলস্থুলীয়া পৰিবেশৰ সৃষ্টি হ'ল। সেইদিনা ঘৰত কাম কৰা ল'ৰাটো আৰু লক্কিৰ বাদে ঘৰত কোনো নাছিল। সকলোবোৰ গাৱঁৰ ঘৰলৈ পাহাৰৰ আৰা খেতি চাবলৈ গৈছিলে। ... সৌভাগ্য ক্ৰমে সিদিনা কোনো মৃৰি নাহিল। ৰাতি পুলিচ-পেট্ৰলৰ গাড়ীখনো একে সময়তে পালেহি। লক্কিৰ ঘৰৰ চৌদিশৰ ল'ৰাবোৰ কোন কোন দিশত গতি কৰিলে ঠিকনা নোহোৱা হ'ল। ঘটনাৰ দুঘণ্টাৰ পিছত চৌদিশে নিস্তব্ধতাই বিৰাজ কৰিছে। লক্কিৰ মন কলীয়া ডাৱৰে আগুৰি ধৰিছে। টোপনি আৰু নাহিল। নিশাৰ এন্ধাৰ ফালি ৰাঙলী সূৰুযে দেখা দিয়া লৈকে ডাঃ লক্কিয়ে মাথোন ভাবি থাকিল ......

"পোহৰৰ একান্ত প্ৰয়োজন—" ॥ ০০০

তমসাচ্ছন্ন ৰাতিৰ পিছত

শ্ৰীলিপিকা দাস

স্নাতক ৬য় বাৰ্ষিক

আজিৰ পৃথিৱীত মানুহে কৰিব নোৱাৰা কাম যেন একোৱেই নাইকিয়া হৈ আহিছে। অৰ্থাৎ মানুহে সকলো কাম কৰিব পাৰে। 'মানুহ' নামৰ মানুহবোৰে নিজৰ স্বাৰ্থৰ কাৰণে নিস্বাৰ্থ ক্ষন্তেকীয়া মানুহটোক সলনি কৰি বাঘৰ ৰূপ, শিয়ালৰ ৰূপ, সাপৰ ৰূপ আদি লোৱাটো তেনেই স্বাভাৱিক বা সাধাৰণ হৈ পৰিছে। ৰূপ পৰিৱৰ্ত্তন কৰিব নোৱাৰাটো অৰ্থাৎ মানুহ হৈয়ে জীৱন অতিবাহিত কৰিব নোৱাৰাটোহে যে আজিৰ পৃথিৱীত এক অস্বাভাৱিক বা বিস্ময়ৰ কথা হৈ পৰিছে!

পৃথিৱীৰ বৃহত্তম দেশ ভাৰতবৰ্ষ, বিচিত্ৰ এচিয়া মহাদেশৰ স্বনামধন্য দেশ ভাৰতবৰ্ষ, যাৰ গুণ-গৰিমা ৰখানি শংকৰদেৱে কৈ গৈছে "ধন্য ধন্য কলিকাল, ধন্য নৰতনু ভাল···।" এনে এখন ভাৰতবৰ্ষতে জন্ম লাভ কৰি মানুহ যেতিয়া বন্য পশু হৈ পৰে, কৃতজ্ঞতা, দয়া, মৰম সকলো জলাঞ্জলি দি কেৱল পশুৰ পৰিচয়েৰেই সমাজত বৰ্তি থাকিব পাৰে আৰু সমাজখনেও মানুহৰ এই বন্য চৰিত্ৰৰ কোনো প্ৰতিবাদ কৰিব নোৱাৰে তেন্তে শান্তিপ্ৰিয়, সত্যপ্ৰিয় একশ্ৰেণীৰ মানুহে হাবিত গৈ বন্য জন্তুৰ লগত বসবাস কৰি সিহঁতৰ লগতেই জীৱৰ আৰু আত্মাৰ সংযোগ ঘটাই ভাৰতবৰ্ষত নৰতনু ধন্য কৰিব লাগিব।

বোধহয় এই কথাখিনিৰ সাৰমৰ্ম বুজিয়েই দেউতাই আমাক এখন নিৰ্জন ঠাইলৈ লৈ আহিল। আমি দুজনী বাই-ভনী, এজন দাদা, এটি ভাই আৰু মা-দেউতা, এতিয়া এটা নিৰ্জন পৰিবেশত বাস কৰি আছো।

স্নাতক ২য় বৰ্ষৰ পৰীক্ষা দি থকাৰ মাজতে অনুৰাধাই কথাবোৰ ভাবি গ'ল। পৰীক্ষাৰ প্ৰশ্নোত্তৰ কাকতখনে অনুৰাধাক যেন উপহাস কৰিলে······ অনুৰাধা! যাৰ জীৱনত সীতাৰ দৰে অগ্নিপৰীক্ষা হৈছে—সেই অনুৰাধা, তুমি কিয় বাৰু এনে সংকট বেলাত ৩ মাইল বাট বৰষুণৰ ৰতৰত খোজ কাঢ়ি আহি আজি "ৰাজনীতি" বিষয়ৰ পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হৈছা? যোৱা উভতি যোৱা··· ঘৰলৈ উভতি যোৱা, ৰাজনীতিৰ বিষয়ে জানি তোমাৰ লাভ বা কি? আজিৰ ভাৰতীয় ৰাজনীতিৰ কথা জকাইচুকৰ কেলেহুৱা এটাৰ পৰা সকলো শ্ৰেণীৰ মানুহেই বুজি পায়। ইয়াৰ কাৰণে কোনো বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শ্ৰেণীৰ ডিগ্ৰীৰ প্ৰয়োজন নাই। কিয়, আকবৰ নিৰক্ষৰ হৈয়ো এখন বিশাল ভাৰতবৰ্ষত জাতি-বৰ্ণ-ধৰ্ম্ম নিৰ্বিশেষে সম্ৰাট হব নোৱাৰিছিল জানো? এইবোৰ ভাবি লাভ নাই, তুমি সাহিত্য-শিল্পৰ সেৱিকা, গতিকে তুমি শিল্প-সাহিত্য সাধনা কৰাৰ মানসেৰে তোমালোকৰ পদুমনি গাঁৱৰ নিৰ্জন পৰিবেশলৈ উভতি যোৱা। কথাবোৰ ভাবি থাকোতেই প্ৰথম ঘণ্টাৰ বেল পৰিল। চক্ৰবৰ্ত্তী চাৰ আহি মাত দিলে,— "অনুৰাধা, কি কৰিছা, কান্দিছা কিয়? এঘণ্টা পৰি গ'ল তুমি এটাও প্ৰশ্ন লিখা নাই? লিখা লিখা— যি পাৰা তাকে লিখা।" এইবুলি কৈ চাৰ অনুৰাধাৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰি গ'ল।

অনুৰাধাই এতিয়াহে বুজিব পাৰিলে যে তাই আজি ৰাজনীতি পৰীক্ষা দিবলৈ আহিছে। আহিবৰ সময়ত দেউতাকে পদূলিলৈকে আগবঢ়াই দি হাতত টকা পাঁচটা গুজি দি কৈছিল— "যা মাজনী, আগতে পঢ়াখিনিকে মনত পেলাই যি পাৰ লিখিবি। বিপদত ধৈৰ্য্যৰ প্ৰয়োজন। আজি তোৰ বাবে সীতাৰ অগ্নি পৰীক্ষা; আমি যদি সত্যত আছো গুৰুজনে কৃপা কৰিব। যা—আই···।"

ঠিকেইতো মোৰ বাবে আজি অগ্নি-পৰীক্ষা। বহী নাই— যিবোৰ বহীত বহু কষ্ট কৰি প্ৰশ্নোত্তৰবোৰ কৰা আছিল। আনকি এখন কিতাপো নাই। দেউতাই কৰবাৰ পৰা কলম এটা যোগাৰ কৰি দিছে। কাৰণ আমি ৰাতি ১২ বজাত ঘৰৰ পৰা ঘোৰ আন্ধাৰৰ মাজেদি কেৱল শুৱলৈ লওঁতে গাত পিন্ধা যি কাপোৰ আছিল তাৰেই প্ৰাণকেহটা লৈ মা-দেউতাৰ পিছে পিছে ঘৰ এৰি গুচি আহিলো।

দেউতাৰ এজন বন্ধু, যাক আমি খুৰা বুলি মাতো, আমি ৬টি প্ৰাণী আহি সেই ৰৰদলৈ খুৰাৰ ঘৰত উঠিলোহি। ৰৰদলৈ খুৰা আৰু খুৰীয়ে আমাক আশ্ৰয় দিলে।

তিনি দিন অনাথ আশ্ৰমত থকাৰ দৰেই থাকি ৰৰদলৈ খুৰা আৰু দেউতাই দিন-ৰাতি ঘূৰি-ঘূৰি এটি নিৰ্জন পৰিবেশৰ চহৰৰ পৰা তিনি মাইল দূৰৰ এই পদুমনি গাওঁখনতে ১৬ বছৰ ধৰি পৰি থকা এটি পুৰণি আহল-বহল ঘৰ ভাড়ালৈ ললে। মাহে ২৫০'০০ টকা। ঘৰৰ মালিকেও সময়ৰ শৰ প্ৰয়োগ কৰিলে। দেউতাই পানীত পৰি মৰিবলৈ ধৰা মানুহ এজনে খেৰ এডালকে পৰম আশ্ৰয় হিচাপে পোৱাৰ দৰে ঘৰটো ললে। ভাড়া কেনেকৈ দিব সেই কথা ভাবিবৰ সময় নাই। মাত্ৰ মাটিতে শুই, কল-

পাততে খাই লৰা-ছোৱালীকেইটাক নিৰ্ভয় দি জীৱন যুদ্ধলৈ কেনেকৈ সাজু কৰিব পাৰি তাকে ভাবি ঘৰটো ললে। দেউতা ভাগৰি পৰিছিল কাৰণ মোৰ পৰীক্ষা আৰম্ভ হোৱাৰ এসপ্তাহ মানৰ পাছৰ পৰাই কেইজনমান ব্যক্তিয়ে—যাৰ সুখ-সমৃদ্ধিৰ কাৰণে দেউতাই অত্যাচাৰ, অপমান, অপবাদ, অশেষ দুখ-ধৈৰ্য্যৰে পাৰ কৰিলে সেই—কেইজন ব্যক্তিয়েই ৰাতি ১০ বজাৰ পৰা ১২ বজালৈ চিঞৰ-বাখৰ, অশ্লীল গালি-শপনি পাৰি ঘৰৰ দুৱাৰ-খিৰিকি, ফুলনিবাৰী আদি কাটি দেউতাক প্ৰতিদান দিছিল। আমাক উচ্ছেদ কৰাটোৱেই যে ভেওঁলোকৰ মূল লক্ষ্য আছিল সেই কথা দেউতাই শেষ অৱস্থাত বুজি পালে। যেতিয়া চলি থকা অন্যায়বোৰ প্ৰতিবাদ কৰিবৰ কাৰণে ওচৰ চুবুৰীয়াৰ ভৰিত ধৰিছিল, কানো এজনে প্ৰতিবাদ নকৰিলে আনকি প্ৰত্যক্ষ কৰিবলৈও নাহিল।

গতিকে দেউতা ভাগৰি পৰিছিল। হতাশাই গোটেই মানুহটোকে এটা অজগৰে এজনী ভেলেঙী গ্ৰাস কৰাৰ দৰে গ্ৰাস কৰি পেলাইছিল। হয়তো সমাজখনৰ প্ৰতি থকা বিশ্বাস ভংগই দেউতাক চৰম আঘাত হানিছিল। দেউতাই জন্ম হোৱা পিতৃৰ ঘৰখন, যিখন ঘৰৰ প্ৰতি খোজতে দেউতাৰ দেহা পানী কৰাৰ স্বাক্ষৰ জিলিকি আছে যিখন ঘৰত দুজনী ভনী, পাঁচোটা ভায়েকক মাকে কেচুৱা ডাঙৰ কৰাৰ দৰে ডাঙৰ কৰিছিল, যিখন সমাজত ককাদেউতাই এখন গাৱঁৰ সু-নাম অৰ্জনৰ কাৰণে যিখিনি কৰণীয় তাক পালন কৰি গৈছিল আৰু দেউতাইও সেইখন গাৱঁৰ সেইখন সমাজৰ লগতে ককাদেউতাৰ দৰেই জীৱন অতিবাহিত কৰিলে, আজি বিপদৰ সময়ত সেইখন সমাজৰ পৰা নিম্নতম সহাঁৰিকণো নাপালে।

গতিকে দেউতা ভাগৰি পৰিল। জীৱন-যুদ্ধত দেউতাই হাৰ মানিলে। ধৰ্মভীৰু দেউতাই ৰামচন্দ্ৰ আৰু যুধিষ্ঠিৰৰ বনবাসৰ কথা কৈ আমাক তাৰ পৰা লৈ আহিল।

আমি এতিয়া পদুমনি গাৱঁৰ বাসিন্দা। পদুমনি গাঁৱৰ পৰাই আজি বৰযুণৰ বতৰত চিটি বাছৰ অভাৱত হকখুৰাই (আমি যাক ভাইটি খুৰা পাতি লৈছো) বন্দবস্ত কৰি দিয়া ৰিক্সা এখনতে পৰীক্ষা দিবলৈ আহিছো। পৰীক্ষা দিবই লাগিব মোৰ বাবে নহয়— দেউতাৰ বাবে, দাদাৰ বাবে, মাৰ বাবে আৰু উদাৰ হৃদয়ৰ হকখুৰাইতৰ কাৰণে।

চকুপানীখিনি মচি লৈ গুৰুজনাৰ নাম লৈ ১ম প্ৰশ্নোত্তৰ আৰম্ভ কৰিবলৈ লৈছো। ২য় ঘণ্টাৰ বেল পৰিল, আৰু মাত্ৰ এঘণ্টা আছে। এ ঘণ্টাত ১০০ নম্বৰৰ প্ৰশ্ন কৰিব লাগিব। দ্ৰুতগতিত কলম আগবাঢ়িছে। হাজাৰ জনৰ মাজত এজনৰ প্ৰকৃত মৰমে জীয়াই থকাৰ প্ৰেৰণা দিয়ে। দুজনমানৰ জীয়া মৰমৰ কাৰণেই হাজাৰ জনৰ অত্যাচাৰ শোষণ আদি নীৰৱে মূৰ পাতি লব লাগিব। হয়তো পৃথিৱীত এজন সৎ ধৰ্ম্মপৰায়ণ ব্যক্তিৰ কাৰণেই পাপেৰে ভাৰ বব নোৱাৰা পৃথিৱীখন ধ্বংস নহয়, আকাশৰ নক্ষত্ৰ খহি নপৰে, মহাপ্ৰলয় নহয়।

১০০ নম্বৰৰ ভিতৰত ইতিমধ্যে ৬০ নম্বৰৰ উত্তৰ কৰা হ'ল। সৰ্ব্ব শক্তিমান জগত গুৰুজনাৰ ওচৰত মূৰটো দোঁখাই গ'ল। মুখেদি গুন-গুনকৈ ওলাই আহিব ধৰিছে—

"তোমাৰ চৰণ সেৱাৰ গোবিন্দ নাজানো একো উপায়।
যিমতে সেৱাত বহিবো কৰুণা কৰিতে হৰি জোৱায়॥"

আজি স্নাতক ২য় বৰ্ষৰ পৰীক্ষাৰ ৰিজাল্ট লৈ খোজ কাঢ়িয়েই পদুমনি গাৱঁলৈ আহি আছো। বিলখনৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্য যে ইমান মোহনীয় আজিহে উপলব্ধি হ'ল। পাৰৰ গাওঁখন, মানুহবোৰ আজি মোৰ বৰ আপোন আপোন লাগিল। আপোন-আপোন লগাৰ কাৰণ হ'ল এই পদুমনি গাঁৱত ৫ মাহেই হ'লহি মানুহখিনিয়ে আমি চহৰৰ নিজঘৰ এৰি গুচি অহাত কোনো ধৰণৰ বিৰূপ মন্তব্য কৰা নাই, বৰং পুতৌহে দেখুৱাইছে। চহৰৰ সেইখন গাওঁ আৰু চহৰৰ পৰা ৩ মাইল দূৰৰ এই পদুমনি গাওঁখন আজি আৰু ভাল লাগিছে। ঘৰৰ পদূলিমুখ পাওঁতেই দেউতাই সুধিলে— মাজনী তোমাৰ সকলোতে ভালনে ?

দেউতাক পদুলীতে সেৱা জনাই কলো— আপোনাৰ আশীৰ্বাদ আৰু গুৰুজনাৰ কৃপাত ভাল কৰিছো। আশীৰ্বাদ কৰক।

০ ০ ০

অলপ হাঁহো

এজন শিক্ষকে ল'ৰা-ছোৱালীক শ্ৰীকৃষ্ণৰ বিষয়ে থকা পদ্য এটা পঢ়াই আছিল। এটা ল'ৰাই ঘনাই বাটলৈ চাই থকা দেখি শিক্ষকে সুধিলে "ৰিদ্যুৎ! তই কচোন "কৰ" মানে কি? তেতিয়া সি ক'লে চাৰ লাইনটো এবাৰ পঢ়ি দিয়কচোন। তেতিয়া শিক্ষকে পঢ়ি দিলে যে " কৰত বজায়ত বেণু" কৰ মানে কি ? বাকী ল'ৰা-ছোৱালীয়ে শব্দাৰ্থ লিখি গৈছিল। সি লিখা নাছিল। তেতিয়া সি ক'লে "ছাৰ কৰ মানে কৰত। কৃষ্ণই বনলৈ গৰু চৰাবলৈ যাওঁতে কৰতখনকে বাঁহী বজাবলৈ লৈ গৈছিল চাৰ।"

শ্ৰীলাৱণ্য বৰা

বগা গোলাপ

হিৰণ্য ফুকন
স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক

ৰাতিপুৱা সাৰ পায়ে প্ৰশান্তই এটা মিঠা গোন্ধ পালে। বিচনাৰ পৰা উঠি গৈ গোন্ধটোৰ উৎস বিচাৰি সি খিৰিকীৰ কাষত থিয় হ'ল। ধুনীয়া গোন্ধটো সেইফালৰ পৰাই আহিছে। খিৰিকীখনৰ কাষতে লগা সিহঁতৰ ফুলনিখন। ফুলি থকা গোলাপ জোপাৰ পৰাই গোন্ধটো আহিছে। সি তন্ময় হৈ চাই ৰল ফুলনিখনলৈ। এসময়ত এইখন ফুলনি গঢ়ি উঠিছিল তাৰ হাতৰ পৰশতে। সেয়াও এক কাহিনী। ভনীয়েক সীমাই ফুলনিখনত ফুল চিঙি আছিল। ককাললৈকে পৰা দীঘল তিতা চুলি কোচা মেলি ভনীয়েকে ফুল চিঙিছে। হয়তো গোঁসাই ঘৰৰ কাৰণে। সদ্যস্নাতা সীমাক এইটো ৰূপত দেখিবলৈ বৰ ধুনীয়া লাগিছিল। এবাৰ ভনীয়েকৰ চকুৱে চকুৱে পৰাত ভনীয়েকে চিঞৰি কলে—"দাদা, ইমান কি চাইছা? বগা গোলাপ জোপা বিচাৰিছা নেকি? সেইজোপা মই কাটি পেলালো। তুমি যদি কোৱা এজোপা আকৌ ৰুব পাৰো।" সীমাৰ কথাত লাজ-দুখ-অপমানত প্ৰশান্তৰ মুখখন ৰক্তিম হৈ পৰিল। পুৱাৰ মিঠা ৰ'দ জাকে যেন তাৰ মুখত বাঙলী চুমাহে আঁকি দিলে। সি খিৰিকীৰ কাষৰ পৰা আঁতৰি আহিল। মুখ-হাত ধুই হাঁহি-ধেমালিৰে মাক-ভনীয়েকৰ লগত চাহ খালে যদিও প্ৰশান্ত বাৰে বাৰে অন্যমনস্ক হ'ব ধৰিলে। কিবা এক অনুভূতিয়ে যেন প্ৰশান্তক বাৰে বাৰে আমনি কৰিবলৈ ধৰিলে। প্ৰশান্তৰ মানস চকুত এখন ছবি স্পষ্ট হৈ জিলিকি উঠি ক্ৰমে অস্পষ্ট হৈ নাইকিয়া হৈ গৈছিল। মাকে লক্ষ্য নকৰিলেও সীমাই দাদাকৰ এই অন্যমনস্কতা লক্ষ্য নকৰাকৈ নাথাকিল। কাৰণ দাদাকৰ এই অন্যমনস্কতাৰ বাবে দায়ী তায়ে।

প্ৰশান্তৰ দেউতাক নাই। মাক আৰু একমাত্ৰ ভনীয়েক সীমা। যি বছৰ প্ৰশান্তই সুখ্যাতিৰে লে'টাৰ সহ প্ৰৱেশিকা পাছ কৰিছিল সেই বছৰেই প্ৰশান্তৰ দেউতাক ঢুকায়। মাক আৰু খুৰাকৰ যত্নতে সি আজি ডাক্তৰী শিক্ষা শেষ কৰি ঘৰৰ লৰা ঘৰলৈ ঘূৰি আহিছে।

ছয়টা বছৰ কালৰ বুকুত আশ্ৰয় লোৱাৰ পিছত যোৱাকালি সন্ধ্যা প্ৰশান্ত ঘৰ পাইছেহি। অন্যান্য খা-খবৰ লোৱা দিয়াৰ লগতে সীমাই যোৱাকালিয়েই কুইনৰ বিয়া হৈ যোৱা কথাটো তাক কৈছিল। মনটো বেয়া লাগিলেও বহু দূৰ বাট অতিক্ৰম কৰি অহা ভাগৰত সি নিশাটো ভালদৰে শুলে। এয়া পুৱাই আকৌ সীমাৰ ঠাট্টা আৰম্ভ হ'লেই। বাহি মুখতে শুনিবলৈ পোৱা সীমাৰ কথাষাৰে প্ৰশান্তক টানি নিছিল অন্য এখন জগতলৈ, য'ত আছে মাথো সি আৰু কুইন। কুইন বৰুৱা। এটা মাদকতাপূৰ্ণ ধুনীয়া নাম। কুইন অৰ্থাৎ ৰাণী। সঁচাকৈ তাই যেন ৰাণীয়েই আছিল। কিন্তু এই মানৱী ৰাণীয়ে প্ৰশান্তক এনেদৰে প্ৰতাৰণা কৰিব পাৰিলে, ভাবিলেই আচৰিত হব লাগে।

প্ৰশান্তৰ মনত পৰিল যৌৱনৰ সেই সোণালী দিনবোৰলৈ। প্ৰশান্তই বৰ ভালকৈ গান গাব পাৰিছিল। সেইবাৰ কলেজ সপ্তাহত প্ৰশান্তই বন্ধু-বান্ধৱীৰ অনুৰোধ ক্ৰমে এটা এটাকৈ পাঁচোটা গান গাইহে ষ্টেজৰ পৰা নামি আহিব পাৰিছিল। তাৰ কণ্ঠৰ পৰা নিজৰি ওলাই অহা অমিয়া সুৰে শিক্ষক, ছাত্ৰ সকলোকে মুগ্ধ কৰি ৰাখিছিল। কুইনে সেই বছৰেই প্ৰাক্‌ বিশ্ববিদ্যালয় প্ৰথম বাৰ্ষিকত নাম লগাইছিল। কুইনেও তন্ময় হৈ প্ৰশান্তৰ গান শুনিছিল। আৰু ষ্টেজৰ পৰা নমাৰ লগে লগে প্ৰশান্তক অভিনন্দন জনাইছিল। কুইনে প্ৰশান্তক সিহঁতৰ ঘৰলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰিলে। প্ৰশান্তইও কুইনৰ হৰিণীৰ দৰে চঞ্চল চকু দুটাৰ ফালে পলকহীন ভাৱে চাই, যোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিলে। প্ৰতিশ্ৰুতি ৰক্ষা কৰিবৰ কাৰণেই হওক বা কুইনৰ চকুত বন্দী হোৱাৰ কাৰণেই হওক কেইদিনমানৰ পিছত প্ৰশান্ত গৈছিল কুইনৰ ঘৰলৈ। প্ৰশান্তই কুইনহঁতৰ ঘৰৰ সন্মুখত থকা ফুলনিখন দেখি বিমুগ্ধ চিত্তে চাবলৈ ধৰিলে। পাহৰি গ'ল কুইনক মাতিবলৈ। ইমানদিনে সি জনা নাছিল ফুলৰ যে ইমান আকৰ্ষণ শক্তি আছে। ৰঙা, বগা, হালধীয়া গোলাপ ফুলৰ লগতে সি জনা নজনা বহুতো ফুল ফুলনিখনত ফুলি আছিল। ফুলৰ কি বিচিত্ৰ সমাবেশ! কুইনে ফুলনিখনৰ শেষ প্ৰান্তত ইজি চেয়াৰখনত বহি গ্ৰীষ্মৰ মিঠা বতাহ সেৱন কৰাৰ লগতে উপন্যাস এখন পঢ়ি আছিল। তাই প্ৰশান্তক দেখা পাই উঠি আহিল। কুইনে ফুলনিখনৰ পৰা এপাহ ফুলো-নুফুলা অৱস্থাত থকা বগা গোলাপ চিঙি আনি প্ৰশান্তৰ হাতত দি কলে— "আমাৰ মিলনৰ মৌন সাক্ষী হওক এই বগা গোলাপ পাহ।" প্ৰশান্তই হাঁহি হাঁহি ফুলপাহ হাত পাতি লোৱাৰ লগতে কুইনৰ কথা কেইটাও গ্ৰহণ কৰিলে।

কুইনৰ প্ৰতিশ্ৰুতি ৰাখিবৰ কাৰণেই হয়তো প্ৰশান্তই নিজৰ ঘৰতো নিজহাতে গঢ়ি তুলিলে এখন ফুলনি। যিখন পৰোক্ষ ভাৱে সজালে কুইনে। নানা ধৰণৰ ফুলবোৰৰ মাজত বগা গোলাপ জোপাৰ প্ৰতি প্ৰশান্তৰ দুৰ্বলতা অলপ বেছি। বগা গোলাপ যে তাৰ আৰু কুইনৰ প্ৰথম মিলনৰ নীৰৱ সাক্ষী। আনন্দ, মান-অভিমান আদিৰ মাজেৰে পাৰ হৈ গ'ল এটি বছৰ। প্ৰশান্ত আছিল বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰ। গতিকে পি-ইউ পাছ কৰি প্ৰশান্ত গুচি গ'ল, মেডিকেল পঢ়িবৰ কাৰণে। প্ৰশান্ত গ'ল কিন্তু থাকি গ'ল কুইন। গন্তব্যস্থান দীঘলীয়া হোৱা সত্বেও চিঠি—পত্ৰৰ ঘন আদান-প্ৰদানে চুটি কৰি ৰাখিছিল। কিন্তু এই আদান-প্ৰদান ক্ৰমে পাতল হৈ আহি এসময়ত নোহোৱা হৈ গৈছিল।

প্ৰশান্ত গুচি যোৱাৰ পিছত সিহঁতৰ ফুলনিখনৰ প্ৰতিপালনৰ ভাৰ পৰিছিল ভনীয়েক সীমাৰ ওপৰত। সীমাই অৱশ্যে জানিব পাৰিছিল প্ৰশান্তৰ ফুলৰ প্ৰতি ইমান কিয় দুৰ্বলতা। সেই লৈ তাই মাজে মাজে দাদাকক জোকাইছিল।

ছয়টা বছৰে সিহঁতৰ জীৱনলৈ বহুত পৰিবৰ্ত্তন আহিল। কুইনে বি, এ পাছ কৰিলে আৰু সীমাই পি, ইউ পাছ কৰিলে আৰু প্ৰশান্তই ডাক্টৰী পাছ কৰিলে। আৰু এটা পৰিবৰ্তন হ'ল ; কুইনৰ বিয়া হৈ গ'ল। যি গোলাপক সাক্ষী কৰি প্ৰশান্তক আঁকোৱালি লৈছিল সেই গোলাপৰ মালাকে পিন্ধাই কুইনে আন এজনক আদৰণি জনাইছিল তাইৰ জীৱনলৈ। হয়তো টকা-পইচাৰ ক্ষেত্ৰত থকা তাৰতম্যৰ বাবেই কুইনক দেউতাকে প্ৰশান্তলৈ দিব নিবিচাৰিলে। একমাত্ৰ সন্তান হিচাবে কুইনেও দেউতাকৰ কথা অৱজ্ঞা কৰিব নোৱাৰিলে। আনকি দেউতাকৰ কথামতে প্ৰশান্তক বিয়াৰ খবৰটোও নিদিলে। সীমাহঁতক বিয়ালৈ মাতিছিল যদিও যোৱা নহ'ল। সীমাই সেইদিনাই বাগিছাত থকা আটাইকেইজোপা বগা গোলাপ কাটি পেলাইছিল।

আজি পুৱাই সীমাই হাঁহি হাঁহি কোৱা কথা কেইষাৰে প্ৰশান্তৰ বুকুত শেলে বিন্ধাদি বিন্ধিবলৈ ধৰিলে। মনত পৰিল কুইনে কোৱা সেই কথাষাৰলৈ—"এই গোলাপ পাহেই হওক আমাৰ জীৱনৰ মৌন সাক্ষী।" এদিন পূৰ্ণাঙ্গ হৈ ফুলি উঠি সুগন্ধি বিলোৱাৰ পাছত সৰি পৰা পাপৰিৰ দৰেই কুইনো প্ৰশান্তৰ জীৱনৰ পৰা আঁতৰি গ'ল। সি মনতে ভাবিলে সি আৰু কোনোদিন বগা গোলাপ হয়তো ভাল নাপাব। নিৰীহ, সুন্দৰ গোলাপৰ আঁৰৰ কুটিল কাঁইটৰ কথা সি আজি বাৰে বাৰে অনুভৱ কৰিলে। ●

মৃত্যুমুখীৰ উপহাৰ

অঞ্জলি বৰা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক (দিবা শাখা)

ৰাজীৱ আৰু বিনয় দুয়োটা অন্তৰংগ বন্ধু। ৰাজীৱহঁত স্নাতক মহলাৰ ২য় বাৰ্ষিকৰ ছাত্ৰ। পঢ়া-শুনাত দুয়োটা ভাল। দুয়োটা একেলগে ভাড়া ঘৰত থাকে। একেলগে কলেজলৈ যায়, ফুৰিবলৈ যায় আৰু গোটেই দিনটোৰ দৈনন্দিন ৰুটিনখন সিহঁতৰ সৰু ভাড়াঘৰটোত বহি আলোচনা কৰে। এনেকৈয়ে সিহঁতৰ দিনবোৰ হাঁহি-আনন্দৰ মাজেৰে পাৰ হৈ যাব ধৰিলে।

ইয়াৰ মাজতে ৰাজীৱৰ এদিন সিহঁতৰ কলেজৰ উচ্চতৰ মাধ্যমিকৰ প্ৰথম বাৰ্ষিকৰ ছাত্ৰী স্বপ্নালীৰ লগত চিনাকি হ'ল। সেই চিনাকিয়েই শেষত সিহঁতৰ মাজলৈ আনিলে পাৰাপাৰ নোহোৱা অযুত কল্পনা। ৰাজীৱে হৃদয়ৰ প্ৰতিটো কোনতে বিচাৰি পালে এটা মিঠা নাম "স্ব-প্না।" সময়বোৰ ক্ৰমে আগুৱাই গৈ থাকিল। কম দিনৰ ভিতৰতে ৰাজীৱ আৰু স্বপ্নালীৰ ভালপোৱা গভীৰ হবলৈ ধৰিলে। এদিন স্বপ্নালীয়ে সিহঁতক ঘৰলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰি মাক-দেউতাকৰ লগত চিনাকি কৰি দিলে। সেইদিনাৰ পৰা ৰাজীৱ আৰু বিনয় প্ৰায়ে স্বপ্নালীহঁতৰ ঘৰলৈ যায় আৰু পিছত স্বপ্নালীক লগত লৈ ফুৰিবলৈ যাবলৈও ললে। সিহঁতৰ সুমধুৰ দিনবোৰ পাৰ হৈ গৈ থাকিল। ফাগুনৰে পছোৱাই বহাগ বিহুক আদৰণি জনাইছিল। বিহুৰ পাছতেই ৰাজীৱহঁতৰ ফাইনেল পৰীক্ষা।

—'ৰাজীৱ তই জানো বিহুত ঘৰলৈ নেযাৱ ?'

— 'ঘৰখনলৈ বিহুৰ দিনা নেযায় কলৈনো যাম। আচলতে কি জান বিনয়, ঘৰলৈ গলেই দেউতাৰ মনৰ চিন্তা ৰেখাবোৰে মোক বৰ আমনি কৰে। মা ঢুকুৱা আজি ১৫ বছৰেই হবহি। ঘৰত দেউতা, মই আৰু ভাইটি আছো। হয়'তা দউতাই আমাৰ দুটাৰ বাবেই চিন্তা কৰে নেকি কব নোৱাৰো। কেতিয়াবা দেউতালৈ বৰ ভয় লাগে, তাকো কোনোবাখিনিত ভুল কৰিছো 'নেকি ?'

ঘৰলৈ গলে কিন্তু বিহুৰ পিছদিনাই গুছি আহিবি দেই।

—'উঁ, কথাৰ গুৰি ক'ৰবাত ! মানে ইয়াত স্বয়ং উষা পটেশ্বৰীক এৰি থৈ অনিৰুদ্ধৰ যাবলৈ মন

নাই, নহয় জানো ?'

— 'মই একো নভবাবোৰ তই ভাবিছ । কিয় পৰীক্ষালৈ আৰু কিমান দিন আছে ?'

—'ব'ল বাৰু এতিয়া ওলাই যাওঁ স্বপ্নাহঁতৰ ঘৰতো ঘৰলৈ যোৱা খবৰটো দিয়া হ'ব ।'

স্বপ্নালীৰ মাকে দুয়োকে উদেশ্য কৰিয়ে কলে—'তোমালোক কালিলৈ ঘৰলৈ যাবা যেতিয়া আজি আমাৰ ঘৰতে ভাত সাজ খাই যাবা ।' স্বপ্নালী আৰু ৰাজীৱহঁতে একপ্ৰকাৰ ভালেই পালে। ৰাজীৱে মনতে ভাবিলে, আজি স্বপ্নাক বহুত কথা কব লাগিব । ৰাজীৱ, বিনয়, আৰু স্বপ্নালী অনতি দূৰত থকা পাৰ্কখনলৈ গ'ল । সন্ধিয়াৰ চহৰৰ ব্যস্ততাপূৰ্ণ মানুহবোৰৰ কাকো কোনেও চাবলৈ সময় নাই ।

—নীৰৱতা ভংগ কৰি ৰাজীৱেই ক'লে,

— 'স্বপ্না কি ভাবিছা ?'

— 'নাই, মানে, কালিলৈতো যাবাগৈয়ে ।'

— 'মই তোমাৰ ওচৰৰ পৰা একেবাৰে যাম বুলি ভাবিছা নেকি ? পৰীক্ষা যেতিয়া বিহুৰ পিছ-দিনাই আহিমগৈ । তুমি কেতিয়াবা মোৰ পৰা বহুত দূৰত থাকিলেও তোমাৰ স্মৃতি মোৰ মানস-পটত সদায় জিলিকি থাকিব । বাৰু কোৱাচোন তোমাৰ জানো গাওঁৰ বিহু চাবলৈ মন নেযায় ?'

— 'তুমি লৈ গলেহে যাব পাৰিম ।'

ৰাজীৱে মৃদু হাঁহি এটা মাৰি স্বপ্নাৰ মূৰত ওৰণিখন দি কলে, 'এতিয়া নহয় অলপ দিনৰ পাছত একেবাৰে লৈ যাম ।' স্বপ্নাই হাঁহিলে ।

সিহঁতৰ প্ৰেমৰ মিঠা মিঠা কথাবোৰ বিনয়ে নীৰৱ শ্ৰোতা হৈ শুনি গৈছিল । সি যেন সিহঁতৰ মিঠা মিঠা ভাষাবোৰৰ এটা সাক্ষী স্বৰূপ । সেইদিনা কিয় জানো স্বপ্নাৰ মনটো ৰব উকা-উকা লাগিল ।

ৰাজীৱ আৰু বিনয়ে স্বপ্নাহঁতৰ ঘৰৰ পৰা বিদায় লৈ ভাড়াঘৰলৈ খোজ ললে । বিনয়ে হঠাৎ ৰাজীৱক কলে,—'তই এইকেইদিনতে ইমান খীণাই গৈছ । ঘৰত খাই বৈ শকত হৈ আহিবি ।' পিছদিনা সিহঁত ঘৰলৈ বুলি দুয়োটা দুফালে গুছি গ'ল । সেই লগ পোৱাই আছিল সিহঁতৰ শেষ বি-দায় ।

ৰাজীৱ ঘৰৰ পদূলিমুখ পাওঁতেই ভায়েক সঞ্জীৱে চিঞৰি দিলে, 'দেউতা দাদা আহিছে ।' পিতৃসুলভ স্নেহেৰে পুতেকৰ কুশল বাতৰি সুধি সিহঁতৰ বাবে খোৱাৰ যোগাৰ কৰিব দিলে । এদিন দুদিন পাৰ হৈ গ'ল । দুটা দিনতে ৰাজীৱ ইমান খীণাই গ'ল যে তাৰ খোজকঢ়াৰ শক্তি-কনো নাইকিয়া হৈ গ'ল । পিছত সি অৱশ হৈ পৰিল । দেউতাক আৰু ভায়েকে তাক সুস্থ কৰিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিলে । ডাক্তৰেও প্ৰথমে অসুখটো ধৰিব পৰা নাছিল । পিছত কেইদিন মানৰ পাছত ডাক্তৰে ৰাজীৱৰ 'কেন্সাৰ' বুলি ধৰিব পাৰিলে ডাক্তৰে শেষত ৰাজীৱৰ দেউতাকক চিকিৎসা নকৰাই ভাল বুলি কৈ দিলে । ডাক্তৰৰ কথাষাৰ ৰাজীৱৰ কাণত নপৰাকৈ নাথাকিল । ইমান সোনকালে সি দেউতাক ভায়েক, বিনয় আৰু স্বপ্নাৰ পৰা বিদায় লব লাগিব । নহয় তাৰ আৰু বহুত আশা আছে। গাৰুত মুখখন লুকুৱাই ৰাজীৱ উচুপি উঠিল । দেউতাকৰ চিন্তাৰ ৰেখা, বেদনাৰ চাপ কিহৰ

বাবে সি আজিহে উপলব্ধি কৰিলে । তাৰ আজিহে মনত পৰি গ'ল সি সৰুতে দেউতাকক এজন গণকে কোৱা কথাষাৰ 'আপোনাৰ ডাঙৰ ল'ৰাটোৰ ২৪ বছৰ বয়সত এটা ডাঙৰ বেমাৰ আছে ।'

ৰাজীৱক বচোৱাৰ কোনো আশা নেদেখিলে দেউতাকে । বিনয়েও ৰাজীৱে কিবা কাৰণত পৰীক্ষা নিদিলে বুলি ভাবিলে । স্বপ্না-ইও ৰাজীৱক লগ পোৱাৰ আশাৰে কলেজলৈ গৈ পুনৰ হতাশ হৈ গুছি যায় । ৰাজীৱে স্বপ্নালৈ এখন চিঠি লিখিলে—

মৰমৰ

স্বপ্না,

মোৰ হৃদয়ৰ পুঞ্জীভূত মৰমবোৰ লবা । তুমি চাগৈ আচৰিত হৈছা আৰু মনত বহুতো প্ৰশ্ন হৈছে ছাগৈ । মই কিয় পৰীক্ষা দিয়া নাই ।

— কিয় যোৱা নাই—এইবোৰৰ উত্তৰ মই তোমাক কি বুলি দিম ভাবি উলিয়াব পৰা নাই । তথাপিও মোৰ আধাৰুৱা জীৱনৰ কাহিনী তোমাক কবই লাগিব । যদি আগতেই জানি-লোহেঁতেন মোৰ জীৱনৰ ৰতৰা তেতিয়াহলে এই ভুল মই কেতিয়াও নকৰিলোহেঁতেন । আজি মোৰ সকলো আশা-আকাংক্ষা নিষ্ঠুৰ নিয়তিয়ে চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ কৰি দিলে । মোৰ আজি যিটো বেমাৰ হৈছে বুলি কৈছে সেই বেমাৰ কোনো ডাক্তৰেই ভাল কৰিব নোৱাৰে । সেয়ে মই আজি তোমাৰ ওচৰত এটা শেষ অনুৰোধ কৰিছো, তোমাৰ মৰমৰ এনাজৰীৰে বিনয়ক তোমাৰ ভৱিষ্যৎ জীৱনৰ সংগী হিচাপে ভাল পাবলৈ চেষ্টা কৰিবা । নহলে যে মোৰ আত্মাই কেতিয়াও শান্তি নেপাব । শেষত পুনৰ মৰমৰে বিদায় । ইতি

তোমাৰ

ৰাজীৱ দা

স্বপ্নাৰ চিঠিখন সামৰি ৰাজীৱে বিনয়-লৈকো এখন চিঠি লিখিলে ।

মৰমৰ

বিনয়

মই কিয় পৰীক্ষা নিদিলো সকলো খবৰ ঘৰৰ পৰাই জানিবি । মোৰ চিঠি পোৱালৈ হয়তো মই এই পৃথিৱীৰ পৰা গুছি যাব লাগিব । মই তোৰ ওচৰত এটা শেষ অনুৰোধ কৰিছো । তই স্বপ্নাক বিয়া কৰাবি । তাৰ বাহিৰে অইন উপায় নাই । তই পৰীক্ষাৰ শেষৰ দিনা আমাৰ ঘৰলৈ যেনে-তেনে আহিবি । লগতে স্বপ্নাকো লৈ আহিবি । বহুত থাকিল, লিখিবলৈ কলমটো ধৰিবই নোৱাৰো দেখোন । তহঁতৰ মঙ্গল কামনা কৰিলোঁ ।

ইতি

তোৰ শুভকাংখী

— ৰাজীৱ

ৰাজীৱে চিঠিখন ভাজ কৰি ওপৰত লিখিলে "মৃত্যুমুখী যাত্ৰীৰ এটি উপহাৰ ।"

ৰাজীৱে বিছনাৰ পৰা উঠিব নোৱাৰা হ'ল, খাব নোৱাৰা হ'ল । অৱশেষত ৰাজীৱৰ অপেক্ষা কৰা শেষ ৰজনী ওচৰ চাপি আহিল । বিনয়'ল পৰীক্ষাৰ শেষৰ দিনা খবৰ দিয়া হ'ল । ৰাজীৱে

সেহাই সেহাই ভায়েকক মাতি আনি কলে, 'বিনয় হ'ত আহিলে টেবুলত থকা উপহাৰটো দিবি।' সি আৰু একো কব নোৱাৰিলে। চিৰদিনৰ কাৰণে ৰাজীৱে চকু মুদিলে! দেউতাক আৰু ভায়েকৰ কান্দোনৰ ৰোল উঠিল।

বিনয় আৰু স্বপ্নাও অলপ পিছতেই আহিল। সিহঁতে ৰাজীৱ ক'ত আছে, সিহঁতৰ কি হৈছে ইত্যাদি প্ৰশ্ন কৰিলে। দেউতাকে এটা হুমুনিয়াহ কাঢ়ি কলে ৰাজীৱ আৰু ইহসংসাৰত নাই। লগে লগে স্বপ্নাৰ হিয়া ভগা কান্দোন ওলাই আহিল। তাই যেন বিশ্বাস কৰিব নোৱাৰিলে। মৰিবৰ আগতে বিনয় আৰু স্বপ্নাক দি থৈ যোৱা উপহাৰটো দিলেহি। বিনয় ব্ৰজ্ৰপাত পৰাৰ দৰে থৰ হৈ ৰ'ল। ৰাস্তাৰ সিপাৰে তেতিয়া ৰাজীৱৰ চিতাৰ ধোঁৱাবোৰে কুণ্ডলি পকাই পকাই শূন্য আকাশত শুকুলা ডাৱৰৰ মাজত বিলীন হৈ গৈছিল।

০ ০ ০

অলপ হাঁহো :

তিনিটা বন্ধুৱে চিনেমা চোৱাৰ প্ৰগ্ৰেম কৰিছিল। তাৰে এটা বন্ধুৱে হলত টিকট কাটি ৰৈ ৰৈ ভাগৰি পৰিছিল। বাকী দুটা বন্ধু ১৫ মিনিট দেৰিকৈ হললৈ আহিল। তেতিয়া ৰৈ থকা বন্ধুজনে খঙতে ক'লে 'ষ্টুপিড্, ননচেচ, ফকচেচ্ হঁত। তহঁত বৰ গৰু। টাইমৰ মূল্য নুবুজ। ১৫ মিনিট লেট হ'ল। মই তহঁতক লাইক নাপাওঁ। তহঁতলৈ ৰখি ৰখি মই ব'ৰ হৈ পৰিছো।' তহঁতে কাৰ মুখটো চাব ছাগে। মই নাচাওঁ। তেতিয়া ৰৈ থকা বন্ধুজনে তাৰ পৰা টিকট দুটা লৈ ক'লে, ব'ল তোৰ মুখটোকে চাওঁগে। এই বুলি হললৈ খোজ ল'লে। খং উঠা বন্ধুজনে চিগাৰেট খাই খাই পাণ-দোকানত অড্ডা দি বাটৰ মানুহ চাই থাকিল।

শ্ৰীলাৱণ্য বৰা

প্ৰতিদ্বন্দ্বী

অমৃতপ্ৰভা বৰা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

মৃদু গতিত চলিছিল মাৰুতি কাৰখন। গুৱাহাটীৰ পৰা নগাঁও অভিমুখে আগবঢ়া ৰঙা ৰঙৰ মাৰুতিখনৰ পিছৰ চিটত বৰ নীৰৱতাৰে বহি আহিছিল ডঃ ৰমেশ ফুকনৰ একমাত্ৰ কন্যা বন্দিতা। বন্দিতা নামত যেনে সৌন্দৰ্য্যতো কোনোগুণে কম নহয়। কলেজখন বহুতো যুৱকৰ বুকুৰ আপোন। বান্ধৱীবিলাকৰ ঈৰ্ষাৰ পাত্ৰী বন্দিতা। ৰমেশ ফুকনৰ একমাত্ৰ সন্তান হিচাবে বন্দিতাও নানা লাহ-বিলাহেৰে দিনবোৰ অতিবাহিত কৰিছিল। বন্দিতাই অভাব মানে কি একো বুজি পোৱা নাছিল।

এইদৰে তাইৰ জীৱনটো এক গতানুগতিক ভাৱেৰে অতিবাহিত হ'ল আৰু ইয়াৰ পিছত এদিন চিনেমা জগতত নামি পৰিল। ইখনৰ পিছত সিখন চিনেমা বন্দিতাৰ হাতলৈ আহিবলৈ ধৰিলে আৰু প্ৰযোজকবোৰে বৰ আমনি কৰিবলৈ ধৰিলে। এইদৰে তেওঁ চিনেমা-জগতত ব্যস্ত হৈ পৰিল।

আজি কেইদিনমানৰ পৰা ড্ৰাইভাৰ ৰংমনে লক্ষ্য কৰিছে বন্দিতাজনী যেন ক্ৰমান্বয়ে শুকাই-খীণাই যাবলৈ ধৰিছে। তাই যেন আগৰ চঞ্চলা বন্দিতাজনী হৈ থকা নাই। এদিন ৰংমনে তাইৰ ওচৰলৈ যাওঁতে দেখিলে যে বন্দিতাই নিজৰ প্ৰতিবিম্বটো চাই ড্ৰেচিং আইনাৰ আগত বহি কান্দি আছে। ৰংমনে যেন স্বৰগ

পৰা মানুহৰ দৰে মুক হৈ গ'ল। সেয়েহে তেওঁ পুনৰ অহা বাটেৰে গুচি গ'ল, মনত অসংখ্য প্ৰশ্ন লৈ।

বন্দিতাই জীৱনত যি বিচাৰিছিল সকলো পালে কিন্তু কিবা এটা যেন নাপালে। কি নাপালে বাৰু? তিনিদিন আগেয়ে নগাৱঁৰ চাৰ্কিট্ হাউচত প্ৰণৱ আৰু চুমিক হঠাৎ লগ পাই যোৱাৰ পিছৰ পৰাই কিয় জানো তাইৰ মনটোত যেন কিছুমান চিন্তাৰ কীট সোমাই দংশন কৰিবলৈ ধৰিলে। কি হৈ গল বাৰু? প্ৰণৱক কলেজীয়া জীৱনতে ভাল পাইছিল। কলেজত প্ৰথম এডমিশ্যন লবলৈ আহি এডমিশ্যন ক'ত হৈছে বুলি তাই যিটো নিমাখিত চেহেৰাৰ ল'ৰাক সুধিছিল তেওঁৰেই আছিল প্ৰণৱ।

এখন প্ৰাইমেৰি স্কুলৰ শিক্ষকৰ ল'ৰা আছিল প্ৰণৱ। পঢ়া-শুনাত জুইৰ দৰেই চোকা আছিল। প্ৰণৱৰ এই দিশটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বন্দিতাৰ ভালেই লাগিছিল। কিন্তু তাইৰ অত্যন্ত বেয়া লাগিছিল তাৰ অৰ্থনৈতিক দিশটোৰ প্ৰতি। সেয়েহে তাইৰ বান্ধৱী মণিয়ে, প্ৰণৱে তোমাক ভাল পায় বন্দিতা বুলি কোৱাত একেবাৰেই না কৰিছিল।

এদিন সন্ধিয়া চিনেমা জগতৰ নামী প্ৰযোজক অৰূপ দুৱৰাই এটা ডাঙৰ পাৰ্টীৰ আয়োজন কৰে। সেই পাৰ্টীলৈ জিলাখনৰ উপায়ুক্তক নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল আৰু বহুতো গণ্যমান্য ব্যক্তিক নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল। যিহেতু ব্যৱসায়িক দিশত ডাঙৰ ডাঙৰ ব্যক্তিসকলৰ লগত হাত নাথাকিলে কাৰ্য্য সিদ্ধি নহয়। চিনেমা জগতৰ নামী তাৰকা হিচাৱে বন্দিতাই সকলো কামতে আগবাঢ়ি গৈছিল। আলহী-অতিথিক সেৱা কৰাত তেওঁ কৃপণালি কৰা নাছিল।

হঠাৎ তেওঁ দেখে প্ৰণৱ আৰু চুমি তাত উপস্থিত। জিলাখনৰ উপায়ুক্ত হিচাৱে প্ৰণৱ নতুনকৈ নগাৱঁলৈ আহিছিল। হঠাৎ বন্দিতাক তেনেদৰে বৈ থকা দেখি প্ৰণৱে মুখত হাঁহি বিৰিঙাই মাতে আৰু তেওঁৰ পৰিবাৰ চুমিৰ লগত চিনাকি কৰি দিয়ে। চুমিয়ে প্ৰত্যুত্তৰত কয়, "তোমাৰ কথা আমাৰ এওঁ অনবৰতে কৈ থাকে। তুমি অভিনয় কৰা প্ৰত্যেকখন চিনেমা আমাৰ তেওঁ চায়। তেওঁ তোমাৰ কথা ইমানকৈ কয়।" বন্দিতা যেন ঠাইতে শিল পৰা কপৌৰ দৰে ?ৰ থাকিল। তেওঁৰ মুখেৰে টু শব্দ এটাও বাহিৰ হৈ নাহিল। চাৰিওফালে যেন তাইক কিছুমান আন্ধাৰে গ্ৰাস কৰিবলৈ ধৰিলে।

০০০

সময়ৰ ভুল

হীৰামণি বৰুৱা

উচ্চতৰ মাধ্যমিক ১ম বাৰ্ষিক

ঘৰখনৰ সকলোৰে আশা কৰাৰ দৰেই গীতাই ২য় বিভাগত প্ৰৱেশিকা পাছ কৰিলে। কলা বিষয়ত কলেজত নাম ভৰ্ত্তি কৰিলে। গাওঁখন চহৰৰ পৰা ৬ কিঃ মিঃ হে দূৰ যদিও যাতায়তৰ বিশেষ সুবিধা নাই। খোজ কাঢ়িয়েই প্ৰায় অহা-যোৱা কৰিব লগীয়া হয়। একমাত্ৰ বাছখনৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰি থাকিলে কেতিয়াবা কলেজ দেৰি হয় কাৰণে গীতাই খোজ কাঢ়িয়েই কলেজলৈ আহিব লগা হয়। অৱশ্যে তাইৰ লগত কেইবাজনীও ছোৱালী আছে। গাওঁখনৰ বিভিন্ন জনৰ অনুৰোধ ক্ৰমে চহৰৰ পৰা আৰু এখন বাছৰ চলাচল কৰিবলৈ চৰকাৰে অনুমতি দিলে। এতিয়া গীতা প্ৰায়ে বাছত আহিবলৈ পোৱা হ'ল।

গগণ শৰ্মা নগাঁও চহৰৰ সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালৰ লৰা। হাঁহি মুখৰ বাবেই আটাইয়ে তাক ভাল পায়। গগণেও ২য় বিভাগত প্ৰৱেশিকা পাছ কৰি কলা বিষয়ত কলেজত নাম ভৰ্ত্তি কৰিছে। খেলা-ধুলা, পঢ়া-শুনা সকলো বিষয়তে সি আগবঢ়া। তাৰ মানসিকতা অতি উচ্চ খাপৰ। সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগতে হাঁহি স্ফুৰ্ত্তিৰে কটাইছিল। তাৰ চৰিত্ৰৰ অমায়িক স্বভাবে সকলোকে আকৰ্ষিত কৰিছিল।

গগণে শ্ৰেণীৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগতে মুকলি ব্যৱহাৰ কৰিছিল। শ্ৰেণীৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকে সি নিজৰ বন্ধু-বান্ধৱী বুলি ভাবিছিল। শ্ৰেণীৰ আটাইতকৈ কম কথা কোৱা চাপৰকৈ, দেখিবলৈ ধুনীয়া, হাঁহি থকা চকু হালৰে সৈতে গীতাক তাৰ প্ৰথম দেখাৰ পৰাই কিবা এটা ভাল লাগে। এদিন ক্লাচত গীতা অনুপস্থিত থাকিলেই তাৰ মনটো বেয়া লাগে। গগণৰ নানান চিন্তা হৈ পৰে কিয় নাহিল তাই। কেইবাদিনো অনুপস্থিত থাকিলে সি নিজে গৈ খবৰ লৈ আহে। গীতাৰ মাক-বাপেক কোনো নোহোৱাৰ কাৰণেই গগণৰ তাইৰ প্ৰতি পুতৌ উপজে। কিছুদিনৰ পিছত যেতিয়া সি ভাবিলে কিয় বাৰু তাৰ গীতা কলেজলৈ নাহিলে মনটো বেয়া লাগে! মনলৈ বেয়া ভাব আহিলেই সি মনক বুজনি দিবলৈ চেষ্টা কৰে যে ক্লাচৰ বান্ধৱী বাবেই হয় তাৰ এনেকুৱা লাগে। কিন্তু,

লাহে লাহে সি বুজিব পাৰিলে যে গীতাক সি ভাল পায়। কিন্তু প্ৰকাশ কৰিব কেনেকৈ ? কেতিয়াবা সি উদ্বিগ্ন হৈ উঠে। তাৰ ভয় লাগে জানোচা সি গীতাৰ আগত তাৰ মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰাৰ আগতেই তাইক কোনোবাই লৈ যায়। সেয়ে সি ভাবে যে গীতাৰ আগত সি তাৰ মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰি দিব। কিন্তু তাইক দেখিলেই সি একো ক'ব নোৱাৰা হৈ যায়। সি ভাবে গীতাই যদি তাক অস্বীকাৰ কৰে বা নীচ বুলি ভাবে। এইদৰে মাজে মাজে হোৱা দোধোৰ-মোধোৰৰ মাজেদিয়েই নিজৰ পঢ়া-শুনা, খেলা-ধূলা ঠিকে ৰাখি দিনবিলাক কটাই আছে।

এদিন হঠাৎ এটা ঘটনা ঘটিল। কলেজ ছুটীৰ পাছত গীতা তাইৰ বান্ধবী ৰৌজনীৰ সৈতে ঘৰলৈ আহি থাকোতে গগণক লগ পালে আৰু গগণো সিহঁতৰ লগতে যাবলৈ ধৰিলে। তেনেতে গীতাই বন্ধু ভাবেৰে গগণক কলে—'গগণ, মই এমাহৰ কাৰণে মামাহঁতৰ ঘৰলৈ যাম।' গগণৰ চিন্তা হ'ল, গীতা যদি তাৰ চকুৰ আগৰ পৰা আঁতৰি যায় আৰু চিৰদিনৰ কাৰণে যদি হেৰাই যায়। গতিকে সি তাইক কৈ দিব যে তাইক সি ভাল পায়। পিছদিনা গগণে নতুনকৈ কিনা মটৰ-চাইকেলখন লৈ গীতাহঁতৰ গাঁৱলৈ ফুৰিবলৈ গৈছিল। দুৰ্ভাগ্যবশতঃ গগণে এজোপা আহঁত গছত খুন্দা মৰাত গাড়ীখনৰ কিছু ক্ষতি হ'ল আৰু নিজেও কিছু আঘাত পাই আহঁতৰ তলতে পৰি ৰ'ল। গীতাই কলেজৰ পৰা আহি থাকোতে বান্ধবী মণিক লগ পালে আৰু মামাকৰ ঘৰলৈ যোৱা কথা কলে। গীতা ঘৰ সোমোৱাৰ আগতেই আহঁতৰ তলত পৰি থকা গগণক দেখা পালে। গগণক চিনি পাই তাইৰ সহায় কৰিবলৈ মন গ'ল যদিও নিজে একো নকৰি ককায়েকহঁতক মাতি আনি নিজৰ বন্ধু হিচাপে চিনাকি দি সহায় কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। গীতাৰ ককায়েকহঁতে গগণক উঠাই নিলে আৰু বিছনাত শুৱাই দিলে। গগণ সুস্থ হোৱাত গীতাৰ ককায়েকহঁতৰ সৈতে ভালদৰে চিনাকি হ'ল আৰু সহায় কৰা বাবে ধন্যবাদ দিলে। এইদৰেই গগণৰ গীতাহঁতৰ ঘৰৰ সকলোৰে লগত চিনা-পৰিচয় হ'ল আৰু গীতাৰ ককায়েকহঁতে তাক মাজে সময়ে আহি থাকিবলৈ অনুৰোধ জনালে। গগণ গীতাহঁতৰ ঘৰলৈ আহিলে তাই বন্ধু হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰে। তিনিদিনমানৰ পাছত পুনৰ ক্লাছত দুয়ো লগ খালে আৰু গগণে মুখেৰে প্ৰকাশ কৰিবলৈ ইচ্ছা নকৰি চিঠি এখন দিয়াৰ কথা ভাবিলে। গগণে চিঠি এখন লিখি আনিলে "মৰমৰ•••…। তোমাক প্ৰথম দিনা ক্লাছত দেখোতেই মই ভাল পাই পেলালো।

এয়া মোৰ সৌভাগ্যনে দুৰ্ভাগ্য একো কব নোৱাৰো। গাভৰুক ভাল পাব পৰা কোনো গুণ মোৰ নাই। কিন্তু, মোৰ বিশ্বাস আছে যে যেতিয়া কোনো মানুহে মোক ভালকৈ জানিব তেতিয়া মোক ভাল পাবই।" গগণৰ লিখিবলগীয়া বহুত কথা থাকিল যদিও গীতাই বেয়া পায় বুলি আৰু বেছি নিলিখিলে। চিঠিখন দি গীতাক উত্তৰ দিবলৈ অনুৰোধ জনালে। গীতাইও অনুৰোধ ৰক্ষা কৰাৰ প্ৰবল হেপাহঁত গগণলৈ এখন চিঠি লিখিলে। কিন্তু, চিঠিখনত কোনো ভাল পোৱাৰ কথা উল্লেখ নকৰিলে। মাথোন মৰমহে যাচিলে। গগণৰ প্ৰতি যদিও ভাল পোৱাৰ ইচ্ছা আছিল তথাপি প্ৰথম চিঠিখনত একো উল্লেখ নকৰিলে। প্ৰথম দেখোতেই ভাল পাইছিল বন্ধু হিচাপেহে কিন্তু, এদিন দুদিনকৈ দিন পাৰ হৈ যোৱাৰ পাছত গগণে ভাবিলে গীতাক মই বন্ধু ভাৱত নহয় আন বেলেগ ভাৱতহে ভাল পাওঁ। নতুন বছৰ অহাৰ লগে লগে দুয়োৰে দুয়োকে শুভেচ্ছা-পত্ৰ প্ৰদান কৰিলে। শুভেচ্ছা-পত্ৰৰ লগতে গগণে এটা কলমো গীতাক উপহাৰ দিলে।

কেইদিনমানৰ পাচত গীতাইও গগণক বন্ধু হিচাপে এখন ৰুমাল উপহাৰ দিলে। দুয়োৰে দুয়োৰ পৰা পোৱা উপহাৰৰ পাছত গীতাই আকৌ এখন চিঠি গগণৰ পৰা পালে। গীতাই বন্ধুৰ চিঠি পঢ়ি বৰ আনন্দ উপভোগ কৰে। সেইকাৰণেই তাই অতি হেঁপাহেৰে চিঠিখন পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। এইদৰে দুয়োৰে দুয়োকে চিঠি-পত্ৰ দি থাকিবলৈ ললে। কিন্তু, গগণে এদিন ভাবিলে যে এনেদৰে চিঠি দি থাকিলে গীতাই নাজানিব যে মই তাইক বিয়া কৰাবৰ কাৰণেই ভাল পাওঁ। গীতাইতো বন্ধু ভাৱেৰেহে মোক ভাল পাই আছে আৰু চিঠিবিলাকো বন্ধু বুলিয়ে দিছে। গতিকে সি গীতালৈ এখন চিঠি লিখি দিব যে মই তোমাক বিয়া কৰাৰ ইচ্ছাৰেহে ভাল পাওঁ। গগণে চিঠিখন লিখিলে আৰু অনুৰোধ ৰক্ষা কৰিবলৈ কৈ গীতাক চিঠিখন দি ঘৰলৈ আহিল। গীতাই চিঠিখন পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। চিঠিখন পঢ়ি ভাল লাগিলও গীতাৰ খং উঠিল। গগণে চিঠিত লিখিছিল যে মই তোমাক ভাল পাওঁ আৰু তুমি ৰাজী হ'লে বিয়া কৰাম।

এই কথাষাৰ জনাৰ পাছত গীতা আচৰিত হ'ল যদিও মনত অতি বেজাৰ পালে। তাই বহুত কথাকে চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। গগণে বাৰু কিয় মোৰ প্ৰতি এনে ভাৱ ললে ? তাক বাৰু মই কি বুলি বুজাম ? এইদৰে নানান চিন্তা কৰি থাকি তাই ভাবিলে যে গগণক কৈ দিব যে তাই তাক বন্ধু হিচাপেহে ভাল পায়। সেইকাৰণে গীতাই এখন চিঠিৰে লিখি পঠালে যে বিপদৰ বন্ধু হিচাপে তাইও তাক ভাল পায়। কিন্তু আন ভাৱত নহয়। দুয়োৰে মাজত থকা বন্ধুত্বক বিয়াৰ দ্বাৰা মূল্য দিব নোৱাৰি আৰু তাই বিয়াৰ সম্পূৰ্ণ বিৰোধিতা কৰে। চিঠিৰ উত্তৰ পাই গগণ শৰ্মাই নিজে বৰ লাজ পালে। নিজৰ ভুল বুজি পাই ক্ষমা খোজাৰ উদ্দেশ্যেৰে গীতালৈ আকৌ এখন পত্ৰ লিখিলে, "গীতা সচাঁকৈয়ে তুমি মোক নতুন জীৱন দান কৰিলা। তোমাৰ জীৱনৰ সান্নিধ্যলৈ আহি মই এক নতুন জীৱন লাভ কৰিলো। মোক ক্ষমা কৰিবা। গগণে বুজিলে যে এয়া বোধহয় তাৰ জীৱনত সময়ৰ ভুল ।০০০

মৰমৰ চিন

বীমা দুৱৰা
উঃ মাঃ ২য় বাৰ্ষিক

নানা জাতি-উপজাতিৰ সমাগম, ল'ৰা-ছোৱালী, মতা-মাইকী বিভিন্ন কৰ্মমূখী মানুহৰ উপস্থিতিৰে ৰাজস্থানৰ ষ্টেচনটোত চিঞৰ-বাখৰৰ সৃষ্টি হৈছে। কেইটামান আপেল আৰু কমলা হাতত লৈ ডবা এটাত বহি পৰিলো। মোৰ কাষৰ চিটটোত এহাল নব-বিবাহিত দম্পতি। ৰেলখনে এটা জোকাৰ মাৰি লাহে লাহে অসমৰ অভিমুখে অহিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। মই অলপ দূৰ বাহিৰৰ সৌন্দৰ্য্যকে উপভোগ কৰিলো। তাৰ পিছত বেগৰ পৰা উপন্যাস এখন উলিয়াই চকু ফুৰালো। মোৰ কাষৰ দম্পতি হালৰ এটা কথা মোৰ কাণত পৰিল। "আমি কিমান সময়ত অসম পামগৈ ?" কথাযাৰ শুনাৰ লগে লগে বুজিলো নিশ্চয় এওঁলোক অসমীয়া। দম্পতি হালে নানা ৰসাল কথা পাতি হাঁহিতে ডুব গৈ আহিছে। মাজে-মাজে কিতাপৰ পৰা চকু সিহঁতৰ ওপৰত পেলালো। গিৰিয়েকে ঘৈনীয়েকৰ হাতৰ পৰা ৰুমালখন লৈ মুখ মুচিছে। এই সময়ত নিজৰ বিয়াৰ কথাও বৰকৈ মনলৈ আহিছিল। বেচি সময় দম্পতি হালক চাই থাকিবলৈ মন নগল। কাৰণ চাই থকাটো উচিত নহয়। পুনৰ কিতাপখনত চকু দিলো। গাত ঠাণ্ডা বতাহ লগাত টোপনি আহিল। কিমান সময় পাৰ হ'ল গম নাপালো। ওচৰৰ দম্পতি হালে এয়া অসম সোমালো বুলি কোৱা কথাযাৰত সাৰ পাই গলো। চকু মেলি আগলৈ চাই দেখিলো বাহিৰৰ "চাইন ব'ড"-খনত অসম বুলি লিখা আছে। হয়, সচাঁকৈ ৰেলখন আহি অসমী আইৰ বুকু স্পৰ্শ কৰিলে। মনটোত বৰ আনন্দ লাগিল। এয়াই তাহানি লাচিত, কনকলতা, মণিৰাম, কুশলহঁতে প্ৰাণ আহুতি দিয়া সোণৰ অসম। সুজলা-সুফলা, শস্য-শ্যামলা পথাৰবোৰ মোৰ চকুত পৰিল। নানা জাতি-উপজাতিৰ মিলন কেন্দ্ৰ। শংকৰ-মাধৱে দি যোৱা ধৰ্মৰে একাকাৰ অসম আৰু য'ত বৰদোৱা বৰপেটাত হৰি নামৰ হাজাৰ হাজাৰ বন্তি এতিয়াও জ্বলি আছে। এতিয়াও আছে অসমৰ কাজিৰঙাৰ এশিঙীয়া গড় আৰু হাতী।

আজি চাৰি বছৰৰ মূৰত পুনৰ অসমলৈ প্ৰত্যাবৰ্ত্তন। নানা কথাই মোৰ মন প্ৰফুল্লিত কৰিলে। মোৰ মৰমৰ গাওঁখনৰ কথা, ঘৰৰ কথা লগতে মোৰ লগত অভিনয় কৰা বাল্য কালৰ বন্ধু-বান্ধবী কেশৱ, বিপুল, দেৱেন, ৰুমী, ৰূপালীহতৰ কথা মনলৈ আহিল। আৰু স্কুলৰ পৰা বিশ্ববিদ্যালয়লৈকে একেলগে শিক্ষা সমাপ্ত কৰা বন্ধু অসীম হাজৰিকাৰ কথা। কিমান যে আনন্দৰ দিন আছিল তাহানি।

মোৰ আটাইতকৈ মৰমৰ আৰু একে মন একে প্ৰাণে গঠিত বন্ধু অসীম। হাইস্কুলৰ পৰা আহি গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ৰাজনীতি বিজ্ঞানত এম, এ পাছ কৰিলো দুয়োজনে। সি গুৱাহাটীৰে বি. বৰুৱা কলেজৰ অধ্যাপক হল আৰু মই বেলেগ এটা চাকৰি পাই দিল্লীলৈ গুচি আহিলো।

এইদৰে নানা ভাৱৰ মাজত সোমাই পৰোতে কেতিয়া গুৱাহাটী ষ্টেচন পালো কবই নোৱাৰিলো। জোকাৰণি মাৰি ৰেলখন ৰোৱাতহে ভাৱ সলনি হ'ল। লগে লগে বেডিংপত্ৰ নমাই নামি পৰিলো। বস্তু-বাহানিবোৰ প্লেটফৰ্মৰ ওপৰতে থলো। তেতিয়া আবেলি সময় চাৰি বাজিছে। অলপ আগবাঢ়ি গৈ টেক্সি এখন মাতি বস্তু-বাহানি উঠাই অসীমৰ তাতে ৰাতিটো কটোৱাৰ মনেৰে তাৰ ঘৰলৈ বুলি ৰাওনা হলো। অসীমৰ চিঠিৰ পৰাই গম পাইছিলো সি লাচিত নগৰত থাকে বুলি। আগৰ গুৱাহাটীতকৈ এতিয়া বহুত উন্নত হ'ল। আগতকৈ গাড়ী-মটৰ বহুতো হ'ল। অসীমৰ ঘৰটো উলিওৱা সিমান কষ্ট নহ'ল। টেক্সিখনক বিদায় দি লোহাৰ জপনা খন মেলি সোমায় গলো। ঘৰটোত মানুহ থকা-নথকা চিন চাবেই নাই। দুৱাৰ-খিৰিকী সকলো বন্ধ। বন্ধ দুৱাৰৰ ওপৰত কলিং বেলটো চকুত পৰাত হাতৰ চাপ দিলো। অলপ পাছতে দুৱাৰখন মেলি আদবয়সীয়া মানুহ এজন ওলাই আহিল। দুৱাৰ খুলি মোক সুধিলে, "কাক বিচাৰিছে ?" মোৰ ধাৰণা হ'ল মানুহ জনে অসীমৰ তাত কাম কৰে। সেয়ে মই মানুহ জনক সুধিলো, 'এইটো অসীম হাজৰিকাৰ ঘৰ হয়নে ?'

: "হয়। তেখেত বৰ্তমান ঘৰত নাই। কলেজলৈ গৈছে অলপ পিছত পাবহি।" মানুহ জনে মোক নি ড্ৰয়িং ৰুমত বহিবলৈ দিলে।

হাত-মুখ ধুই চাহ একাপ খাই বন্ধু অহালৈ অপেক্ষা কৰিলো। ঘড়ীলৈ চাই দেখিলো ৫ বাজি ৩০ মিনিট গৈছে। ৰেলত আহোতে পঢ়া উপন্যাসখনকে আনি বিচনাত শুই শুই

চকু ফুৰালো। ৰেলত অহাৰ কাৰণে নেকি টোপনি ভাব অহাত শুই পৰিলো। চিলমিলকৈ টোপনি আহিছিল।

"আৰে তপন দেখোন!" মই উচপ খাই গলো। সি মোক সাৱত মাৰি ধৰি বহ-ৱাই দিলে। "কেতিয়া আহিলি ? কি খবৰ ? ঘৰৰ খবৰ ভালনে ?" সি প্ৰশ্নৰে মোক ডুবাই পেলালে। "ৰ, ৰ—তই দেখোন কেন্‌ভেচাৰৰ নিচিনা প্ৰশ্নহে কৰিছ। শুন, মই কেতিয়াবাই আহিলো। বৰ্ত্তমান মোৰ ভালেই। ঘৰলৈ ইয়াৰ পৰাহে যাম।" 'তাৰ মানে তই ঘৰলৈ যোৱা নাই।' 'নাই ভাই, বাহিৰে বাহিৰে তোৰ তালৈহে আহিছো। ইয়াৰ পাছতহে অন্যলৈ যাত্ৰা।" "বাৰু তোৰ এতিয়া খবৰ কি ?"

ঃ মোৰ খবৰ তোৰ দৰে। পিছে চাহ-তাহ খালিনে নাই ?

ঃ খাইছো।

ঃ বাৰু তপন, তই বহ। মই কাপোৰ যোৰ সলাই আহো। আজি বহুত কথা আছে তোৰ লগত। এয়া কিমান দিনৰ মূৰত দেখা-দেখি—নহয় জানো ?

অসীম ভিতৰলৈ গ'ল। তাক চচমা-যোৰেৰে বেচ প্ৰফেচাৰ যেন লাগিছে। অলপ পিছত অসীমে কাপোৰ সলাই সোমাই আহিল। ময়ো কাপোৰ-কানি সলাই ললো।

ঃ বাৰু তই কিমান দিন ঘৰত থাকিবি ?

ঃ দুমাহৰ ছুটি লৈ আহিছো। ঘৰৰ পৰা ভাইটিয়ে চিঠি দি মাতি পঠাইছে। মাৰ অসুখ। সোনকালে বিয়া পাতিব লাগে হেনো। ভনীজনীৰ বিয়াত আহিবই নোৱাৰিলে। ভাবিলে ৰাতিটো অসীমৰ তাতে থাকি কালিলৈ দুয়ো এপাক ঘৰৰ পৰা আহো।

ঃ আৰে, তই তাৰমানে বিয়া কৰাবলৈ আহিছ। ছোৱালী আগতে চোৱা আছেনে এতিয়া চাবি ?

ঃ আগতে চোৱা থাকিলেও এতিয়া নতুনকৈ তাইকে চাম।

ঃ বাৰু তই বিয়াৰ কথা কি ভাবিছ ? বিয়া পাতিবি নে নাপাত ?

"মামা, মামা আজি আমাৰ বিজ্ঞানৰ বহী দিছে। মই সকলোতকৈ বেছি নম্বৰ পাইছো।"—এটা ৭/৮ বছৰীয়া লৰা বেগ এটা লৈ সোমাই আহিল। মোক দেখি লৰাজনে মোলৈ চাই ৰৈ গ'ল। সম্ভৱ অসময়ত অচিনাকি মানুহ দেখি।

ঃ আহাঁ জোন, তোৰ এয়া নতুন মামা, নমস্কাৰ দে। অসীমে ল'ৰাজনক মোৰ লগত চিনাকি কৰি দিলে।

ঃ চাওঁ ভাইটি, এইখিনিলৈ আহাঁচোন। কি নাম তোমাৰ ?

ঃ মোৰ নাম শ্ৰীপঙ্কজ বৰুৱা। চতুৰ্থ মান শ্ৰেণীত পঢ়ো।

ঃ ধুনীয়া লৰা ! এতিয়া তুমি যোৱাগৈ। পিছত তোমাৰ লগত কথা হ'ম।

লৰাটো তেতিয়া তাৰ পৰা ওলাই গ'ল। মই অসীমক সুধিলো—এইটো কাৰ লৰা অসীম ! তোৰ ভাগিন নে ভতিজা ? বৰ মৰম লগা লৰা। অসীম যেন মোৰ কথাৰ পৰা আঁতৰি অন্য কথা ভাবিছে। অলপ আগৰ অসীমক এতিয়া অলপ বেলেগ লাগিল। হয়তো সি কাৰোবাক মনত পেলাব বিচাৰিছে। "অসীম" মই পুনৰ মাতিলো।

ঃ অ তই জোনৰ বিষয়ে সুধিছিলি নহয়। জোন মোৰ ভাগিন ভতিজা একো নহয়। সি প্ৰকৃতিৰ দান বুলিয়েই ধৰ।— অসীমে বৰ গহীন ভাবে ক'লে।

ঃ অসীম তই কি কথা কব বিচাৰিছ ? জোন তাৰমানে কাৰ সন্তান নকৱ কিয় ?

ঃ তেজ-মঙহৰ ফালৰ কোকো নহলেও সি এক ফালৰ পৰা মোৰেই। জোনৰ বিষয়ে তোক নকৈ কাক কম ? জানিব খুজিছ যেতিয়া শুন। তই এতিয়া পাৰ হৈ যোৱা দিনবোৰলৈ যাব লাগিব। তই কচোন সেই যে স্বপ্না নামৰ ছোৱালীজনী মনত আছেনে ?

ঃ স্বপ্না ? কোন স্বপ্নাৰ কথা কৈছ ?

ঃ মনত পেলাচোন আজিৰ পৰা দহ বছৰৰ আগতে যেতিয়া কলেজত পঢ়ি আছিলো। সেই সময়ত মোৰ লগত যে এজনী ছোৱালী মৰমৰ পাশত আবদ্ধ হৈছিল। ময়ো অকণ মান নিখুঁত মৰম তাইৰ বাবে যাচিছিলো।

ঃ হয় মনত পৰিছে অসীম। এবা তয়ে এদিন মোৰ লগতো চিনাকি কৰি দিছিলি।

যৌৱনৰ আদিম পুৱাত স্বপ্নাই অসীমক ভাল পোৱাৰ প্ৰেৰণা দিছিল। কিন্তু স্বপ্নাই প্ৰেম-ভালপোৱা বুজি উঠাৰ আগতেই অসীমৰ অন্তৰত বিষ ঢালিলে। ইয়াৰ কাৰণ হ'ল এদিন অসীমে স্বপ্নাক লৈ ফুৰিবলৈ গৈছিল। কিন্তু গৈ থাকোঁতে হঠাৎ অসীমৰ কাহ আহি কাহৰ লগত তেজ দেখি অসীমৰ কিবা ভয়ানক ৰোগ হৈছে বুলি প্ৰত্যাখান কৰে। ইয়াৰ পিছতো অসীমে স্বপ্নাৰ পৰা মৰমৰ সহাঁৰি বিচাৰিছিল। কিন্তু তাই অসীমৰ ভাল পোৱাৰ মূল্য নিদিলে। সেয়ে অসীমে মোক কৈছিল—তপন, স্বপ্নাই এতিয়া মোক ঘৃণা কৰে। মোক দেখিলে আঁতৰে আঁতৰে ফুৰে।

ঃ তপন তই কি ভাবিছ ? মনে মনে থাকিলি দেখোন।—অসীমৰ মাততহে মোৰ অতীতৰ কথা মনৰ পৰা আঁতৰিল।

ঃ মোৰ মনত পৰিছে সেই স্বপ্নাৰ ছবিখন। কিন্তু তই জোনৰ কথাৰ লগত স্বপ্নাৰ কথা কিয় সুধিলি ?

ঃ জোনৰ জন্মৰ কথা কবলৈ হলে স্বপ্নাৰ কথা জানিব লাগিব। শুন জোনৰ জন্মৰ ইতিবৃত্ত ঃ

সিদিনা আছিল বহাগ মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথি। মই নগাঁৱৰ জাগীৰোড পেপাৰ মিলত থকা বন্ধু এজনৰ ঘৰৰ পৰা আহি আছিলো ঘৰলৈ বুলি। এনেতে মোৰ গাড়ীৰ হেড লাইটৰ পোহৰত এজনী ছোৱালী দেখা পাই গাড়ীৰ লাহে লাহে গতি কমাই দিলো। হঠাৎ দেখিলো মোৰ গাড়ীৰ দহফুট মান আতৰত ছোৱালীজনী শুই পৰিল।

ঃ তাৰ পিছত ?

ঃ লগে লগে মই গাৰ সমস্ত শক্তিৰে ব্ৰেকত হেঁচা দি গাড়ী ৰাখি লৰা-লৰিকৈ নামি ছোৱালীজনীক দাঙি ধৰিলো। তেতিয়াহে মোৰ চকুৰ আগত জিলিকি উঠিল সেই মানুহজনী ছোৱালী নহয়, এজনী অন্তঃসত্বা বোৱাৰী। তেতিয়া

ৰোৱাৰীজনীয়ে চিঞৰি উঠিছিল।

ঃ আপুনি মোক এৰি দিয়ক, মোক মৰিবলৈ দিয়ক। মোক এই ব্যস্ত পৃথিৱীৰ মাজৰ পৰা আঁতৰি যাবলৈ দিয়ক। —তাই তেতিয়া আৰু কথা কব নোৱাৰি হুক-হুকাই কান্দি উঠিছিল।

মই তেতিয়া মহা বিমোৰত পৰিলো। এই ৰাতি তিৰোতাজনীক এৰি যোৱা মহা পাপ হ'ব। তাকে ভাবি মই তাইক মোৰ গাড়ীত উঠাই ললো। তাই কোনো আপত্তি নকৰাকৈ গাড়ীত বহি মোক সুধিলে—

ঃ মোক এতিয়া ক'লৈ নিব ?

ঃ তোমাৰ একো ভয় নাই, মোৰ তালৈ ব'লা। মই লাচিত নগৰত থাকো। মই বি, বৰুৱা কলেজৰ প্ৰফেচাৰ। ৰাতিপুৱা তোমাৰ সকলো ব্যৱস্থা কৰি দিম।—তাই মোৰ মনৰ ভাষা বুজি পালে ? কোনো আপত্তি নকৰাকৈ তাই তেতিয়া নিচিন্ত মনে মোৰ গাড়ীত বহি গ'ল। যেতিয়া আমি ঘৰ সোমাওঁ তেতিয়া নিশা বাৰ বাজিছিল।

মই মোৰ ৰূমত সোমাই লাইটটো জ্বলাই দিলো। ছোৱালীজনীক সোমাই আহিবলৈ কলো। যেতিয়া ছোৱালীজনী লাইটৰ পোহৰত মোৰ বিছনাত বহি পৰিল তেতিয়া পৃথিৱীৰ সমস্ত বিস্ময় আহি মোৰ চকুত নাচিব ধৰিলে। যিটো কথা মই কোনো দিনে কল্পনা কৰা নাছিলো। অজানিতে মোৰ মুখৰ পৰা ওলাই আহিল "স্বপ্না !" তেতিয়া তাই কান্দি কান্দি কৈছিল— "আপুনি মোৰ সৰ্বনাশ কৰিলে। মোক মৰিবলৈ দিয়ক।" মই স্বপ্নাক বুজাই বঢ়াই ৰাখিলো। ৰাতিৰ কাৰণে বিছনা ঠিক

কৰি দি মই মোৰ ৰূমৰ বিছনাত বাগৰ দিলো। পাছদিনা ৰাতিপুৱা স্বপ্নাৰ কোঠালৈ গৈ সুধিলো, 'স্বপ্না যদি বেয়া নোপোৱা তোমাৰ এই অৱস্থাৰ কথা মোক কোৱানে।' তেতিয়া স্বপ্নাৰ দুই গালেৰে দুটোপাল তপত লোতক বৈ আহিল। তাৰ পিছত তাই তাইৰ জীৱনৰ কাহিনী কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

ল'ৰাজনৰ নাম ৰমেশ গগৈ। পি, ডব্লিও, ডিৰ ইঞ্জিনিয়াৰ। ঘৰ ধুবুৰীত। আজিৰ পৰা প্ৰায় তেৰ বছৰৰ আগতে মোক বিয়া কৰাইছিল। মা-দেউতাই তেওঁৰ ধন-সম্পত্তি দেখি সুখেৰে জীৱন নিৰ্বাহ কৰাৰ আশাৰে বিয়া দিছিল। ময়ো তেওঁক লৈ বহুতো ৰঙীন সপোন ৰচিছিলো। প্ৰথম অৱস্থাত ঠিকেই আছিল। কিন্তু ছমাহ মানৰ পৰা মোৰ জীৱন যাত্ৰা অস্বাভাৱিক হৈ আহিল। তেওঁ সদায় ৰাতি আহি মোৰ ওপৰত বিলাতী মদৰ জালত নানা অত্যাচাৰ কৰে। অকল মোৰ স্বামীয়ে নহয় শাহু ননদৰো একে ব্যৱহাৰ। ইয়াৰ কাৰণ কি বুজা নাছিলো আৰু মই আজিও বুজা নাই। এইদৰে প্ৰায় এবছৰ পাৰ হ'ল আৰু মোৰো গাত মাতৃৰ লক্ষণে দেখা দিলে। এদিন ৰাতি মোৰ কাষৰ ৰূমত কোনোবাই কথা পতা কাণত পৰিল। মোৰ স্বামীয়ে কাৰোবাক সুধিছে, 'মোৰ গুলীতে মানুহ জন মৰিলনে ?' 'হয় ছাৰ, আপোনাৰ গুলীতে মৰিল,' দ্বিতীয় ব্যক্তিজনে স্বামীয়ে কলে। অলপ দিনৰ পিছত গম পালো মোৰ চোৰাং ব্যৱসায়ো কৰে। সেই ব্যৱসায়টোৰ কাৰণে মানুহক গুলী কৰি পশু জ্ঞান কৰে।

তেওঁ ব্যৱসায়ৰ কাৰণে বম্বেত অলপ দিন থাকিব লগা হয়। প্ৰায় ছমাহ কাল বম্বেত থাকে। এই সময় ছোৱাৰ ভিতৰত শাহু আৰু ননদৰ নানান অত্যাচাৰত মই তাৰ পৰা দেউতাৰ ঘৰলৈ গুচি আহো। হঠাৎ এদিন মোৰ স্বামীৰ পৰা এখন চিঠি আহিল। সেইখন চিঠি বুলি কব নোৱাৰি। এখন মৃত্যুৰ বাতৰি দিয়া বাতৰি কাকত। তাত লিখা আছিল—

স্বপ্না,

মোৰ মৰম নোলোৱাটোকে বাঞ্ছা কৰো। মই ঘৰৰ পৰা জানিব পাৰিছো তুমি মোৰ মা আৰু ভনীৰ ওপৰত নানা অত্যাচাৰ কৰি ঘৰৰ পৰা কাৰো আদেশ নোলোৱাকৈ দেউতাৰাৰ ঘৰলৈ গৈছা। তুমি নিশ্চয় জানা কেঁচু গাতৰ পৰা ওলাই গলে পুনৰ গাতত সোমাব নোৱাৰে। স্বপ্না, মই এই মাহৰ ২২ তাৰিখে ঘৰলৈ যাম। মোৰ লগত সুমিত্ৰাও যাব। ইয়াত মোৰ লগত সুমিত্ৰাৰ আইন মতে বিবাহ সমাপন হৈ গৈছে... ...।

মোৰ আৰু পঢ়াৰ ধৈৰ্য্য নহ'ল। হয়তো তাত আৰু বহুত কিবা লিখা আছিল। মোৰ সৰ্ব শৰীৰ উত্তেজিত হৈ উঠিছিল। সেইদিনাই মই মৰিম বুলি ভাবিছিলো। কিন্তু একমাত্ৰ দেউতাৰ বাবে মৰিব নোৱাৰিলো। অলপ দিনৰ পিছত লাজ-অপমান কাতি কৰি স্বামীৰ ওচৰলৈ বুলি খোজ ললো। স্বামীৰ পদূলি মুখ পাওতেই স্বামীৰ নিৰ্দ্দেশ মতে ঘৰত কাম কৰা ল'ৰাজনে গেট বন্ধ কৰি দিলে মই সোমাব নোৱাৰাকৈ। লগে লগে মই মৰণকে আগ কৰি উভটি আহিলো।

তেতিয়া সন্ধ্যা আকাশত জোনে ভুমুকি মাৰিছিল। মোৰ জীৱনৰ সকলো চিন্তাই মোক হেঁচা মাৰি ধৰিছিল। আৰু তেতিয়া উপায় নাপাই জীৱনটো শেষ কৰাৰ মনেৰে ধুবুৰীৰ পৰা গুৱাহাটী পালোহি ! আশাৰে আপোনাৰ গাড়ীৰ আগত পৰিছিলো। কিন্তু ...। কিবা কবলৈ ধৰা স্বত্বেও স্বপ্নাক তপত লোতকে কথা কবলৈ বাধা দিলে। দুফালৰ দুয়োখন গাল চকুৰ পানীৰে ভৰি পৰিছিল।

তাইৰ প্ৰতি মোৰ দয়া উপজিছিল যাৰ ফলত মই অতীতৰ সকলো অপমানৰ কথা পাহৰি গলো। স্বপ্নাৰ কাৰণে মোৰ অন্তৰে কান্দি উঠিছিল। সেয়ে তাইক অন্তঃসত্বা অৱস্থাৰে যাবলৈ দিবলৈ মোৰ সাহস নহ'ল। কিন্তু তাই আৰু মোক বেছি আমনি দিব নুখুজিলে তপন। সিদিনাই ৰাতি একমান বজাত স্বপ্নাই এটি সন্তান জন্ম দি দুখৰ যান্ত্ৰনাত বাউলী হৈ এই পৃথিৱীৰ পৰা চিৰ বিদায় মাগিলে। মৃত্যুৰ আগমুহূৰ্তত স্বপ্নাই কৈছিল— "অসীম দা, মই আপোনাক ভুল বুজিছিলো। তাৰ বাবে মই গোটেই জীৱন দুখতে কটাবলগীয়া হ'ল। পাৰিলে আপুনি মোক ক্ষমা কৰিব। মোৰ সন্তানটো আপোনাৰ হাতত গতালো। আপুনি তাক মৃত্যুৰ মুখলৈ ঠেলি নিদি নিজৰ দেউতাক অথবা মোমায়েক বুলি ডাঙৰ কৰিব। মোৰ মৃত্যুৰ কথা গোপনে ৰাখিব। অসীম দা মোৰ শ্ৰনক... ...'। তাই কিবা কব খুজিছিল কিন্তু নিষ্ঠুৰ ভগৱানে সময় নিদিলে।

তপন আৰু অসীম দুয়োজনে একো একোটা দুখৰ হুমুনিয়াহ কাঢ়িলে। এনেতে

জোন আহিল— ।

: মামা, মামা মোৰ অংক কেইটা চাই দিয়া চোন— ।

: তপন !! এয়াই স্বপ্নাৰ সন্তান জোন । ই মোৰ বাবে স্বপ্নাৰ মৰমৰ চিন ৰৈ গ'ল । এই বুলি অসীমে জোনক কোলাত বহুৱাই সুধিলে, 'তুমি ডাঙৰ হ'লে কি কৰিবা জোন ?'

: চাকৰি কৰিম – ।

: কি চাকৰি কৰিবা— ?

: ৰাজেন মামাৰ নিচিনা ইঞ্জিনিয়াৰ কৰিম ।

অসীমৰ মুখৰ পৰা ওলাই আহিল— "বাপেকৰ তেজ পুতেকৰ গাত আছে" বুলি কৈ জোনক সাৱটি মাৰি ধৰি গালে মুখে মৰমৰ চুমা আঁকি দিলে । অসীমৰ জোনৰ প্ৰতি মৰম দেখি তপনৰ চকুৰেদি আনন্দৰ অশ্ৰু ওলাই আহিল । ০০০

● আত্মসন্মান কিনিব নোৱাৰি । মানুহৰ তোষামোদ আৰু শলাগৰ পৰাও আহৰণ কৰিব নোৱাৰি । আমি যেতিয়া অকলশৰীয়াকৈ থাকো, আমাৰ মৌন মুহূৰ্ত্তত ই হঠাতে আহে । সৎ, সুন্দৰ কিবা এটা যদি কৰিছো, যদি সঁচা কথা কৈছো, নিজ নিজ এইয়া উপলব্ধি কৰিলেহে আত্মসন্মান জাগে ।

—দেভিদ ব্ৰিকলি

● "সোণ পৰীক্ষা কৰা হয় জুইৰ দ্বাৰা আৰু মানুহ পৰীক্ষা কৰা হয় সোণৰ দ্বাৰা ।"

— কন্‌ফুচিয়াচ

সংগ্ৰহ : লিপিকা দাস
স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক

ধু
ধুমুহা
হা

সুৱৰ্ণ দেৱী
উচ্চতৰ মাধ্যমিক ১ম বাৰ্ষিক

তেতিয়া ৰাতি ঠিক দুপৰমান হৈছে । হঠাৎ খকমককৈ সাৰ পাই উঠিল ৰেখা গভীৰ টোপনিৰ পৰা । নিশাৰ নীৰৱতা ভঙ্গ কৰি কোনোবাই ভুনভুনাই কথা পতা তাইৰ কাণত পৰিল । ইমান ৰাতি কোনে বাৰু এনেদৰে কথা পাতি আছে ! কথা পতাৰ শব্দ ভিতৰত নে বাহিৰত তাই বুজিবলৈ যত্ন কৰিলে । অজানিতে তাই শোৱাৰ পৰা উঠি বিচনাতে বহি পৰিল ।

প্ৰথমে কথাৰ ভুনভুননি, লাহে লাহে গুণগুণনি তাৰ পাছত অস্ত্ৰৰ দৰে ঝনঝনাই তাইৰ কাণত পৰিল। কিন্তু ঘৰৰ ভিতৰতনে বাহিৰত তাই ধৰিব নোৱাৰিলে । লাইটটো জ্বলাবলৈ খুজিও তাই ৰৈ গ'ল । তাই ভাবিলে কোনোবা চোৰ-তোৰতো হ'ব পাৰে । কিন্তু চোৰেনো এনেকৈ কথা পাতি থাকিব কিয় ? এবাৰ তাই ভাবিলে দাদাক অশান্তক মাত দিব নেকি? কিন্তু পাছ মুহূৰ্ত্তত অলপ সময় তলকা মাৰি আলেখলেখ চোৰাটোকে তাই সিদ্ধান্ত ললে । ৰেখাই একাণপতীয়াকৈ কথাবোৰ বুজিবলৈ যত্ন কৰিলে । কিন্তু একোকে বুজিব নোৱাৰিলে ।

এনেদৰে কিছু সময় থকাৰ পাছত তাই নিশ্চিন্ত হ'ল যে গুণগুণনি বাহিৰত নহয় ভিতৰতহে । কিন্তু কোনেনো এই নিশাখন কথা পাতি আছে ? ৰেখাই ভাবিলে মা-দেউতা ঘৰত নাই ; তেওঁলোক যোৱা কালিয়েই যোৰহাটলৈ ফুৰিবলৈ গৈছে । তেনেহলে কোন হ'ব পাৰে ? ৰেখাই নিজকে নিজেই প্ৰশ্ন কৰিলে ।

ৰেখা, ৰূপালী বৌ, কণমানি বিন্দু, দাদাক অশান্ত আৰু ৰেখাৰ মাক-দেউতাকক লৈয়ে ৰেখাহঁতৰ সৰু পৰিয়ালটি । যিহেতু মাক-দেউতাক ঘৰত নাই , গতিকে ৰেখা নিশ্চিত হ'ল যে ৰূপালী বৌ আৰু দাদাক অশান্তই নিশ্চয় এনেদৰে কথা পাতি আছে । সিহঁতকনো কিহে পাইছে এই মাজ ৰাতিখন এনেদৰে কথা পাতি থাকিবলৈ । সিহঁত তেনেহলে শোৱাই নাই নেকি ? তাই ভাবিলে ।

বৌৰেক ৰূপালীক মাত দিব খুজিও

ৰেখাই কিবা ভাবি মাত নিদিলে। কাণ পাতি সিহঁতৰ কথাবোৰ শুনিবলৈ যত্ন কৰিলে। পুহ-মহীয়া ঠেৰেঙা লগা জাৰ। এজাক সেমেকা বতাহে তাইক কোবাই থৈ গ'ল। তাই অনু-ভৱ কৰিলে যে তাইৰ অলপ ঠাণ্ডা লাগিছে। জাপি লোৱা লেপখনকে ৰেখাই গাত ভালকৈ মেৰিয়াই ললে। এনেতে কোনোবা পহৰাদাই টং টং কৈ বজাই দুই বজাৰ সংকেত দিয়া তাইৰ কাণত পৰিল। হঠাতে কনমাণি বিন্দুৱে সাৰ পাই কন্দা তাই শুনিবলৈ পালে। ৰূপালী বৌৱে বিন্দুক নিচুকাই টোপনি নিয়াবলৈ যত্ন কৰিছে। মাজে মাজে দাদাক অশান্তৰ লগত কিবা কথাত প্ৰতিবাদ কৰা তাইৰ কাণত পৰিল। ৰেখাই ভাবিলে কি হৈছে আজি সিহঁতৰ। ৰেখাই কোনোদিনেই দাদাক বৌৱেকৰ কাজিয়াহে নেলাগে দাদাকে ৰূপালী বৌক দাবী এটাকে মৰা শুনা নাই। তেনেস্থলত আজি ... ... !

এনেতে ৰূপালী বৌৱে অলপ ডাঙৰ ডাঙৰকৈ কিবা কোৱা তাই শুনিব পালে। কিন্তু কি কলে তাই একো নুবুজিলে। কাৰণ দাদাক-বৌৱেকৰ কোঠাটো তাইৰ পৰা দুটা কোঠাৰ আঁতৰত। কিন্তু কথাৰ মাজতে ডাঙৰ ডাঙৰকৈ ৰেখাৰ নাম কোৱা তাই শুনিছিল। হঠাতে ৰেখাৰ যেন গোটেই গাটো শিহৰি উঠিল। ৰেখাৰ উৎকণ্ঠা বাঢ়ি গ'ল। দাদাক-বৌৱেকৰ কথাবোৰ ভালকৈ শুনিবলৈ তাইৰ তীব্ৰ ইচ্ছা হ'ল। নিঃশব্দে ৰেখা বিচনাৰ পৰা নামি পৰিল। এখোজ দুখোজকৈ আন্ধাৰতে খেপিয়াই খেপিয়াই তাই দাদাক-বৌৱেকৰ কোঠাৰ ওচৰ পালেগৈ। হাতেৰে খেপিয়াই এখন চকী পাই তাতে তাই অতি সন্তৰ্পণে বহি পৰিল।

বিন্দুৰ কান্দোন বন্ধ হৈছে। মাকৰ নিচুকণিতে তাই সন্তৱ শুই পৰিছে। হঠাতে ৰূপালী বৌৱে খং আৰু অভিযোগৰ সুৰত ডাঙৰ কৈ কলে—“ৰেখাৰ এই অৱস্থাৰ বাবে আপুনি কাক জগৰীয়া কৰিব খোজে? ৰেখাক, সমা-জক, প্ৰাণক নে তাইৰ প্ৰতিভাক।” অশান্ত নিমাত। ৰূপালী বৌৱে একে সুৰতে কৈ গ'ল—“নিচেই চালুকীয়া অৱস্থাৰ পৰাই মই ৰেখাক এইখন ঘৰত পাইছো। ৰেখা মোৰ ননদ হলেও তাইক মই মাতৃৰ স্নেহেৰে বুকুৰ উম দি ডাঙৰ কৰিছো। ৰেখাক মই জানো, তাইক মই ভালকৈয়ে চিনি পাওঁ। এনে ক্ষেত্ৰত আপুনি যিমান কলেও মই মানি লব নোৱাৰো। তাই মোক কোনো দিনেই ফাঁকি দিয়া নাই আৰু নিদিয়েও। ৰেখাৰ ওপৰত মোৰ অটল বিশ্বাস আছে। মই জানো সেই বিশ্বাস তাই ভঙ্গ নকৰে আৰু কৰিব নোৱাৰে। এয়া সমা-জৰ মিছা অপবাদ” ৰূপালীয়ে দৃঢ়তাৰে কথা-বোৰ কৈ গ'ল।

“ৰেখাক মই অবিশ্বাস কৰা নাই ৰূপা! ৰেখাক মই কিঞ্চিত মানো সন্দেহ কৰা নাই। কিন্তু বাহিৰত তাইৰ সম্পৰ্কে যি বু-বু, বা-বা, ওলাইছে তাক জানো বাধা দিব পাৰিবা? ৰেখা ভনী হলেও তাইক মই নিজৰ সন্তানৰ দৰে ডাঙৰ কৰিছো। এনে ক্ষেত্ৰত মই জানো কম কষ্ট পাইছো!” অশান্ত বৈ গ'ল, কিবা এক বেদনাই যেন তাৰ বুকুখন চেপি ধৰিছে।

“সমাজে সদায় বেয়াটোহে দেখে, আনৰ দোষ খুচৰি ফুৰাতহে আজিৰ সমাজ ব্যস্ত। সমাজে জোৰ কৰি মিছা অপবাদ ৰেখাৰ ওপৰত জাপি দিছে। সেই অপবাদ আপুনি মানি ললেও মই মানি লব নোখোজোঁ।” ৰূপালী বৌৱে নিৰ্ভীক ভাৱে কলে।

ৰেখাৰ বুকুখন চিৰিংকৈ গল। অপবাদ! সমাজে তাইৰ ওপৰত কি অপবাদ জাপি দিছে? তাইতো এনে কোনো ঘৃণনীয় কাম কৰা নাই যাৰ বাবে সমাজে তাইৰ বিপক্ষে কুৎসা ৰতনা কৰিব। তেনেহলে কি সমাজে তাইৰ চৰিত্ৰত চেকা লগাবলৈ যত্ন কৰিছে? কথাবোৰ ভাবি ৰেখাই মূৰটো ঘূৰাই যোৱা যেন অনুভৱ কৰিলে। তাইৰ যেন ভিতৰত এক ধুমুহাৰ সৃষ্টি হৈছে। যাৰ চাকনৈয়াত পৰি ৰেখাৰ হৃদয়-তন্ত্ৰীবিলাক চিঙি যোৱাৰ উপক্ৰম হৈছে।

কিছু সময় নীৰৱতা। কাৰো মুখত মাত-বোল নাই। হঠাতে নীৰৱতা ভঙ্গ কৰি অশান্তই মাত লগালে—

“শুনা ৰূপা, ৰেখাৰ প্ৰতিভা আছে। ৰেখাৰ ভিতৰত সুপ্ত হৈ থকা প্ৰতিভাক বিকাশৰ সুবিধা দিছিলো আমি, অৰ্থাৎ মই, তুমি আৰু আমাৰ ঘৰখনে। তাই ভাল গাব পাৰে, নাচিব পাৰে আৰু ভাল অভিনয় কৰিব পাৰে। অভিনয় কৰি হাজাৰ বিজাৰ শ্ৰোতাক চমক খোৱায়। মঞ্চত মিছা অভিনয় কৰি দৰ্শকক মিছাকৈয়ে কন্দুৱায়। কিন্তু তাই নাজানে! এই কান্দোন, এই অভিনয় যে তাইৰ কাৰণে সচাঁ। জানা ৰূপা, এইখন সমাজে এজন শিল্পীৰ এজন কলাকাৰৰ প্ৰকৃত মূল্য দিব নেজানে। জানে মাথোন সেই শিল্পীজনৰ বিষয়ে, শিল্পী-জনৰ বিপক্ষে হোৱাই-নোহোৱাই কিছুমান বদ্‌নাম ৰতিবলৈ। তাৰ পৰা ৰেখাও আজি বাচি থকা নাই। সেয়ে প্ৰবীৰৰ লগত ৰেখাৰ ... ...।”

বক্তৃতাৰ সুৰত অশান্তই কথাবোৰ কৈ গ'ল।

প্ৰবীৰৰ নাম শুনাৰ লগে লগে ৰেখাৰ ঘৃণাত নাক কোঁচখাই গ'ল। তেনেহলে কি সচাঁই প্ৰবীৰে তাইৰ ওপৰত প্ৰতিশোধ লৈছে? ৰেখাৰ বুজিব বাকী নাথাকিল যে এই নাটকৰ নায়ক একমাত্ৰ প্ৰবীৰ। ৰেখাই ভাবিলে প্ৰবীৰ এজন ভাল অভিনেতা সচাঁ কিন্তু সি এটা কঠুৱা চৰিত্ৰৰ ল'ৰা। প্ৰবীৰৰ লগত তাইৰ বদনাম! কথা-ষাৰ শুনি আচৰিত হ'ল ৰেখা। প্ৰবীৰৰ লগত ৰেখাই বহুবাৰ অভিনয় কৰিছে। প্ৰবীৰৰ চৰিত্ৰৰ কথা ৰেখাই ভালকৈ জানে। এনেতে ৰেখাৰ কলেজত ঘটা এটা ঘটনাৰ কথা মনত পৰিল।

সেইদিনা আছিল নগাওঁ মহাবিদ্যালয়ৰ ৰূপালী জয়ন্তী মহোৎসৱ। মহাবিদ্যালয়ত সিদ্ধান্ত হ'ল যে “ৰূপালী জয়ন্তী”ৰ উপলক্ষে অসমৰ বিখ্যাত নাট্যকাৰ প্ৰফুল্ল বৰাৰ “আশী-ৰ্বাদ” নাটকখনি মঞ্চস্থ কৰিব। ৰেখা তেতিয়া স্নাতকৰ ১ম বৰ্ষিকৰ ছাত্ৰী। অভিনেত্ৰী হিচাবে ৰেখাৰ সমাজত বেচ নাম আছে। গতিকে সেই নাটকত ৰেখাই অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। আশী-ৰ্বাদ নাটকত ৰেখাই টায়েৰা পাৰ্ট লৈ অভিনয় কৰিছিল। প্ৰবীৰেও সেই নাটকত অভিনয় কৰিছিল। অভিনয়ৰ শেষত ৰেখাই কাপোৰ সলাই আছিল। সেই মুহূৰ্ত্তে ঘটিছিল ৰেখাৰ

ঘৃনণীয় ঘটনাটো।

কাপোৰ সলাই থকা অৱস্থাতে প্ৰবীৰ ৰেখাৰ ওচৰলৈ গৈছিল। সেই সময়ত ৰেখাৰ ওচৰত কোনো নাছিল। সেই চেগতে প্ৰবীৰ ৰেখাৰ ওচৰলৈ গৈছিল। বহুদিনৰ পৰা চাই থকা সুযোগটোক প্ৰত্যাখ্যান কৰিব নোৱাৰিলে প্ৰবীৰে। গতিকে প্ৰবীৰে ৰেখাক প্ৰশংসা কৰাৰ চলেৰে মাত দিছিল।

"ৰেখা তোমাক কিন্তু দৰ্শকে বেচ প্ৰশংসা কৰিছে। তুমি যে ইমান ভাল অভিনয় কৰিব পৰা মই আজিহে গম পাইছো। বাৰু ৰেখা, অভিনয় জানো ইমানতে শেষ?" এইবুলি প্ৰবীৰে দুষ্টালি ভৰা চাৱনিয়ে মিচিকিয়াই হাঁহি ৰেখালৈ চাইছিল।

কাপোৰ সলাই থকাৰ অৱস্থাত ৰেখাই কোনো পুৰুষৰে উপস্থিত কামনা কৰা নাছিল। সেয়ে তাই অলপ খং ভাবেৰে কৈছিল — "আপুনি কি কব খুজিছে?"

"মানে ধৰা মানুহৰ জীৱনটোৰেই অভিনয় নহয় জানো?"

এইবাৰ প্ৰবীৰে ৰেখাৰ অলপ ওচৰলৈ চাপি আহি কলে—"ৰেখা, আমি যদি সঁচা অভিনয় কৰিব খোজো?" এইবুলি প্ৰবীৰে ৰেখাৰ মুখলৈ চালে।

খং আৰু অপমানত ৰেখা ৰঙা পৰি গৈছিল। উচাৎ মাৰি তাই তাৰ পৰা আঁতৰি যাব খোজোতেই প্ৰবীৰে ৰেখাৰ হাতত থাপ মাৰি ধৰিলে। ৰেখাই কোনোমতে জোৰ কৰি প্ৰবীৰৰ হাতৰ পৰা মুক্ত হৈ কোৱা কথা কেইষাৰ এতিয়াও ৰেখাৰ মনত পৰে।

— 'প্ৰবীৰদা, সকলোৰে লগত অভদ্ৰামি নকৰিব। মই ইমান পাতল ছোৱালী নহওঁ। মই আপোনাক ঘৃণা কৰো।"

তাৰ প্ৰত্যুত্তৰত লাজে অপমানে জৰ্জৰিত হৈ প্ৰবীৰে কৈছিল— "দেখা যাব ৰেখা তুমি কিমান সতী-সাবিত্ৰীহৈ থাকিব পাৰা! মোৰ প্ৰেম প্ৰত্যাখ্যান কৰিছা। তোমাৰ জীৱন মই তিল, তিলকৈ ধ্বংস কৰিম।"

বহু চেষ্টা কৰিও প্ৰবীৰে যেতিয়া ৰেখাক আয়ত্তলৈ আনিব নোৱাৰিলে তেতিয়া প্ৰবীৰে মিছাকৈয়ে ৰেখাৰ বিষয়ে বহু কথা উলিয়াই ৰেখাৰ নিষ্পাপ চৰিত্ৰত কালিমা সানিবলৈ যত্ন কৰিছিল। তাৰ বাবে জানো ৰেখা কম লাঞ্চিত হৈছিল। সেইবোৰ কথা মনত পৰিলে আজিও কেনেবা কেনেবা লাগে।

হঠাতে অশান্তই ৰূপালীক কোৱা কথাষাৰে ৰেখাক কল্পনা জগতৰ পৰা বাস্তৱ জগতলৈ লৈ আহিল। ৰেখাৰ তন্দ্ৰা ভাগি গ'ল।

"শুনা ৰূপা, ৰেখা মোৰ আপোন ভনী নহলেও তাই মোৰ অতি মৰমৰ ..."

অশান্তৰ কথাষাৰ শুনি ৰূপালী মূকহৈ একেথৰে অশান্তলৈ চাই ৰ'ল। ৰেখা শিল পৰা কপৌৰ দৰে নিঠৰ হৈ ৰ'ল। ইমান ঠেৰেঙা লগা জাৰতো ৰেখাৰ কপালত বিন্দু বিন্দু ঘাম বিৰিঙি উঠিল।

"তুমি হয়তো আচৰিত হৈছা ৰূপা! অৱশ্যে আচৰিত হবৰ কথাও। ৰূপা; আজি বহুদিনে এষাৰ কথা কাকো নোকোৱাকৈ অতি সযতনে লুকাই ৰাখিছিলো। কিন্তু আজি তোমাক নকৈ নোৱাৰিলো। শুনা ৰূপা, ৰেখা মোৰ নিজৰ ভনী নহয়। তাই হ'ল দেউতাৰ একমাত্ৰ ভাগিন আৰু আমাৰ পেহীৰ একমাত্ৰ সন্তান। সেয়া বহুতো কথা ৰূপা! সেই কথা ৰেখাই আজিও নাজানে। জানে মাত্ৰ মই তাইৰ একমাত্ৰ মৰমৰ দাদাক, তুমি তাইৰ নিজৰ বৌ আৰু মোৰ মা-দেউতাই হ'ল তাইৰ জন্মদাত্ৰী মা আৰু জন্মদাতা পিতৃ।

অশান্তৰ হৃদয় বিদাৰক কথা শুনি ৰূপালীৰ কণ্ঠ কঁপি উঠিল। দুগালে দুধাৰি চকুলো তাইৰ দুইগালে তিয়াই বৈ গ'ল। ঠোঁকাঠোকি মাতেৰে তাই চিঞৰি উঠিল—

"নকব, নকব আৰু নকব। কওক, ৰেখা আপোনাৰ নিজৰ ভনী বুলি কওক; কওক ৰেখা মোৰ নিজৰ ননন্দ বুলি! ই হ'ব নোৱাৰে; এই কথা কেতিয়াও হ'ব নোৱাৰে। এইবোৰ কথা জনাই তাইৰ জীৱনটো পঙ্গু নকৰিব।" ৰূপা উচুপি উঠিল। বুজনিৰ সুৰত অশান্তই ক'লে—

"জুইক যেনেকৈ কাপোৰেৰে ঢাকি ৰাখিব নোৱাৰি সত্যকো তেনেকৈ গোপনে ৰাখিব নোৱাৰি। সি এদিন নহয় এদিন আত্মপ্ৰকাশ কৰিবয়েই। তুমিতো ভালকৈয়ে জানা যে— যোৰহাটৰ প্ৰাঞ্জল বৰুৱাৰ লগত ৰেখাৰ বিয়াৰ বন্দৱস্ত হৈছে বুলি?"

ৰূপাই মুৰ দুপিয়ালে। অশান্তই কৈ গ'ল। "কিন্তু দুৰ্ভাগ্য ৰূপা! ৰেখাৰ চৰিত্ৰৰ বিপক্ষে কোনোবাই লগাইছে প্ৰাঞ্জলক এটাকে দুটাকৈ। যাৰ কাৰণে প্ৰাঞ্জলে ৰেখাক বিয়া নকৰাওঁ বুলি চিঠিৰে জনাই দিছে। সেই বাবেইতো মা-দেউতা কালি যোৰহাটলৈ গৈছে।"

"কি প্ৰাঞ্জলৰ নিচিনা এজন শিক্ষিত ল'ৰাও তেনেহলে সমাজৰ চাকনৈয়াত পৰিল। এয়েনেকি তাৰ বিদেশত পঢ়ি অহা শিক্ষাৰ প্ৰভাৱ।" প্ৰাঞ্জলে এনেদৰে বিচাৰ-বিহীন সমাজৰ কথাত পতিয়ন যাব বুলি মই সপোনতো ভবা নাছিলো। বাদ দিয়ক প্ৰাঞ্জলৰ কথা! ৰেখা কোনো গুণে কম নহয়। তাইৰ ৰূপণ আছে, তাইৰ গুণ আছে, উচ্চ শিক্ষা আছে। তেনেকুৱা বহুতো প্ৰাঞ্জলে বাট চাই আছে ৰেখাৰ বাবে।"

ৰূপালীবৌৱে প্ৰাঞ্জলৰ ওপৰত ক্ষোভ প্ৰকাশ কৰিলে।

"কিন্তু মই নিৰুপায়। শুনা ৰূপা, আমাৰ পেহী আৰু প্ৰাণৰ মাক আৰতি পেহী সৰুৰে পৰা নলেগলে লগা বান্ধৱী আছিল। তেখেত সকলৰ বন্ধুত্ব আৰু ওচৰ চপাই অনাৰ মানসেৰে দুয়ো এদিন প্ৰতিজ্ঞা কৰিছিল যে প্ৰাঞ্জল আৰু ৰেখা ডাঙৰ হলে দুয়োকে বিয়া পাতি দি বন্ধুত্বৰ এনাজৰীডাল যুগমীয়া কৰিব। কিন্তু পেহী জীৱিত কালত সেই আশা পূৰ্ণ কৰিবলৈ ভগৱানে নিদিলে। উচ্চ ৰক্ত চাপত পেহাৰ মৃত্যু হোৱাৰ অলপ দিনৰ পিছতে পেহীও 'ডায়েবীয়া' ৰোগত ঢুকাল। মৃত্যুৰ আগে আগে ৰেখাক আৰতি পেহীৰ হাতত গতাই দি পূৰ্বৰ প্ৰতিজ্ঞা সুঁৱৰি, ৰেখা আৰু প্ৰাঞ্জল ডাঙৰ হলে সিহঁতৰ ঘৰখন পাতি দিবলৈ অনুৰোধ কৰি গৈছিল।

পেহীৰ মৃত্যুৰ বাতৰি পোৱাৰ লগে লগে

দেউতা গৈ যোৰহাট পালেগৈ । আৰতি পেহীয়ে দেউতাক সকলো বিবৰি ক'লে । শেষত আৰতি পেহীহঁতৰ ঘৰৰ সকলোৱে অনিচ্ছা স্বত্বেও অনাথিনী ৰেখাক লৈ আহিল আমাৰ ঘৰলৈ । মৰমতে মায়ে ৰেখাক মামা-মামী বুলি মাতিবলৈ নিদি মোৰ মাক মা আৰু দেউতাক দেউতা বুলি মাতিবলৈ শিকাইছিল । তেতিয়া ৰেখা মাত্ৰ চুচৰি ফুৰিব পৰা হৈছিল । গতিকে তাইৰ পৰা প্ৰকৃত সত্যটো লুকুৱাই ৰখা সহজ হ'ল ।

গতিকে আমি নিৰুপায় ৰূপা ! যি কোনো প্ৰকাৰে পেহীৰ অন্তিম বাক্যষাৰ ৰাখিবই লাগিব ।

অশান্তই গল্প কোৱাদি কথাবোৰ কৈ গ'ল । ৰূপালীৰ মাতৃসুলভ প্ৰাণে কান্দি উঠিল । দুগালেদি চকুলো বৈ আহিল ।

লাহে লাহে ৰাতিৰ আন্ধাৰ আঁতৰি যাব ধৰিলে । সূৰ্য্যৰ ৰঙাকিৰণে গোটেই পৃথিৱীখনকে আবৰি ধৰিলে । চোতালৰ আগত পৰি ঘৰচিৰিকা চৰাই জাকে চিৰিক্ চিৰিক্ কৰি আহাৰ বিচাৰি কোড়াল পাতিব ধৰিলে । এজাক বতাহ হুৰহুৰাই কোঠালৈ সোমাই আহিল । ৰেখাৰ কোনো খবৰেই নাই । তাইৰ দেহত যেন কোনো স্পন্দনেই নাই । ৰেখাই অনুভৱ কৰিলে তাইৰ মাজত তীব্ৰ বেগেৰে এক ধুমুহা বলিছে । তাই পাহৰি গ'ল । তাইৰ যেন চকুৰ কোণ দুটা পাথৰ হৈ গৈছে । কেৱল কোঠাৰ ভিতৰলৈ সোমাই অহা পুৱাৰ কোমল পোহৰকণলৈ চাই তাই মূক হৈ বহি ৰ'ল ।

এনেতে বিন্দুৱে শোৱাৰ পৰা উঠি মা মা বুলি মাতিলে । বাহিৰত চৰাই-চিৰিকটিৰ মাত শুনা গ'ল । ৰূপালীবৌৱে দুৱাৰ খুলি বিন্দুকলৈ বাহিৰলৈ ওলাই আহিল ।

ই কি ! ৰেখা তু ..মি' আচৰিত হৈ ৰূপালী বৌ ৰেখাৰ ওচৰলৈ এখোজ দুখোজকৈ আগবাঢ়ি আহিল । ৰূপালীবৌৰ লগে লগে অশান্তও ওলাই আহিছিল । ৰেখাক দেখি অশান্ত আচৰিত হ'ল ! "তেনেহলে ৰেখাই মনে মনে শুনি আছিল !" অশান্তই মনতে ভাবিলে ।

ৰেখা লাহে লাহে চকীৰ পৰা উঠি এখোজ দুখোজকৈ দাদাক-বৌৱেকৰ ওচৰলৈ আহি একেথৰে দুয়োলৈকে চাই ৰ'ল । হঠাতে ৰেখাৰ আত্মাই চিঞৰি উঠিল— ৰে···খা, তই চৰিত্ৰহীনা, তই পাপীনি, তই ৰাক্ষসী··· । তৎক্ষনাত ৰেখা বাহিৰলৈ ওলাই দৌৰিবলৈ ধৰিলে । দৌৰিছে কেৱল দৌৰিছে । যিমান পাৰে তাই প্ৰাণ টাকি দৌৰিছে··· ।

অশান্ত আৰু ৰূপালী ৰেখাৰ কাণ্ড দেখি হতবাক হ'ল । উপায় নেপাই দুয়ো ৰেখাৰ পাচে পাচে দৌৰ ল'লে ।

অশান্তই ব্যাকুল হৈ ৰেখাক চিঞৰি চিঞৰি ৰেখাৰে পাছে পাছে দৌৰিলে ।

"ৰেখা··· ভনী মোৰ ! তই নাযাবি ! তই ঘুৰি আহ ৰেখা !"

ৰূপালীয়ে বিন্দুক লৈ পাৰে মানে দৌৰিলে । কিন্তু এটা কেচুৱালৈ আৰু কিমান দূৰ দৌৰিব !

বহু চেষ্টা কৰিও ৰেখাক অশান্তই লগ ধৰিব নোৱাৰিলে । ৰেখা দৌৰি গৈ ৩৬ নং ৰাষ্ট্ৰীয় পথৰ এটা কেকুৰি ঘূৰিছে মাত্ৰ । এনেতে

বিপৰীত ফালৰ পৰা আহি থকা এখন গাড়ীয়ে ৰেখাক খুন্দা মাৰিলেহি । গাড়ীচালকজনে টলকিবকে নোৱাৰিলে । ৰেখা অলপ দূৰত চিটিকি পৰিল । গাড়ীখন ৰাখি চালকজন তৎক্ষণাত ৰেখাৰ ওচৰ পালেহি । কিন্তু ৰেখাক দেখি চালকজনৰ মুখৰ পৰা আপোনা-আপুনি ওলাই আহিল । ৰেখা ! ৰে···খা ! তুমি !

ৰেখাৰ গোটেই দেহ তেজেৰে লুতুৰি পুতুৰি । মৃত্যুৰ যন্ত্ৰনাত ৰেখাই চট্‌ফটাবলৈ ধৰিলে । চালক জনে অলপো পলম নকৰি ৰেখাক ডাণ্ডি লব খোজোতেই অশান্ত দৌৰি আহি সেইখিনি পালেহি । ৰেখাক তেজেৰে লুতুৰি পুতুৰি দেখি "ৰে···খা" বুলি ডাঙৰকৈ চিঞৰি দিলে । চালকজনে অশান্তলৈ ঘূৰি চালে । অশান্তৰ চকুৱে চকুৱে পৰাত অশান্ত আচৰিত হৈ চালকজনৰ ওচৰ পালেহি ।

"প্ৰা···ঞ্জ···ল ! তুমি !" অশান্তই মাত লগালে । সেই চালকজনেই হ'ল প্ৰাঞ্জল । যেতিয়া প্ৰাঞ্জলে জানিব পাৰিছিল যে ৰেখাৰ বিষয়ে ওলোৱা সকলো কথা মিছা, তেতিয়াই প্ৰাঞ্জলে মৰ্মাহত হৈ ৰাতিয়েই গাড়ী এৰি দিলে নগাঁৱৰ অভিমুখে । কিন্তু সি এয়া কি কৰিলে ? তাৰ মানস প্ৰতিমাক সি আজি নিজ হাতেৰে··· ·· ।

অলপ সময় নীৰৱে থকাৰ পাছত প্ৰাঞ্জলে কঁপা কঁপা মাতেৰে মাত দিলে 'অশান্তদা ! ৰেখা খুব গুৰুতৰ ভাবে জখম হৈছে । আহক দেৰি কৰি লাভ নাই, চিকিৎসালয়লৈ লৈ যাওঁ !'

দুয়ো ধৰাধৰিকৈ ৰেখাক গাড়ীত তোলাৰ লগে লগে ৰূপালী আহি সেইখিনি পালেহি । ৰেখাক তেনেদৰে গাড়ীত তোলা দেখি ৰূপালী বৌ চিঞৰি উঠিল—

"কি হৈছে, কি হৈছে মোৰ ৰেখাৰ । তাইক তেনেকৈ তুলিছে কিয় ?" কান্দি কান্দি ব্যাকুল হৈ ৰূপালী বৌয়ে ক'লে ।

ৰূপালীক সান্তনা দিবলৈ অশান্তই লাহেকৈ মাত লগালে । "বেহচ নহবা ৰূপা ! সামান্য আঘাত পাইছে মাত্ৰ । সকলো ঠিক হৈ যাব । আহা গাড়ীত উঠা ।" এইবুলি অশান্তই ৰূপালীৰ হাতত ধৰি টানি গাড়ীত উঠাই দিলে । প্ৰাঞ্জলে ভয়ে ভয়ে ৰূপালী বৌৰ মুখলৈ চালে । ৰূপালীৰ চকুত চকু পৰাত প্ৰাঞ্জলে তলমূৰ কৰিলে ।

'প্ৰা ঞ্জ ল ।" ৰূপালীৰ মুখৰ পৰা অকস্মাত ওলাই আহিল । ৰূপালী অলপ আচৰিত হ'ল ।

প্ৰাঞ্জলে একো মাতিব নোৱাৰিলে । গাড়ী ঘূৰাই নগাওঁ অসামৰিক চিকিৎসালয়ৰ অভিমূখে তীব্ৰ গতিৰে এৰি দিলে ।

হস্পিতালৰ সন্মুখত গাড়ী ৰাখি প্ৰাঞ্জল আৰু অশান্তই ধৰাধৰিকৈ ৰেখাক ইমাৰজিঞ্চি ৱাৰ্ড্‌লৈ লৈ গ'ল । ডাক্তৰে ৰেখাৰ ক্ষত ঠাইত তৎক্ষণাত বেণ্ডেজ কৰি চেলাইন ফিট কৰিলে । ৰেখা প্ৰায় অচেতন । খুব সম্ভৱ বাওঁহাতখন তাইৰ ফ্ৰেক্‌চাৰ হৈছে । হাতখন ফুলি উঠিছে ।

ডাক্তৰে চিকিৎসাৰ ক্ৰুটি কৰা নাই । পাৰেমানে ৰেখাৰ চেতনা ঘূৰাই আনিবলৈ যত্ন কৰিছে । হঠাতে ডাক্তৰ চৌধুৰীয়ে অশান্তৰ মুখলৈ চাই অভয় দি ক'লে—

"বিশেষ চিন্তা কৰিব লগা নাই। মিঃ বৰুৱা খুব সন্তৱ আৰু একঘণ্টা মানৰ ভিতৰতে চেতন পাব। বাৰু মই অলপ আহো। প্ৰয়োজন হ'লে মোক জনাব।" এই বুলি ডাক্তৰ চৌধুৰী ওলাই গ'ল। কিছুসময় কাৰো মুখত কোনো কথা নাই। ভয়ে ভয়ে প্ৰাঞ্জলে ৰূপালীলৈ চালে। চকুৱে চকুৱে পৰাত ৰূপালীয়ে তৎক্ষণাত অন্য ফালে মুখ ঘূৰালে। প্ৰাঞ্জল এইবাৰ লাহে লাহে অশান্তৰ ওচৰলৈ গৈ অপৰাধীৰ দৰে চাই ৰ'ল। প্ৰাঞ্জলৰ অৱস্থা বুজি অশান্তৰ প্ৰাঞ্জলৰ প্ৰতি পুতৌ উপজিল। লাহেকৈ অশান্তই মাত লগালে—

"প্ৰাঞ্জল ! তোমাৰ গাত কোনো দোষ নাই। মিছাতে বেজাৰ কৰিছা কিয় ? যাৰ কপালত যি আছে সি ঘটিবই—।"

অলপ পৰৰ পাছত ৰেখাই কেঁকাব ধৰিলে। কেঁকাই কেঁকাই ৰেখাই মা বুলি মাত দিলে। ৰূপাই মুখত হাত ফুৰাই ফুৰাই মৰম কৰি ক'লে — ৰেখা, সোনজনী মোৰ।

ৰেখাৰ চেতান ফিৰি আহিল। সকলোৰে মুখত আনন্দৰ চিন। চকু মেলি ৰেখাই কেউফালে চালে। হঠাতে দাদাকক দেখি করুণ ভাৱে মাত দিলে— 'দাদা !' অজানিতে ৰেখাৰ চকুলো বৈ আহিল। অশান্তই সান্ত্বনা দি ক'লে— "তোৰ খুব কষ্ট হৈছে নহয় মা ! চিন্তা নকৰিবি মা, সকলো ঠিক হৈ যাব।"

প্ৰাঞ্জল এখোজ দুখোজকৈ গৈ ৰেখাৰ ওচৰত থিয় হ'ল। ৰেখাই আচৰিত হৈ প্ৰাঞ্জললৈ চালে। করুণ ভাৱে প্ৰাঞ্জলে মাত দিলে— 'ৰেখা।'

ৰেখাই কান্দি কান্দি কবলৈ ধৰিলে— "কিয় আহিছা তুমি ? কি লাগে তোমাক ? গুছি যোৱা...... মোৰ ওচৰৰ পৰা তুমি আঁতৰি যোৱা মই কলংকিনী... মই চৰিত্ৰহীনা ! আঁতৰি যোৱা নাহিবা মোৰ কাষলৈ।"

ৰূপালীয়ে বাধা দি ক'লে— "নেপায় নহয় সোন তেনেকৈ কবলৈ। তুমি মনে মনে থাকাচোন। ডাক্তৰে কথা কবলৈ মানা কৰিছে নহয়।"

প্ৰাঞ্জলে লাহে লাহে ৰেখাৰ ওচৰত বিচনাতে বহি অপৰাধীভাৱে ৰেখালৈ চালে। দুয়ো দুয়োৰে বহুসময় একেথৰে চাই থাকে। ৰূপালী আৰু অশান্তই স্বস্তিৰ নিশ্বাস এৰি দুয়ো বাহিৰলৈ ওলাই যায়। ঘৰৰ ওপৰত এহাল পাৰ চৰাই কুকুৰনী শুনা গ'ল। লগে লগে এজাক চেঁচা বতাহ কোঠালৈ সোমাই আহিল। ০০০

মিঠা সুৰৰ কঁপনি

ৰেখা বৰা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

টেবুলৰ ওপৰত সেই আগৰ দৰে, আন দিনাৰ দৰে কৰি অহা কামৰ মাজতো ৰুৱাই সদায় কিতাপৰ লগ নেৰে। কাৰণ, ৰুৱাৰ বাবে কিতাপ হৈছে জীৱন-সংগী। টেবুলৰ ওপৰত কিতাপৰ দম। এখন দীঘলীয়া বহীত ৰুৱাই ইংলিছ লিখি আছিল। প্ৰায় এটা প্ৰশ্ন লিখি শেষ হোৱাৰ পিছতেই ৰুৱাৰ খুব অৱশ লাগিছিল। সেয়ে হাতৰ কলমটো টেবুলতে থৈ বেৰত আঁৰি থোৱা ৰাধা-কৃষ্ণৰ ফটোখনলৈ বহুত পৰ একেথৰে ৰ লাগি চাই দীঘলকৈ হমুনিয়াহ এটা এৰি দিলে। তাই পুনৰ বহীখনৰ পাত এটা লুটিয়াই লৈ অন্য এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰিম বুলি ভাবোতেই কাৰোবাৰ স্পষ্ট কথা এষাৰি কাণত পৰিল। "ন ছোৱালী যাওঁ দেই।" 'ভাল যাওক'-প্ৰত্যুত্তৰ লেহেৰি সুৰেৰে ভিতৰৰ পৰা 'ন' বোৱাৰীয়ে কলে। ৰুৱাৰ চকুলোবোৰ ঝৰঝৰকৈ বাগৰি আহিল। লাহে লাহে আন্ধাৰো বেছি হৈ আহিছে। তেতিয়া বাতি ন বাজি গৈছে। ৰুৱাই কান্দিলে। খুব জোৰেৰে কান্দিবৰ মন গৈছিল যদিও ঘৰৰ বাবে কান্দিব নোৱাৰিলে। সিহঁতৰ বাগিছাত নানা ধৰণৰ ফুলেৰে শোভা কৰি তুলিছে। তাৰ মাজৰ পৰা শেৱালি ফুল দু-জোপাৰ পৰা এটা সজীৱ গোন্ধ খিৰিকীৰে বতাহত ভাঁহি আহি এইৰ নাকত লাগিল। ৰুৱাৰ কাণত তেতিয়াও বাজিয়েই আছিল— "ন ছোৱালী যাওঁ দেই।" "ভাল যাওঁক"...... ।

তাইৰ কোঠাটোৰ ওচৰৰ বাহিৰৰ চোতালত কিবা এটা খছ-মছ কৰা তাইৰ কাণত পৰিল। আগত তাইৰ স্নাতকৰ প্ৰথম খণ্ডৰ চূড়ান্ত পৰীক্ষা। সেয়ে মনত অলেখ ভাৱৰ জোৱাৰ। তাইৰ লগৰ ছোৱালীবোৰ ডিগ্ৰীধাৰী হৈ কিছুমানে ইউনিভাৰচিটি যাব; কিছুমান যাব চাকৰিৰ বাবে। আৰু কিছুমান হৈ যাব বিবাহিত। আৰু তাই -

বতাহজাক তেতিয়াও সো-সোৱাই বৰ লাগিছে। আঘোণ-পুহ মাহ। জাৰত ৰুৱা কঁপিছিল। ওচৰৰ কোঠাটোত ৰোগী মাকজনীৰ কাঁহ কেইটাই তাইৰ প্ৰাণত ঝংকাৰ তুলিছিল। আশংকাত তাইৰ গোটেই শৰীৰ কঁপি উঠে। কিজানিবা তাইৰ মাকৰ— ... ...। তাই আৰু ভাবিব নোৱাৰা হৈ যায়। পুহ মাহৰ জাৰতো তাই খিৰিকীখন খুলি লৈ বাহিৰৰ আন্ধাৰ নগা আকাশখনলৈ চাই ভাবিলে। তাইৰ আকাশৰ নিচিনা জীৱনটোৰ কথা। দূৰৰ পৰা দেখিবলৈ শুৱনি, অথচ ওচৰলৈ গলে একোকে পোৱা নাযায়। উত্তৰ কোণত শুকুলা আকাশখনত কিছুমান ধুনীয়া হালধীয়া তৰাই নিঃশব্দে হাঁহিছিল।

নাৰীৰ জীৱনত যি বস্তুটোৱেই চৰম সত্য, তাৰ পৰা তাই আজি বঞ্চিত হব লগা হৈছে—অকল দেউতাক আৰু দাদাকৰ বাবে। ডাৱৰে ভৰা আন্ধাৰ আকাশখনত দুই এটা তৰাই নাচি উঠিছিল। হয়তো এটা পপীয়া তৰাও ধৰালৈ খহি পৰিছিল। আজি দহ বছৰ আগতে তাই পৃথিৱীখনক বৰ ধুনীয়াকৈ পাব পাৰিছিল। ধুনীয়া ধুনীয়া সপোন ৰচিছিল চকুৰ পতাত। অলেখ সজীৱ সেউজীয়া আশাই তাইক জীৱনটো ভাল পাবলৈ শিকাইছিল। কিন্তু হঠাৎ তাইৰ কামনাৰ কাৰেং নিশাৰ ধুমুহাই ভাঙি ছিঙি চূৰমাৰ কৰিলে। যিমানে তাই নিজৰ প্ৰাণটোক বুজিবলৈ চেষ্টা কৰিলে সিমানে তাইক বিশ্বাস-ঘাটকতা কৰিলে। যি বিশ্বাঘাটকতাই আজি তাইৰ জীৱনটো পুনৰ শেষ কৰি পেলাইছে। দহ বছৰ আগৰ কোমল কল্পনাই আৰু সেউজীয়া আশাই মূৰ্তিমতি ৰাক্ষসীৰ ৰূপেৰে তাইৰ আগত থিয় দিলে। বাহিৰত ভীষণ জাৰ। অলপ আগতে শুনা কথাষাৰ মনত পৰি তাই আকৌ কান্দিলে। তাইৰ প্ৰতি হয়তো সহানুভূতি বহুতৰে নাছিল। জীৱন মৰুত তাই মৰীচিকাৰ দৰে কেৱল পানী বিচাৰি হাবাথুৰি খাই ফুৰিলে।

এদিন তাইৰ জীৱনটো স্নিগ্ধ শিখাৰ দৰেই শান্ত আৰু মধুৰ আছিল। কিন্তু হঠাত এদিন তাইৰ জীৱনলৈ অশান্তি নামি আহিল। বহাগৰ উন্মাদ বতাহ জাকৰ দৰেই। এদিন এটা শৰতৰ স্নিগ্ধ পুৱাৰ এক মধুৰ ক্ষণত দুখন হিয়াই আৱিষ্কাৰ কৰি পেলালে যে এখন হিয়াই আনখন হিয়াক ভাল পাই পেলাইছে। যুগ যুগ ধৰি পৃথিৱীৰ হাজাৰ হাজাৰ ডেকা-গাভৰুৱে কৰি অহা একেটা ভুলকেই সেই দুখন হিয়াইয়ো কৰি পেলালে। তাইৰ আজি সকলো হেৰাই গৈছে। ধুনীয়া মুখখনিত বয়সৰ ছাপ পৰিছে! এদিন তাই ভাবিছিল শুকুলা তৰায়ে চিৰ যোৱা সেই সপোনৰ বা’ লগা সেন্দুৰীয়া বাট। কিন্তু ওচৰলৈ আহিলে সকলো শূণ্যহে পোৱা যায়। হাতীপটিৰ বগা পোহৰ নাইকিয়া হৈ গৈছে। এৰা সঁচাকৈয়ে ৰুৱাৰ জীৱন্ত আকাশৰ হাতীপটিটো হেৰাই গৈছে। সদায় দেখি থকা অলকাটোক তাই কি বিচাৰি পালে। তাই নিজেই নাজানে। নগৰত পঢ়ি থকা অলকা দাদা আহিলে গাৱঁৰ সৰু ল’ৰা-ছোৱালীবোৰ দৌৰি আহিছিল। সি অনা টফি, চক্‌লেট খাবলৈ পায় কাৰণেই। সেই ল’ৰা-ছোৱালীবোৰৰ মাজতো এদিন ৰুৱাও গৈছিল অলকাৰ ওচৰলৈ। কিন্তু যিদিনা তাইৰ দেহত যৌৱনৰ শীতল মলয়া বাগৰি গ’ল, তাই হৈ পৰিল এজনী গহীন আৰু লাজকুৰীয়া, অলকৰ আগতো নোলোৱা হ’ল। সৰুৰে পৰা কোলাত লৈ ডাঙৰ কৰা অলকেই এদিন বিয়াৰ প্ৰস্তাৱ দিলে ৰুৱাৰ দেউতাকৰ আগত। কিন্তু দেউতাকে এই প্ৰস্তাৱত সন্মতি নিদিলে। অলক বৰ জেদি ল’ৰা আছিল। জেদৰ মতে সি কাম কৰি গ’ল। এদিন ৰুৱাক অকলশৰে লগ ধৰি এই বিয়াত তাইৰ মত আছে নে নাই সুধিলে। সেই দিনা তাই একোৱেই কব নোৱাৰিলে। এদিন চিঠিৰ দ্বাৰাই অলকক জনালে। “আমাৰ এই বিয়া হব নোৱাৰে অলক দা, মই ভাবিবই পৰা নাই। দেউতাইঁতে এতিয়াও নিজৰ জাত-ধৰ্মকে ধৰি আছে। তোমালোক যে নিম্ন জাতৰ সেই কথাটোৰ কাৰণেই তোমালৈ দেউতাই বিয়া দিবলৈ মান্তি নহয়। এৰা কি কৰিবা? এতিয়াও গাঁৱৰ সমাজবোৰ বহুত পাছ পৰি আছে। নিজৰ জাতিটোক উত্তম কৰি সৌ তাহানিৰ কথাকে সাবটি ধৰি আছে। গতিকে মোৰ উপায় নাই।” ৰুৱাৰ কথাখিনি জানিব পাৰি অলক জ্বলি উঠিল। তাৰ পাছতেই বৰ ধুম-ধামেৰে অলকৰ বিয়া হৈ যায় অভিজাত পৰিয়ালৰ “লতাশ্ৰী” ৰ লগত। সেই দিনা ৰুৱাই কান্দিলে। কন্দাৰ বাদে তাইৰ আৰু অন্য একো উপায় নাছিল। মাকৰ অবিহনে তাইৰ আৰু এই ঘৰখনত স্থান নাই। এবাৰ নহয়, দুবাৰ নহয়, তিনিবাৰ কৈও, কিন্তু তাই দেউতাকক মান্তি কৰাব নোৱাৰিলে। এদিন প্ৰতিজ্ঞা কৰিছিল জীৱনতেই বিয়া নহওঁ বুলি। কিন্তু বয়স আৰু ঘৰৰ পৰিস্থিতিৰ কথালৈ চাই আজি তাই যি-কোনো এজনৰ লগতেই বিয়া হবৰ ইচ্ছা কৰিলে।

ওচৰৰ কোঠাটোত বেমাৰী মাকৰ আকৌ কাঁহৰ শব্দ তাইৰ কাণত পৰিল। তাইৰ হিয়াখন বিষাই যায় ভৱিষ্যতৰ আশংকাত। অলপ আগত শুনা কথাষাৰ আকৌ তাইৰ কাণত বাজি উঠিল। “ন ছোৱালী যাওঁ দেই।” “ভাল যাওঁক!!” এয়া অলকৰ নৱ-বিবাহিত পত্নীৰ মিঠা সুৰৰ উত্তৰ।

০ ০ ০

● “য’তে প্ৰেম ত’তে জীৱন, প্ৰেমহীন মৃত্যু তুল্য, মুদ্ৰা এটাৰ এটা ফাল প্ৰেম বুলি ধৰিলে ইটো ফাল সত্য।”

বাপু

● “ঘৃণাৰে ঘৃণাক প্ৰতিদান দিলে ই বৃদ্ধি পায়। প্ৰেমৰ দ্বাৰা পৰাজিত ঘৃণা পুনৰ প্ৰেমত পৰিণত হয়।”

বেনিডিক্‌ট স্পিনোজো

(সংগ্ৰহ : *লিপিকা দাস*)

সেই প্ৰেম

প্ৰীতিৰেখা বৰা
উচ্চতৰ মাধ্যমিক ১ম বাৰ্ষিক
(দিবা শাখা)

ৰুলিয়ে সকলোখিনি আকৌ এবাৰ জুকিয়াই চালে। মাক-বাপেকৰ তাইৰ বাবে যে কিমান আশা আছিল। তাইৰ তলতে দুটা ভায়েক, তিনিজনী ভনীয়েক। মাক-দেউতাকৰ সৈতে ল'ৰা-ছোৱালী কেইটাক, ঘৰৰ মূল মানুহ তথা দেউতাকৰ_সেই সৰু মাষ্টৰ চাকৰিটোৱে নোজোৰে। তেওঁ অৰ্থাৎ যোগেশ্বৰ বৰুৱাৰ চাকৰিটো এখন চৰকাৰী নোহোৱা প্ৰাক্-প্ৰাথমিক স্কুল। মাহৰ মূৰত দৰমহা পালে পাৰ, নেপালে ধাৰ। ৰহিমে আৰু দোকানৰ পৰা বস্তু নিদিয়া হৈছে। প্ৰথমতেই হৈছে টকা। গোটেই পৃথিৱীখনেই যেন টকাৰ জালত মেৰ খাইছে। আজিৰ পৃথিৱীত টকা নহ'লে কি আছে! মান, সন্মান ..... কি আছে? তাইৰ মাজে মাজে বৰ দুখ লাগে, খঙো উঠে। বাপেকে যে কি আশা নকৰে ... ! কিন্তু... আশা কৰামতে জানো কিবা ফল পাইছে? তাইৰ মাক-বাপেকৰ ওপৰত অসন্তৰ খং উঠে। আজিৰ যুগতো ইমান ল'ৰা-ছোৱালী! ইমান ল'ৰা-ছোৱালী জন্ম দিয়েই বা লাভ কি? তাতে আকৌ ঘৰটোও নিজৰ নহয়। ওচৰৰ জয়ন্ত, নন্দিনী, গীতা জানো সিহঁতৰ নিচিনা। এই ছটা ল'ৰা-ছোৱালীক এটা সাধাৰণ চাকৰিয়ালে কি দিব পাৰিব!

সেইবাৰ তাই দ্বাদশ মানৰ শিক্ষান্ত পৰীক্ষা দিব। প্ৰৱেশিকা ভালদৰেই পাছ কৰিছিল। সেয়ে দেউতাকৰ একান্ত ইচ্ছাৰ বাবে তাই বিজ্ঞান বিভাগতে নাম ভৰ্ত্তি কৰিলে। তাইৰ যে কিমান স্ফুৰ্ত্তি। তাই যে জয়ন্তক কি বুলি ধন্যবাদ দিব ভাবিকে পোৱা নাছিল। জয়ন্তই এইবাৰ Medical অৰ Second year। তাই ভালকৈ পাছ কৰাত জয়ন্তৰো যে কি ভাল লাগিছিল। সি ৰুলিক কৈছিল— "'ৰুলি' তুমি আৰু ভালকৈ পঢ়া, মোৰ দৰে Medical পঢ়িব লাগিব। তুমি মা-দেউতাৰ নাম ৰাখিলা। আৰু কি জানা? আজি যে মই ...... এনেকুৱা লাগিছে যেন তুমি ডক্টৰ হৈ মা-দেউতাক চাবা, ভাইটি দুটাক, ভনী দুজনীক পঢ়াবা। আৰু যেন মোক প্ৰেৰণা যোগাবা। সেয়ে কৈছো ৰুলি তুমি পঢ়া, পঢ়িবই লাগিব।

—"কিন্তু জয়ন্ত দা মোক তুমি হহঁৱালা। মোক ডাক্টৰী পঢ়াবৰ বাবে দেউতাৰ পইচাই বা ক'ত? তোমাৰ কথা বেলেগ। কিন্তু আমাৰ যে মাহটোত খাবলৈ নাটে, তেনে ক্ষেত্ৰত তুমি আকৌ মই ডাক্টৰী পঢ়াৰ কথা কৈছা।"— তাই আবেগপূৰ্ণ হাঁহিৰে জয়ন্তক কৈছিল।

— "ৰুলি মই তোমাক ঠাট্টা কৰি পঢ়াৰ কথা কোৱা নাই। তুমি যদি পঢ়াৰ বাবে চিন্তা কৰা মই পঢ়াম ৰুলি।"

— "জয়ন্ত দা!"

"— হয়, ৰুলি, মই তোমাৰ আগত কথা দিছো। মই প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ ৰুলি।"

"— তুমি সচাঁকৈয়ে মহান জয়ন্তদা। তোমাৰ কিতাপ নোপোৱা হ'লে হয়তো মই প্ৰৱেশিকাও দিব নোৱাৰিলো হয়। মই নপঢ়িলেও ভাইটি দুটাক কষ্ট কৰি হ'লেও পঢ়াব লাগিব।" তাই বৰ বেজাৰ মনেৰে কৈছিল।

"—কিন্তু ৰুলি, তুমি মোৰ কথা ৰাখিব লাগিব। তুমি ভাবা নেকি যে আজিৰ পৃথিৱীত অকল ল'ৰাৰহে স্থান আছে! যদি ভাবিছা, বৰ ডাঙৰ ভুল কৰিছা। সমানে সমানে আগবাঢ়িব শিকা।" 'জয়ন্তই খঙেৰে আৰু উশাহ নোলোৱাকৈ কৈছিল।

সেইদিনা তাই খুব কান্দিছিল। জয়ন্তও যে কি ল'ৰা! জয়ন্তৰ বাপেকৰ ধনী হৈও অলপো দেমাগ নাই। তাইক খুব মৰম কৰে। জয়ন্তই হ'ল মাক-দেউতাকৰ একমাত্ৰ সন্তান। সেয়ে দুয়োৰে বৰ আশাৰ। মাকৰ যেন গোটেই জীৱন তাৰ বাবেই। সেইবাৰ জয়ন্ত শেষ পৰীক্ষাৰ বাবে সাজু হৈছিল। তেতিয়া ৰুলিৰ দেউতাকৰ অসুখ হৈছিল। ডাক্টৰে অলপদিন বেষ্ট লব দিছে। ঘৰত টকাৰ অভাৱ। জয়ন্ত নাই যদিও টকাৰ বাবে তাই অসুবিধা পোৱা নাছিল! জয়ন্তৰ বাপেকেই মাজে মাজে আহি ঔষধ কিনা, ডাক্টৰৰ 'ভিজিট্ দিয়া আদিবোৰ কৰিছিল। কিন্তু সদায়... ...। দেউতাক এতিয়া স্কুললৈ যাব নোৱাৰে। সেয়ে তাই কেইটামান টিউচন ল'লে। দিনটো টিউচনতেই যায়। যিখিনি সময় পায় সেইখিনি সময়ত পঢ়িব যায়। কিন্তু ভাগৰে তাইক জুৰুলা কৰে। ভায়েক আৰু তাই, এইবাৰ দুয়োৰে শিক্ষান্ত পৰীক্ষা, ভায়েকৰ প্ৰৱেশিকা। দুয়োৱে পৰীক্ষা দিলে। পাছো কৰিলে ভালদৰে। ৰুলিয়ে পালে প্ৰথম বিভাগ। সেইদিনা তাইৰ আনন্দতকৈ দুখহে লাগিছিল। এতিয়া মাক-বাপেকক চাব কোনে? ভায়েকহতঁক? কিন্তু তাইযে পঢ়িবই লাগিব। জয়ন্তৰ ইমান আশাৰ পাগৰিক তাই মৰহিব নিদিয়ে। এদিন তাই ঘৰৰ পৰা আহিল ডিব্ৰুগড় Medical কলেজলৈ। হোষ্টেলতে থাকে। সম্পূৰ্ণ খৰচ জয়ন্তৰ। মাজে মাজে জয়ন্তৰ পৰা শিকে। বন্ধ হ'লে ঘৰলৈ আহে জয়ন্তৰ লগতে।

—"জয়ন্তদা তোমাৰ এই উপকাৰৰ মই হয়তো কেতিয়াও ঋণ পৰিশোধ কৰিব নোৱাৰিম।" এদিন তাই জয়ন্তক কৈছিল।

—"পাৰিবা ৰুলি। কেনেকৈ জানা? জনমে

জনমে মোৰ কাষত থাকি ।

— "কিন্তু— জয়ন্তদা— ।"

— "কোনো কিন্তু নাই ৰুলি। মই তোমাক কাষতে পাব বিচাৰো । মই তোমাক কেতিয়াও এৰি নাযাওঁ। তুমি কি ভাবা-নাভাবা সেইবোৰ মই নাজানো । তুমি মোৰ বাবে চিন্তা কৰিবা ।" এদিন সি ওলাল । সি এতিয়া ডিব্ৰুগড়ৰ এজন বিখ্যাত ডাক্টৰ ।

জয়ন্তৰ সপোন ফলিয়ালে। ৰুলি আৰু জয়ন্তৰ বিয়া হৈ গ'ল । তাই তেতিয়া পঢ়ি আছিল । তাই জয়ন্তক কৈছিল,

— "জয়ন্ত তোমাৰ স্বাৰ্থ ক'ত মই এতিয়াহে বুজিলো । মই কিন্তু আগতে ভাবিবই পৰা নাছিলো জানা ।"

এদিন তায়ো ওলাল । মাক-দেউতাকৰ আশাৰ কুসুম অবশেষত ফুলি উঠিল । ভায়েক দুটাও ভালদৰেই গ'ল । ডাঙৰটোৱে ইঞ্জিনিয়াৰিঙত আৰু সৰুটোৱে পলি-টেকনিকত পঢ়িছে । তাই ভগৱানৰ লগতে জয়ন্তকো ধন্যবাদ দিবলৈ নাপাহৰে । মাক-দেউতাকৰ আশাক তাই সচাঁ বাস্তৱলৈ পৰিণত কৰিলে । ডাঙৰ ভায়েকো ওলাল । P.W.D. ৰ এজন এছিষ্টেণ্ট ইঞ্জিনিয়াৰ হ'ল । তাইৰ ভাবি ভাল লাগে । অন্ততঃ তাইয়ে সিহঁতক মানৰ হৈ গঢ়াৰ সুবিধা দিলে । এইটো হ'বই নোৱাৰে । তাই ভাবিব ধৰিলেই যেন তাইৰ বিবেকে কৈ উঠে— "তোৰ দ্বাৰা নহয় ৰুলি, জয়ন্তৰ দ্বাৰাহে ।" সঁচা জয়ন্তই নিদিয়া হ'লে তাইৰ আজি একো নাই ।

তাই খিৰিকীখন মেলি দিলে । বাহিৰৰ স্নিগ্ধ শীতল জোনাকৰ পৰশ তাইৰ গালে-মুখে পৰি চিটিকি গ'ল । ইমান দেৰীলৈকে জয়ন্ত অহাই নাই । জয়ন্তৰ বিনে তাইৰ এতিয়া কোন আছে ! ভায়েকহঁতেও নিজৰ পথ বাছি ললে, ডেকা ল'ৰা পঢ়িবলৈ এৰি ব্যৱসায়ত লাগিল । ঘৰলৈ অহাৰ নিয়ম নাই । ৰুলিয়ে কিমান দিন দেখা নাই । যি এটা আছে সিও বৰ্ত্তমান সংসাৰী। দেউতাকৰ অসুখ বেছি হ'ল। চিকিৎসা কৰা হ'ল যদিও দেউতাকৰ মৃত্যু হ'ল। দেউতাকৰ মৃত্যুৰ দিনা তাই আৰু ডাঙৰটোৰ বাহিৰে কোনো যোৱা নাছিল । কিছুদিনৰ পাছত পূজ্য মাতৃকো তাইৰ কাষৰ পৰা আঁতৰাই নিলে । তাই তেতিয়া পাগলৰ দৰে কান্দিছিল, হাঁহিছিল । এদিন তাই লৈ যোৱা মিঠাইৰ মিঠা সহ্য কৰিব নোৱাৰি মাকে কৈছিল—বজাৰৰ এই মিঠা খোৱাতকৈ ঘৰৰ পিঠা খোৱাই ভাল । এই অকলশৰীয়া জীৱনটোত জয়ন্তৰ বাহিৰে বা তাইৰ আছে কোন ?

খুলি থোৱা খিৰিকীৰে এজাক শীতল বতাহ সোমাই তাইৰ কল্পনাত ব্যাঘাত জন্মাই মেলি থোৱা চুলি কোছা সিচঁৰিত কৰি গ'ল। বতাহৰ বলিয়ালিখিনি দেখি তাইৰ ভাল লাগিল। হঠাতে ডিঙিৰ ওচৰত কাৰোবাৰ হাতৰ পৰশ পাইহে তাই কল্পনা জগতৰ পৰা বাস্তৱ জগতলৈ ঘূৰি আহিল । কাষতে জয়ন্তক দেখি তাই আচৰিত হ'ল ।

— "তুমি ? তুমি আকৌ কেনি আহিলা ?"

— "কিয়, দুৱাৰেদি । দুৱাৰটো তুমি খুলি থৈছা ।"

"দুৱাৰ খোলা আছিল !" —"তুমি বাৰু কি ভাবি আছা ? ইমান সময় তোমাৰ পাছফালে বৈ আছো তুমি কবই নোৱাৰা ।"

—"নাই, নাই মানে ... মই একো ভবা নাই। তুমি ইমান দেৰী অহা নাই মই বাট চাইহে আছিলো । বাৰু, তুমি মুখ-হাত ধুই আহঁা । মই ভাত ৰেডী কৰোঁ ।"

—"ৰুলি এইকেইদিনতে ঘৰলৈ যাম বুলি ভাবিছিলো। তুমি কি ভাবা ?"

—"মোৰনো কি ? তোমাৰহে লেঠাই নিছিগে ।"

—"কি কৰিম ডাক্টৰৰ ধৰ্ময়েই হৈছে মানৱ সেৱা ।"

কিন্তু শেষত যাব বুলি ভাবিও যাব নোৱাৰিলে । ৰুলিৰ বৰ বেয়া লাগিল ।

ইফালে জয়ন্তই এটা কে'চ পাইছে । সি বেমাৰীৰ লগতে ব্যস্ত । যি জন ল'ৰাৰ অসুখ গুৰুতৰ সেইজন কোনোবা ডাঙৰ অফিচাৰ । চেহেৰা পাতিও সুন্দৰ, চৰিত্ৰ কেনে নাজানে । বৰ মদ খায় । লিভাৰৰ কেন্‌ছাৰ হৈছে । বেমাৰ বহু পুৰণি । আজিৰ ল'ৰা বহুতেই ড্ৰাগছ খায়, মদ খায় । এইবোৰৰ নিচা লাগিলে চাগৈ এৰাব নোৱাৰি । ল'ৰাজন বাচেনে নবাচে ঠিক নাই । একমাত্ৰ ভগৱান আৰু জয়ন্তইহে জানে। জয়ন্তই লৰাজনক ঘৰৰ কথা সুধিলে। ল'ৰাজনে ক'লে যে তেওঁৰ মাক-দেউতাক নাই। বাই-ভনী সকলো নিজৰ লগত ব্যস্ত। বিয়া পতা ছয়মাহ মানহে হৈছে। অজান আশংকাত জয়ন্তৰ বুকুখন কঁপিব ধৰিলে । আজি যদি সিও ল'ৰাজনৰ দৰে হ'লহেঁতেন । তেন্তে ... তেন্তে ৰুলি ... নাই নাই সি ৰুলিক বিধৱা হ'ব নিদিয়ে ।

"ৰুলি, ৰুলি— "

—"ইমানকৈ যে চিঞৰিছা কি হ'লনো ?"

তেতিয়াহে সি বুজিলে ঘৰ পালেহি বুলি ।।

—'ৰুলি মই ... মই কেতিয়াও নাখাওঁ । মই মই তোমাক এৰি যাব নোৱাৰো ।"

— "কিয়নো খোৱা নোখোৱাৰ কথা কৈছা ?"

ৰুলি বৰ আচৰিত হ'ল । যিটো ল'ৰাই চিগাৰেত নাখায়, তেনে ক্ষেত্ৰত আন কিবা খোৱাৰ কথা ভাবিবই নোৱাৰে । — 'ৰুলি মই তোমাৰ ওচৰত বৰ অনুতপ্ত । বহু পাপ কৰিলো ৰুলি — — বহুত । যি পাপৰ ক্ষমা নাই । তোমাৰ পৰা ফাঁকি দি মই বহুত কিবা-কিবি খাওঁ । মই আজি সঁচা কথা কম । মই ৰোগী চাব গৈ টকা নোলোৱা নহওঁ । লওঁ কিন্তু সেই টকাৰে ৰাতি অন্যান্য সকলৰ লগত ড্ৰিঙ্ক কৰো । যদি কেতিয়াবা বেছি ৰাতি হয় তেন্তে ঘৰলৈ নাহোঁ। তুমি হয়তো বেমাৰীৰ লগত থকা বুলিয়েই ভাবা ।"

ৰুলিৰ প্ৰাণে উচুপি উঠিল । ইমান এটা ডাঙৰ কথা যদি তাই আগতেই জানিলেহেঁতেন ! তথাপি তাই ধৈৰ্য্য নেহেৰুৱালে ।

এই কেইদিনতে জয়ন্ত বৰ শুকাইছে । যদি তাৰ হঠাতে কিবা এটা হয় ? বেমাৰী ল'ৰাজনৰ অৱস্থা বৰ ভাল নহয় । বাচিব যে আশা কম । ল'ৰাটোৱে তাৰ জীৱনটো ধ্বংস কৰাৰ লগতে এজনী ছোৱালীৰ জীৱনো ধ্বংসৰ মুখলৈ আগবঢ়াই লৈ গৈ আছে । ল'ৰাজন জয়ন্তৰ

শুশ্রূষাত বৰ সন্তুষ্ট। সিও চেষ্টা কৰিছে ৰচাবৰ বাবে। ল'ৰাজনে জয়ন্তৰ পত্নীক চাবৰ বৰ আশা কৰে। যেতিয়া ৰুলি আহিল তেতিয়া... তেতিয়া বহুত দেৰী হ'ল। ল'ৰাজনৰ ইতিমধ্যে মৃত্যু হৈছে!

তাই এয়া চকুৰে কি দেখিছে। হায়! এয়া কোন? তাই নিজৰ চকুকে বিশ্বাস কৰিব টান পালে। এয়া দেখোন তাইৰে সৰু ভায়েক ৰুণ। ওচৰতে কান্দি থকা ছোৱালীজনীও তাইৰ চিনাকি গীতাৰ ভনীয়েক মৃদু। ৰুলিয়ে আৰু ৰব নোৱাৰিলে। চাৰিওফালে আন্ধাৰ দেখিলে। হঠাতে তাইৰ চকু পৰিল ৰুণৰ হাতখনলৈ। এখন চিঠি। তাত আছিল—

মৰমী

বাইদেউ

মোক ক্ষমা কৰিবি। তোক চাবলৈ বৰ আশা আছিল। কিন্তু নোৱাৰো বুলি জানিছিলো। জয়ন্ত দাদাক মই চিনি পাইছিলো। কিন্তু দাদাই পোৱা নাছিল আৰু মইও চিনাকি দিয়া নাছিলো। শেষত একো উপায় নাপাই ঔষধখিনি খাই পেলালো। তই মোক ক্ষমা কৰিবি।

'ৰুণ'

কথাখিনি পঢ়ি ৰুলি মাটিত বাগৰি পৰিল। আজি কালি জয়ন্তই মাজে মাজে ভ্ৰম বকে। সি কয়— "ৰুলি এইয়া হবই নোৱাৰে। মই তোমাক এৰি নাযাওঁ।" তাই ভাবিছিল যে জয়ন্তই মানসিক বিকাৰত ভুগিছে। কিন্তু তাৰ ওলোটাহে হ'ল। তাৰো কেন্সাৰ হৈছে। যদি বচাৰ আশা কৰে তেন্তে অসমৰ বাহিৰত নিব লাগিব। ঘৰলৈ খবৰ দিলে। দেউতাকহঁত আহিল।

জয়ন্তক হস্পিতালত ভৰ্ত্তি কৰা হ'ল। দেউতাক জয়ন্তৰ ওচৰত গ'ল। কিন্তু জয়ন্ত বিচনাৰ পৰা উঠিবই নোৱাৰে। দেউতাকহঁত কাষতে বহিল। ৰুলিয়ে জয়ন্তক ঔষধ খুৱাই দিলে। ডিঙিলৈ নগলেই। পৰি গ'ল। ৰুলিৰ প্ৰাণে হাহাঁকাৰ কৰি উঠিল। তাই বাৰু কি কৰিব? কি ভাবিছে তাই? তাই জানে জয়ন্তই তাক এৰি নাযায়।

হঠাতে হাতত কিহবাই পিৰপিৰাই যোৱা যেন পম পাই দেখিলে যে তাৰ মুখেদি তেজ ওলাইছে। তাই বন্ধ কৰিবৰ বাবে চেষ্টা কৰিলে।

জয়ন্তই অসহায় ভাবে কৈ উঠিল— থৈ ... দিয়া ৰু··· লি, থৈ দিয়া। ম ·· মই পাপৰ ফল ভোগ ···কৰি—ছো। মই···তো···মা···ক এৰি যা...ম·· গৈ। একে ~বাৰে — চিৰদিন —ৰ বা···বে। সৌ...ৱা . চোৱা...ৰু · লি ৰু ..নে মো ক মা—তি—ছে— হাঁহি···ছে কৈ ··ছে আ ৰু খা আৰু —খা শে...ষ বাৰ ৰ বা ··ৰে সো . ৱাদ ল। তয়ো গ লি বাই- দেউকো শে ~ষ কৰিলি। মো—ক ক্ষমা — কৰা ৰুলি ...ক্ষমা ক···ৰা ন···হলে ম·· ই শা—ন্তি না ~পাম। কোৱা —তুমি...মো —ক——"

"জয়ন্ত !!"—

ৰুলিৰ চিঞৰ শুনি সকলো দৌৰি আহিল। আহি দেখিলে যে জয়ন্তৰ গাৰ ওপৰতে ৰুলি মূৰ থৈ পৰি আছে। ডাক্টৰে চালে। কিন্তু তাৰ আগতেই ৰুলিৰ প্ৰাণ উৰি গ'ল। জয়ন্তৰ পাছে পাছে। মাক-বাপেকৰো যি এটা সন্তান আছিল সিও শেষ। বাপেকে বলিয়াৰ দৰে কব ধৰিলে 'খোৱা খোৱা সকলোৱে খোৱা। মদ, ভাং, চিগাৰেট আৰু কি আছে খোৱা। তোমালোক ডক্টৰ পাৰেমানে খোৱা। নিজেই খোৱা আৰু লোকক উপদেশ দিবা নাখাবলৈ। এইয়া উপদেশ নে? সেইবোৰ বন্ধ কৰিব নোৱাৰা। আজি মোৰ গ'ল, কাইলৈ তোমাৰ আৰু ··· আৰু হাজাৰজনৰ যাব। তেতিয়া? হাজাৰ পিতৃয়ে চিঞৰিব মোৰ দৰে। তাকে চাই তোমালোকে ৰং চোৱা নহয় জানো? খোৱা সকলোকে খাব দিয়া। এদিন হয়তো বুজিবা। মোৰ ল'ৰা গ'ল। চৰকাৰে কি কৰিছে? খালি কব পাৰে, মাদক দ্ৰব্য বন্ধ কৰক। আমি কম "বন্ধ কৰক। বন্ধ কৰক।" ইয়াৰ বাহিৰে আৰু একো নাইনে? আৰু অন্য একো উপায় নাইনে? কোৱা ডক্টৰ কোৱা। তুমি এতিয়াও ইমান নীৰব কিয়?

০০০

- "ব্যাকৰণ নাথাকিলে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য হেদাঙী মেলা গৰুৰ নিচিনা হ'ব।"

  — *বেজবৰুৱা*

- ফুল নিজৰ বাবে নুফুলে। লোকৰ বাবে তোমাৰ হৃদয়ৰ ফুলপাহি ফুলাই তোলা।

  —*বঙ্কিম চন্দ্ৰ*

- "যি মাতৃভাষাৰ বাহিৰে আন ভাষা নাজানে, তেওঁ মাতৃভাষাও ভালকৈ নাজানে।"

  —*গেটে*

(সংগ্ৰহ : *শ্ৰীদীপা হাজৰিকা*)

জীৱনটো কি ?

শ্ৰীতাপসী বণিক
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

১। নাস্তৰীয়া– জীৱনটো নাস্তৰ দৰে ডুবিলেই শেষ ।

২। সাধু— জীৱনটো ত্যাগ, তাক পৰৰ কাৰণে দান কৰা ।

৩। ৰাজনীতিবিদ— জীৱনটো ভূৱাৰ ভঁৰাল ।

৪। আইনজীৱি— জীৱনটো তৰ্ক তাকে ব্যক্ত কৰা ।

৫। দাৰ্শনিক— জীৱনটো আলোকময় তাকে মাথোন আলোকিত কৰা ।

৬। কবি— জীৱনটো কবিতা তাকে প্ৰকাশ কৰা ।

৭। ডাক্তৰ— জীৱনটো ৰোগ-শোকৰ ভঁড়াল ।

৮। ইঞ্জিনিয়াৰ— জীৱনটো এখন কাচৰ দেৱাল, ভাগিলেই শেষ ।

৯। বৈজ্ঞানিক— জীৱনটো সুপ্ত আগ্নেয়গিৰি, তাক অন্বেষণ কৰা ।

১০। বিপ্লবী— জীৱনটো বিদ্ৰোহ, তাক প্ৰকাশ কৰা ।

১১। কেৰাণী— জীৱনটো এটা কাম ।

১২। পুঁজিপতি – জীৱনটো টকাৰ খেলা, টকাই জীৱন আৰু জীৱনেই টকা ।

১৩। খেলুৱৈ— জীৱনটো এটা খেলা ।

১৪। বেকাৰ ছাত্ৰ— জীৱনটো দুঃখ ।

১৫। দুঃখী প্ৰেমিক— জীৱনটো হাঁহি-কান্দোনৰ খেলা । ০০০

বহুত আৰু বিৰাট ভুলৰ মাজেদি নহাকৈ কোনো মানুহেই মহান আৰু ভাল হ'ব নোৱাৰে ।

—গ্লেডচষ্টোন ।

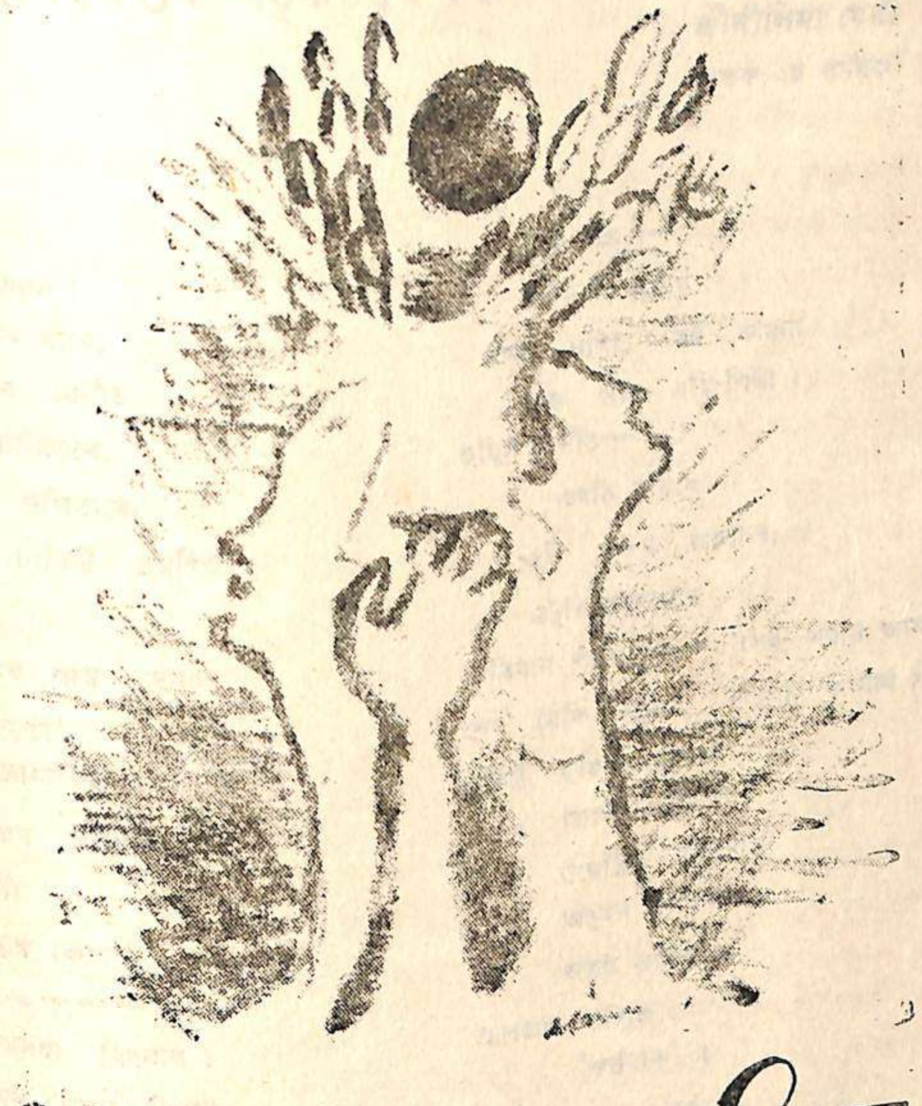

কবিতা

॥ নিৰুত্তৰ নতুন পুৰুষ ॥

শ্ৰীনীলিমা দেৱী
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

বলিদান !

আত্ম-বলিদান !
আইৰ পূজাৰ বাবে,
আইৰ পূজাৰ বেদীত
বক্ষৰ শোণিতেৰে,
আশাৰ শলিতাৰে,
ভক্তিৰ চাকিটি প্ৰজ্বলিত ।
নাজানো—
মোৰ আই শান্ত সৌম্যা
আত্মবিস্মৃতা!
নে ক্ৰোধান্বিতা ?
কাৰোবাৰ কৰুণ ৰোদনত
চমকি উঠোঁ
হৃদয়ৰ নিভৃত কোণত—
অনুভূত ... ... —
এক অসহ্য বেদনাৰ ।
সহস্ৰ সন্তানৰ আত্ম-বলিদান
ই গৌৰৱৰ উচ্চ ধ্বজা
নে কাৰণ্যৰ জ্বলন্ত সাক্ষ্য ?
ডুবি গ'ল মহা সিন্ধুত
শত-শত আশাৰ অঙ্কুৰ ।

কিন্তু,
সেই অঙ্কুৰ—
অবিনষ্ট, অব্যৰ্থ
সেই আশা, সেই কামনা
এক তীব্ৰ বহ্নি-শিখা ।
ছহিদ বেদীত—
এগচি বন্তিৰে
এটি পুষ্পৰ অৰ্ঘ্যেৰে,
এটুপি চকুলোৰে
পাৰিবনে শান্তি দিব— 'সেই মহান আমাক ?
শেষ নেকি ইয়াতে কৰ্ত্তব্য আমাৰ ?
প্ৰতিটি ছহিদৰ আত্মাই
অপলক নেত্ৰেৰে,
উদ্বেলিত হৃদয়েৰে,
অপূৰণ আশাৰে,
অতৃপ্ত কামনাৰে,
অপেক্ষা কৰিছে
'কৰ্ত্তব্যক' ।
নতুম পুৰুষৰ কৰ্ত্তব্যক,
কিন্তু হায় !
অক্ষম, নিৰুত্তৰ
নিৰুত্তৰ নতুন পুৰুষ ।

এই নদীয়েদি

শ্ৰীদুবৰি গোস্বামী
স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক

বন্ধু, মেলি দিয়া পানচৈ
এই নদীয়েদি
যি নদীৰ বুকুয়েদি
শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱে
ধৰমৰ বোৱালে সোঁত।
আজি শঙ্কৰদেৱ নাই;
তেওঁৰ ছকুৰি ভকত নাই;
আছে কিন্তু নতুন যুগৰ
লাখ লাখ অবিৰক্ত ভক্ত
আৰু—
আছে সেই ধৰমৰ নৈ
যি নৈৰ টলমল সোঁত
বৈ বৈ মিলি পৰে
মানুহৰ হৃদয়ৰ সমুদ্ৰবক্ষত।
আহা বন্ধু, পলম নকৰিবি
তোমাৰ শুকুলা পানচৈ
মেলি দিয়া
এই নদীয়েদি
শুকুলা পানচৈৰ
শুকুলা টিঙৰ পৰা
কাহানিবা দেখা পাবা
ৰক্তিম সূৰুয
মইও সেই সূৰুয
দেখাৰ মানসেৰে
মেলি দিলো মোৰ
হিয়া পানচৈ অমান সোঁতত। ০০০

॥ স্পন্দন ॥

শ্ৰীসৰস্বতী দিগান
উ: মাঃ ১ম বাৰ্ষিক

বুকুৰ টিপটিপনিত
ছন্দ মিলাই আছে
সিহঁতৰ উচ্ছাস অট্টহাস্য উচুপনিবোৰ
অতীতৰ বুকুৰ পৰা সুলকি পৰা
মোৰ শৈশৱ, কৈশোৰ।
বৰ্ত্তমানৰ স'তে সিহঁতৰ নিবিড় মধুচন্দ্ৰিকাত
মোৰ অৱস্থান
নিৰিবিলিত মোৰ মগজুৰ
সুপ্ত কীটবোৰে কিলবিলায়
বুকুত হাত থৈ মই যি কওঁ সঁচা কওঁ,
সিহঁতৰ ওঁঠত বিদ্ৰূপৰ হাঁহি
মোৰ একাকিত্বৰ সুযোগত
সিহঁতৰ অভিসাৰ ঘটে
বৰ্ত্তমানৰ সতে—
বুকুৰ মাজৰ কলিজাৰ
মাংসপিণ্ড তেজেৰে তুমুৰলি হৈ
স্থবিৰ হ'ব খোজে
যেতিয়া নীৰবতাই অস্ফুট স্বৰে কথা পাতে।●

॥ এক বিংশ শতিকা ॥

শ্ৰীদীপামণি মহন্ত
উঃ মাঃ ১ম বাৰ্ষিক

আগবাঢ়া
আৰু বেছি দূৰ নাই,
সৌৱা ৰিণিকি ৰিণিকি জিলিকিছে
একবিংশ শতিকাৰ দুৱাৰ দলি,
য'ত পাবা তুমি
এখন নতুন পৃথিৱী;
য'ত তুমি
হৈ পৰিবা
নিজেই নিজৰ
অপৰিচিত ব্যক্তি,
যি ব্যক্তিয়ে দিব
সীমাহীন নতুনত্ব,
যি নতুনত্বই
তোমাক কৰিব এটি যন্ত্ৰ। ০০

॥ ছন্দ পতন ॥

শ্ৰীলিপিকা দাস
স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক

মোৰ কৰ লগা একোৱেই নাথাকিলহেঁতেন
যদি মই এটি কৱিতা হলোহেঁতেন;
নাইবা এটি নিচুকনি গীত,
যি গীত শুনি ক্ৰন্দনৰত এটি শিশু
শুই নিঃপালি দিলেহেঁতেন॥
মোৰ পৰিচয় মাত্ৰ মোৰ নামটোৱেই
এনেদৰেই কুৰিটা বছৰ বাট বুলিলো
বাটৰ কাষত মাজে মাজে দুই এটা
হাঁহিৰ ফুল সৰি পৰিছিল
লগে লগেই এজাক ধুমুহা বৰষুণে
হাঁহিৰ ফুলকেই পাহ ঢাকি ধৰিছিল॥
কাষৰ দুবৰিত জিলিকি থকা
নিয়ৰৰ কণাবোৰে
মোৰ দুচকুত অশ্ৰু দুটোপাল দেখি
বিদ্ৰূপৰ হাঁহি মাৰিছিল
হাঁহি-অশ্ৰুৰ মিলনেই মই... ০০০

শিল্পী

শ্ৰীনুবনাহাৰ ভূঞা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

শিল্পী আমি অনাদি কালৰ
আঁকি যাওঁ জীৱন ছবি
হাঁহি আৰু কান্দোনৰ ।
জীৱনৰ ৰংবোৰ বোলাই
তুলিকাৰে গঢ়ি যাওঁ
একোখনি সুন্দৰ ছবি
তাতেই থাকে ভাগৰুৱা জীৱনৰ
আত্মাৰ বিননি ।
আৰু থাকে কাবোবাৰ
মিঠা ৰং
ইয়াৰ মাজতেই লুকাই থাকে
প্ৰতিজন মানুহৰ
প্ৰকৃত জীৱন । ০০০

কবিতা

৺হেমপ্ৰভা দেৱী, এম,এ
প্ৰাক্তন ছাত্ৰী

দিন আৰু ৰাতিৰ দৰেই শাশ্বত
জন্ম আৰু মৃত্যু
সৃষ্টি নিবন্ধত,
আৰু –
সূৰ্য্যস্নাতা সূৰ্য্যমুখীৰ বিমল হাঁহি
আৰু ভেটফুলৰ
কৰুণ বিননিত । ●

যি শিক্ষাই নিজক আনৰ হাতত বেচিবলৈ শিকায় তেনে শিক্ষাৰে শিক্ষিত হোৱাতকৈ জধামূৰ্খ হোৱা বহুত গুণে ভাল ।

—হেম বৰুৱা ।

ঈশ্বৰৰ নাম বহুত আছে কিন্তু ভিতৰত অন্বেষণ কৰিলে এটি নাম পায় সত্য আৰু সৎ । সেই কাৰণে সত্যাইহে ঈশ্বৰ ।

—মহাত্মা গান্ধী

(সংগ্ৰহ ঃ শ্ৰীঅনুপমা মেধি)
স্নাতক দ্বিতীয় বাৰ্ষিক

নেলছন মাণ্ডেলালৈ শ্ৰদ্ধা

শ্ৰীদীপামণি মহন্ত
উঃ মাঃ ১ম বাৰ্ষিক

ৰুদ্ধ চাৰি বেৰত
হৃদয়ৰ মৰ্ম বাণী
দেৱালত ঠেকা খাই প্ৰতিধ্বনিত হয় ।
নিঠুৰ অন্তৰৰ ৰুদ্ধ তলা ।
নোখোলে যেতিয়া
ৰুদ্ধ দুৱাৰ খুলিব কেতিয়া ?
শান্তিৰ প্ৰতীক নেলছন মাণ্ডেলা
অগণন জনগণৰ
প্ৰাণৰ আশিস লৈ
তুমি প্ৰাণৱন্ত ইতিহাস হলা
যি ইতিহাস
তুমি ৰুদ্ধ ছে'লত লিখিছা
নতুবা উত্তপ্ত চকুলোৰে
নতবা হাতৰ অগ্নি সদৃশ লেখনিৰে ।
এদিন সমাধি হ'ব
নিৰ্দয় হৃদয়ৰ মিছা অহংকাৰ
তোমাৰ প্ৰাণৱন্ত ইতিহাসখনে
সোঁৱৰাব এয়াৰি সত্যকথা
বগা মানুহৰ দৰে
ক'লা মানুহৰ তেজো ৰঙা ।

নেলছন মাণ্ডেলা
নিৰ্জু সংগ্ৰামীৰ
জাগ্ৰত দেৱতা
তুমি কাৰাগাৰ বা য'তে আছা
তাতে লবা মোৰ
শত প্ৰণাম
শত নমস্কাৰ । ০০০

ক্ৰমশঃ

শ্ৰীৰুমি লস্কৰ
স্নাতক তৃতীয় বাৰ্ষিক

মোৰ সমাধিত তুমি আৰু
ৰৈ ৰৈ বিনাবলৈ নাহিবা ;
যুগে যুগে কুৰুক্ষেত্ৰ
যুগে যুগে লঙ্কা কাণ্ড
মহাৰণত ভাণ্ডৱলীলা থাকিবই,
কংসই জানো জানিছিল
তাৰ ধ্বংস যে অনিবাৰ্য্য ?
ক্ৰমশঃ ... ... ।

শীতৰ ঠেৰেঙা আঁতৰা নাই,
বাৰিষাৰ বানত সকলোৰে তলবল আৰাওঁ
হিমালয়ৰ গিৰিশৃঙ্গতে বিচিত্ৰ কোলাহল,
সূৰ্য্যকো ডুবাব যেন সিংহতে
এই নদীৰ বুকুত ।

বলিয়া ক্ৰোধৰ ক্ৰোধান্বিত ধৃতৰাষ্ট্ৰৰ হাতত
লোহাৰ ভীমো সাৰি যোৱা নাছিল ।
ইহঁতৰ চকু আছে ,
প্ৰখৰ দৃষ্টিহে নাই ।
চৰম আক্ৰোশত সাৰি যোৱা নাই
ৰাজপথৰ দাঁতিৰ প্ৰস্তৰ মূৰ্তি,
ইহঁতেই জানো প্ৰগতিৰ বিপ্লৱী বীৰ ? ০০০

স্বপ্নালিৰ আভা

শ্ৰীবন্তি বৰদলৈ
উঃ মাঃ ২য় বাৰ্ষিক

দুখৰ কবিতা ৰচোঁ সান্নিধ্যত তোমাৰ
সুখৰ কবিতা লিখো মৌনতা হিয়াৰ।
সুখ স্বপ্নালিৰ আলোক কমল
স্বাচ্ছন্দ্যৰ শিখা জ্বলে অনন্ত সূৰ্য্যৰ
জানন্দোচ্ছল বিভোৰ বেদনাত্মক ৰিপুৰ
এৰি পেলোৱা তুমি ছলনা অভিনয়
পণ কৰি আগবাঢ়া সত্যৰ পথেদি
সত্যৰ সদায় জয়
নকৰিবা ভয়
পৰিব যৱনিকা ইয়াতেই
যদি কৰা সত্যক ভয়। ●

প্ৰকৃত স্বৰূপ

শ্ৰীমৌচুমী দেৱী
স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক

হৃদয় মোৰ,
এডাল ভঙা বীণৰ তাঁৰ
য'ত নুঠে সুৰৰ ঝংকাৰ
মন মোৰ,
এটি মাথো জেতুকা পাত
বাহিৰত সেউজীয়া ভিতৰখন ৰক্তাকাৰ।

০ ০ ০

কবিতা

শ্ৰীঅঞ্জলি বৰা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

তুমি মোক দৃষ্টি দিলা
আৰু মই সন্ধিয়াৰ বগলীজাক
চকুৰ পতাত ধৰি ৰাখিবলৈ শিকিছোঁ।
তুমি মোক চানেকি দিলা
এতিয়া মই ফুল বাছিবলৈ শিকিছোঁ,
হিয়াৰ গোপন পটত।
তুমি দিলা অফুৰন্ত সুষমা
এতিয়া মই মুগ্ধ দুনয়ন
উটাই দিব পাৰো নৈৰ সোঁতত ।। ××

এটি কবিতা

শ্ৰীবিনু হাজৰিকা
স্নাতক তৃতীয় বাৰ্ষিক

ফাকুৱাৰ ৰং
আৰু ৰঙা অতীত
মোৰ হৃদয় চূৰমাৰ।
দহোটা আঙুলি আজি
দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ
আৰু
মগজুটো স্থিৰ।
প্ৰতিটো প্ৰভাতত
ৰঙা সূৰুযে
লুকাভাকু খেলিছে
ইঁহিৰে আমন্ত্ৰণ কৰিছে।
মোক অসীমলৈ ··।। ★

এটি দুটি ৰঙীন কবিতা

শ্ৰীদীপা হাজৰিকা
স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক

অনুভূতিবোৰ উটুৱাই নিলে
বাৰিষাৰ বানে
জাবৰৰ দমত লাগি ৰল মাথো
অজস্ৰ হমুনিয়াহ !
বসন্তৰ বাবে সাঁচি ৰখা
সেই যে সোণোৱালী ৰাঁহীটো
শৰতৰ আকাশে আকৌ
খুজি নিলে ;
শীতৰ পুৱাত থৰথৰকৈ
কঁপি থকা ছোৱালীজনীৰ দৰে
মোৰ হমুনিয়াবোৰ সৰিছে মাথো
এটি দুটি ৰঙীন কবিতা হৈ। ●

মুঙ্গেৰীলালৰ দেশ

শ্ৰীঅঞ্জলি কলিতা
উঃ মা ২য় বাৰ্ষিক

এয়া মোৰ মৰমৰ দেশ
এয়া মোৰ সপোনৰ দেশ
টকলা পাহাৰ
মুকলি পথাৰ
আৰু
হাড় আৰু ছালৰ মাজত
কণমানি জীউ এটা লৈ
পকৰাৰ লানি নিছিগা,
এটা জীয়া সোঁত ।
কাচিৎ, লৰা-ধপৰা
আকৌ —
শান্ত এটা জীয়া সোঁত ।
মোৰ সপোনৰ দেশ,
চকুৰ পিৰিকতে
মিলিয়ান ডলাৰৰ গৰাকী
হোৱাৰ বাসনাত
ককবকাই থকা—
এটা জীয়া সোঁত ।
মোৰ মৰমৰ দেশ
মোৰ দেশৰ মানুহে
দেশৰ মাটিত ফচল ফুলায়
কাঠফুলা আৰু গাজৰৰ খেতি
চাহ দোকানৰ বেঞ্চত ।
চিংগল চাহৰ কাপত ধুমুহা তোলে
একোটা ভুকুতে
সৃষ্টি হয় ফৰাচী বিপ্লৱ ।
জাৰতন্ত্ৰৰ অৱসান
আৰু সমাজবাদৰ সপোন
এয়াই মোৰ সপোনৰ
মোৰ মৰমৰ, মোৰ দেশ । ০০০

এটি সৰু কবিতা

ঐক্য আমাৰ লক্ষ্য
ভাতৃত্বৰ মন্ত্ৰেৰে বিশ্ব গঢ়া
অশ্লীলতাক ধ্বংস কৰি
মসৃণতাক সৃষ্টি কৰা ।
ঐক্য আমাৰ প্ৰগতিশীলতা
আত্মাহীন, দৰিদ্ৰতাক,
উদাসীনতা আৰু কৰ্মহীনতাক
ধ্বংসস্তূপত পৰিণত কৰা ॥ ●

শ্ৰীগীতামনি ডেকা
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক

একাঙ্কিকা নাটক ঃ

॥ কবৰ দেখিছা ॥

শ্ৰীতুলিকা শইকীয়া
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক ।

নাটকৰ চৰিত্ৰাৱলী—

১) প্ৰথম পুৰুষ—
২) দ্বিতীয় পুৰুষ—
৩) তৃতীয় পুৰুষ—
৪) নাৰী—

বিঃ দ্ৰঃ— আৱহ সঙ্গীতৰ ভাৰ পৰিচালকক অৰ্পণ কৰিলো ।
কোৱা বাহুল্য যে আৱহ-সঙ্গীত
অভিনয়ৰ সমানেই
গুৰুত্বপূৰ্ণ ।

কবৰ দেখিছা ?

[মঞ্চত বিশেষ সা-সৰঞ্জাম নাই । পিছফালে ক'লা ৰঙৰ আঁৰ কাপোৰ এখন আঁৰি ল'ব । মঞ্চৰ পিছত, দৰ্শকৰ বাওঁফালে, দৰ্শকে স্পষ্টকৈ দেখা পোৱা অৱস্থানত কেইখনমান কিতাপসহ এযোৰ টেবুল-চকী কোণীয়াকৈ থ'ব । পট উঠিলত, নাট্যকাৰে চকীত বহি সন্মুখত জ্বলি থকা টেবুল লেম্পটোৰ পোহৰত কিবা লেখিবলৈ কলমত চিয়াঁহি ভৰাই ল'ব । নাট্যকাৰে কিবা কল্পনাৰ অ'ত যেন বিচাৰি পোৱা নাই, কিবা সিদ্ধান্তত যেন উপনীত হ'ব পৰা নাই, এনে এটি ভাৱ-ভঙ্গীৰে এবাৰ হঠাতে বহাৰ পৰা উঠি, চিন্তিত ভাৱে মঞ্চত প্ৰায় ডেৰ-দুই মিনিট সময় পায়চাৰী কৰি থাকিব । ভিতৰৰ আৱহ সঙ্গীতেই যেন পৰিবেশৰ গাম্ভীৰ্য্য বৃদ্ধি কৰে । নাট্যকাৰে পুনৰ মেজৰ কাষলৈ গৈ চকীত অলস ভাৱে বহি লেম্পৰ পোহৰ কমাই দিব । এনেতে ভিতৰৰ পৰা শুনা যাব—

"— হে পৃথিৱী বাসী, আহাঁ, আহাঁ, তোমালোক সকলোকে আমি কবৰ বাসীয়ে, স্বাগতম জনাইছো ! আহাঁ, কলঙৰ পাৰৰ কহুৱা ডবাৰ কাষতে আমি শুই আছো । আমি শুই থাকিম, অনন্তকাল আমি শুই থাকিম । তোমালোকে কবৰ খান্দি আমাক উলিয়াবৰ চেষ্টা নকৰিবা । নহ'ল সেয়া হ'ব তোমালোকৰ ব্যৰ্থ প্ৰয়াস । মাথো এক লহমাৰ বাবে তোমালোকৰ সান্নিধ্য দিয়া / তোমালোকে আমাক ইয়াতে পাবা । ৰজা-মহাৰজাৰ পৰা ভিক্ষাৰীলৈকে সকলোবোৰ ইয়াতে আছে । স্বাগতম পৃথিৱী নিবাসী স্বাগতম ।"

কোনোবাই খিক্-খিকাই হাঁহে, কোনোবাই কুন-কুনাই অস্পষ্ট ক্ৰমে কান্দে । সেই মুহূৰ্ত্তত নাট্যকাৰে 'ইউৰেকা' শব্দটি দুবাৰ উচ্চাৰণ কৰিব । এনেতে প্ৰথম পুৰুষৰ আবিৰ্ভাৱ আগন্তুকক দেখাৰ লগে লগে দৰ্শকৰ মনত কঁপনি তুলিব পৰা আৱহ সঙ্গীত বাজি উঠিব ।

নাট্যঃ— আপুনি ?

১মপুঃ— ও, মই ।

নাট্যঃ— মানে আপুনি । (আচৰিত হৈ)

১মপুঃ— মানে মই ? হাঃ হাঃ হাঃ, মোক চিনি পাইছে ?

নাট্যঃ – ক্ষমা কৰিব । ভালদৰে মনত পৰা নাই ।

১মপুঃ— এৰা, (হুমুনিয়াহ) মনত নপৰাটোৱেই স্বাভাৱিক ।

নাট্যঃ— যদি বেয়া নাপায়, অনুগ্ৰহ কৰি পৰিচয়টো দিবনে ?

১ম পুঃ— নিশ্চয়, নিশ্চয় দিম । আপোনাৰ লগত অকণমান বন্ধুত্ব, অকণমান অকণমান সান্নিধ্য, পাওঁ বুলিয়েইটো আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিছো । আপুনি নাটক লিখিছে ?

নাট্যঃ— লেখা নাই । লেখিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছো মাথোন ।

১ম পুঃ – ঠিক আছে, আপুনি তেন্তে লিখক । মই এতিয়া যাওঁ । (যাবলৈ ধৰে)

নাট্যঃ— নাই নাই, অলপ ৰওকচোন । আপোনাৰ লগত ভালদৰে চিনাকি নহলোৱেই ···

১ম পুঃ— মোৰ লগত ? হাঃ হাঃ হাঃ, চিনাকি হ'লেই জানিবা, তাৰ পৰা লাভ ?

নাট্যঃ— লাভ-লোকচানৰ কথা পিছত । আগে কওঁকচোন আপোনাৰ আগমনৰ কাৰণ ?

১ম পুঃ—মইতো কৈছোৱেই, আপোনাৰ পৰা অকণমান সান্নিধ্য তথা আন্তৰিকতা পাওঁ বুলিয়েই । বাৰু, আপোনাক মই এটি কাহিনী কওঁ, আপুনি জানো নুশুনিব ?

নাট্যঃ— নুশুনিলে জানো ভাল হ'ব ? নিশ্চয় শুনিম । হয়তো আপোনাৰ কাহিনীয়ে মোক বাট দেখুৱাই নিব পাৰেই । চ'ৰৱেতি—

১মপুঃ— ক'ৰ পৰানো আৰম্ভ কৰিম ভাবি পোৱা নাই । (অলপ ভাবি)ঠিক আছে, শুনক তেন্তে— আজিৰ পৰা প্ৰায় ডেৰ শতিকাৰ আগত অৰ্থাৎ সোতৰ শ বাষষ্ঠি চনত আমাৰ ভাৰতৰ পৰা গোপেশ গোৱেংকা নামৰ এজন মহাকাশচাৰী মহাকাশ অভিযানৰ বাবে গৈছিল । তেওঁৰ হেঁপাহ আছিল মহাকাশৰ ইটো সৌৰমণ্ডলৰ পৰা সিটো সৌৰমণ্ডললৈ ভ্ৰমণ কৰিব । পৃথিৱীৰ- সৰ্বত্ৰতে এই যাত্ৰাৰ কথা ঘোষণা কৰিলে । মহাকাশচাৰীজনে পিতৃ-মাতৃ, নৱ-বিবাহিতা পত্নীক এৰি থৈ এদিন মহাকাশলৈ উৰা মাৰিলে । তেওঁৰ লগৰীয়া আছিল, তেওঁক কঢ়িয়াই নিয়া স্বয়ং চালিত যান 'চুপাৰ চিক্স'-খন । সৌৰজগতৰ কেয়োটা গ্ৰহ, উপগ্ৰহ, গ্ৰহানুপুঞ্জ অতিক্ৰমি অঙ্গিৰা, অত্ৰি, পুলহ, পুলস্ত্য, মৰিচি, বশিষ্ঠ আদি কৰি সাতোটা নক্ষত্ৰৰে গঠিত সপ্তৰ্ষি মণ্ডল পাৰ হৈ গ'ল ... (নিস্তব্ধ)

নাট্যঃ— তাৰ পিছত– ?

১মপুঃ— তাৰ পিছত (আবেগিক) তাৰ পিছত 'চুপাৰ চিক্সে' এটা সৌৰমণ্ডলৰ পৰা আন এটা সৌৰমণ্ডললৈ, মহাকাশৰ পৰা মহাকাশলৈ, অনন্তৰ পৰা অনন্তলৈ গতি কৰিলে । এইদৰে প্ৰায় ডেৰশ বছৰ অতিবাহিত কৰাৰ পিছত, চুপাৰ চিক্স ক্ৰমান্বয়ে পৃথিৱীমুৱা হৈছিল— ।

নাট্য.— তাৰ পিছত কি হ'ল ?

১মপুঃ— তাৰপিছত, তাৰপিছত মহাকাশচাৰীজনে ৰহস্যময় ভাব সাগৰত অৱগাহন কৰিছিল । তেওঁ বহু আশাৰে, বহু হেঁপাহেৰে বহুত কথা ভাবিছিল । মনত পৰিছিল বিয়াৰ এবছৰ পূৰ নৌহওঁতেই এৰি থৈ যোৱা মৰমী পত্নী মাৰিয়ালৈ, মনত পৰিছিল বৃদ্ধ মাক-দেউতাকলৈ, তেওঁলোকক পায় কি কৰিব,

কাক কি ক'ব, ভতিজী ডিম্পী-পম্পিহঁতলৈ কি কি কিনিব এইবোৰ ভাবি থাকোতেই হঠাতে Gas-mask আৰু Megaphone টো এৰাই গ'ল। বিপদ অৱশ্যাম্ভাবী। চুপাৰ চিক্সে নিজৰ গতি সলাই সোঁ-সোৰাই তললৈ নামি আহিল। কথা বিষম। নিৰাময়ৰ উপায়••• (কান্দে)

নাট্যঃ— My God, তাৰ পিছত ?

১ম পুঃ— তাৰ পিছত, তাৰ পিছত তেওঁ যেতিয়া সাৰ পায়, তেতিয়া দেখে তেওঁ কিয়াং নদীৰ পাৰৰ এটি সমাধিৰ তলত শুই আছে। বহুদিন হ'ল, সেই সমাধিত তেতিয়াৰ পৰাই তেওঁ শুই আছে। কত বছৰ তেওঁৰ সমাধিৰ ওপৰেদি বাগৰি গ'ল, তথাপি তেওঁ শুই আছে; শুই থাকিব। অনন্ত কাল শুই থাকিব। কোনে জানে তেওঁৰ মুক্তিৰ দিন কেতিয়া আহিব ? (কান্দে) অন্ধকাৰে তেওঁক নিবিড় ভাবে আঁকোৱালি লৈছে। তেওঁ পোহৰলৈ ওলাই আহিব নোৱাৰে। কেতিয়াও নোৱাৰে। তেওঁ বন্দী। মুক্তি পোৱাৰ ব্যৰ্থ প্ৰয়াস তেওঁৰ। তেওঁৰ চাৰিওফালে নীৰৱতাৰ জেওৰাই তেওঁক আৱৰি ৰাখিছে, সেই জেওৰা পাৰ হোৱাৰ সামৰ্থ্য নাই, সেই জেওৰা•••।

নাট্যঃ— বৈ গ'ল যে ?

১ম পুঃ— ও, পৃথিৱীবাসীৰ প্ৰতি তেওঁৰ এটা মোহ আছে, এটা হেঁপাহ আছে আৰু আছে আন্তৰিকতা—। সেয়েহে তেওঁক জীৱিত মানুহৰ বন্ধুত্ব লাগে, তেওঁক কাৰোবাৰ সান্নিধ্য লাগে। পত্নী মাৰিয়া আৰু তেওঁৰ উত্তৰ পুৰুষ পৃথিৱীত হয়তো এতিয়াও ক'ৰবাত আছে। সিহঁতৰ বাবে তেওঁ ব্যাকুল হৈ পৰিছে। জীৱিত অৱস্থাত তেওঁ যি কথা কোনো দিনেই কাকো ঘৃণাক্ষৰেও প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰিলে, সেই কথা তেওঁ এতিয়া প্ৰকাশ কৰিব খোজে। জীৱনৰ জমা-খৰছৰ হিচাপ তেওঁ উলিয়াব খোজে—

নাট্যঃ— ই যে, অসম্ভৱ—

১ম পুঃ— কি ক'লে, অসম্ভৱ হাঃ হা. হাঃ (হাঁহি হাঁহি কান্দে) আপুনিও তাকেই ক'লে। বহু যুগ ধৰি তেওঁ এই সম্ভৱ-অসম্ভৱ, ঔচিত্য-অনৌচিত্যৰ দোঘৰাত পৰি আছিল। কিন্তু তেওঁক তেওঁৰ অপ্ৰতিৰোধ্য বাসনাই আৱোনাৰ ওচৰলৈ লৈ আহিছে।

নাট্যঃ— কি! (আচৰিত) আপুনি কি ক'ব বিচাৰিছে ?

১ম পুঃ— অ, মই ইয়াকে ক'ব বিচাৰিছোঁ যে, মৃত্যুৰ সিপাৰেও এখন জগত আছে। এখন নিঃসঙ্গ জগত। নিৰ্জনতাৰ জগত। তাত জিৰণিৰ অভাৱ নাই। কিন্তু, কিন্তু তাত তিলমাত্ৰও পোহৰ নাই। অন্তহীন জিৰণি, সীমাহীন অন্ধকাৰ—। এই অন্ধকাৰ একোৰে সৈতে তুলনা নহয়—

নাট্যঃ— বাৰু বুজিছো। এই কাহিনী মোক শুনোৱাৰ উদ্দেশ্য ?

১ম পুঃ— হাঃ হাঃ হাঃ (দৰ্শকৰ মনত শিহৰণ তুলিব পৰা)

নাট্যঃ— মানে (আশ্চৰ্য্য)

১ম পুঃ— মানে, মানে মই সেই মহাকাশচাৰী গোপেশ গোৱেংকা, যি—

নাট্যঃ— কি ? আপুনি—

১ম পুঃ— হাঃ হাঃ হাঃ, ভয় কৰিছে ? ভয় কৰিবলগীয়া একো নাই। মইতো আপোনাক কৈছোৱেই সমাধিৰ নীৰৱতা মোৰ বাবে বৰ দুঃসহ হৈ পৰিছে। মই অতীষ্ঠ হৈ পৰিছো। সেয়েহে মোক এজন সঙ্গীৰ প্ৰয়োজন। মাথো অকণমান বন্ধুত্ব, অকণমান সহানুভূতি ••• (জঠৰ হৈ যায়) [শিহৰণ তুলিব পৰা আৱহ সঙ্গীত বাজি উঠাৰ লগে লগে ২য় পুৰুষৰ আবিৰ্ভাৱ]

২য় পুঃ— তথা সান্নিধ্য—

নাট্যঃ— আপুনি ? (আচৰিত)

২য় পু.— মই এখেতৰ লগৰে। আমি দুয়ো একেপথৰ সহযাত্ৰী। আমাৰ যাত্ৰাৰ অন্ত নাই, জিৰণিৰো অন্ত নাই। এখন সীমাহীন নীৰৱতাৰ জগতত আমি বাস কৰো। য'ত হিংসা নাই, ঘৃণা নাই। য'ত সকলোৱে নীৰৱতাৰ নিজৰাত স্নান কৰি, নীৰৱতাৰ শেতেলীত অন্ধকাৰক নিবিড়ভাবে আঁকোৱালি শুই থাকে—

নাট্যঃ— আপোনাৰ পৰিচয়টি জানিব পৰা হ'লে-

২য় পুঃ— মোৰ পৰিচয় ? হাঃ হাঃ হাঃ (১ম পুঃৰ জঠৰতা ভঙ্গ) পৰিচয় নোহোৱা এটি হিম চেঁচা স্ফুলিংগ। সেইযে আপোনাৰ ঘৰৰ কাষৰ ব্ৰজেশ্বৰ মাষ্টৰ। যাক আপোনালোকে আদৰ্শ শিক্ষক বুলি ভাবিছিল, তেওঁৰ ককায়েক—

নাট্যঃ— তাৰমানে আপুনি যজ্ঞেশ্বৰ বৰুৱা— ? (আচৰিত)

২য় পুঃ— হাঃ হাঃ হা: ময়েই সেই যজ্ঞ। যাৰ নাম শুনিলে এসময়ত গাৱঁৰ ল'ৰা-ছোৱালী, মতা-তিৰোতা ভয়ত ভ্ৰস্তমান, থৰহৰি কম্পমান। সেইজনেই মই। অৱশ্যে আপুনি এতিয়া ভয় কৰিব নালাগে। মই আপোনাক—

নাট্যঃ— আপুনি কি ক'ব বিচাৰিছে ? আশাকৰো আপোনালোকে দুয়ো ইয়াৰ পৰা অতি সোনকালে গ'লে ভাল হয়।

১+২য় পুঃ— হাঃ হাঃ হাঃ (বিকট)

নাট্যঃ— আপোনালোকে মোক কি কৰিব বিচাৰিছে ? অসহ্য। অলপ মোক নিৰলে থাকিবলৈ দিয়ক।

১+২য় পুঃ— হাঃ হাঃ হাঃ ওহো নহ'ব। আপোনাক আমি শান্তিৰে থাকিব'ল দিব নোৱাৰো।

২য় পুং— আপোনালোকক শান্তিৰে থকা দেখিলে মোৰ গাত জুই জ্বলি উঠে।

১ম পুঃ— আপুনিও এদিন এই নিৰলাৰ আশ্ৰয় নিশ্চয় পাব—

২য় পুঃ— কিন্তু তাৰ আগতে আমাক আমাৰ প্ৰাপ্য দিয়ক—

১ম পুঃ— আমাক মুক্তি দিয়ক—

২য় পুঃ— বন্দীত্বই আমাক গৰল দিছে—

নাট্যঃ— কিন্তু স্বয়ং সৃষ্টি কৰ্ত্তাৰ অবিহনে আপোনালোকক মুক্তি দিয়াৰ সামৰ্থ্য

কাৰো নাই।

১ম পু— তেনেহলে— তেনেহলে আমাক দিয়ক মাথোন বন্ধুত্বৰ অমৃত পৰশ—

২য় পুঃ—পৃথিৱীবাসীয়ে আমাক অকণমান আন্তৰিকতাৰে, অকণমান সহানুভূতিৰে গ্ৰহণ কৰিলেই হ'ব।

১ম পুঃ— তেওঁলোকে আমাক অকণমান বুজি উঠিলেই—

নাট্য.— ঠিক আছে। প্ৰয়াস কৰিম—

১+২ম পুঃ — নহয়, নহয়, আমাক এতিয়াই, এই মুহূৰ্ত্ততেই—

নাট্যঃ— অসম্ভব—

১+২ম পুঃ— অসম্ভব নহয়। আপুনি কলম লওঁক, লওঁক (নিদে'শ)

১ম পুঃ— লিখক

২য় পুঃ— লিখক—

নাট্যঃ— কিন্তু—

১ম পুঃ— কিন্তু কি ? [স্থিৰ হৈ যায়]

২য় পুঃ— অসুবিধাত পৰিলে সহায় কৰিম—

নাট্যঃ— নহয়, নহয়, সেইটো মই ক'ব খোজা নাই। (ভাব সলনি) অ, আপোনাৰ বিষয়ে একো নাজানিলোঁৱে নহয়, কওঁকচোন

২য় পুঃ— (সংযত হৈ) অ, সৰুৰে পৰা এটা মই উদণ্ড প্ৰকৃতিৰ ল'ৰা আছিলো। ফুলে-ফুলে উৰি ফুৰা জিয়া-পখিলাবোৰ ধৰি জীৱন্তে কবৰ দিছিলো। বয়স বাঢ়ি অহাৰ লগে লগে সেই উদণ্ড স্বভাৱ সংযমৰ বশৱৰ্ত্তী হৈছিল। যুৱাৱস্থাত ভৰি দিয়াৰ লগে লগে এজনী ধুনীয়া ছোৱ.লী, চম্পাৰ প্ৰেমত পৰিলো।

কিন্তু; কিন্তু তাই মোক বৰ বেয়াকৈ অপমান কৰিলে। মই বৰ আশাৰে তাইৰ কাষ চাপিছিলো. কিন্তু তাইৰ নিচিনা এজনী সাধাৰণ ছোৱালীৰ অপমান-অপবাদে মোৰ হিংস্ৰ আচৰণ জগাই তুলিলে। মই কঠোৰ হ'লো। মই নিষ্ঠুৰ হ'লো। মই জুই হৈ গ'লো। মই উশৃংখলতাৰ আশ্ৰয় ল'লো। তাইৰ নিচিনা ৰূপৱতী ছোৱালীক এজনী এজনী কৰি সোতৰজনীক টেটু চেপি মাৰিলো। গাৱেঁ-চহৰে আবাল-বৃদ্ধ-বনিতাই মোৰ নাম শুনিলে ত্ৰাহি-ত্ৰাহি কৰে। পুলিচে দিহিঙে-দিপাঙে বিচাৰি চলাথ কৰিলে। কিন্তু সেই চেষ্টা ব্যৰ্থ হ'ল। প্ৰতিজনী ছোৱালীৰ পৰা পোৱা অলংকাৰ, টকা দুখীয়াক বিলাই দিলো। এদিন হঠাতে শুনিলো চৰকাৰী কৰ্ত্তৃপক্ষই ঘোষণা কৰিলে, যিয়ে মোক ধৰাই দিব পাৰিব তেওঁক পাঁচলাখ টকাৰে পুৰস্কৃত কৰিব। মোৰ ছিন্ন মুণ্ডৰ মূল্য হ'ল পাঁচ লাখ টকা। হাঃ হাঃ হাঃ। মই দহজন দুখীয়া মানুহক মাতি আনি বুজাই দিলো, যাতে সিহঁতে মোক ধৰাই দিয়ে। হোলা-ভাই-মোলা, গ'ল সিহঁত পুলিছক মাতিবলৈ। ইতিমধ্যে জীয়াই থকাৰ লোভ মোৰ হেৰাই গৈছিল। সৰুৰে পৰা পোৱা অনাদৰ, অৱহেলাই তিতা-কেঁহা লগাইছিল। সেয়ে এক মুহূৰ্ত্ততে মই বিলম্ব নকৰি মোৰ পাঁচ লাখ টকীয়া মুৰটো ঘৰৰ চাঁদত ওলোমাই দিলো। অ! এই দুখন, এই দুখন হাতেই

[হুক হুকাই উঠে]

নাট্যঃ— তাৰ পিছত ?

২য় পুঃ— তাৰ পিছত। পুলিচ আহিল, মোৰ চোতালত মানুহে নধৰা হ'ল। কিন্তু—

নাট্যঃ কিন্তু কি ?

২য় পুঃ— সিহঁতে মোৰ মৃতদেহটোকে অত্যাচাৰ কৰি নৰ্দমাত পেলাই দিলে। পৰি ৰ'ল এজন প্ৰেমিকৰ ক্লেদাক্ত দেহ। আৰু এদিন সেই দেহ পচিল। পোক হ'ল। পোকবোৰে মোক অহোৰাত্ৰি কামোৰে। আঃ কি যন্ত্ৰণা। আঃ...... । পোকবোৰেই হয়তো সেই সৰলা ছোৱালীহঁত। সিহঁতৰ মৃত্যু যন্ত্ৰণাও কি এনে ভয়াবহ আছিল ? নাই নাই মই আৰু ভাবিব নোৱাৰো—

নাট্যঃ— আচৰিত !

২য় পুঃ— আৰু তাতোকৈও আচৰিত মই এতিয়া অনুতাপৰ সোণ গলা জুইত দগ্ধ। পানীৰ দৰে পবিত্ৰ কেইবাজনীও কুমাৰী ছোৱালীক মই ধ্বংস কৰিলো। সেই পাপবোধ পোকে দংশন কৰে অহৰ্নিশে। যন্ত্ৰণাত মই চট্‌ফট্‌াই ফুৰিছো—সন্মুখত মাথো অন্ধকাৰ। মৰুভূমিৰ জুই হেন বালিত আকণ্ঠ পোত গ'লো। ডিঙিত পিয়াঁহ। পানী ক'ত পানী ? মৰিছিকা খেদি খেদি মই বৰ ক্লান্ত। মোক কাৰোবাৰ সান্নিধ্য লাগে। সেই আকাংখ্যাই মোক আপোনাৰ দুৱাৰ দলিত থিয় কৰাইছেহি—

নাট্যঃ— এতিয়া আপুনি কি ক'ব বিচাৰে ?

২য় পু— কি কম (হমুনিয়াহ) হোৱাটোতো হৈয়েই গ'ল। মাথো পৃথিৱীৰ জীয়া মানুহবোৰলৈ মোৰ অনুৰোধ, তেওঁলোকে যাতে লোভ-মোহ, প্ৰতিশোধ-প্ৰতিহিংসাক প্ৰশ্ৰয় নিদিয়ে। ইহঁতে মানুহৰ সুন্দৰ জীৱনটো ধ্বংস কৰি পেলায়। প্ৰেমটো জৈৱিক ক্ষুধা নহয়। ই হৈছে সনাতন স্বৰ্গীয় পোহৰ। যা'ক ইন্দ্ৰিয়ানুভূতিৰেহে স্পৰ্শ কৰিব পাৰি। হে পৃথিৱীবাসী, তোমালোকে তোমালোকৰ সুন্দৰ জীৱনটো নষ্ট নকৰিবা। সৎকৰ্মত নিয়োযিত হোৱা। বহুযুগৰ সাধনাৰ বাবেহে মানৱ জীৱন পাইছো। মই বৰ ভুল কৰিলো। জিঘাংসাই মোক ভস্ম কৰিলে, মই অন্ধ হৈ গ'লো। সেয়ে মোক অকণমান বন্ধুত্ব লাগে। নিজক পাহৰি থাকিবৰ বাবে অকণ আপোনাৰ সান্নিধ্য লাগে— (হঠাতে আৰহ সঙ্গীত বাজি উঠে, ৩য় পুৰুষৰ আবিৰ্ভাৱ)

৩য় পুঃ— ইমান সহজ নহয়। পৃথিৱীবাসীৰ লগত সমাধিবাসীৰ সান্নিধ্য (ব্যঙ্গাত্মক হাঁহি, ১ম পুৰুষৰ জঠৰতা ভঙ্গ) হাঃ হাঃ হাঃ (পুনৰ ১ম+২য় পুৰুষ স্থিৰ হৈ যায়)

নাট্য — আপুনি ?

৩য় পুঃ— এৰা মই, মই আহিছো এওঁলোকৰ পৰি পন্থী হৈ—

নাট্যঃ— মানে ? আপোনাৰ পৰিচয় ?

৩য় পুঃ— পৰিচয় পিছত পাব। আগে কওক আপুনিয়েই নাট্যকাৰ নহয় জানো ?

নাট্যঃ— হয়, ময়েই নাট্যকাৰ। কিবা ক'ব ?

৩য় পুঃ— আপোনাৰ নাটকৰ বিষয় কি ? প্লট

পালে ?

নাট্য:— নাই পোৱা—

৩য় পুঃ—হাঃ হাঃ হাঃ (সকলোকে আচৰিত কৰি ব্যঙ্গাত্মক হাঁহি, ১ম+২য় পুৰুষৰ জঠৰতা ভঙ্গ)

১ম+২য় পুৰুষ—আমি এতিয়া যাওঁ। আপুনি এখেতৰ লগত কথা পাতক—

৩য় পু:— নহয়, নহয়, পাঁচ মিনিট ৰওঁক। মইয়ো একেলগে যাম। ময়ো জানো আপোনালোকৰ সহযাত্ৰী নহয় ? (পুনৰ ১ম+২য় পুৰুষ জঠৰাৱস্থা)

নাট্যঃ— মানে ? (আচৰিত)

৩য় পু:— এৰা, আপোনাক আকৌ এবাৰৰ বাবে আচৰিত কৰিলো নহয় ?

নাট্যঃ— আপোনাৰ বক্তব্যৰ বিষয় কি ? আপোনাৰ পৰিচয় ?

৩য় পুঃ— পৃথিৱীত ৰল মাথো মোৰ শূণ্য পৰিচয়। মই যেনে সকলো শূণ্য। এই বিশ্বৰ সৃষ্টিকৰ্ত্তাও এটি শূণ্যৰ বাহিৰেনো কি ? মোৰ পৰিচয় নাই। এসময়ত—এসময়ত আছিল। কোটি কোটি বছৰৰ মূৰত যেতিয়া মই চেতনা আৰু কল্পনাৰে বিভূষিত অপৰূপ-গৰিমা-মণ্ডিত মানৱ-জীৱন লাভ কৰিছিলো, তেতিয়া। কিন্তু কালৰ বিনাশী শক্তিয়ে সকলোৰে ওৰ পেলালে। এতিয়া আৰু—

নাট্যঃ— আপুনি কি ক'ব বিচাৰিছে, সোনকালে কওঁক। বহুবক্তিতাৰ প্ৰয়োজন নাই। (অতীষ্ঠ)

৩য় পুঃ— মোক একো নালাগে। হাঃ হাঃ হাঃ মই সুখী। সেইযে দেখিছে গীৰ্জাৰ কাষৰ কবৰটো, সেইয়াই মোৰ ঘৰ। মই সমাধিৰ স্বাধীন নাগৰিক। চাৰিবছৰ মান হ'ল টোপনিত পৰা, হঠাতে আজি আপোনালোকৰ কথোপকথনে মোক জগাই তুলিলে। মই দৌৰি আহিলো। অ' দৌৰি ? মোৰতো ভৰি নাই —। মোক বন্ধুত্ব নালাগে। মোক কাৰো সান্নিধ্য নালাগে। সেই নিৰ্জনতাই মোৰ প্ৰিয়। ও নিৰ্জনতা। নীৰৱতাৰ বাঁহী শুনিছে ? শুনা নাই ? মই শুনিছো। আপোনালোক পৃথিৱীবাসীয়ে সদায় সকলো বস্তুৰে সন্মুখৰ সৌন্দৰ্য্যৰ প্ৰতিহে আগ্ৰহী। জীৱনৰ সন্মুখৰ সুন্দৰতাতকৈ মৃত্যুৰ সুন্দৰতা অতি ৰহস্যময়। সেয়েহে তোমালোকে মৃত্যু-ৰহস্যৰ কুহেলিকাৰ জাল ফালিবলৈ প্ৰয়াস নকৰিবা। জীৱিত কালত কৰা কৰ্মৰ, হিচাপ-নিকাচ আত্মতৃপ্তিৰ জমাখৰছৰ বহীত গণনা কৰি মই কাল কটাইছো। পৃথিৱীৰ সিপাৰে থকা জগতখনেই শান্তিৰ, সুন্দৰৰ।

নাট্যঃ— আপোনাৰ নামটো জানিব পাৰোনে ?

৩য় পুঃ— আকৌ সেই কথা। মোৰটো প্ৰকৃতাৰ্থত নাম নাই। আপোনাৰ জানো নাম আছে ? তথাপি জানিব বিচাৰিছে যেতিয়া কৈ থওঁ মানুহে মোক দাৰ্শনিক আব্দুল ৰেজ্জাক আলি বুলি জানিছিল।

নাট্যঃ— আচৰিত। তাৰমানে আপুনিয়ে ৰেজ্জাক আলি—যিয়ে পৰমব্ৰহ্ম আৰু মানৱ জীৱনৰ গুপ্ত ৰহস্যৰ বিষয়ে সন্তেদ দিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল… …

৩য় পুঃ—ৰ'ব, ৰ'ব, ইমান উৎকণ্ঠিত হোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই। মই আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিছো যেতিয়া সকলো কম। জীৱিতাৱস্থাত প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰা কথাবোৰ মই প্ৰকাশ কৰিবলৈ ব্যাকুল হৈ পৰিছো। ইমান দিনে টোপনিত আছিলো ভালেহ আছিল। টোপনি বৰ ভাল। টোপনিতকৈও ভাল মৃত্যু। আৰু— (এনেতে এগৰাকী নাৰীৰ প্ৰবেশ, নাট্যকাৰে দেখাৰ লগে লগে আৱহ সংগীত ঝঙ্কাৰিত হ'ব, ৩য় পুৰুষ জঠৰ হ'ব)

নাৰীঃ— মৃত্যুতকৈও ভাল এই পৃথিৱীত জন্ম নোলোৱাটো—

নাট্যঃ— আপুনি ?

নাৰীঃ— মই ? হাঃ হাঃ হাঃ (হাঁহি হাঁহি কান্দে)

নাট্যঃ— মানে আপুনি ?

নাৰীঃ…এৰা মই, মোক চিনি পাইছে ?

নাট্যঃ— ওহো, নাই পোৱা (অধৈৰ্য্য)

নাৰীঃ—কিয়, ৰূপালী সৰকাৰ দাসক পাহৰিলেইনে ? পাহৰাটোৱেই স্বাভাৱিক। আজিৰ পৃথিৱীৰ সকলো জীৱিত মানুহেই পাহৰি যাওক, পাহৰি যাব ৰূপালী সৰকাৰ কোন আছিল ? (কান্দে) এই মানুহবোৰক মই ঘৃণা কৰো। ইহঁত জীৱশ্ৰেষ্ঠ মানুহ নামৰ অনুপযুক্ত—। ইহঁত বোলে জ্ঞানী, ইহঁত বোলে বিবেকী—হাঃ হাঃ হাঃ (সকলোৰে জঠৰতা ভঙ্গ)

নাট্য:— তাৰ মানে ? আপুনিয়েই সেই ৰূপালী চৰকাৰ, যি অনাতাৰ শিল্পী অভিনেত্ৰী—, খ্যাতি সম্পন্না—

নাৰীঃ— থওঁক, থওঁক, এতিয়া প্ৰশংসা কৰিব নালাগে। আপোনালোকৰ দৰে লেখক-লেখিকাক মই উপহাস কৰো—

নাট্য:— আপুনি কি ক'ব বিচাৰিছে ? (খং)

নাৰীঃ— মই কি ক'ব বিচাৰিছো হাঃ হাঃ হাঃ আপোনালোকৰ দৰে লেখকে মাথো নিজৰ নামটো প্ৰতিষ্ঠা কৰিবৰ বাবেই নিৰন্ন, দৰিদ্ৰ ৰাইজৰ বিষয়ে লেখিবলৈ প্ৰয়াস কৰে! সিহঁতৰ মাজতে গুণ্ডা, লম্পটৰ সৃষ্টি কৰে—। কিন্তু, কিন্তু কোটিপতিৰ কাষ চাপিব নোৱাৰে কিয় ? সিহঁতৰ অন্তৰালতো আছে বিভৎস কুৎসিত কাহিনী—।

নাট্য: - এইবোৰ আপুনি কি কৈছে ? আপোনাৰ অধ্যয়নৰ সীমা বিস্তৃত নহয়।

নাৰী— ঠিক আছে, তেন্তে আপুনি নিৰপেক্ষভাৱে বিচাৰ কৰক !

নাট্য: — কিহৰ বিচাৰ ?

নাৰীঃ— মোৰ দ্বিতীয় পুত্ৰ মলয় দাসৰ হত্যাকাণ্ডৰ বিচাৰ !

নাট্য:— কি ? আপোনাৰ পুত্ৰ—

নাৰীঃ— অ মোৰ পুত্ৰ মলয় দাস। তাক যোৱা চাৰি মাৰ্চত কোনোবাই গোপনভাৱে হত্যা কৰিছে।

নাট্যঃ— আচৰিত ! আপোনাৰ মৃত্যুৰ পোন্ধৰ দিনৰ আগত—

নাৰীঃ— অ, মোৰ মৃত্যুৰ পোন্ধৰ দিনৰ আগত।

সি দিল্লী ইউনিভাৰচিটিত পঢ়ি আছিল। ৬ মাৰ্চত নাইনিতালত হ'বলগীয়া বিশ্ববিদ্যালয় সমাবোহত যাবৰ বাবে তাক বিশ্ববিদ্যালয়ে নিৰ্বাচন কৰিছিল। কিন্তু কোনোবা দুৰ্বৃত্তই তাক—

নাট্যঃ—আপোনালোকে কেনেদৰে জানিব পাৰিলে?

নাৰীঃ— মোৰ অসুখ তেতিয়া বেছি হৈছিল, ঘৰৰ পৰা খবৰ পঠিয়ালে তাৰ ওচৰলৈ। মই বৰ আশাৰে বৈ আছিলো তাক চাবলৈ পাম বুলি। কিন্তু হঠাৎ টেলিগ্ৰামৰ যোগেদি খবৰ পালো, চাৰি মাৰ্চৰ নিশা ছাত্ৰনিবাসৰ নিশাৰ আহাৰত কিবা খাদ্য মিহলি হোৱাৰ ফলত পোন্ধৰজন ছাত্ৰৰ সেই নিশাই মৃত্যু হৈছে। তাৰে এজন ছাত্ৰ মোৰ ল'ৰা মলয়— (কান্দে)। কিন্তু পিছত দিল্লীৰ পৰা লোকেল গাৰ্জেনে জনালে—

নাট্যঃ— কি জনালে— ?

নাৰীঃ— সেয়া হেনো স্বাভাৱিক মৃত্যু নহয়; সেয়া কোনোবা হত্যাকাৰীয়ে কৰা বলপূৰ্বক হত্যাকাণ্ডহে। আহাৰত বিহ মিহলি হোৱা কথাটো সম্পূৰ্ণ মিছা। সি এতিয়া মোৰ লগতে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পাৰত শুই আছে। তাক সেইবিষয়ে কিবা সুধিলে সি মাথো কান্দে, সেইয়া শুনকচোন— সি কান্দিয়ে আছে (এনেতে ভিতৰত পৰা অস্পষ্টক্ৰমে কান্দোন ধ্বনি শুনা যাব)। আপুনি ইয়াৰ বিচাৰ কৰিব লাগিব। মুখা পিন্ধা ভদ্ৰলোকৰ মুখা আজুৰি আনিব লাগিব। নহ'লে— নহ'লে আপুনি সিহঁতক বিচাৰৰ কাঠগড়াত তুলি ‥ ।

নাট্যঃ— উস্ অসহ্য। মই আৰু নোৱাৰিছো— (নাট্যকাৰে দুয়োহাতেৰে কাণ ঢাকি, চকু মুদি দিব। হঠাতে চাৰিওৰে বিকট হাঁহি আৰু সমান খোজত প্ৰস্থান। লাহে লাহে নাট্যকাৰে লেম্পটো পুনৰ জ্বলাই লেখিবলৈ ল'ব আৰু আনফালে পট পৰিব)। □

- আৱশ্যক হ'লে তুমি পাষাণ সদৃশ কঠিন, অগ্নিৰ দ'ৰে জ্বলন্ত, বিদ্যুৎ-বজ্ৰৰ দ'ৰে ভীষণ আৰু আৱশ্যক হ'লে মলয়া পৱনৰ দ'ৰে জুৰ, তুলাৰ দ'ৰে কোমল, সাগৰৰ দ'ৰে গম্ভীৰ আৰু আকাশৰ দৰে উদাৰ হোৱা।"

—*মহাত্মা গান্ধী*

- "জাতীয় জীৱনৰ সন্ধিক্ষণত ব্ৰহ্মাস্ত্ৰ প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰিলেও দুটা এটা বাটলু গুটিকে দলিয়াব লাগে।"

— **অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী**

(সংগ্ৰাহিকা : **শ্ৰীপ্ৰণতি বৰা**)

প্ৰশ্নোত্তৰ শিতান :

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনীৰ প্ৰশ্নোত্তৰ শিতানৰ বাবে তিনিটা প্ৰশ্নৰ অৱতাৰণা কৰা হৈছে। এই তিনিটা প্ৰশ্ন সাম্প্ৰতিক অসমৰ বিভিন্ন স্থানত নাৰীসকলক দেখুওৱা বৰ্ব্বৰ আৰু পাশৱিক আচৰণৰ ওপৰত যুগুতোৱা হৈছে। মধ্য অসমৰ ভিতৰত একমাত্ৰ মহিলা শিক্ষানুষ্ঠান বুলিয়েই মহিলাসকলৰ লগত জড়িত বিষয়ৰ ওপৰতে প্ৰশ্ন কেইটা কৰা হৈছে। এই প্ৰশ্নসমূহৰ যথাযথ উত্তৰ বিচাৰি অসমৰ বিভিন্ন শিক্ষানুষ্ঠানৰ নেতৃস্থানীয় ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল। তেওঁলোকেও সঁহাৰি জনাই বিশেষকৈ আলোচনী সম্পাদক-সম্পাদিকাসকলে উত্তৰ লিখি দি আমালৈ পঠাইছে। এইখিনিতে এই অতিথি লেখক-লেখিকালৈ মোৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। আশাকৰোঁ আমাৰ এই প্ৰচেষ্টাই সমাজৰ এই কলঙ্কিত নাৰী সমস্যাৰ সমাধানৰ পথ মুকলি কৰিব।

তদুপৰি পৰম শ্ৰদ্ধাভাজন অধ্যাপক বংবং তেৰাংদেৱৰ পৰাও তেখেতৰ সাহিত্য সৃষ্টিৰ লগত জড়িত বিভিন্ন দিশৰ ওপৰত প্ৰশ্ন কৰিও তাৰ যথাযথ উত্তৰ লাভ কৰা হৈছে। তেখেতৰ প্ৰেৰণাদায়ক উত্তৰসমূহেও সাহিত্য সৃষ্টি কৰিব খোজাসকলক উৎসাহিত কৰিব পাৰিব বুলি আশা কৰা হ'ল।

সম্পাদিকা।

পদ্মশ্ৰী ৰংবং তেৰাংদেৱৰ সৈতে ঃ

১। প্ৰশ্নঃ— আপুনি সাহিত্য চৰ্চা জীৱনৰ কোনটো স্তৰৰ পৰা কেনেকৈ আৰম্ভ কৰিছিল ? ইয়াৰ বিষয়ে অলপ কবনে ?

উত্তৰঃ— মোৰ সাহিত্য চৰ্চা বুলি ক'লে লংকা হাইস্কুলত পঢ়ি থাকোতে চাৰসকলে হাতে লিখা আলোচনী এখন প্ৰকাশ কৰিছিল। তাতেই প্ৰথম প্ৰেৰণা। "গুৰি পৰুৱা" গল্পও নহয় প্ৰবন্ধও নহয়, সেই প্ৰথম হাতে লিখা আলোচনীত, প্ৰকাশ পাইছিল। সাহিত্য চৰ্চাত হাইস্কুলৰ জীৱনৰ পৰাই চাৰসকলে প্ৰেৰণা যোগাইছিল। তাৰ পিছতে "সাদিনীয়া নৱযুগ" বুলি সাপ্তাহিক আলোচনীত 'প্ৰেতাত্মা' নামৰ গল্পটো প্ৰকাশ হৈছিল, সেইটোৱেই অসমীয়াত প্ৰথম আলোচনীত প্ৰকাশ হৈ ওলাইছিল।

২। প্ৰশ্নঃ— আপুনি ইতিমধ্যে সাহিত্য চৰ্চা বিষয়ত কিছুমান সন্মান লাভ কৰিছে। সেই বিষয়ে অলপ কব নেকি ?

উত্তৰঃ—সাহিত্য চৰ্চা বুলিবলৈ বিশেষ লিখা নাই। 'ৰংমিলিৰ হাঁহি'ৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাই বিষ্ণু ৰাভাৰ নামত এটি বঁটা দিছিল। দ্বিতীয়টো প্ৰকাশন পৰিষদৰ বঁটা আৰু সাহিত্য চৰ্চা কৰি থকাৰ কাৰণে যোৱা বছৰটোত 'পদ্মশ্ৰী' বঁটা ভাৰত চৰকাৰে দিছিল।

৩। প্ৰশ্নঃ — আপুনি অলপতে পদ্মশ্ৰী বঁটা লাভ কৰিছে, এই সন্মান প্ৰাপ্তিয়ে আপোনাৰ মনত কেনেধৰণৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিছিল, কবনে ?

উত্তৰঃ— অৱশ্যে কোনো সন্মানে মোক প্ৰতিক্ৰিয়া হিচাবে আৰু মই একো ভবাও নাই। মই আচৰিত হৈছিলো বিশেষ সাহিত্য চৰ্চা নকৰাকৈ কেনেকৈ পদ্মশ্ৰী উপাধি দিলে। অসমৰ সাহিত্য জগতত মোতকৈ বহুত প্ৰতিভাবান লেখক-লেখিকা থকাত সেই সন্মান তেনে লেখক-লেখিকাসকলক দিয়াহেঁতেন আনন্দিত হলো হেঁতেন, তথাপিতো ভাল লাগিল। পাহাৰৰ মানুহ হিচাবে অসমীয়া সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা সাহিত্য অৱদানৰ ভেটিত অসমৰ এজন ব্যক্তি হিচাবে মোক দিয়াৰ কাৰণেই মই সুখী হৈছো। আৰু সেই সন্মানটো আচলতে মোৰ ব্যক্তিগত সন্মান বুলি মই ধৰা নাছিলো। সেই সন্মানটো সমগ্ৰ অসমৰ আৰু বিশেষকৈ কাৰ্বি জনগোষ্ঠীৰ কাৰণে এটি মহৎ সন্মান বুলি পদ্মশ্ৰী সন্মানটো দিয়াত মই আনন্দিত হৈছো।

৩। প্ৰশ্ন— কেনেধৰণৰ প্ৰস্তুতিৰে আগবাঢ়ি আপুনি এই পদ্মশ্ৰী বঁটা, লাভ কৰিলে ?

উত্তৰ— মই তেনেকুৱা পদ্মশ্ৰী বঁটা লাভ কৰিম বুলি কোনো প্ৰস্তুতি কৰা নাই। কেৱল কাৰ্বি আংলঙৰ মানুহৰ কথা সাহিত্যৰ মাজেদি আত্ম-প্ৰকাশ হওক বুলিয়েই দুই এটা লেখি গৈছো। আৰু কোনো কালেই এনে সন্মান পাম বুলি মনত মোৰ প্ৰস্তুতি নাছিল।

৫) প্ৰশ্ন— আপোনাৰ "ৰংমিলিৰ হাঁহি" নামৰ উপন্যাসখনে যথেষ্ট সমাদৰ লাভ কৰিছে। এই উপন্যাসখন সৃষ্টিৰ উৎস আৰু প্ৰেৰণাৰ বিষয়ে কিছু আভাস দিবনে ?

উত্তৰ — অৱশ্যে সমাদৰ লাভ কৰিছে নে নাই সেইটো অসমৰ পাঠক সকলেহে কব পাৰিব। তথাপিতো সেই উপন্যাসখনে বাইজৰ আশীৰ্বাদ আৰু শুভেচ্ছা জনাই মোলৈ বহুতো চিঠি প্ৰেৰণ কৰাত উদগনি জনাইছে। উপন্যাসখনৰ সৃষ্টিৰ উৎস আৰু প্ৰেৰণাৰ স্থল কাৰ্বি আংলঙৰ মাটি আৰু মানুহ। কিয়নো এই পাহাৰীয়া অঞ্চলৰ জীৱন সম্পৰ্কে অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰকাশ পোৱা নাছিল আৰু তেনে এটা উদ্দেশ্য লৈয়ে ৰংমিলিৰে হাঁহিখন সৃষ্টি কৰিছিলো।

৬। প্ৰঃ —অলপতে আপুনি 'গীতা'খন কাৰ্বি ভাষালৈ অনুদিত কৰাৰ পিছত কাৰ্বি সমাজত ই কিমান দূৰ সমাদৰ লাভ কৰিছে বুলি আপুনি ভাবে ?

উঃ — গীতা অনুবাদ কাৰ্য্য কাৰ্বি সমাজত কিমান দূৰ সমাদৰ লাভ কৰিছে সেই কথাটো মই কব নোৱাৰিম। কাৰণ প্ৰচাৰৰ উদ্দেশ্য লৈ গীতা গ্ৰন্থ অনুবাদ কৰা নাছিলো। বিশ্বৰ এখন মহৎ গ্ৰন্থ কাৰ্বি ভাষাতো অনুদিত হৈছে, সেইটোৱেই মোৰ পৰম সন্তুষ্টিৰ বিষয়।

৭। প্ৰঃ — আপোনাৰ লেখনিসমূহত কোনো লিখকৰ প্ৰভাৱ পৰিছেনেকি ?

উঃ —প্ৰভাৱৰ সম্পৰ্কে পোনপটীয়াকৈ মোৰ কোনো লেখকৰেই নাম নিৰ্দিষ্টকৈ কব নোৱাৰো। তথাপিতো সৰু কালৰ পৰাই ৰজনী বৰদলৈ, হেম বৰুৱা, আব্দুল মালিক এই সমূহে মোৰ মনত আনন্দ দিছে। আৰু মই সেই লেখকসকলৰ লেখনিবোৰ পঢ়িছিলো। গতিকে অজ্ঞাতবশত সেই লেখকসকলৰ প্ৰভাৱ হয়তো পৰিবও পাৰে।

৮। প্ৰঃ— আপুনি লেখাৰ কিবা নিৰ্দিষ্ট সময় আছে নেকি ?

উঃ— মোৰ লেখাৰ কোনো নিৰ্দিষ্ট সময় নাই। যেতিয়াই মন'ল আহে, আজৰি সময় পালে লেখো। অৱশ্যে লিখাৰ আগত মই লিখা-পঢ়া প্ৰায়ে নকৰো।

৯। প্ৰঃ— আপুনি সাহিত্য চৰ্চা কৰে। সাহিত্য চৰ্চাৰ লগতে ভাষা চৰ্চাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে দুআষাৰ কবনে ?

উ — সাহিত্য চৰ্চাৰ লগতে ভাষা চৰ্চাৰও প্ৰয়োজন আছে। কাৰণ সাহিত্যৰ বাহনটোৱেই হৈছে ভাষা। সেই ভাষাটো শুদ্ধ প্ৰয়োগৰ মাজেদিয়েই একোটা জাতিৰ সাহিত্যই শুদ্ধ ৰূপত বিকাশ কৰিব পৰা একমাত্ৰ বাহন বুলি মোৰ ধাৰণা। আৰু সেই কাৰণেই ভাষাৰ বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণৰ মাজেদি সাহিত্যৰ পৰিসৰ সমৃদ্ধিশালী কৰাত হয়তো অৰিহণা যোগাব পাৰে। ভাষাৰ ভুল প্ৰয়োগে সাহিত্যৰ সৌন্দৰ্য্য বিনষ্ট কৰিব পাৰে। উদাহৰণ নিশ্চয় আছে বুলি মোৰ ধাৰণা। ভাষাৰ সম্পৰ্কে ডঃ বাণীকান্ত কাকতীৰ আলোচনাত্মক সাহিত্যৰাজি অসমত সৃষ্টি সাহিত্যৰ অৱদান বুলি আজিও স্বীকৃত হৈ আহিছে।

১০) প্ৰশ্নঃ— আজিৰ ছাত্ৰ সমাজত সাম্প্ৰদায়িকতাবাদৰ প্ৰভাৱত যি এক গোমা পৰিবেশৰ

সৃষ্টি হৈছে তাৰ বিষয়ে আপুনি কি কব বিচাৰে ?

উ:— আজিৰ ছাত্ৰ সমাজত সাম্প্ৰদায়িক ৰাজনীতিয়ে এনে পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিছে বুলি মোৰ ধাৰণা। কিয়নো ছাত্ৰৰ সমাজখন আমাৰ দৃষ্টিত সদায় ছাত্ৰই তাত ধৰ্ম, সম্প্ৰদায়, জাতি জনজাতি বুলি আমাৰ ধাৰণা নাহেই। সেইখন সমাজক ছাত্ৰ সমাজ বুলি আমি তেনে মত পোষণ কৰো। কিন্তু আজি ছাত্ৰ সমাজত সম্প্ৰদায়ৰ ভেটিত সৰু সৰু দল হৈ ছাত্ৰৰ ঐক্য বিনষ্ট হৈছে। তাৰ ফলত আমাৰ জাতীয় ঐক্য তথা দেশখনৰ বিকাশৰ কাৰণে শান্তিৰ কাৰণে যি সুস্থ পৰিবেশৰ সৃষ্টি হ'ব লাগিছিল সেই খিনিৰ পৰা যেন আমি ক্ৰমে ক্ৰমে আঁতৰি আহিব ধৰিছো। গতিকে অতীতৰ ছাত্ৰ সমাজ আৰু আজিৰ ছাত্ৰ সমাজৰ বহুতো পাৰ্থক্য আমি লক্ষ্য কৰিছো। এনে পৰিবেশে আমাৰ জ্ঞান আহৰণৰ ক্ষেত্ৰত অন্তৰায় হৈ দেখা দিব পাৰে।

১১) প্ৰঃ — বৰ্ত্তমান আপুনি কিবা লেখি আছে নেকি ? ঘৰুৱা পৰিবেশে আপোনাৰ সাহিত্য চৰ্চাত কিবা প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে বুলি আপুনি ভাৱেনেকি ?

উঃ— সদ্যহতে অসমীয়া অভিধানৰ ভিত্তিত কাৰ্বি শব্দকোষ এখনৰ প্ৰস্তুতি কৰি আছো।

সাহিত্য চৰ্চাত ঘৰুৱা পৰিবেশৰ প্ৰভাৱ নথকা নহয়। সাহিত্য লেখা কৰা মেলাত বিশেষকৈ ঘৰুৱা পৰিবেশখিনিয়ে সহায় নকৰাকৈ থকা নাই।

১২) প্ৰঃ— আপুনি চাকৰিমুখীক নে বৃত্তিমুখীক বেছি প্ৰাধান্য দিয়ে ?

উঃ— চাকৰি কৰিলেও আচলতে আমি অলপ স্বাধীন হৈ থকাটোৱেই বিচাৰো। চাকৰি জীৱন হ'লেও ব্যক্তি স্বাধীনতা বিসৰ্জন দিব নোৱাৰি। সেইকাৰণে কেতিয়াবা সংঘাতৰ সন্মুখীন হ'ব লগীয়া হৈছে। নিজৰ ব্যক্তি স্বাধীনতা প্ৰয়োজন, গতিকে চাকৰিৰ লগতে সমাজখনৰ আৰু দেশখনৰ শক্তিয়েদি আমি মুকলি মূৰীয়াকৈ সেই কামবোৰ মই কৰি যোৱাত পক্ষপাতী।

১৩' প্ৰশ্নঃ- লেখকসকলৰ সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ বিষয়ে আপোনাৰ মতামত কি ? আপুনি নিজকে সামাজিক ভাৱে দায়বদ্ধ লেখক বুলি ভাবেনে ?

উত্তৰঃ — সামাজিক দায়বদ্ধতা আছে, যিহেতু আমি প্ৰত্যেকে সমাজখনৰ লগত জড়িত। গতিকে সমাজক বাদ দি আমাৰ কৰিবলগীয়া একোৱেই নাথাকে আৰু সেই ফালৰ পৰা সামাজিক দায়বদ্ধতা আছে। কিয়নো লেখকসকলৰ সৃষ্টিৰ মাজেদি সমাজ এখনক শুদ্ধ আৰু সুন্দৰ পথ নিশ্চয় প্ৰদৰ্শন কৰিব পাৰে। আৰু তেনে লেখনিৰ মাজেদি আমাৰ ভৱিষ্যতৰ সমাজখনক আমি সত্য পথ প্ৰদৰ্শন কৰিব পাৰো।

১৪) প্ৰঃ নবীন লেখক-লেখিকাসকলৰ প্ৰতি আপোনাৰ কিবা পৰামৰ্শ আছে নেকি ?

উ:— পৰামৰ্শ বুলিবলৈ মোৰ এই খিনিয়েই যে তেওঁলোকে যি লিখে তাক সত্য আৰু সুন্দৰ ৰূপে লেখনিবোৰ প্ৰকাশ কৰিবলৈ। গতিকে বাস্তৱ অধ্যয়ত পৰিপুষ্ট অভিজ্ঞতাৰ মাজেদি লেখক-লেখিকাসকলে সাহিত্য চৰ্চাকৰাতো ভাল।

১৫) প্ৰঃ — আজিৰ সমাজে লেখক-লেখিকাৰ মৰ্য্যাদা কেনে ধৰণে দিয়ে বুলি ভাৱে ?

উঃ— লেখক লেখিকাসকলক আচলতে সমাজে আদৰ্শ নাগৰিক হিচাবেই আকোৱালি লৈছে। কাৰণ তেওঁলোকৰ লেখনিৰ মাজেদিয়েই আত্মাই আত্ম প্ৰকাশ কৰে। আৰু সেই কাৰণেই বিশেষকৈ লেখক-লেখিকাসকলৰ সামাজিক আদৰ্শ ব্যক্তি হিচাবেই স্বীকৃতি দি আনন্দ পায় আৰু আমাৰ সমাজতো বিশেষকৈ লেখক-লেখিকাসকললৈ সমাজখনে সেই দৃষ্টিৰে চাব বিচাৰে বুলি মই ভাৱো। ●

॥ আমাৰ প্ৰশ্নসমূহ ॥

১। সাম্প্ৰতিক নিপীড়িত, নিৰ্য্যাতিত, ধৰ্ষিতা নাৰীসকলৰ প্ৰতি আপোনাৰ মনোভাৱ আৰু সহানুভূতি কি ?

২। সাম্প্ৰতিক নাৰী ধৰ্ষণকাৰীসকলে তেওঁলোকৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য সমাজত ডাঙি ধৰাৰ উপৰিও সমাজখন কলুষিত কৰিছে। তেওঁলোকৰ সমাজৰ প্ৰতি মনুষ্যত্বহীন কাৰ্য্য-কলাপক আপুনি কি আখ্যা দিব বিচাৰে ?

৩। সাম্প্ৰতিক যুৱক-যুৱতীসকলে পাশ্চাত্য ধৰণ-কৰণ, সংস্কৃতি বাৰুকৈয়ে অনুকৰণ কৰা দেখা গৈছে। এইবোৰে আমাৰ সংস্কৃতি লুপ্ত কৰিছে। আপুনি ভৱিষ্যতৰ এজন নাগৰিক হিচাবে আমাৰ এইবোৰ ৰক্ষাৰ ওপৰত কেনে মনোভাৱ পোষণ কৰিব ?

উত্তৰসমূহ ঃ

হোজাই কলেজৰ আলোচনী সম্পাদক উমাকান্ত সিঙৰ উত্তৰ—

১) আপোনাৰ প্ৰথম প্ৰশ্নটোৰ উত্তৰত ক'ব বিচাৰিছো যে, সাম্প্ৰতিক নিপীড়িত, নিৰ্য্যাতিত, ধৰ্ষিতা নাৰীসকলৰ প্ৰতি মোৰ মনোভাৱ আৰু সহানুভূতি অইন যিকোনো এজন সামাজিকভাৱে সচেতন আৰু সুবিবেচক অসমীয়াৰ মনোভাৱৰ লগত একেই। আমাৰ দেশৰ সংবিধানত পুৰুষ আৰু নাৰী একেই স্থানপ্ৰাপ্ত হলেও সামাজিকভাৱে এতিয়াও নাৰীক হেয় চকুৰে চোৱা হয়। তেওঁলোকক এতিয়াও বিলাসিতাৰ আৰু উপভোগৰ সামগ্ৰী বুলিয়েই ভৱা হয়। গতিকে সৰ্বপ্ৰথমে আমাৰ মামৰে ধৰা সমাজ ব্যৱস্থাৰ সম্পুৰ্ণ সলনি কৰিব লাগিব আৰু তাৰ বাবে প্ৰয়োজন এক নতুন সামাজিক আন্দোলনৰ আৰু যুৱক-যুৱতীৰ ঐক্যিক প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰয়োজন। আমাৰ নাগৰিকসকলে হাজাৰবাৰ এই অত্যাচাৰ, অনাচাৰৰ বিৰোদ্ধে চিঞৰিলেও এই নিৰ্য্যাতিত, নিপীড়িত নাৰীসকলক কোনেও আমাৰ সমাজত ভাল ভাৱে লব নোৱাৰে আৰু তেওঁলোকৰ পুনৰ সংস্থাপনৰ কাৰণে কোনো বিশেষ ব্যৱস্থা নলয়। গতিকে আমাৰ এই প্ৰচেষ্টা মনোভাৱ বা সহানুভূতি

প্ৰকাশতে সীমাবদ্ধ নাথাকি কোনো বিশেষ কাৰ্য্যসূচীৰ প্ৰতিহে ধাৱমান হোৱা উচিত।

২) উপৰোক্ত দ্বিতীয় প্ৰশ্নটোৰ উত্তৰত মোৰ বক্তব্য এইয়ে যে নাৰী ধৰ্ষণকাৰীসকল আমাৰ সমাজৰ এটা কলংক স্বৰূপ। তেওঁলোকৰ শাস্তি অতি কঠোৰ হ'ব লাগে। কিন্তু অতি পৰিতাপৰ কথা এয়ে যে, এই অতি ঘৃণণীয় কাৰ্য্য কৰি অতি কম সংখ্যক ধৰ্ষণকাৰীহে আইনৰ চকুলৈ আহে আৰু তাতোকৈ ক'ম সংখ্যক অপৰাধীকহে দণ্ড বিহা হয়। কাৰণ এই অতি ঘৃণণীয় অপৰাধটো যিটো ইউনাইটেড ষ্টেট অৱ আমেৰিকাৰ এটৰ্ণিজেনেৰেল ৰবাৰ্ট ওল্ডহামৰ ভাষাত "The most repulsive act known to human kind." বহুক্ষেত্ৰত ইয়াৰ লগত জৰিত থকা নাৰী গৰাকীৰ সমাজৰ প্ৰতি থকা ভয়ৰ কাৰণে প্ৰকাশ নাপায়। আৰু এটা কথা মন কৰিব লগা যে এই অপৰাধৰ ক্ষেত্ৰত জৰিত নাৰী গৰাকীৰো প্ৰত্যেক্ষ ভাৱে নহলেও পৰোক্ষভাৱে যোগাযোগ থাকে। কাৰণ আজিকালি বহলভাৱে নাৰীসকলৰ মাজত সীমিত পোছাক-পৰিচ্ছদেও ধৰ্ষণকাৰীক এই অতি নিকৃষ্ট অপৰাধ কৰিবলৈ উৎসাহ যোগায়। গতিকে নাৰীসকলেও এই ক্ষেত্ৰত নিজকে অলপ বান্ধি ধৰি চলিলে ভাল হয়। এই অপৰাধৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰে এটা নতুন আইন বিভাগ উন্মোচন কৰিলে বহল ধৰণে কমিব বুলি ভাৱ হয়। এই ক্ষেত্ৰত মোৰ বোধেৰে এটা বিশেষ সংগঠনে এই অমানুষিক কাৰ্য্য ৰোধ কৰাত বহু পৰিমাণে সফল হৈছে। তেওঁলোকৰ প্ৰতি মোৰ আন্তৰিক সম্বৰ্ধণা আৰু শুভেচ্ছা থাকিল। গতিকে মই সকলো যুৱক-যুৱতীকে এই নতুন বছৰতে এইক্ষেত্ৰত নতুন এক দৃঢ় পদক্ষেপ লবলৈ আহ্বান কৰিলো।

৩) তৃতীয়টো শিতানৰ ওপৰত মন্তব্য কৰাটো ইমান সহজ সাধ্য কাম নহয়। কাৰণ কোনেও আজিৰ যুৱক-যুৱতীক পাশ্চাত্য ধৰণকৰণ অনুকৰণ কৰাৰ কাৰণে অকল তেওঁলোককে দাবী কৰিব নোৱাৰে। কাৰণ এই অনুকৰণ কৰা কাৰ্য্যটো আজিৰ নহয় বৰং বহু দিনৰ আগৰে পৰা চলি আহিছে। মাত্ৰ ইয়াৰ পৰিমাণ বাঢ়িছে বুলি ক'ব পাৰি আৰু এইটো এটা অপ্ৰিয় সত্য যে ইয়াক প্ৰতিৰোধ কৰিব পৰা শক্তি আমাৰ হাতত প্ৰায় নাই বুলিয়ে ক'ব পৰা যায়। কিন্তু তাতোকৈ অতি পৰিতাপৰ কথা হ'ল যে, আমাৰ সংস্কৃতি প্ৰায় বিলুপ্তিৰ পথত। ইয়াৰ বাবে মই দায়ী কৰো মোৰ আগৰ পূৰ্বপুৰুষসকলক যি আমাৰ সংস্কৃতি আগবঢ়োৱাত বা আকৰ্ষণীয় কৰাত অতি দুখ লগাকৈ ব্যৰ্থ হৈছে। গতিকে আমাৰ যুৱক-যুৱতীসকল বেছি আকৰ্ষণীয় আৰু দিনে দিনে প্ৰগতিৰ পথত আগবঢ়া পাশ্চাত্য সংস্কৃতিৰ প্ৰতি বেছি আকৰ্ষিত হৈছে। গতিকে বৰ্ত্তমান আমাৰ যুৱক-যুৱতীসকলৰ—এইটো কৰ্ত্তব্য হ'ব যে আমি আমাৰ পুৰণিকলীয়া সংস্কৃতিক নতুন যুগৰ লগত সমতা ৰাখি আৰু একে সময়তে পুৰণি সংস্কৃতিকো লুপ্ত হ'বলৈ নিদি, নতুন ৰং দিয়াটো। মোৰ মতেৰে সেইটোৱে একমাত্ৰ উপায় আমাৰ সংস্কৃতিক লুপ্ত হোৱাৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰাটো। ●

যোৰহাট প্ৰিন্স অৱ ৱেলচ অভিযান্ত্ৰিক আৰু কাৰিকৰী শিক্ষানুষ্ঠানৰ আলোচনী সম্পাদক পুণ্যধৰ শইকীয়াৰ উত্তৰ।

১। আমি দেখি অহা ধৰ্ষিতা নাৰীসকলে লাজ, অপমান, শংকাকো নেওচি সমাজত জীয়াই থাকিব লগীয়া হৈছে, আৰু বহুতে মৃত্যুক আকোৱালি ল'বলগীয়া হৈছে। আচলতে এইটো নিসন্দেহে সঁচা যে যিসকল নাৰী ধৰ্ষিতা—তেওঁলোকৰ প্ৰতি সমাজৰ প্ৰায় সকলোখিনি লোকৰেই আন্তৰিকতা আছে কোনো লোকেই তেওঁলোকক ঘৃণাৰ চকুৰে নাচায় বা চাব নোৱাৰে। তেওঁলোকৰ প্ৰতি সকলোৰেই আবেগিক হৈ পৰাটো স্বাভাৱিক। যি সকল লোক ইয়াৰ বিপৰীত তেওঁলোকক সমাজৰ এক কলংক বুলিয়েই মই কম, তেওঁলোকে সমাজৰ পৰা শাস্তি পোৱাটো উচিত, ধৰ্ষিতা নাৰীসকলে সমাজত যি কোনো উপায়ে এক গণ বিপ্লৱৰ সৃষ্টিৰ প্ৰতি অৱহেলা কৰাটো উচিত নহয় আৰু এই বিপ্লৱ সমাজত একেধাৰে চলি থকা হ'ব লাগিব, আৰু ইয়াক সকলোৱে চলাই নিয়াতো কৰ্ত্তব্যৰ ভিতৰতে পৰিব কাৰণ প্ৰত্যেকলোকৰে মাক, ভনীয়েক, বাইদেউৱেক থাকে।

২। অকল নাৰী ধৰ্ষণেই নহয় বৰ্ত্তমান অসমত নৈতিক কাৰ্য্যত কলংকৰ চেকাঁসনা তথা বিকৃত মানসিকতা সম্পন্ন কাৰ্য্যকলাপে যিটো হাৰত জোৰ জুলুম দি গোটেই সমাজখনক বিকলাংগ কৰিব বিচাৰিছে, এই ধ্বংসকামীসকলক নিঃশেষ কৰি পেলোৱা হওক! ইয়াকে কৰিবলৈ হ'লে অসমৰ বিশেষকৈ যুৱক/যুৱতীসকল সদায় সাজু থাকিব লাগিব যাতে জাতিৰ তেজপিয়া, দয়ামমতাহীন নিজৰ মাক ভনীক চিনিব নোৱাৰা কাপুৰুষসকলক সময়ৰ লগত খাপখুৱাই মুকলিমূৰীয়াকৈ সমাজত শাস্তি দিব পাৰে। এনে লোকৰ মনত সততে শংকাৰ ভাৱ জগাব পৰা বাটেপথে নৈতিক কাৰ্য্যৰহিত কাৰ্য্যৰ পৰা বিৰত থাকিবলৈ তেওঁলোকৰ বিপৰীতে সমাজত মহান লোক সদায় সাজু থাকিব লাগিব।

৩) আমাৰ সংস্কৃতি লুপ্ত হোৱাৰ কাৰণবোৰ ফঁহিয়াই চালে দেখা যায় যে, অসমৰ লোকসকলৰ বাহ্যিক আৰু আভ্যন্তৰীণ ভাৱে এটা বহল পৰিবৰ্ত্তন আহিব লাগিব, চুটিকৈ ক'বলৈ হ'লে অসমত এটা নৱজাগৰণৰ প্ৰয়োজন। ৰাতৰিকাকত, আলোচনীবোৰত অসমীয়া সংস্কৃতি বিলুপ্তিৰ বাবে কিমানে কি লিখনি প্ৰকাশ কৰিছে বা সভাই-সমিতিয়ে যুৱ মানসিকতাৰ প্ৰতি, কুসংস্কৃতিৰ প্ৰতি, কিমান আলোচনা বিলোচনা কৰা হৈছে তথাপিতো অসমত এটা পৰিবৰ্ত্তন অহা নাই, আচলতে যিটো কাম নেকি সমাজৰ বাবে কলংক তাক প্ৰত্যেক লোকে প্ৰত্যক্ষভাৱে প্ৰতিবাদ কৰিব লাগে। প্ৰয়োজন হ'লে শাস্তি বিহিব লাগে নতুবা বাধ্য কৰোৱাব লাগে। তাৰ বাবে ৰাইজৰ সহযোগৰ প্ৰয়োজন। সলাজত সংস্কৃতি বিলুপ্তিকাৰক সকলক বাধা দিব পৰা লোক এজন হ'লেও ওলায়, মাত্ৰ সহযোগৰ অভাৱ দেখা যায়। ●

লক্ষীমপুৰ বালিকা মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী সম্পাদিকা পূৰবী শইকীয়াৰ উত্তৰ ঃ

১) ধৰ্ষিতা নাৰীসকলক মই আমাৰ দৰে একোগৰাকী নাৰী বুলিয়ে ভাৱো। তেওঁলোকে কিছুমান দালালৰ দ্বাৰা প্ৰলোভিত হয় বা অসহায় পৰিস্থিতিত পৰি নিজৰ সতীত্ব বিসৰ্জন দিব-লগীয়া হৈছে। ধৰ্ষিতা নাৰীসকলে অতীতত হৈ যোৱা ঘটনাৰ ওপৰত গুৰুত্ব নিদি বৰ্তমান নিজ মনোবলৰ ওপৰতহে অধিক গুৰুত্ব দিয়া উচিত।

২) মনুষ্যত্বহীন লোকসকলৰ কাৰ্য্যকলাপ-বিলাক বনৰীয়া পশুৰ কাৰ্য্যকলাপৰ লগতহে তুলনা বা ৰিজনি দিব পাৰি। তেওঁলোকক একোজন মুণ্ডবিহীন লোক বুলিহে কোৱা উচিত হ'ব। কাৰণ তেওঁলোকে নিজৰ মাক, বাই-ভনীক চিনি নাপায়।

৩) আমাৰ সংস্কৃতি সময়ৰ সোঁতত লুপ্ত হ'ব নোৱাৰে তাৰ বাবে আমি সচেতন হোৱা প্ৰয়োজন। মই এজন সচেতন নাগৰিক হিচাপে কব বিচাৰো যে প্ৰত্যেকজন লোকৰে সাজ-পোছাক পিন্ধাত শালীনতা থকা উচিত। নিজৰ সাজ-পোছাক যাতে শালীন হয় তাৰ বাবে আমি প্ৰত্যেকেই নিজৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব লাগে। আমাৰ বৰ্তমান আত্মবোধ নাইকিয়া হৈছে। আমাৰ নিজৰ আত্মবোধতকৈ আত্ম সচেতনতা আৰু আত্মসমালোচনাৰহে অধিক প্ৰয়োজন। ●

ডৰকা মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী সম্পাদক বাবুল আহমেদ বৰভূঞাৰ উত্তৰ ঃ

১। ধৰ্ষিতা নাৰীৰ মানসিক সবলতাৰ বাবে সমাজে পৰিবেশ ৰচনা কৰিব লাগে। ধৰ্ষণ-কাৰীসকলক সমুচিত দণ্ডৰে সিহঁতৰ বাৰ্বৰিক মানসিকতাৰে নিষ্কাষণ কৰি পবিত্ৰ পৰিৱেশ ৰচনা কৰিব লাগিব জনগণ আৰু আৰু চৰকাৰে। নাৰীৰ সাজ-পোছাক আৰু ঘৰুৱা পৰিবেশৰ প্ৰতি অভিভাৱকৰ তদাৰকতা সমাজ জীৱনত প্ৰত্যেক সচেতন নাগৰিকৰ দায়িত্ব। কৰ্ত্তব্য, ন্যায়, সতৰ্কতা, ভাতৃত্ব বোধ জগাই তোলা আৰু নগ্ন চিনেমা প্ৰদৰ্শনত বাধা আৰোপ কৰা অতি প্ৰয়োজনীয় কথা।

২। চুৰাপাতনিত ঘূৰি ফুৰা কুকুৰৰ যি অৱস্থা ঠিক তেনে অৱস্থাৰ সন্মুখীন হয় মনুষ্যত্ব-হীন ভাবে কাম কৰা নাৰী ধৰ্ষনকাৰী ব্যক্তি-সকল। সেই কুকুৰতকৈ ধৰ্ষণকাৰীসকল বেছি নগণ্য গতিকে সেই সকল লোকক পশুৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰি।

৩। ভাৰতীয় সংস্কৃতি আধ্যাত্মিক সংস্কৃতিৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। পাশ্চাত্য জগতৰ আমদানি কৃত সস্তীয়া ৰোমাণ্টিক সংস্কৃতিয়ে আমাৰ সকলো ব্যক্তিক আবৰি ধৰিছে, ফলত বৰ-টোকোলাৰ খোজ কাঢ়িবলৈ গৈ ঘনচিৰিকাই নিজে নিজৰ খোজ পাহৰিলে, আৰু বৰটোকো-লাৰ দৰে খোজ কাঢ়িবও নোৱাৰিলে। জপিয়াই যোৱাৰ দুৰৱস্থাত পৰিছে যুৱক-যুৱতীসকল। অনুকৰণীয় সংস্কৃতিৰ লগত আলট্ৰা মৰ্ডাৰ্ন পৰিবেশৰ জোৱাৰত আজিৰ যুৱক-যুৱতীয়ে নিজৰ নগ্নতাক প্ৰকাশ কৰিছে। ব্যভিচাৰে ভৰপূৰ হৈ পৰিছে। যুৱক-যুৱতীৰ মাজত ধৰ্ষণ, নিৰ্য্যাতন আদিয়ে প্ৰচণ্ড হৈ গা কৰি উঠিছে। ৰঘুমলা জাতীয় সংস্কৃতিয়ে যদি নিজকে শেষ কৰে, নৈতিক চৰিত্ৰত যদি কলংক সানে, তেনে সংস্কৃ-তিক পৰিহাৰ কৰি আধ্যাত্মিকৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত অসমৰ সংস্কৃতিক সন্মান দেখুৱাহে যুগুত। ❋

ডিব্ৰু চৰকাৰী মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী সম্পাদক— প্ৰবীন হাজুৰাৰীৰ উত্তৰ :

১। সঁচা অৰ্থত কবলৈ গ'লে এচাম বিবেক-হীন নৰপশুৰ কামনাৰ বলি হোৱা সাম্প্ৰতিক কবলৰ ধৰ্ষিতা নাৰীসকল দুৰ্ভগীয়া। দুৰ্ভগীয়া সেই নাৰীসকলৰ দুখৰ সৈতে আমিও সমব্যথিত। সেই বাবেই তেওঁলোকলৈ আমাৰ সহৃদয়তা আৰু সমবেদনা সদায়ে থাকিব।

২। নাৰী ধৰ্ষণকাৰীসকলৰ এক নিৰ্দিষ্ট চাৰি-ত্ৰিক বৈশিষ্ট্য আছে বুলি মই নেভাবো। যিহেতু তেওঁলোকৰ কাৰ্যকলাপসমূহ এচাম অধম পশুৰ কাৰ্যকলাপৰ সৈতে কোনো পাৰ্থক্য নাই।

৩। সংস্কৃতি লুপ্ত হৈছে বোলা কথাষাৰৰ সৈতে আমি একমত নহয়। সংস্কৃতি কালৰ সৈতে সমান্তৰালভাবে যোগ-বিয়োগৰ মাজেৰেই গতিশীল। কোনোবাজনে আন সংস্কৃতিৰ দুই এটা আচাৰ, আচৰণৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হোৱাটো অস্বাভাৱিক নহয়। এনেদৰে আন সংস্কৃতিৰ পৰা আমাৰ সংস্কৃতিলৈ অহা আচাৰ, আচৰণ সমূহ যদি গ্ৰহণীয় হয় তেন্তে ইয়াক সকলোৱে গ্ৰহণ কৰিব আৰু ই যদি সঁচাকৈয়ে আমাৰ বাবে অলাগতিয়াল তেন্তে এদিন এলাগী হৈ পৰিব। সংখ্যাগৰিষ্ঠ অসমীয়াসকলৰ জনজাতীয় নতুবা আন জনগোষ্ঠীৰ আচাৰ-আচৰণ অথবা সাজ-সজ্জাৰ প্ৰতি উদাসীনতাৰ বাবেই বাৰু আজি অসমীয়া সংস্কৃতিৰ চ'ৰাঘৰত ফাট্ মেলিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে নেকি ??

০ ০ ০

গুৱাহাটী সন্দিকৈ ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী সম্পাদিকা নিলুফাৰ খুৰশ্চিদৰ উত্তৰ :

১। ধৰ্ষিতা নাৰীসকলৰ প্ৰতি আমাৰ মনো-ভাৱ সহানুভূতিপূৰ্ণ হ'ব লাগিব। কেৱল পুতৌৰ দৃষ্টিৰে নেচাই আমি নাৰীসকলে, বিশেষকৈ নাৰী সংগঠনসমূহে নিৰ্য্যাতিতা সকলৰ কাষ চাপি তেওঁলোকৰ সমস্যাবোৰ উপলব্ধি কৰি সকলো প্ৰকাৰৰ সহায় আগবঢ়োৱা উচিত। উপযুক্ত সন্মান প্ৰদৰ্শনৰ পৰিবৰ্তে বৰ্ত্তমানে আমাৰ অসমতে দুষ্কৃতিকাৰীসকলে নাৰীসকলৰ প্ৰতি অশালীন ব্যৱহাৰ কৰাৰ ঘটনা বৃদ্ধি পাব ধৰিছে। নাৰী সংগঠনসমূহৰ লগতে সমগ্ৰ জনগণ তৎপৰতাৰে সক্ৰিয় হোৱা উচিত। তেওঁলোক যে অকল-শৰীয়া নহয় আৰু তেওঁলোকৰ প্ৰতিও যে আমাৰ সমাজত চিন্তাশীল ব্যক্তিৰ অভাৱ নাই এনেধৰণৰ আশ্বাস বাণী দিব লাগিব। ''ধৰ্ষণ কাৰ্য্যৰ বাবে ধৰ্ষণকাৰীহে দায়ী, ধৰ্ষিতা নহয়'' এই কথা সামাজিক ভাবে বুজাই তেওঁলোকৰ মন

আশ্বস্ত কৰিব লাগিব।

২) নাৰী ধৰ্ষণৰ দৰে কুকৰ্মত লিপ্ত হোৱা ব্যক্তি সকলক মানসিক বিকাৰগ্ৰস্ত বুলিহে মই আখ্যা দিব খোজো, কাৰণ আজিৰ সমাজত দেখা যায় যে সামাজিক শিক্ষাৰ অভাৱ, অসুস্থ পৰিবেশ আৰু অনিশ্চিত ভৱিষ্যত। এনেবোৰ বিভিন্ন কাৰণৰ সংমিশ্ৰণত হতাশা আৰু নিৰাশাৰ মনোভাৱ জাগি উঠাৰ বাবে বহুতো যুৱক-যুৱতীয়ে সাময়িক সকাহ বিচাৰি নিচাযুক্ত দ্ৰব্যসেৱন, জুৱাখেলা, অত্যাধুনিক পোছাক-পৰিচ্ছদ পৰিধান কৰা, সস্তীয়া চিনেমা চাই জীৱন যাপন কৰা লক্ষ্য আগত ৰাখি বিভিন্ন অসামাজিক কামত লিপ্ত হোৱা দেখা যায়। প্ৰকৃততে এইবোৰ তেওঁলোকৰ মানসিক বিকাৰগ্ৰস্ততা বুলিহে কব পাৰি। নাৰী ধৰ্ষণৰ দৰে কু-কাৰ্য্য ইয়াৰ অন্যতম বুলি কলে ভুল নহব। নাৰী ধৰ্ষণকাৰীসকলে সমাজখন কলুষিত কৰা যেন লাগে যদিও সংঘবদ্ধ ভাৱে সকলো সচেতন নাগৰিকে তেওঁলোকৰ এই মনুষ্যত্বহীন কাৰ্য্যক গৰিহণা দি লগতে উঠি অহা যুৱকসকলক সংস্কাৰৰ পথত আগবঢ়াই কুকাৰ্য্য আঁতৰাই পুনৰ সমাজখন নিকা কৰিব পাৰিব বুলি মই আশা কৰো।

৩) মই ভাবো সাম্প্ৰতিক যুৱক-যুৱতীসকলে পাশ্চাত্য ধৰণ-কৰণ আৰু সংস্কৃতি অন্ধভাৱে অনুকৰণ কৰি আমাৰ সমাজত বিশৃংখলতা সৃষ্টি হোৱাৰ সুযোগ দিছে। প্ৰত্যেক যুৱক যুৱতীয়ে নিজৰ জাতীয় পোছাক-পৰিচ্ছদৰ প্ৰতি সচেতন হোৱা উচিত। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে পাশ্চাত্য সংস্কৃতি অনুকৰণ কৰিলেও নিজৰ শালীনতা আৰু জাতীয় বোধৰ মনোভাৱ বজাই ৰখা উচিত।

নগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী সম্পাদক শ্ৰীনৱজ্যোতি মহন্তৰ উত্তৰ ঃ

১। মইটো বৰ্ত্তমানৰ নাগৰিক। সভ্যতা আৰু সংস্কৃতি দুয়োটাৰ মাজত ওতঃপ্ৰোত সম্বন্ধ আছে, যাৰ গাতে আউজি আমি এটা মৌলিকতা দাবী কৰিব পাৰো। অৱশ্যে ই পাশ্চাত্যৰ লগত সম্পূৰ্ণ বেলেগ। পাশ্চাত্যৰ ভাষা-সংস্কৃতি আৰু ধ্যান-ধাৰণাই সমগ্ৰ পৃথিৱীতে আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছে। তেনে এটা চহকী ভাষা-সংস্কৃতিৰ আহিঁৰে আমাৰ স্বকীয় চিন্তা ধাৰাৰে আমাৰ সংস্কৃতিক আৰু উন্নত কৰিব পৰা যায়। পাশ্চাত্য ধৰণ-কৰণ, সংস্কৃতি অনুকৰণে আমাৰ নিজা সংস্কৃতিক উন্নতিৰ পথত আগুৱাই নিয়াত যদি অৰিহণা যোগায় তেনে ক্ষেত্ৰত পাশ্চাত্যক অনুকৰণ কৰিলে আমাৰ ভাষা সংস্কৃতি লুপ্ত হব নোৱাৰে। অৱশ্যে এইটো কথা ঠিক যে আমাৰ নিজা সংস্কৃতিক আওকান কৰি মানসিক বিচ্ছিনতা বোধেৰে যি বিলাকে অস্বাস্থ্যকৰ পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিছে, নিজে সম্পূৰ্ণ ভাবে পাশ্চাত্য ধৰণ-কৰণত ডুব গৈ বলিয়ালি কৰিছে তেনে লোকৰ প্ৰতি আমাৰ আস্থা একেবাৰে নাই আৰু জাতীয়তাবোধহীন এইচাম লোকক আমি আমাৰ সংস্কৃতি বিৰোধী বুলি গণ্য কৰাৰ লগতে সাম্ভাব্য ক্ষতিৰ বাবে যি কোনো ব্যৱস্থাই হাতত তুলি লবলৈ বাধ্য হব লাগিব।

২। সভ্যতাৰ শিখৰত ভৰি দিয়া জনজীৱনৰ মাজত এই নাৰী নিৰ্য্যাতন, নাৰীধৰ্ষণ শব্দবোৰ (কাৰ্যকলাপ) সঁচাকৈয়ে ঘৃণনীয় আৰু লজ্জাজনক। "মনুষ্যত্বহীন কাৰ্যকলাপ"ত লিপ্ত থকা ব্যক্তিসকলক সুপুৰুষ ৰূপে আখ্যা দিব পৰা ব্যক্তি এজনৰ কথা সৎচিন্তাশীল মানবীয় ব্যক্তিসকলৰ মাজত কল্পনা কৰিব নোৱাৰি। কিন্তু এই লোকসকলক কাপুৰুষ, বিবেকহীন, পিশাচ, বৰ্বৰ আদি আখ্যা দিয়াৰ লগে লগে তেখেতসকলৰ মনত সুবুদ্ধি, সৎচিন্তা উদয় হ'ব বুলি ভবাটো মূৰ্খামিৰ বাহিৰে আন একো হ'ব নোৱাৰে।

৩) এইটো পৰিদৃশ্যমান যে সাম্প্ৰতিক সময়ত নাৰীসকল আত্মস্বাধীনতা আৰু চাক-চিকৰ প্ৰতি যিমান সচেতন বা আগ্ৰহী সামাজিক কৰ্ত্তব্য তথা নৈতিক দায়বদ্ধতাৰ প্ৰতি সিমান সচেতন নহয়। সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ সম্পৰ্কে নাৰীসকলৰ মাজত সুস্থ মানসিকতাৰ জাগৰণ অনাটো সকলো সচেতনশীল ব্যক্তিৰেই কৰ্ত্তব্য হোৱা উচিত। অতীজৰে পৰা তথা সাম্প্ৰতিক সময়তো ধৰ্ষিতা, নিৰ্য্যাতিতা নাৰীসকলৰ প্ৰতি তাচ্ছিল্য মানসিকতা আমাৰ মাজত গঢ় লৈ আহিছে। যি সকল নাৰী, দেশৰ সমাজৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ বাবে অপদস্তা সেই সকল নাৰীৰেই এইখন সমাজত নিজৰ অস্তিত্বৰ বিলুপ্ত ঘটিছে। এনে দুঃসময়ত দেশৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ বাবে প্ৰাণ পৰ্য্যন্ত দিব পৰা যুৱক-যুৱতীসকলক ধৰ্ষিতা, নিৰ্য্যাতিতা নাৰীসকলৰ প্ৰতি কৰ্ত্তব্যৰ সম্পৰ্কে সজাগ কৰি দিয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা নাই বুলিয়েই ভাবো। আমাৰ প্ৰায় বিলাকৰে উপদেশ দিয়াৰ বিপৰীতে আহিঁ সন্তোষজনক নহয় যদিও মই সমাজৰ এজন ব্যক্তি হিচাপে নিজকে প্ৰস্তুত কৰিব খোজো কাৰ্য্যৰে জীৱনক আগুৱাই নিবলৈ। ০০০

নগাঁও পলিটেকনিক্‌ৰ আলোচনী সম্পাদক বিপুল মহন্তৰ উত্তৰ ঃ

১। নাৰীৰ প্ৰতি পুৰুষৰ ত্যাগ, প্ৰেম. সম-অধিকাৰ আৰু কৰ্ত্তব্য মাথো ৰাজত্ব হ'ব লাগিছিল তাত কিন্তু দুখজনক ভাবে স্বাধীনতাৰ চাৰিটা দশকৰ পিছতো বিভিন্ন সংগঠনৰ নাৰী কল্যাণমূলক আন্দোলনবোৰৰ ফলশ্ৰুতিতো নাৰীয়ে নিজকে শোষণ, নিৰ্য্যাতন, ধৰ্মীয় নিপীড়ন তথা আত্মঘাটীৰ পৰা মুক্ত কৰিব পৰা নাই। ইয়াৰ বলি হোৱা উদাহৰণ স্বৰূপে সতীদাহ প্ৰথাৰ বলি ৰূপ কানোৱাৰ। এনে জ্ঞাত আৰু অজ্ঞাত ঘটনাই সাম্প্ৰতিক পৰিস্থিতিত সচেতন মহলত চিন্তাৰ জোৱাৰ তুলিছে। এই দুৰ্ভগীয়া নাৰীসকলৰ মাজতেই লুকাই আছে আমাৰ আই-ভনী সকল। বিশ্বশান্তি, নাৰী-পুৰুষৰ সম-অধিকাৰ তথা স্বাধীনতা নাৰীৰ আজন্ম স্বত্ব। তেজৰ বিনিময়তো নাৰীসকল বিজয় প্ৰাপ্ত হবলৈ আগুৱাই আহিব লাগিব।

আনহাতে পশ্চিমীয়া ধৰণ-কৰণৰ অনুগামী এচাম শিক্ষিত কিন্তু জ্ঞানহীন তথাকথিত আধুনিকাই নিজৰ কামনা-বাসনা চৰিতাৰ্থ কৰিবলৈ কামুক পুৰুষৰ হাতত পণ্য সামগ্ৰীৰ দৰে নিজকে বিলাই দি নিজৰ লগতে সামগ্ৰিকভাবে নাৰী সমাজৰ কলঙ্ক অনাৰ দোষত কিছু পৰিমাণে

জগৎবীয়া। জাৰ্মান কবি গ্যেটে কৈছিল — "Eternal woman : woman the good and woman the beautiful". ধৈৰ্য্য, আত্ম-প্ৰত্যয়, আৰু সাহসেৰে নাৰী সমাজে নিজৰ স্থিতি আৰু নিৰাপত্তা সমাজত নিৰ্ণয় কৰিবলৈ নাৰী মুক্তি আন্দোলন গঢ়ি তুলিব লাগিব।

২। নাৰীক যিয়ে পুতলা জ্ঞান কৰি নিজৰ কামনা-বাসনা চৰিতাৰ্থৰ আহিলা হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰে সেই সকলক মই তেজপিয়া বাঘৰ লগত বিজাব বিচাৰো। সিহঁত দেশদ্ৰোহী, জাতিদ্ৰোহী তথা সমাজত সিহঁত জীয়াই থকাৰ অযোগ্য। শাস্ত্ৰজ্ঞ মনুৱে কৈছিল— "আচাৰ্য্য হ'ল উপাচাৰ্য্যতকৈ দহগুণ উচ্চ, আচাৰ্য্যতকৈ এশগুণ অধিক মহত্ব হৈছে পিতৃৰ আৰু মাতৃ হৈছে পিতৃতকৈও হাজাৰ গুণ গৌৰৱশালিনী।" এনে মাতৃ স্বৰূপা নাৰীৰ অপমানকাৰী কি শাস্তিৰ উপযোগী তাক সচেতন মহলে বিচাৰ কৰক।

আনহাতে এচাম নাৰীৰ নামত কলঙ্ক অনা বঘুমলা স্বৰূপ, অপসংস্কৃতিৰ বাহক আধুনিকাই নিজৰ যৌন কামনা চৰিতাৰ্থৰ উদ্দেশ্যে অৰ্ধনগ্ন বেশভুষা আৰু অশ্লীল দেহ-ভঙ্গিমাৰে এচাম তদনুৰূপ পুৰুষৰ সুপ্ত কামনাক জগাই তুলি সমাজ জীৱনক বিপথে পৰিচালিত কৰিছে। তদুপৰি সাম্প্ৰতিক চিনেমা, ব্লু-ফিল্ম, তথা এড্‌ভাৰটাইজমেণ্ট আদিও এই ক্ষেত্ৰত কম দায়ী নহয়।

৩। সাম্প্ৰতিক যুৱ সমাজে পাশ্চাত্য ধৰণ-কৰণ, সংস্কৃতি অনুকৰণ কৰি আমাৰ থলুৱা সংস্কৃতিক লুপ্ত কৰিছে। শঙ্কৰদেৱৰ জন্ম উৎসৱৰ তিথিত, বিহুতলিত হিন্দী বা ইংৰাজী গীতৰ কেছেট নবজালে যেন এইবোৰ অনৰ্থক হৈ পৰে। নতুন আৰু পুৰণিৰ সংমিশ্ৰণ হ'লে আমাৰ সংস্কৃতি উজ্জ্বল হ'ব। কিন্তু নতুনক আদৰিবলৈ গৈ পুৰণিক সম্পূৰ্ণৰূপে বাদ দিয়াটো কোনো জাতিৰে শুভ লক্ষণ নহয়। ০০০

---

১) অপৰীক্ষিত জীৱন জীয়াই থকাৰ যোগ্য নহয়।

—ছক্ৰেটি'চ

২) নিঃসংগতাৰ যন্ত্ৰনানাশক প্ৰতিষেধক হিচাপে কাম, মানুহৰ সংগৰ বিকল্প হিচাপে কিতাপ।

— ডাগ. হেমাৰ. শ্বিল্ড

৩) মানুহে নিজক যি দিব পাৰে, সেয়া দেশ-কাল-পাত্ৰত সীমাবদ্ধ। আটাইখিনি দিব নোৱাৰি, পোৱাও নেযায়, সেয়েহে যি পোৱা নগ'ল তাৰ বাবে হা-হুতাশ কৰি লাভ কি? যি পোৱা গ'ল সেয়া কি যথেষ্ট নহ'য়?

মৈত্ৰেয়ী দেৱী

সংগ্ৰাহিকা : শ্ৰীকুণীমা শইকীয়া

সম্পাদিকাসকল : ১৯৮৮-৮৯

শ্ৰীচয়নিকা ডেকা
সাধাৰণ সম্পাদিকা

শ্ৰীসুনীতি লস্কৰ
আলোচনী সম্পাদিকা

শ্ৰীলক্ষহীৰা দাস
ক্ৰীড়া সম্পাদিকা

শ্ৰীঅঞ্জলি বৰা
সমাজ সেৱা বিভাগৰ সম্পাদিকা

শ্ৰীমিতালী গগৈ
জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকা

[illegible]
দুখীয়া সাহায্য পুঁজিৰ সম্পাদিকা

১৯৮৯
শ্ৰেষ্ঠা গায়িকা
লিপিকা দাস

শ্ৰেষ্ঠা অভিনেত্ৰী
১৯৮৯
লক্ষীমণি তামুলী

শ্ৰেষ্ঠা তাৰ্কিক
ৰূপামণি বৰা

সদৌ অসম ভিত্তিত নগাঁৱৰ আনন্দৰাম ঢেকীয়াল ফুকন কলেজত অনুষ্ঠিত তৰ্ক প্ৰতিযোগিতাৰ দ্বিতীয় স্থান লাভ কৰা দল—
ৰূপামণি বৰা (ব্যক্তিগত আৰু দলীয়), চয়নিকা ডেকা, বিনীতা কাকতি (দলীয়)

১৯৮৯ ত কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহত বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ নাট্য দল।
নাটক : সংঘৰ্ষ। নাট্যকাৰ : অজিত বৰঠাকুৰ
ৰূপায়নত : প্ৰতিভা বৰা, জ্যোতি ৰেখা বৰা, কাকলি ভূঞা, জোনা তামুলী

সম্পাদিকাসকলৰ প্ৰতিবেদনসমূহ :

সাধাৰাণ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন :

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতেই মই, যিজনা মহান ব্যক্তিৰ প্ৰচেষ্টাত নগাঁও জিলাৰ স্ত্ৰী শিক্ষাৰ একমাত্ৰ কলেজখন প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল, সেইজনা শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক আৰু জ্ঞানৰ সাধক প্ৰয়াত ঁমহেশ চন্দ্ৰ দেৱগোস্বামীক অতি শ্ৰদ্ধাৰে সোঁৱৰণ কৰিছোঁ।

দ্বিতীয়তে, অধ্যক্ষ, উপাধ্যক্ষ প্ৰমুখ্যে কলেজৰ মাননীয় শিক্ষক, মাননীয়া শিক্ষয়িত্ৰী আৰু কৰ্মচাৰীবৃন্দলৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। লগতে ছাত্ৰী বান্ধৱীসকললৈও মোৰ আন্তৰিক প্ৰীতি-সম্ভাষণ যাচিছোঁ।

নগাঁও জিলাৰ স্ত্ৰী শিক্ষাৰ একমাত্ৰ কলেজ হিচাবে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ এক গৌৰৱময় ঐতিহ্য আছে। এই ঐতিহ্য অধ্যয়নৰ সাধনাৰ, জ্ঞান সাধনাৰ। এই ঐতিহ্য-মণ্ডিত কলেজখনত ১৯৮৮-৮৯ চনৰ শিক্ষা বছৰৰ বাবে সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ সন্মানীয় পদ-টিত অধিষ্ঠিতা হব পৰাটো মোৰ কাৰণে সৌভা-

থ্যব কথা আছিল আৰু তাৰ বাবে মই নিজে ধন্য মানিছোঁ। তাতোকৈ গৌৰৱৰ কথা যে মই বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাৰে ছাত্ৰী একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদিকা নিৰ্বাচিত হওঁ আৰু কাৰ্য্য-নিৰ্বাহ কৰাৰ সুবিধা পাওঁ।

১৯৮৯ চনৰ ৭ জানুৱাৰী তাৰিখে মই কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰো। কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিয়েই বিগত বছৰ কেইটিৰ দৰে এই বছৰো ২৭।১।৮৯ তাৰিখৰ পৰা ৩০।১।৮৯ তাৰিখলৈ চাৰিদিনীয়া কাৰ্য্য-সূচীৰে অনুষ্ঠিত হোৱা কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহৰ আয়োজন কৰিবলগীয়া হয়। এই সমাৰোহ অতিশয় উৎসাহ-উদ্দীপনা আৰু উলহ-মালহেৰে উদ্‌যাপন কৰা হয়।

কলেজ সপ্তাহ-সমাৰোহত ক্ৰীড়া বিভাগ, সঙ্গীত বিভাগ, নাট, কুইজ বিভাগ, সাংস্কৃতিক বিভাগৰ বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত হয়। বৰ্ত্তমান বছৰৰ কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহৰ বিশেষত্ব এয়ে যে, এই সকলো বিভাগতে আগৰ কেইবছৰতকৈ বহুত বেছি প্ৰতিযোগীয়ে অংশ গ্ৰহণ কৰে আৰু তাৰ ফলস্বৰূপে তিনিদিনত সকলো বিভাগৰ প্ৰতিযোগিতা সমাপ্ত কৰাটো আমাৰ পক্ষে কঠিন হৈ পৰিছিল। কিন্তু বিভাগীয় সম্পাদিকা আৰু তত্বাৱধায়কসকলৰ আপ্ৰাণ আশাশুধীয়া আৰু নিষ্ঠাপূৰ্ণ চেষ্টাত সকলোখিনি সুকলমে সম্পন্ন হৈছিল। বিজয়ীসকলৰ পাৰদৰ্শিতাৰ প্ৰতি সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰি পুৰস্কাৰ প্ৰদান কৰা অনুষ্ঠানত সভাপতিত্ব কৰে আমাৰ কলেজৰ মাননীয় অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত বিমল কুমাৰ বৰাদেৱে আৰু মুখ্য অতিথি ৰূপে যোগদান কৰে গুৱাহাটি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগৰ মূৰব্বী অধ্যাপিকা মাননীয় ড' নিৰু হাজৰিকা মহোদয়াই। তেখেতৰ সুন্দৰ সাৱলীল ভাষণে সকলোকে মুগ্ধ কৰিছিল।

ইয়াৰ পাছত আগৰ কেইবছৰৰ দৰে এইবাৰো বাগ্‌দেৱী বীণাপাণিৰ শ্ৰীচৰণত ভক্তিৰ অৰ্ঘ্য প্ৰদান কৰা হয়। কিন্তু অনিবাৰ্য্য কাৰণবশতঃ "বাণী-বন্দনা" অনুষ্ঠানটি অনুষ্ঠিত কৰিব নোৱাৰাতহে আমাৰ অন্তৰত ক্ষোভ থাকি গ'ল। অধ্যাপক শ্ৰীযুত মহেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়াদেৱ, অধ্যাপক শ্ৰীযুত ফাইজুৰ ৰহমানদেৱ, অধ্যাপিকা শ্ৰীযুতা হিমাদ্ৰি দেৱী বাইদেউ আৰু শ্ৰীযুত তোষেশ্বৰ খাটনীয়াৰ, শ্ৰীযুত প্ৰফুল্ল বৰা প্ৰমুখ্যে কাৰ্য্যালয়ৰ কৰ্ম্মচাৰীবৃন্দই আৰম্ভণিৰে পৰা শেষলৈকে থাকি, সকলো প্ৰকাৰৰ সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়াই অনুষ্ঠানটি সফল কৰি তোলাত যোগোৱা অপৰিসীম অৱিহণাৰ বাবে তেখেতসকলৰ ওচৰত মই কৃতজ্ঞ।

এইবাৰো প্ৰলয়ংকাৰী বানে বহুতো গাঁও ভূঁই বুৰাই পেলালে। ফলত দুৰ্য্যোগ আমালৈকে আহিল। আমাৰ কলেজ আৰু ছাত্ৰী নিবাসো বানপানীৰ কবলত পৰিল। ফলস্বৰূপে প্ৰতিবছৰে উদ্‌যাপন কৰি অহা মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱৰ তিৰোভাৱ তিথি ভাগ অনুষ্ঠিত কৰিব পৰা নগ'ল।

ইয়াৰ পাছত মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ তিৰোভাৱ তিথি ভাগ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। এই তিথিত কলেজৰ ছাত্ৰীসকলে সকলো ধৰণৰ আগ ভাগ লয়। সেইদিনা নামৰ ধ্বনিয়ে কলেজৰ চৌহদ মুখৰিত কৰি তুলিছিল।

ইয়াৰ পাছতে আমাৰ কলেজত শিক্ষা-গ্ৰহণ কৰিবলৈ আহি নাম-ভৰ্ত্তি কৰা নবাগতাসকলক আদৰণি জনাবলৈ পৰম্পাৰাগত ভাৱে নবাগতা আদৰণি উৎসৱ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। এই অনুষ্ঠানটিৰ তাৎপৰ্য্য হৈছে কলেজখনিত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ অহা নতুন ছাত্ৰীসকলক মৰমৰ এনাজৰীৰে বান্ধি কলেজখনিৰ সকলো দিশৰ লগত পৰিচয় কৰাই দি, নিজৰ আৰু কলেজখনিৰ মঙ্গলৰ বাবে আত্ম নিয়োগ কৰিবলৈ অনুপ্ৰেৰণা যোগোৱা।

এই অনুষ্ঠানটি ২৯।৯।৮৯ আৰু ৩০।৯।৮৯ তাৰিখে দুদিনীয়া কাৰ্য্য-সূচীৰে অনুষ্ঠিত কৰা হয়। ২৯।৯।৮৯ তাৰিখে আমাৰ কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ প্ৰয়াত মহেশ চন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীৰ স্মৃতি চাৰণ সভা এখন অনুষ্ঠিত কৰা হয় আৰু তেখেতৰ প্ৰতিকৃতি উন্মোচন কৰা হয়। প্ৰতিকৃতি উন্মোচন কৰে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত বিমল কুমাৰ বৰাদেৱে। মুখ্য অতিথি ৰূপে যোগদান কৰে নগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ অবসৰ প্ৰাপ্ত অধ্যাপক মাননীয় শ্ৰীযুত হবিবুৰ ৰহমানদেৱে।

৩০।৯।৮৯ তাৰিখে নবাগতা আদৰণি উৎসৱ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। এই অনুষ্ঠানত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাবিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপিকা মাননীয়া শ্ৰীযুতা ৰেণু দেৱী মহোদয়াই বিশিষ্ট অতিথি ৰূপে আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অৱসৰ প্ৰাপ্ত অধ্যাপিকা শ্ৰীযুতা নীলিমা দত্ত মহোদয়াই সভাত যোগদান কৰি সভাৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধি কৰে।

অশ্ৰু-অঞ্জলি :

এই বছৰটোৰ মে' মাহৰ শেষৰ ফালে আমাৰ সকলোলৈকে শোকৰ বতৰা কঢ়িয়াই আনে। ৩০ মে'ৰ নিশা ১২ বজাত নিয়তিয়ে নিষ্ঠুৰ ভাৱে আমাৰ মাজৰ পৰা আমাৰ কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ পৰম শ্ৰদ্ধাভাজন শ্ৰীমহেশ চন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামীদেৱক আঁতৰাই লৈ যায়। তেখেতৰ বিয়োগে সকলোৰে অন্তৰত শোকৰ অগনি জ্বলাই যায়। পৰমেশ্বৰে তেখেতৰ পুণ্যাত্মাৰ সদগতি বিধান কৰক।

আমাৰ অভাৱ-অভিযোগ :

মানুহৰ অভাৱ সীমাহীন। এটা অভাৱ পূৰণ হোৱাৰ লগে লগে আন এটা অভাৱে দেখা দিয়ে। আমাৰ কলেজখনৰো ছাত্ৰীসকলৰ বিভিন্ন ধৰণৰ অভাৱ-অভিযোগ আছে। তাৰ ভিতৰত দুই এটা অভাৱ মোৰ কাৰ্য্য কালত পূৰণ হৈছে। যেনে আমাৰ কলেজৰ স্থায়ী মঞ্চ এটাৰ অভাৱ আমি ইতিমধ্যে পূৰণ কৰিব পাৰিছোঁ।

কিছুমান অভাৱৰ বিষয়ে মই কি বুলি কম ভাবি পোৱা নাই। কাৰণ মোৰ আগৰ সাধাৰণ সম্পাদিকাসকলেও এই বিষয়ে উনুকিয়াই থৈ গৈছেই। সেই অভাৱবোৰৰ এটা হ'ল আমাক এখন ফুলনি লাগে। শৌচাগাৰ, প্ৰস্ৰাৱগাৰ কেইটাৰ দুৰ্গন্ধ দুৰীকৰণৰ বাবে পানী নলাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। তদুপৰি ক্ৰীড়া অনুশীলন আৰু কলেজৰ ক্ৰীড়া বিভাগৰ বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত কৰিবলৈ এখন স্থায়ী খেল পথাৰৰ

অতিশয় প্ৰয়োজন।

ইয়াৰ উপৰিও কলেজৰ গাতে লাগি থকা ছাত্ৰ নিবাস দুটাৰ দুৰৱস্থাও মন কৰিব লগীয়া। এই বিষয়ে ছাত্ৰী নিবাসৰ নবাগতা আদৰণি অনুষ্ঠানত অধ্যক্ষ মহোদয়ক অৱগত কৰোৱা হৈছে। এইখিনিতে অপ্ৰিয় হলেও কিছু কথা ক'বলৈ ওলাইছো। বিশেষকৈ কিছু সংখ্যক ছাত্ৰীয়ে আজি কালি কলেজৰ নিৰ্দ্ধাৰিত সাজ-পোছাক বা য়ুনিফৰ্ম পৰিধান কৰিবলৈ টান পায়। কলেজৰ য়ুনিফৰ্ম পৰিধান কৰিবলৈ কলেও তেওঁলোকৰ পৰা নানা ধৰণৰ কটু কথা শুনিব লগীয়া হয় আৰু কলেজত অনুষ্ঠিত হোৱা যিকোনো অনুষ্ঠানতে তেওঁলোকৰ পৰা কোনো ধৰণৰ সহায়-সহযোগিতা পোৱা নাযায়। কোনো এটা কাম কৰিবলৈ দিলে তেওঁলোকে কয়,— "আমি খাবলৈহে আহিছোঁ। কাম কৰিবলৈ অহা নাই। হোষ্টেলৰ ছোৱালীখিনি কলৈ গ'ল ?" যি সময়ত আজিৰ নাৰী সমাজে নাৰী প্ৰগতি আৰু নাৰী স্বাধীনতাৰ দাবীত আন্দোলনত অৱতীৰ্ণ হৈছে, সেই সময়ত আমাৰ মাজৰে এচাম ছাত্ৰীৰ এনে মানসিকতা আৰু কৰ্মবিমুখিতা যথাযোগ্য হৈছেনে বাৰু ?

কৃতজ্ঞতা :

মোৰ এই এবছৰীয়া কাৰ্য্যকালত মোক বিভিন্ন ধৰণে সহায় কৰা মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, মাননীয় শিক্ষাগুৰু শ্ৰীযুত যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা, ড° জ্যোতি চক্ৰৱৰ্ত্তী আৰু মোৰ শ্ৰদ্ধাৰ অন্যান্য শিক্ষাগুৰুসকলৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ। তদুপৰি মোক বিভিন্ন কামত দিহা-পৰামৰ্শ দি সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়োৱাৰ বাবে সৰ্ব্বশ্ৰী তোষেশ্বৰ খাটনীয়াৰ, কমল চন্দ্ৰ মুত্তিয়াৰ, প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ বৰা, সুৰেণ শইকীয়া, কুলেন শইকীয়া, ৰবীন শইকীয়া, মুনীন্দ্ৰ শইকীয়া, মুহীৰাম বৰা, মনমোহন ৰাভা, হৰ শইকীয়া আদি কাৰ্য্যালয়ৰ কৰ্ম্মচাৰীৰ ওচৰত মই চিৰঋণী। ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্যাসকলৰ লগতে মোক সকলো কাৰ্য্যতে সহায় কৰা বাবে জবা, বিভা, ৰীপা, গীতা, আইমানু, তুলু, মীনাক্ষী, মনোৰমা, মায়া, অঞ্জনা, শিখা, শোভনী, অঞ্জু বাইদেউ আৰু দুয়োটা ছাত্ৰী-নিবাসৰ ছাত্ৰীসকললৈও মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

মহাবিদ্যালয় এখনৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠান, বিভিন্ন কাৰ্য্য-ক্ৰমণিকা সম্পাদন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত মোৰ হয়তো বহুতো ভুল-ক্ৰুটী হৈছে, আৰু তেনে ভুল-ক্ৰুটী হোৱাটোৱেই স্বাভাৱিক। কাৰণ মই নিচেই অজ্ঞ। মোৰ জ্ঞানৰ পৰিসৰ নিচেই ঠেক। সেই কাৰণে মই শিক্ষাগুৰু, কলেজ কৰ্মচাৰীবৃন্দ আৰু ছাত্ৰী বান্ধৱীসকলৰ ওচৰত নত শিৰে ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা মাগিছোঁ। মোক যেন মোৰ ভুল-ক্ৰুটীবোৰৰ বাবে সকলোৱে ক্ষমা কৰে।

শেষত নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰীসকলৰ মিলন চিৰস্থায়ী হওক, তেখেতসকলৰ ভৱিষ্যত জীৱন উজ্জ্বলতৰ হওক আৰু তেখেতসকলৰ প্ৰযত্নত উত্তৰোত্তৰ উন্নতি সাধিত হওক।

জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ ছাত্ৰী একতা সভা।

জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ।

শ্ৰীচয়নিকা ডেকা,

সাধাৰণ সম্পাদিকা।।

সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন :

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে যিসকলে চৰম ত্যাগৰ আদৰ্শৰে জাতীয় অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ সংগ্ৰামত প্ৰাণ আহুতি দিলে, অসমৰ সেই অমৰ ছহিদ-সকললৈ মোৰ শত-সহস্ৰ প্ৰণাম জনাইছোঁ, লগতে মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ ছাত্ৰী বান্ধৱী, শ্ৰদ্ধা-ভাজন অধ্যাপক/অধ্যাপিকাসকল তথা আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মহোদয় আৰু আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্মচাৰীবৃন্দলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো।

ছাত্ৰী বান্ধৱীসকলৰ সহযোগত মই সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিছিলো। সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদিকা হিচাবে মই কি কৰিলো তাৰ খতিয়ান দিয়াৰ প্ৰয়াস কৰা নাই। বহুতো বাধাৰ মাজেৰে মোৰ দায়িত্ব পালন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো। তাত কিমান সফল হৈছিলো সেইটো আপোনালোকৰ বিচাৰ্য্য। মই মোৰ কাৰ্য্যকালত সাধাৰণ সম্পাদিকা, সঙ্গীত সম্পাদিকা, সাংস্কৃতিক সম্পা-দিকা আৰু আলোচনী সম্পাদিকাক সহায় আগ-বঢ়াবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো। মোক বিভিন্ন দিশত সহায় কৰা ছাত্ৰী বান্ধৱী ৰুমী, দীপিকা, জুৰি, তুলিকা, দুলু, শেৱালী, সুনীতি, অঞ্জু আৰু যিসকল ছাত্ৰীয়ে বিভিন্ন কাৰ্য্যসূচী ৰূপায়ণ কৰাত সহায় আগবঢ়ালে তেওঁলোকলৈ মোৰ আন্তৰিক শলাগ আগবঢ়ালো। সঙ্গীতৰ দিশত শ্ৰদ্ধেয় জ্যোতি চক্ৰৱৰ্ত্তী চাৰৰ অণুপ্ৰেৰণাৰ বাবে মোৰ প্ৰণাম আগবঢ়াইছো। লগতে শ্ৰদ্ধেয় যোগেন ভূঞা চাৰে বিভিন্ন দিহা-পৰামৰ্শৰে মোক অনুপ্ৰাণিত কৰাৰ কাৰণে তেখেতলৈ মোৰ শ্ৰদ্ধা আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। সদৌ শেষত মই আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যত কামনা কৰি প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো।

— লিপিকা দাস

সমাজ সেৱা সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন :

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে মই অসম মাতৃৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ্থে শত-শত মাতৃৰ বুকু শুদা কৰি থৈ যোৱা সকলো অমৰ ছহিদ সকললৈ মোৰ হৃদয়ৰ পুঞ্জীভূত শ্ৰদ্ধাঞ্জলি নিবেদন কৰিছো।

অসমৰ স্ত্ৰী শিক্ষাৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ ভিতৰত নগাঁও জিলা তথা মধ্য অসমৰ একমাত্ৰ স্ত্ৰী শিক্ষাৰ অনুষ্ঠান হ'ল নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়। এই মহাবিদ্যালয়তে ১৯৮৮-৮৯ চনৰ বাবে মোক সমাজ সেৱা সম্পাদিকা হিচাবে মনোনীত কৰি কলেজ তথা ছাত্ৰীসকলক সেৱা কৰাৰ যি সুযোগ দিলে তাৰ বাবে মই বিগত বছৰৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্যাসকলৈ আৰু

সমূহ ছাত্ৰীবৃন্দলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি যিমান দূৰ সফলতাৰে আগবাঢ়িম বুলি সংকল্প লৈছিলো সিমান দূৰ আগবাঢ়িব নোৱাৰাৰ বাবে মই দুঃখীত। মহাবিদ্যালয়ৰ শৌচাগাৰ আৰু প্ৰস্ৰাৱগাৰ সমূহৰ লগতে চৌহদটো মাজে মাজে পৰিষ্কাৰ কৰা হয় যদিও নবাগতা আদৰণি সভাৰ আগে আগেহে বিশেষ ভাৱে পৰিষ্কাৰ কৰোৱা হয়।

এইখিনিতে মই আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্নতাৰ বাবে দুটামান অভাৱ-অভিযোগ সম্পৰ্কে উনুকিয়াব বিচাৰো। আমাৰ মহাবিদ্যালয়খনৰ আৱশ্যকীয় অংগ শৌচাগাৰ আৰু প্ৰস্ৰাৱগাৰ সমূহত দুৰ্গন্ধ দূৰীকৰণৰ বাবে আৰু ছাত্ৰীৰ সুবিধাৰ্থে একোটাকৈ চৌবাচ্চা আৰু টেপৰ ব্যৱস্থা থকাটো অতি প্ৰয়োজন। তদুপৰি মহাবিদ্যালয়খনৰ চৌহদটো আৰু শ্ৰেণী-কোঠা-সমূহ পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছনতাৰ বাবে ঠায়ে ঠায়ে কেইটামান দাস্তবিনৰ অভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। সেয়ে আন অভাৱসমূহৰ লগতে এই অভাৱ-সমূহো অধ্যক্ষ মহোদয়ে অতি সোনকালে পূৰণ কৰিব বুলি আশা কৰিলো। মোৰ কাৰ্য্যকালত হোৱা ভুল-ভ্ৰান্তিৰ বাবে শিক্ষাগুৰু, কৰ্মীবৃন্দ আৰু ছাত্ৰীবৃন্দৰ ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিছো। মই আশা কৰো, যাতে সকলো ছাত্ৰীয়ে সমাজ-সেৱাৰ প্ৰতি আগ্ৰহান্বিত হয়,যিহেতু সমাজ-সেৱাও শিক্ষাৰ এটা অপৰিহাৰ্য্য অংগ।

সদৌ শেষত, নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্য কামনা কৰি মোৰ চিৰপূজ্য অধ্যক্ষ মহোদয় প্ৰমুখ্যে সকলো শিক্ষাগুৰু আৰু মোৰ ছাত্ৰী বান্ধৱী সকলৈ আন্তৰিক ধন্যবাদ জনাই মোৰ প্ৰতিবেদন ইমানতেই সামৰিলো।

"জয়তু নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়।" ০০০

শ্ৰীঅঞ্জলি বৰা

ক্ৰীড়া-সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন ঃ

জয়জয়তে নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ পৰম শ্ৰদ্ধাভাজন অধ্যক্ষ মহোদয় আৰু অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকলৰ লগতে ছাত্ৰী বান্ধৱী-সকললৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছো। ছাত্ৰী একতা সভাৰ ক্ৰীড়া বিভাগৰ সম্পাদিকা হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰি যিসকল ছাত্ৰীয়ে এই গধূৰ দায়িত্ব পালনত মোক উৎসাহ দিলে, তেখেতসকললৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো।

কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ কিছুদিনৰ পিছতেই কলেজ সপ্তাহ উদযাপন কৰা হৈছিল। নিচেই কম প্ৰতিযোগীৰ সমাবেশত চাৰি দিনীয়া কাৰ্য্যসূচীৰে প্ৰতিযোগিতাৰ বিভিন্ন খেলৰ ওৰ পেলোৱা হয়। মোৰ প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে কৰ্তৃপক্ষক অনুৰোধ কৰিব বিচাৰো যে মোৰ পূৰ্ববৰ্ত্তী সম্পাদিকাৰ কাৰ্য্যকালৰ সময়ত যিখিনি পৰিবৰ্ত্তন বিচাৰিছিল মইও সেইখিনি বিচাৰি অকৃতকাৰ্য্য হলো। সেয়ে পুনৰবাৰ দোহাৰিছো আমাৰ কলেজৰ ব্যৱহাৰৰ অনুপযোগী যিখন খেল পথাৰ আছে তাৰ উন্নতিৰ ব্যৱস্থা শীঘ্ৰে কৰিব লাগে। কাৰণ এইবছৰ আগৰ বছৰত-কৈও খেল পথাৰৰ অসুবিধাত খু-উ-ব কম সংখ্যক খেলহে দিব পৰা গ'ল। পৰিতাপৰ কথা যে আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত অধিক সংখ্যক ছাত্ৰী থকা স্বত্বেও অতি কম সংখ্যক ছাত্ৰীয়েহে খেলত অংশ গ্ৰহণ কৰে। মই আশা ৰাখিছো আগন্তুক কলেজৰ যি কোনো খেল-ধেমালিতে প্ৰত্যেক ছাত্ৰীয়েই অংশ গ্ৰহণ কৰি মহাবিদ্যালয়ৰ সুনাম অৰ্জন কৰিব পাৰে।

মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক শ্ৰীযুত গৌতম গোস্বামী আৰু তত্বাৱধায়ক অধ্যাপক শ্ৰীযুত বীৰেন ডেকা চাৰৰ অশেষ যত্ন, দিহা-পৰামৰ্শ আৰু সহায়-সহানুভূতিয়ে মোৰ গধূৰ দায়িত্ব সম্পাদন কৰাত যথেষ্ট অৰিহণা যোগাইছিল। তাৰ বাবে তেখেত সকললৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা আৰু কৃতজ্ঞতা আগবঢ়ালো। মোৰ কাৰ্য্য চলাই নিয়াত সকলো সময়তে সহায় কৰা মোৰ সহযোগী ৰীতা, জুৰি, দীপিকা, লিপিকা আৰু আন আন বান্ধৱীসকলক মই কেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰিম।

সদৌ শেষত নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ ক্ৰীড়া বিভাগৰ ভৱিষ্যত উজ্জ্বল কামনা কৰি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো। ●

শ্ৰীলক্ষহীৰা গায়ন

দুখীয়া সাহায্য পুঁজিৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন ঃ

জয় জয়তে মই নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সমূহ শিক্ষাগুৰুলৈ মোৰ ভক্তিৰ অঞ্জলি, নিবেদিছো। ১৯৮৮-৮৯ চনৰ মহাবিদ্যালয়ৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত মোক নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সমূহ ছাত্ৰী বান্ধৱীয়ে বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাৰে দুখীয়া সাহায্য পুঁজিৰ সম্পাদিকা হিচাবে নিৰ্বাচন কৰাৰ বাবে তেওঁলোকলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

৭।১।৮৯ তাৰিখে নৱ গঠিত ছাত্ৰী একতা সভাৰ শপত গ্ৰহণৰ দিন ধাৰ্য্য কৰা হয়। সেই দিনটো মোৰ বাবে আছিল বৰ স্মৰণীয়। মই নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰীবৃন্দ আৰু অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকলৰ আগত শপত গ্ৰহণ কৰো। আমোৰ কলেজত এই সাহায্য পুঁজিৰ সম্পাদিকা পদটো থকা বাবে আমি সকলোৰে গৌৰান্বিত।

আমাৰ নতুন একতা সভাৰ শপত গ্ৰহণৰ দিনাই সেই সভাতেই অধ্যাপক জ্যোতি চক্ৰৱৰ্তীৰ Ph.D, লাভ কৰা বাবে সকলোৰে তেখেতক সন্মান জনায়। তেখেতে কটিয়াই অনা বাতৰিটোৰে আমাক আনন্দিত কৰিলে।

বৰ্ত্তমান অসমত বাৰে বাৰে হৈ থকা বানপানী আদি নানা বিপৰ্য্যয়ৰ বাবে বহুতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিক্ষা লাভৰ পৰা বঞ্চিত হ'ব লগীয়া হৈছে। আমাৰ কলেজতো তেনেকুৱা আৰ্থিক দুৰৱস্থা বহুতো ছোৱালীৰ দেখিবলৈ পোৱা যায়। কেইদিনমান শ্ৰেণীত উপস্থিত থাকি মাচুলৰ অভাৱত বহুতো ছাত্ৰীয়ে কলেজ এৰি দিব লগীয়া হয়।

আমাৰ পুঁজি সবল নহয়, সেই কাৰণে আমি সকলো বিপদাপন্ন ছাত্ৰীক সহায় কৰিবলৈ সমৰ্থ নহওঁ। কলেজৰ পুঁজি সবলৰ কাৰণে কলেজ কৰ্তৃপক্ষক সু-দৃষ্টি দিবলৈ মই অনুৰোধ জনালো। কৰ্তৃপক্ষৰ সু-দৃষ্টিত যাতে আমাৰ পুঁজি সবল

হয় আৰু ভবিষ্যতে সকলোবোৰ বিপদাপন্ন ছাত্ৰীক সহায় কৰিব পৰা যায়, তাকে আশা কৰিলো ।

বৰ্ত্তমান যুগত মহিলাক সকলো ক্ষেত্ৰতে সমানে অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হৈছে । সেইবাবে বৰ্ত্তমানৰ মহিলাই অকল ঘৰুৱা কামবনতে সীমাবদ্ধ নাথাকি চৰকাৰৰ সহায় লৈ নানা ধৰণৰ কৰ্মত নিয়োজিত হৈ আৰ্থিক অৱস্থা কিছু টনকিয়াল কৰিব পাৰে !

বৰ্ত্তমান গণ পৰিষদ চৰকাৰে ছাত্ৰী-সকলক কলেজ পৰ্য্যায়লৈকে মাছুল ৰেহাই দিয়াৰ যি সিদ্ধান্ত লৈছে সেইটো সিদ্ধান্ত হিচাবে নাথাকি যাতে সোনকালে কাৰ্য্য কৰি হয় সেয়ে মোৰ চৰকাৰৰ ওচৰত অনুৰোধ । মোৰ আশা হয়তো এই ৰেহাইয়ে শিক্ষা গ্ৰহণত সকলো ছাত্ৰীকে যথেষ্ট সহায় কৰিব পাৰিব ।

অতি আনন্দৰ কথা আমাৰ কলেজত থকা ইউনিফৰ্মৰ বাবে এই ব্যৱস্থাই নিয়মানু-ৱৰ্ত্তিতাৰ লগতে সকলোৰে মাজত উচ্চ-নীচ ভাৱটো নাইকিয়া কৰি সকলোকে সমানে শিক্ষা লাভ কৰাত সহায় কৰিছে ।

সদৌ শেষত নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সমূহ ছাত্ৰীৰে সৰ্ব্বাংগীন উন্নতি কামনা কৰি, মোৰ চিৰপূজ্য শিক্ষা-গুৰু সকললৈ প্ৰণিপাত জনাই সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো । *

শ্ৰীবন্তি বৰদলৈ

ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন ঃ

অসমৰ স্ত্ৰী-শিক্ষানুষ্ঠান সমূহৰ ভিতৰত নগাঁও জিলাত থকা একমাত্ৰ স্ত্ৰী-শিক্ষানুষ্ঠান হ'ল নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয় । এই মহা-বিদ্যালয়ৰে ১৯৮৮-৮৯ চনৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকা হিচাবে মই বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাৰে নিৰ্বাচিত হোৱাৰ বাবে প্ৰথমে ছাত্ৰী বান্ধৱীসকলক মোৰ ফালৰ পৰা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো ।

মোৰ কাৰ্য্য কালছোৱাত যিখানখিনি কৰিম বুলি ভাবিছিলো সি একোৱেই হৈ নুঠিল । অন্যবাৰৰ দৰে এইবাৰো কলেজ সপ্তাহ ধুম-ধামেৰেই পতা হৈছিল । কলেজ সপ্তাহেই আছিল আমাৰ একতা সভাৰ কাৰ্য্যসূচীৰ প্ৰথম পদক্ষেপ । নিমন্ত্ৰিত অতিথিক নিমন্ত্ৰণ কৰিবলৈ যোৱাৰ পৰা চিঠি বিলোৱালৈকে অন্য সম্পাদিকা কেইগৰাকীৰ লগতে সাধাৰণ সম্পাদিকাক সহায় কৰিবলৈ মোৰ সাধ্য অনুসাৰে চেষ্টা কৰিছিলো আৰু অনুষ্ঠানসমূহো ভালে ভালেই পাৰ হৈ যায় ।

মই ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকা হিচাবে কওঁ যে আমাৰ কলেজত থকা ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাটো ছাত্ৰীৰ সংখ্যালৈ চাই সৰু হৈছে । কাৰণ ছাত্ৰী একতা সভাৰ কাৰ্য্যা-লয়টোও জিৰণি কোঠাৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলগীয়া হোৱাত ই এক অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিছে । মই আশা কৰিছো কলেজ কৰ্তৃপক্ষই এই বিষয়ে মন দিব । এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে ছাত্ৰী বান্ধৱী-সকললৈ এটা অনুৰোধ জনাওঁ যে তেওঁলোকে যেন জিৰণি কোঠাৰ আৱশ্যকীয় পৰিবেশ ৰক্ষা কৰি চলে । ইয়াৰ উন্নত পৰিবেশ এটা গঢ়ি তোলাটো তেওঁলোকৰ ওপৰতেই নিৰ্ভৰ কৰে আৰু তেওঁলোকৰ জিৰণি সময়ত কৰা আচৰণে তেওঁলোকৰ ৰুচিবোধৰো পৰিচয় দিয়ে ।

সদৌ শেষত মোৰ কাৰ্য্য-কালছোৱাত সহায় আগবঢ়োৱা মাননীয় অধ্যাপক-অধ্যাপিকা-সকললৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো আৰু লগতে মোৰ বান্ধৱী ৰীপা, জৰা, গীতা, মনোৰমা, মায়া, মীনাক্ষী, তুনু, অঞ্জনা, আৰু বাইদেউ জোনমণি, ৰুমী, দুবৰীক মোৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো ।

মিতালী গগৈ

ENGLISH SECTION

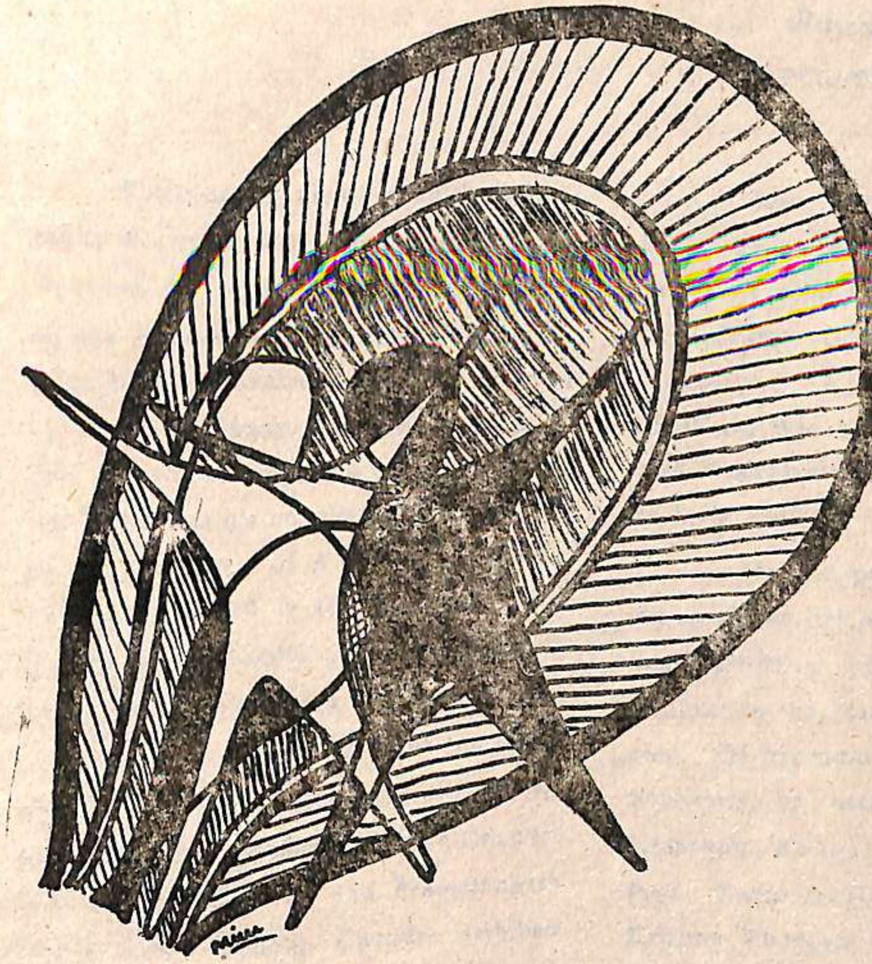

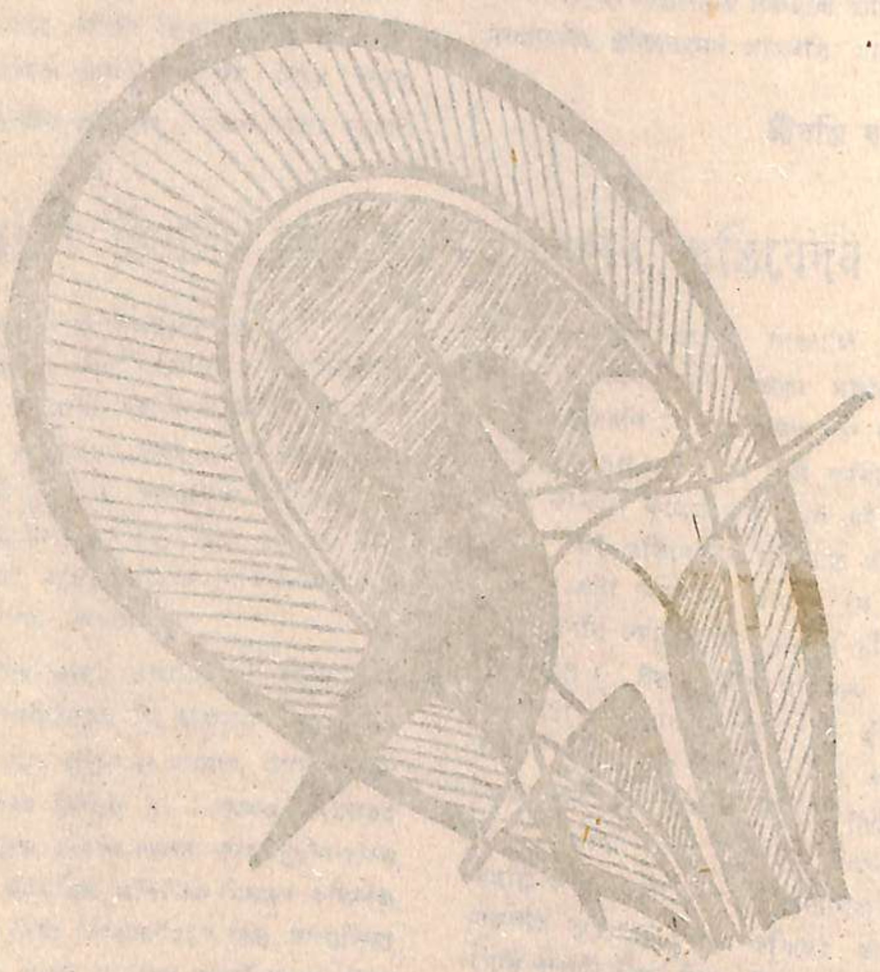

Mahesh Chandra Dev Goswami : A recollection

Rajen Saikia,
Lecturer, Dept. of History

Those among us, who had the opportunity of serving, as teachers, under Mahesh Chandra Dev Goswami, the late Principalof Nagaon Girls' College, have particular reason to mourn, along with many of his former colleagues, the passing away of that man whose only passion in life, if we may epitomize his conviction, was perfection in 'the groves of Academe' as Milton put it. Groomed in the tradition of the University of Calcutta of the pre-independence years, when the university had come under the stewardship of the eminent Indians like Syamaprasad Mookerjee, Mohammad Azizul Huque, Bidhan Chandra Roy, Radhabinod Pal and Pramethanath Banerjee etc. Mahesh Chandra imbibed the spirit of the disciplined and dedicated teachers with whom he was fortunate to have come into contact.

Born in the year 1918 (Nov-Dec.) he passed his matriculalion from Cotton Collegiate school in 1936. He graduated from Cotton College with Honours in Pheilosophy. Amidst the uncertainities of World War 11, he pursued his studies with singlemindedness and completed his M.A. in 1942

He was proud of the fact that the great teacher of his epoch Sarvepalli Radhakrishnan (S.R.K.) was also his teacher in the classroom for a brief period. Of his many other teachers in the university, he used to remember Prof. Humayun Kabir, Poof Hiralal Haldar, Prof. Surendranath Dasgupta and Prof. Krishna Chandra Bhattacherjee; and of his many contemporaries he was possibly most intimate with late Bhabananda Dutta, who, we are told, could recite any poem

of Tagore, 'any poem' Goswami emphasised. These two friends thought and worked differently. The only similiarity between them was their love for dynamism, their commitment to the injunction of the *Aitareya Brahman* — '*Charaiveti*' '*Charaiveti*'; 'Behold the beauty of the sun who never slept since the dawn of creation. So, move on, move on.' As founder Principal of Nagaon Girls' College, late Goswami got this *mantra* graven on the college emblem.

Until his health began to trouble him, the College was the prime concern of his existence. Although his exertions were not adequately rewarded for reasons not pertaining to academics, his leadership gave us the necessary moral strength to keep up our Greek.

Unlike his friend, Bhabananda, Maheshchandra kept away from active politics. His brief stint however, was with a loyalist organisation called Kayastha Yuva Sanmilani which held its first conference in Guwahati in 1940. He served for a couple of months in the Publicity Department of the Govt. of Assam. But that sort of a job was unlikely to magnetize Maheshchandra who sat at the feet of Radhakrishnan and learnt philosophy. Perhaps, deeply impressed by the great teacher 'SRK' late Goswami had chosen the career of a teacher. His devotion to 'SRK induced him to undertake the translation of *An Idealist View of Life* into Assamese which first came out in print in 1963. This book, according to Radhakrishnan's son and biographer, was the author's 'most personal utterance'. It's a delight to recall that Goswami's was the first translation of the book into a vernacular language.

He had a pet aversion for shibboleth. Though he refused to dabble in politics, as he believed no teacher worth his salt should do, yet he never hesitated to wield his pen against the social freaks. The *nom de plume* he used for such writing is by now well known, Kumar Srimadhusudan. His *Bihlangani* was once a much sought after magazine. Though it carried brief literary pieces its popularity was more for its editorial banter on hypocracy and political chicanery. Kumar Sri Madhosudan's mordcious writing once landed him in trouble. The *Bihlangani* stands in unequal comparison with the *Sanibarer Chithi*. But unlike the 'Saturday Gang' of Sajani Das, Mohitlal Majumder and Nirad C. Chaudhuri there was no 'Bihlangani gang. It was a single handed venture and that was its limitation. His success as a satirist, who was equally adept in both the Horatian and the Menippean forms, is yet to be evaluated. For a long time he was a correspondent of the Amrita Bazar Patrika. A nephew of the fire-eater Ambikagiri Roychowdhury, Maheshchandra had always some 'feminine partiallity' for Assam. He took an active role in the movement against the reorganisation of Assam in the late sixties. He had a safe but uncomfortable niche in the Asom Sahi ya Sabha.

Late Goswami was always seen in impeccable dress and it was almost impossible to form an image of him without his headgear. In the early forties he had sprouted a Vardyke beard. In our profane moment we used to refer to him as 'Pagri,' Like Bernard Shaw in his play *Back to Methuselah* Goswami believed that religion was a necessity for human civilization. He also believed in the Life Force and possibly he preferred Shaw's theory of Creative Evolution to Darwin's theory of evolution by Natural Selection. He defended the traditional values and practices yet he was far from a bigot.

Unmindful of the daily dross of life, he remained punctilious about every matter, private or public. His innate sense of humour shone in conversation. It is beyond us to measure his worldly happiness, but he never betrayed his sense of contentment. There was no sagging of his spiritual vitality.

His awe-in spiring personality protected him aginst the virus of flattery. He was a successful public speaker. He could quickly capture the attention of his audience through his stentorian voice. We have it, on the evidence of Mrs. Padmabati Bora, the retired Principal of Nagaon Govt. Girls' Higher Secondary School, who was senior to late Goswami in the Cotton College, that it was a regular experience of the Cottonians to hear the voice of the 'simplest of the simple boy' a voice that did not match the short and tiny physique of the speaker, in almost every function at the college premises.

To work under a hard taskmaster like M.C. Dev Goswami was not always a pleasant experience, but with the wisdom of hindsight one cannot deny that on the whole it was rewarding. His very presence in the college kept the students, the teachers and the office staff literally on their toes. As principal he enjoined *Pranipatena pariprashnena Sevaya* on the teachers. He used to keep the gauardians informed of the performance shown

by their wards in matters of examination and college discipline, He thoroughly detested negligence of duty and none could escape his vigilant eyes. The most certain reward that awaited the delinquent was a barytone of broadsides. Health failed him, while he was barely on the wrong side of fifty, and then a quick and sharp notice for correction used to replace his earlier lash of the tongue. Yet there was an agreeable ambience around this man of Victorian srtictness.

With the experience of what a social thinker called 'the present hoddlum phase of public life' and a slow but certain decadence of education unaccompanied by any efforts of redemption one can say with certitude that howsoever he might have felt the pain he had seen the end of good days only. He was one of the very few academic administrators of our state who had symbolised purity and perfection in the form. The content was beyond their scope.

Now that, generally speakiug, total indifference, lack of presonality, passion and ability on the part of the heads of academic institutions have become the hallmark, and that persons like Mahesh Chandra Dev Goswami are fast dying out, we need serious introspection to find new moorings.

Spatial Distribution of Immigrant Population in Nagaon District.

T. Borah
Lecturer, Deptt. of Geography

The population of undivided Nagaon District, with a striking growth rate has become one of the important topics of discussions in the last few years. An abruptly increased population in the last few decades has attracted attention of many Geographers, economists and other scholars. This high growth of population in the district is critically viewed by the indigenous people as these are supposed to have far reaching consequences on the socio-economic and cultural life of the district. In this article, an attempt is made to study the present pattern of Spatial Distribution of-Immigrant population in Undivided Nagaon District and data for the study are taken from the Indian Censuses and other relevant statistical reports.

An important aspect of population in Nagaon District is the element of immigrant population which accounts for 53·95 percent (90,7000 persons) of the district's total population Directorate of Census operation. Assam, (1971, Unpublished Census data) and estimated by the author on the basis of available Linguistic and Religious data, Immigrant Reports, Settlement Records, 1931 and 1963, Nagaon, and Field Work. They are mainly concentrated in the low-lying areas especially the flood-plain areas of the Lower Plain Region where about 70 percent of the total immigrant population live.

Among the immigrant population, the East Bengali (now Bangladesh) Muslims form the largest section. (72,56000 persons) They are traditionally cultivators. Among them there are two classes of cultivators, one is the owner-cultivators and the other is the landless agricultural labourers. The former with the help of the letter cultivate the land more intensively then the indegenous tribal and non-tribal cultivators. They are hardworking people and thus pay more attention

for increasing the agricultural output. In addition to the Muslim immigrants, there are Bengali Hindu and Nepalese immigrants also, but the number of these latter groups is very much insignificant to be dealt with separately. About 80./' of the present immigrant population of the district is constituted by East Bengal (now Bangla desh) Muslim immigrants and parsons of their origin. The than a wise distribution of immigrant population shows that Rupahihat thana has the highest percentage of 17.6 (160,000 persons) followed by Laharighat with 15.65 percent (142,000 Persons) and Mikirbheta with 7.2 percent (65,000 persons) respectively (Table 4.10).

The picture becomes more clear when the mouza lelvel distribution of the immigrant population of the district is taken into consideration. By using Location Quotient (L. Q.) methods, it is seen that the concentration of the immigrant population is the highest (L. Q. 2) in the mouzas such as Mairabri in Laharighat thana and Saidaria in Rupahihat thana, (Table 4. 8 and, Fig. 4. 5) The medium concentration (L. Q. 1 to 2) is found in mouzas like Bhuragaon, Laharighat, in Laharighat thana, Dhing in Dhing thana Juria and Laokhowa in Rupahihat thana, Lumding in Lumding thana, Lanka in Lanka thana, Jogijan in Hojai thana. The remaining mouzas have Low (L. Q. 1) concentration of Scheduled castes population. In the areas of highest concentration, the immigrant population constitutes about 90 percent of the total population of the areas. These are the areas marked by the Low-lying topography of the flood-plain areas in the Lower Plain Region. The concentration of immigrant population emerges to be medium with about 70 percent of the total population in the areas. In these areas means of transport and communications are somewhat improved and relatively more cultivable land is available than the former categoary of areas. These conditions favour the concentration of indegenous tribal and non-tribal pepulation. The insignificant concentration of immigrant population is found in all the district. But it is important to note that in Lanka and Lumding mouzas, about 60./' of the total immigrant population of these areas are constituted by Hindu Immigrants (Bengali Hindu and Nepalese.)

It is thus observed that the low-lying and flood-plain areas are mostly inhabited by immigrant population in the district.

Table 4.10

Distribution of Immigrant population Nagaon District : 1971.

Thanas	Total Immigrant population	Percentage of Immigrant to total population	Percentage of Immigrant to total Immigant population.
1	2	3	4
Laharighat	142,000	80.59	15·65
Dhing	65,000	65.80	7,16
Rupahihat	160,000	76.33	17.6
Kaliabor	22,000	26.28	2.42
Morigaon	76,000	42,28	8.37
Mikirbheta	65,000	88,61	7·2
Raha	38,000	51,81	4,2
Nagaon	35,000	16.47	3,9
Samaguri	39,000	35.83	4.3
Kampur	37,000	38.98	4.07
Jamunamukh	36,000	65.00	3.96
Murajhar	53,000	72.36	5.9
Hojai	50,000	54.22	5,5
Lanka	51,000	53.34	5.6
Lumding	38,000	71.24	4.1
Nagaon District	90,7,000	53.95	100

Source : Estimated on the basis of available Linguistic and Religious data, Immigrant Reports, settlement Records 1931 and 1963, Nagaon, and Field work.

Table 4.3

Nagaon District.
Communitywise population Concentration Indicies : 1971.

Mouzas	L. Q. for Scheduled Tribes	L. Q. for Scheduled castes population	L. Q. for Immigrant population.
1	2	3	4
1, Laharighat	0,99	0,19	1,82
2, Bokani	0,38	2,01	0,27
3, Mairabari	—	,03	2,53
4, Bhuragaon	0,54	1,12	1,75
5, Silpukhuri	2,42	0,63	0,68
6, Charaibahi	0,86	0,60	0,12
7, Mikirbheta	0,80	0,51	0,53
8, Jagial	0,98	1,52	0,12
9, Barapujia	1,15	1,38	o,33
10, Roha	2,3o	0,47	o,27
11, Sahari	0,92	2,43	o,97
12, Tarabari	0,97	1,1o	o,63
13, Kampur	0,62	2,36	o,78
14, Garubat	0,82	1,51	o,85
15, Chalchali	0,45	0,53	o,92
16. Bheleoguri	0.64	0,43	0,61
17. Rangagara	1.05	0,29	0,36
18. Durasalna	0.92	0,31	0.43
19. Dhing	0,41	0,43	1,52
20. Batadrava	0,32	0,34	0,72
21. Haticheng	0,19	0'62	0,07
22. Kasamari	0.29	0,89	0,22
23. Pakhimaria	0,43	0,56	0,67
24. Kandali	0,78	0,72	0,14
25. Nizsahar	0,09	0,83	—
26. Singiapotani	0,27	0 91	0,19
27. Alitangani	0,17	0,44	0,92
28. Juria	0.10	0,32	1,13
29, Saidaria	0,09	0,48	2.42
30. Laokhowa	0,12	0,51	1,25
31. Khatual	0,16	0,92	0,54
32. Lumding	0,14	0,31	1,32
33. Lanka	0,16	0,75	0,12
34. Kaki	0,53	1,62	0,73
35 Pubtharia	0,17	0.86	0,34
36. Barbhagia	0,15	0,74	0,26
37. Chatial	0,11	0,92	0,47
38. Durabagari	0,26	0,63	0,51
39. Jogijan	0,23	0.82	1,26
40. Hojai	0.41	1,46	0,92
41. Namati	0,39	0,62	0,87
42. Kapahbari	0,28	0,41	0,62
43. Kathiatoli	0,94	0,21	0,91
44. Jamunamukh	0,35	0,48	1,42
45. Dandua	1,02	0,34	o 02
46. Tetelia	1,50	1,50	0,13
47. Manaha	0,49	1,14	0,25
48. Gobha	2,22	0,73	0,07
49. Uttarkhola	1,17	0,97	0.13
50. Niz-Ghagua	2,65	0,62	o,12
51. Pakaria	—	0,66	1,78
52. Mayang	0,59	2,36	o,60
53. Marigaon	2,15	1,88	—

Source : The colums (2) and (3) are calculated from the data available from census of India. 1971 and the S. D. C. Office, Nagaon. Assam. The Column (4) is estimated on the basis of available linguistic and Religions data, Immigrant Reports, Settlement Records, 1931 and 1963, Nagaon and field-work.

L. Q.— Location Quotient.

Words Derived from Proper or Personal Names

Gayatree Bora
T. D. C 3rd yr.

The vocabulary of the English language has been enlarged by many words derived from proper or personal names. According to Albert C. Baugh more than five hundred common words in English have been traced to proper names. As a result of the common words derived from proper or personal names, there has been an expansion of Vocabulary of the Assamese language also.

Words derived from the names of real persons are very interesting. The word 'machiavellian' is derived from the name of an Italian Statesman, Nicollo Machiavelli. In his book "The Prince", Machiavelli set down some principles of taking and holding power. He also explained the doctrine that any means could be used by a ruler to retain power. Now, the word mechiavellian is used as an adjective to denote a 'cunning, amoral and opportunist person, especially a politician.'

Another example is 'quirling' meaning 'a person who co-operates with the authorities of an enemy country.' This word is derived from the Narwegian Mazi, Major Uidkum Quirling, who during the world war II yielded to the German occupation and became the head of a puppel state. Like 'quirling' 'Badan' is a familiar word in Assamese. This word is derived from the historical character Badan Borphukan who was responsible for the Man-attack on Assam.

'Lynch' takes its name from captain William Lynch of Virginia, who round about 1780 dispensed justice in a somewhat summary and arbitrary fashion. So the word 'lynch' means 'put to death without a lawful trial.'

The word 'boycott' means "a method of coercion, whereby all dealings cease with an undersirable individual." This word owes its origin to Captain Boycott, a land agent in Ireland. He became very unpopular on account of his harsh treatment of the tenants and about the year 1880 he was the first victim of this method.

The word maudlin, which means 'tearful or oversentimental' is derived from the name of Mary Magdalene who was painted as weeping.

Cardigan is a kind of knitted waist coat which owes its name to the Earl of Cardigan who first were it.

'Sandwitch' meaning two or more slices of bread, usually buttered with a filling of meat, cheese etc. has come down to us from 4th with Earl of Sandwitch, John Monlagu, who ate this dish at gaming table.

Guillotine which is an instrument of execution is derived from the name of Joreph Guillotine who designed it at the beginning of the French Revolution.

Names of different flowers are derived from the names of botanists who were the first cultivators of these flowers; e. g. Camellia from the botanist Jesuit Kamel of 18th century, Dahlia from Dahl, a Sweedish botanist; Fuchsia from the 16th century German botanist Fuchs, Zinnia from Johann Zinn, a German and so on.

Another interesting word 'frank' is derived from the word 'French' who in medieval times were the free people in their kingdom. Now 'frank' means free, open or straightforward.

Names of mythological or legendary persons are also used as common words. In Assamese, Kuber is a mythological character and nowadays this word means 'a miser'. Trishanku is also a mythological character who lived in the Second heaven made by Vishwamitra. Today people use this word to mean one in an awkward position.

Atlas the Titan condemned by Zeus to carry the world on his shoulders has given us the word 'atlas' meaning 'a book of map' with the figure of atlas printed on its cover.

The word 'cereal' which means 'corn' or 'cornfood' is derived from ceres, goddess of corn.

Panic is derived from Pan, the god of shepherds who infused sudden fear in the mind of man. Volcano is derived from Vulcan, the god of fire.

Mentor means adviser and it is derived from the name of Mentor, the adviser of Ulysses' son Telemachus. The word Hector comes from the name of Hector, the chief hero of Troy, who faught

valiantly against Greece. About the end of the 16 th century the word Hector came to mean 'a bally' or a blusterer.

In Assamese a 'Shakuni' is a wicked male adviser and a 'Manthara' is a wicked female adviser. The word Mahabharat is used to signify an extremely long talk or tale. Actually Mahabharata is the name of an epic. This epic was written by Vyas Deva.

Nowedays names of many literary characters are used as common words. An interesting word Quixote, the hero of the great romance of Miguel Carventes, has now acauired an extended meaning, an ideally and extravagently romantic.

The word 'malapropism' which means 'misure of a word causing amusement' is derived from the name of Mrs Malaprop, a character in Sheridan's play 'The Rivals.'

The word gamp which means a large, untidy umbrella comes from the name of a character, Mrs. Gamp in Dickens' Martin Chuzzlewit.

"Lilliputian' which means 'very small' is derived from Jonathon Shift's Gulliver's Travels' and from the same book the word "Yahoo" is derived to use for a 'ruffian' or 'brutish person.'

Sadism means the gaining of pleasure or sexual gratification from the infliction of pain or mental suffering, and 'sadist' means 'a person who takes pleasure or sexual gratification from inflicting pain.' These words are derived from the name of Marquis de Eade, whose writings are full of such ideas.

The word 'Utopia' means an imaginarily perfect social and political system and the adjective Utopian means 'attractive and desirable but impractical.' Both there words are derived from the book 'Utopia' which was written by Thomas More.

Names of places and rivers are also used as common words. 'Bayonet' is an example of words derived from place names. It is a short, spear-like weapon. The word is derived from Bayonne, the town where it was first made.

Champagne is a type of wine, called after Champagne, a district in France. Indigo means a dye and it comes from the Greek form 'Indicum' for India, 'Gin' is a type of spirit and the word is the short form for Geneva.

Another words 'Calico' is a cotton cloth, first made in Calicut in India and 'Calico' is derived from Calicut.

'Copper' is a red-coloured metal of Cyprus. From Cyprus, Copper is derived, 'Palace' is derived from the word 'Palatium' the hill in Rome on which the Emperor Augustus built his home. 'Meander' is now means to flow with, winding course, is derived from Maiandros a winding river of Asia Minor.

The clothes which are woven in Sualkuchi, a place in kamrup district are called Sualkuchi by some people in Assam.

There are many other common words derived from proper names which contribute to the smartness and vitality of different languages including English and Assamese.

BOOKS CONSULTED.—

a) An Outline History of the English Language—Frederick of, Wood

b) A History of the English Language – Albert C. Baugh

c) The New National Dictionary- edt. J. B. Foreman

d) Oxford Advanced Learners Dictionary of Current English— A. S. Hornby

e) Prasanga Kosh— Abdus Sattar.

Love is only chatter,
Friends all that matter.

—Ge'et Burgess

Where there is love, There is life, hatred—
leads to deistruction.

—Mahatma Gandhi

Honour and shame from no conditon rise,
Act well your part, there all the honour lies.

—Pope

Charms strike the sight,
But merit wins the soul.

—Pope

Calm appears when storms are past,
Love will have its hour at last,

—Dryden

Collection : *Miss Mousumi Deka*
H. S. 1st year

The Revolution

Neeta Sharma
T. D. C 1st yr.

I looked back and saw
bodies of the dead lying
born and shattered
On the path left behind
by me.
I recognised—
These were the bodies
Of my own countrymen
Ganned down by—
whom ?
alas ! My own people.
Communism Terrorism,
Hatred and Revenge
Had invoxhed a brother
against the other.
The fire of—
Communism—
had snatched away
Humanity ;
Terrorism
had snatched away
Liberty,
Hatred—
had sratched Morality
And,
Revange—
had conscience as its
share.
I walked over those
Cool and Motionless
bodies,
and reached the other
end,
where I saw my people
fighting and attacking
unaware of the iujuries
and pains
In their own hearts. OO

"A room without books is as a body without a soul"
—CONFUCIUS

"A little evil is often necessary for obtaining a great good"
—VOLTAIRE

"Be slow to promise, but quick to perform"
—ANON

Collection : Miss Nirumoni Deka
T. D. C. 1st year

हिन्दी-भाग

प्रतिपल विकसित श्रम-सीकर-पुष्प

श्री विजय प्रसाद सिंह

नौगाँव गर्ल्स कॉलेज, अध्यक्ष, हिन्दी विभाग

समयरूपी चक्र का पहिया किसी के लिए
नहीं हैं। उसका तो केवल आगे की ओर
ाना ही काम हैं। सबेरा होता हैं, दोप-
बदलता है और फ़िर संध्या-सुन्दरी-परी
े आँचल की साया से बच नहीं पाता।
रात्रि के विवर में उसे समा जाना ही
हैं; लेकिन सबेरा नहीं होता? फिर
कालीन सूर्य की किरणें नहीं फैलती?

सबेरा होता हैं। सूर्य की किरणें भी
चादर बुनती हैं। वह देखिए— किसान
ैलों की जोड़ी को हाँकते हुए खेत की
ा रहे है। चिड़िया की कलरव-ध्वनि
तावरण में जान आ गयी हैं। सूर्य की
-किरणें लाल रंग में बदलने लगी हैं।

दस बज गए। हाँ इसीलिए तो बड़े-बड़े
ों की चमचमाती कारें फर्राटें भरती
नी मंजिल को तय करने की कोशिश में
ुई हैं। बच्चे भी उछलते-कूदते नित्य की
वेद्यालयों की तरफ धावित हैं। गुरुजन ज्ञानरूपी
ारा से शिष्यों के मन का मैल साफ़ करने
में लग गए हैं।

धड़ाम्! धड़ाम् ii धड़ाम् iii

क्यों आप चौंक गए? अरे ये 'धड़ाम' की आवाजें वीर-पुत्रों को तोपों से निकली हुई साहसिकता और निश्छल देश-प्रेम की भावना की साक्षी हैं।

और, आप सुन रहे है पत्थड़ तोड़ने की आवाजें? जी हाँ, वे ही मजदूर वर्ग है। उन्हें तो अपने शोणित को जल-बिन्दुओं में बदलना ही है। नहीं तो अफ़सरों की चमचमाती कारें किन पथरीली राहों से गुजेरंगी? अफसरों के पैर घिस नहीं जायेंगे?

और हाँ, देखिए तो सही।

ऑफ़िस के क्लर्क भी किस तरह भागते-दौड़े जा रहे हैं कि देर न हो जाय और ऊपर से साहब की फटकारों की वर्षा न होने लगे।

जो भी हो, जैसा भी हो, जिसको जो कर्म मिला है, उसे वह सच्ची लगन, एकान्त निष्ठा और भक्तिपूर्वक करता जाए तो उससे बढ़कर, उससे उत्तम सेवा कुछ भी नहीं है। ०००

दहेज

कृष्णा वनिक
कक्षा-ग्यारह

दहेज शब्द न जाने कब, कहाँ शुरु हुआ था। कहा जाता हैं कि आदि मानव तों भोजन ही बहुत मुश्किल से जुटा पाते थे। तो फिर ये दहेज प्रथा कब, कहाँ और कैसे शुरु हुई ? इसे किसने शुरु किया ? इसे शुरु करनेवाला कौन था ? कैसा था ? क्या उसने शुरु करने से पहले भविष्य के बारे में सोचा था ? अगर नहीं तो क्यों ? क्या दहेज प्रथा किसी आदमी ने शुरु की थी या औरत ने।

इन सब प्रश्नोंका उत्तर मेरे पास नहीं है। लेकिन जब-जब मैं सोचने बैठती हूँ तो ये सब प्रश्न मेरे दिमाग में इस तरह आते है। जैसे कि ये दहेज प्रथा मैंने ही शुरु की हो। इस दुनिया में दहेज किसनें शुरु किया। ये मुझे नहीं मालुम, लेकिन लगता हैं मेरे घर में दहेज मुझी पर शुरु हुई थी।

हम तीन बहनें हैं। उसमें मै सबसे बड़ी हूँ। आपको पता ही होगा। कि सबकी बड़ी लड़की हर तरफ से दबी होती हैं। माता-पिता भी हम तीन-तीन बहनों कें होने कें कारण सिर झुका कर चलते थे। ऐसा लगता था कि उन्होने कोई गुनाह किया हैं। ओर वो गुनाह ऐसा-वैसा नहीं बहुत भारी गुनाह किया है।

मैं अभी दसवीं कक्षा में ही थी कि लोगों ने माँ को सलाह देना शुरु कर दिया कि बहन जी शादी कर दो। नहीं तो लड़की बिगड़ जाएगी। माँ भी क्या करती लोगों की बातों को पिता जी कें सामने दोहरा देती। माँ की रोज की खिटपिट से तंग आ कर। एक दिन पिताजी नें फैसला कर ही लिया कि वे मेरे लिए वर खोजेंगे। पिताजी नें चारों ओर निगाहें घुमाई पर उन्हें कहीं भी आशा की किरण दिखाई नही दीं। उन्हें चारों ओर पैसों कें भूखे भेड़िए दिखाइ दें रहे थे। वो लोग मुझे देखने आए। हम तीनो बहनों में कोई भी देखने में बदसुरत नहीं थी और न ही गुणों में कम, लेकिन उन्हें गुण, सुन्दरता तो चाहिए ही नही था। उन्हे तों पैसा चाहिए था। बस पैसा, कहने के लिए तो वें कहते थे कि हमें तो लड़की तीन साड़ियों में चाहिए बस, लेकिन जाते-जातें अपनी माँगों की परची दे देते थे। जिसमें मांगो की कोई अंत नहीं था लड़कें की तो भेड़, बकरी की तरह बाजार में बोली लगाई जाती, और लड़का भी अपने माँ-बाप के खिलाफ नही जाना। शायद तो भी सोचता होगा खामखाह आनें वाली लक्ष्मी को क्यों जाने दुँ। ये गुण मैंने न केवल अनपढ़ में देखी हैं बल्कि पढ़े लिखो में भी देखी हैं। जों एक ना समझ बच्चे की तरह माँ की पल्लू पकड़ कर घुमता है और इस घोर अत्याचार के ऊपर एक शब्द तक नहीं बोलता बल्कि मजा ही लटता है।

ये सब देखकर मुझे सहन नहीं हुआ। और मुझी ऐसा लगा जैसे इसमें दोष किसका है ? मुझे किस पर क्रोध करना चाहिए ? इस दुनियां पर। अपने आप पर या अपने माँ-बाप पर जिन्होंने मुझे जन्म दिया। इनमे से मैंमे आपने को ही दोषी समझा।

मैंने सोचा, काश ! मैने जन्म ही न लिया होता। मेरा जन्म ही पाप है। मैंने ही दहेंज को ऊभारा है। मैं हर तरफ से अपने-आप को ही दोषी समझ बैठी और अपने को खतम करना चाहा।

लेकिन एन समय पर मेरी आत्मा नें मुझे लंलकारा और कहा, तुम्हारे मरनें से दहेज प्रथा खतम नहीं होगी। तुम अपनें को खत्म करकें हर उस अबला को रास्ता दिखा रही हो, जो दहेज सें पीड़ित हैं। पर जो रास्ता तुम इस्तेमाल कर रही हों, वो गलत हैं, पाप हैं। तुम हिम्मत न हारो और इस युद्ध में कुद पड़ो। मुझे यह सुझाव अच्छा लगा. मैंने सोचा, मै हारी नहीं जीत गई, अगर आज मै ये सब देख कर मैदान से भाग जाती तो शायद कल मेरी बहनों के साथ भी ऐसा ही होता और वो इसी तरह दहेज का शिकार हो जाती।

मैंने हिम्मत करके पिताजी से न शादी करनें कें बारें में कहा। पिताजी सुनते ही गर्म हो गए। माँ भी मेरे फैसले कीं समझनें की कोशिस कर रही थी। पिताजी की डाँट-फटकार सुनी, लेकिन मैंने भी मुकाबला किया और पिता जी को मनता कर ही छोड़ा कि मै शादी करुँगी, लेकिन अभी नहीं।

आज हम बहुत खुश हैं। हम तीनों बहनें बिना दहेज दिए शादी की, अब हम अपने-अपने घरों में आराम की जिंदगी बसर कर रही हैं।

हम तीनों बहनों ने तों पक्का फैसला कर लिया कि हम कभी न दहेज देंगे नलेंगें। लेकिन क्या आपनें कोई फैसला किया है ? अगर नहीं किया, तो फ़ैसला कीजिए, ये फैसला आज कें लिए और आने वाली कल कें लिए लाभदायक होंगा। कोई अबला मरने से बच बचेगी और कोई टूटने से। दहेज प्रथा को केवल आजकल कें नौजवान ही अपनी कोशिस से बंद कर पाऊँगे। o o o

जगह तंग परन्तु दिल खुला

कृष्णा बनिक
कक्षा-ग्यारह

बहुत समय पहले की बात है एक साधु एक छोटे से झोंपड़ी में रहता था। उस झोंपड़ी में केवल एक आदमी आराम से सो पाता था।

एक दिन आधी रात के घुप अंधेरे में बहुत जोरों से बारिश हो रही थी। उस समय साधु को किसी के पैरो की आहत सुनाई देती है। जो साधु की झोंपड़ी के पास आकर शब्द बंद हो जाती है। साधु बाहर देखता तो झट आहत के रुकने का कारण समझ जाता है। वो दरवाजा खोलता है। तो एक मुसाफिर दिखाई देता है। साधु मुसाफिर से कहता है कि भाई यँहा पर तो सोने के लिए जगह नही है लेकिन बैठने के लिए जगह है, अगर हम सारी रात बैठ कर रात बिताए, तो शायद ये रात कट सकती है। मुसाफिर ने बाहर की आवोहवा देखी और अंदर घुस गया। दोनो बैठ कर रात बिताने लगे।

कुछ देर बाद उन्हे फिर पैरों की आहत सुनाई देती है। वो आहत साधु के झोपड़े के पास आ कर बंद हो गई थी। साधु नें दरवाजा खोला ओर कहा, भाई यहाँ न तो सोने की जगह है और न बैठने की, लेकिन हाँ यहाँ खड़े होने की जगह जरुर हैं। अगर हम खड़े हो कर रात बिताए तो शायद ये रात कट जाए। दुसरे मुसाफिर ने भी बाहर की आवोहवा को देखा ओर अंदर घुस गया। तीनों ने रात खड़े हो कर काट दी।

सुबह तक बारिश रुक गई। दोनो मुसाफिर अपने-अपने दिशा में चल दिए। लेकिन जाते-जाते साधु का शुक्रिया अदा किया ओर कुछ रुपऐ देने की कोशिश की, तब साधु ने कहा, मुझे ये सब नही चाहिए, बस तुम भी अपने मन को साफ रखो। अगर तुम्हारा मन साफ होगा, तो तंग जगह पर भी मिलझुल कर निवहि कर पाओगे। ऐसा करने से तुम्हारा और दूसरो का कल्याण होगा, यह कह कर साधु भोजन की तालाश में चल पड़ा। ० ० ०

चांदनी रातें

मिनू अग्रवाल
T. D. C. 2nd year

(1)

आह ! चांदनी रातों का क्या कहने,
रात आई, चांदनी साथ लाई।
दिल खिले, चाह जागी,
हर एक की अलग दुनिया बसी।

(2)

चांदनी रात में, चांदनी,
रातो की न्यार चाँद लगती हैं।
अन्धेरे को चमकते उजाले में बदलती
है, और मन को कल्पना के भवँर
में डुबो देती है।

3)

रात के अन्धेरे में
चंदा की चांदनी में.
चाँदनी के उजाले में,
हवा के झोंको ने,
'साज छेड़ा ऐसे
मन लगा उँछने

(4)

ओस की बूँदी
गुलाब की कोमल पखुडियां पर
चमकती चाँन्दी सी चाँदनी
मन को घुतीजाये।

(5)

इर गगन में फैली चाँदनी
क्या कया सपने दिखाये।
दिल कों पहुँचाये ठन्दक फेसी.
जैसे हो बार्फीली वादियों में,
चाँदी सी चमकती राह में,
बैठी सजाऊँ आह मन में !

(6)

जागे सारी रात चंदा
रहने को साथ चाँदनी के।
बागे सारी रैना,
चाँद के साथ मेरे नैना।

(7)

में नही होगा गे सूकून
जीं चांदनी रातों में हैं।
लाजबाब हैं फेसी णातें,
एक पक हँसाती है एक पल रूलाती है।
क्या बात है! ऐसी सुहानी
चाँदनी रातों की ? ०००

स्मिता अग्रवाल
H. S. 2nd year

तन्हाई

थादों के इस धुंधले जीवन में अब
दिल को लगाना मुश्किल है,
इस दुनिया में अपना कौन है—
अपने साथे के सिवा
छावों के आते ही,
उसे भी रोक पाना मुश्किल हैं

रातों की इन तन्हाइयों में,
आँसू भरी इन आँखों में —
नींद को बसाना मुश्किल हैं
दिन तो काट जाते हैं, इस जमाने
के शोर में, मगर अंधेरे के सन्नाटे में
रातों का कटता मुश्किल है। ०००

अकेलापन

अकेलापन क्या होता हैं ?
यह समय हैं खूद से बातें करने का,
इसे पाने के लिये भी तकदीर चाहिये ।
वो सूकून का समय है यह
जब यादें पुरानी बोझिल दिल के
करीब आये,
कब नैनों से आँसू बह जाये
और कुछ लम्हों के लिये

दुनिया की जुर्रत से अपने को निकाल कर,
मन आकाश की गहराइयों में सो जाये ।
मगर कुछ ही पल में
खो जाता है, यह अकेलापन,
और लगता है, ऐसे कि
बीत गया जीवन का एक युग
और इन युगों में बीत जाता हैं
जीवन अकेलेपन में। ०००

मृग तृष्णा

परमजित कौर
T. D. C. 2nd year

शिकारी फिरे शिकारगाह लेकर धनुश वाण ।
मृग फ़िरे वन-वन लेकर द्रग-प्राण ॥
क्या बिगाड़ा उसने तेरा क्यों लेने तुले उसकी जान ।
तेरी करनी तूही जाने हमतो देख हुए हैरान ।।
इक तो भागे तुमसे डर के ।
दूसरे पड़गरा शेर के आगे ॥
फिर भी मालिक को तरसना आया ।
क्यों तूने ऐसा मृग को बनाया ॥
डर के मारे हर पल तेरे करता हैं याद ।
पर क्यों नहीं सुनता फिर भी उसकी पुकार ।।
प्यास लगी तो वो ढूंढ़े शितल जल की धाम ।

ऐसे समय क्या आन पड़ी उसके गले मौत की माला ।।
सामने देखा खड़ा दुशमन लिए हाथ में अपने तीर-कमान
प्यासे रहकर मौत से बचना समझा उसने अपनी आन
सोग दौज कर बच जाउँ घने जंगलों में ।
पर वहाँ जाकर फँस गया मौत के फन्दें में ।।
जकड़ लिया जब शेर ने उसे अपने नोसे पंजों में ।।
लगा चिकने बचाले प्रभु ना जाने दे मौत के मुँह में ।।
क्या कर बचता कैसे बचता ।
दुशमन एक से एक महान ।।
मौत के आगे ना कोई बस चलता ।
मिला छुटकारा देकर अपनी जान ।। ०००

शायरी

मिर्जा गालिब
दीवान-ए-गालिब

१) करने नहीं कुछ, तो काम करना क्या आए
जीतेजी जान से गुजरना क्या आए
शे-रोके मौत माँगने वालों को
जीना नहीं आसका तो मरना क्या आए ।

२) जिल मायले-गिर्या[1]. किस लिए होता है ।
क्यो बेसबब्र आसुओं से मुह धोता है ।
लाहल[2]. नहीं उकदा-ए-सऊबाते जहां[3].
जब मौते यकीनी हैं तो फिर क्यो रोते है ।

३) क्या तुमसे बताये उम्र-फानी क्या थी,
बचपन क्या चीज था जवानी क्या थी,
ये गुल की महक थी, वो हवा का झोका
इक मौजे-फना[4]. थी जिन्दगानी क्या थी ।

४) दिन-रात खुली रही है राहें दिल की
तकती हैं किसे रोज निगाहें दिल की
ये किसका तसव्वुर[5]. है, ये किसका है खयाल ।
रोके से जो रुकती नही आहें दिल की ।

शब्दो के मतलब :—
१) मायले — गिर्या – रोने पर उतारु
२) लाहल—गो समझने सकता हो ।
३) उकदा—ए—सऊबाते जहां—संसार की जुसीवतो की गुन्थो ।
४) मौजे– फना— मिल जाने वाली लहर ।
५) तसव्वुर – कल्पना ।

प्रस्तुती : मिनु अग्रवाल
T. D. C. 2nd year.

সম্পাদনা সমিতিৰ হৈ অধ্যক্ষ শ্ৰীবিমল কুমাৰ বৰাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত। ছপা : সুছন্দা প্ৰেছ : নগাঁও
বেটুপাত ছপা : ব্ৰীলিয়েণ্ট প্ৰচেছ।